Titlul origina] în engleză: *„TTie Happiest People on Earth"*

Traducerea în limba română: Ionel Socaciu Corectura: Daniel Nemţeanu

ISBN 973-97987-5-6

Părinţilor noştri

ISAAC ŞI ZAROUHI SHAKARIAN SIRAKAN ŞI TIROON GABRIELIAN

care ne-au dat o moştenire între,... cei mai fericiţi oameni de pe pănuânt

Cuprins

Prefaţă

într-o mohorâtă zi de decembrie din anul 1960 ne-am parcat maşina combi pe penultimul loc de parcare din faţa hotelului President din oraşul Atlantic.

Câteva secunde mai târziu, un Cadilac uzat cu număr de California a parcat lângă noi şi din maşină a coborât un om înalt, ce purta o pălărie mare, Stetson. Mi-a întins o mână mare şi bătătorită de muncă.

„Eu sunt Demos Shakarian", a zis el.

Apoi a trecut de cealaltă parte a maşinii şi a deschis portiera unei femei drăguţe, cu părul negru, pe care mi-a prezentat-o: „Soţia mea, Roza."

Le-am explicat că suntem reporteri de la revista *Guide-posts* şi facem cercetări asupra vorbirii în limbi, argumentând, repede, că venisem aici „doar să vedem."

Şi am avut ce vedea! în acea săptămână, hotelul President găzduia Conferinţa regională a unei organizaţii numită Asociaţia Internaţională a Oamenilor de Afaceri ai Evangheliei Depline, al cărei fondator şi preşedinte era Demos. Mii de oameni veniseră din toate părţile în oraşul Atlantic, unii să-1 întâlnească pe acest fermier bronzat ce purta pălărie Stetson, unii ca să împărtăşească ceea ce făcuse Duhul Sfânt în vieţile lor, iar alţii, ca noi, doar ca să privească - cu puţină teamă şi cu mult scepticism.

Urmăresc manifestările emoţionale, ne-am avertizat noi unul pe altul - strigăte, gesturi exagerate şi mărturii pline de

frenezie - metode învechite de a aduce o mare mulţime într-o stare de exaltare.

Dar am privit... şi nimic de felul acesta nu s-a întâmplat, în sala de bal a hotelului, Demos a condus întâlnirea cu liniştea şi sensibilitatea unui om care ascultă de o voce pe care noi nu o puteam auzi. în loc de haosul la care ne aşteptam, întâlnirile convenţiei au fost dominate de o bucurie cumpătată şi ordonată. înarmaţi împotriva unor asalturi care nu au avut loc, nu am avut nici un mijloc de apărare împotriva dragostei pe care am întâlnit-o acolo şi, în acea săptămână, noi şi alte sute de oameni, ne-am început umblarea în Duhul.

în cei 15 ani care au trecut de la acel decembrie, am urmărit mişcarea penticostală în multe părţi ale lumii, pentru că am descoperit aici cele mai bune mărturii -emoţii, schimbarea vieţilor, realitatea din bisericile de

astăzi. Şi, în timp ce făceam acest lucru, am început să observăm un lucru interesant. Oriunde am vorbit cu oamenii a căror credinţă era vie - cu femei şi bărbaţi, cu copii şi bătrâni, cu romano-catolici şi menoniţi - de fiecare dată povestea lor începea cu acest extraordinar grup al oamenilor de afaceri şi cu un producător de lapte din Downey, statul California, pe nume Demos Shakarian.

Cum era posibil, am continuat noi să ne întrebăm, ca acest om timid, cu un zâmbet blând, care niciodată nu părea grăbit şi nu părea a şti astăzi unde va fi mâine, să aibă o influenţă atât de mare asupra a milioane de oameni? Am hotărât să-i luăm un interviu şi să-i găsim secretul.

Acest lucru era mai uşor de hotărât, decât de făcut. Demos putea fi în Boston, Bangkok sau Berlin, şi el nu răspundea la scrisori. Dar în ultimii 4 ani, am reuşit să-i

facem câteva vizite. Demos şi Roza au venit în est să ne vadă; mai târziu, ne-am întâlnit în vila unui prieten din Elveţia. Noi am lucrat în Monaco şi Palm Springs. Am vorbit cu el în maşini, aeroporturi şi în restaurante armeneşti. Cel mai minunat a fost însă timpul petrecut cu Demos şi Roza acasă la ei, în Downey - acea căsuţă pe care au construit-o în 1934, când li s-a născut primul băiat. Casa tatălui lui Demos este vecină cu a lui, şi este goală de la moartea acestuia. Este o locuinţă mult mai mare, cu mai multe camere, dar, desigur, amintirile lui Demos şi ale Rozei sunt aici, în această casă mică.

Astfel, treptat, am început să descifrăm secretul lui
Demos.

O parte a acestui secret a fost adusă de familia sa, din Armenia. Această naţiune, cea mai veche naţiune creştină, a suferit enorm pentru credinţa ei. Şi, din suferinţă, a izvorât înţelegerea, discernământul spiritual.

Această înţelegere este mai înaltă decât a oricărei rase sau naţiuni, este un secret pe care fiecare din noi trebuie să-1 cunoaştem, pentru că atunci, aşa cum spune Demos: „nu are importanţă care este situaţia lumii din jurul nostru, noi vom fi cei mai fericiţi oameni de pe pământ."

Noiembrie 1975

John şi Elizabeth Sherrill Lincoln, Virginia

Mesajul venit
de dincolo de munte

Aseară, eu şi Roza treceam cu maşina prin Los Angeles, în drum spre casă, când deodată m-a apucat un dor şi am schimbat direcţia, luând-o spre casa în care a locuit bunicul meu Demos pentru prima dată, când a venit în America.

După 42 de ani de căsătorie, Roza era obişnuită cu aceste schimbări bruşte de direcţie, aşa că, deşi era unu noaptea, ea nu a spus nici un cuvânt, în timp ce eu ieşeam de pe autostradă, spre acea parte a oraşului care se numeşte Los Angeles Flats. Casa pătrată, tencuită cu ghips, de pe strada Boston nr. 919, nu mai exista. Am stat câteva clipe în maşină, privind în jurul nostru la noile locuinţe federale care se construiseră în locul celor vechi. Apoi am întors maşina, îndreptându-ne înapoi spre autostradă.

Dar, prin acea călduroasă noapte californiană, împreună cu mine călătoareau şi amintirile despre bunicul meu. Mi-am dat seama că a trebuit să fac acum acest ocol datorită prorociei pe care eu şi Roza o auziserăm aseară. Fusesem la întâlnirea oamenilor de afaceri din Beverly Hills, unde cineva a făcut o prorocie, pretinzând că exprimă cuvintele lui Diijnnezeu^ spunând că în curând se va abate o mare persecuţie peste creştinii din multe părţi ale lumii, inclusiv din SU

Care trebuia să fie atitudinea noastră faţă de o astfel de afirmaţie? Ce făcuse familia mea cu ocazia unui mesaj similar, în urmă cu un secol? Pentru că şi atunci fusese rostită o prorocie, şi tot ce se întâmplase de atunci, în viaţa bunicului meu, a tatălui meu şi în propria mea viaţă, fusese rezultatul faptului că luasem în serios acea prorocie.

Era ora două noaptea când am ajuns în Downey şi lumina lunii era prea frumoasă pentru a dormi. Spre disperarea Rozei, eu sunt felul de om care se culcă seara târziu, aşa că ea s-a dus la culcare, iar eu am tras

lângă fereastră vechiul fotoliu din sufragerie, şi m-am aşezat acolo, în întuneric, lăsându-mi mintea să pribegească în trecut.
Eu nu l-am cunoscut niciodată pe bunicul Demos, căci el murise înainte ca eu să mă nasc, dar ascultasem mii de poveşti despre el. Ştiam fiecare detaliu aşa de bine, încât privind portocalii care străluceau afară în lumina lunii, mi s-a părut că văd un alt peisaj, îndepărtat, care a existat cu mult timp în urmă. Acest lucru nu este greu pentru un armean. Noi suntem un fel de oameni vechi testamentali, trecutul şi prezentul find atât de întreţesute în minţile noastre, încât toate evenimentele care s-au întâmplat cu 100, cu 1000 sau cu 2000 mii de ani în urmă, ne par tot atât de reale ca şi data de astăzi din calendar.
Auzisem de atâtea ori descrierea sătuleţului Kara Kala, încât puteam să-1 văd aievea. Kara Kala era aşezat la poalele stâncoase ale muntelui Ararat - munte pe care, ne spune Biblia, s-a oprit Noe cu corabia lui. închizând ochii, am văzut clădirile de piatră: şoproanele, grajdurile şi o casă cu o cameră unde locuise bunicul meu. în acea casă, bunicului i se născuseră cinci fete - nici un băiat - şi aceasta era o ruşine tot aşa de mare printre armeni, ca şi printre vechii israeliţi.

Mi-1 imaginez pe bunicul meu mergând la biserică în fiecare duminică dimineaţa, împreună cu cele cinci fete ale sale. Cu toate că cei mai mulţi armeni erau ortodocşi, bunicul şi mulţi alţii din Kara Kala erau presbiterieni. Parcă-1 văd trecând prin sat spre biserica unde comunitatea se aduna duminica, ţinându-şi capul sus în faţa reproşului tăcut al celorlaţi.
Având în vedere marele lui necaz, sunt surprins că bunicul meu nu a acceptat îndată ciudatul mesaj care venise de dincolo de munţi cu aproape 50 de ani în urmă. Mesajul fusese adus de ruşi. Bunicul îi iubea în mod sincer pe ruşi, dar el era un spirit prea practic ca să poată accepta poveştile lor pline de minuni. Ruşii veniseră în caravane lungi de căruţe acoperite. Ei se îmbrăcau ca armenii, în tunici lungi cu gulere înalte, legate peste talie cu un cordon cu ciucuri, bărbaţii căsătoriţi purtând barbă. Armenii nu aveau greutăţi în a-i înţelege pe ruşi, cu atât mai mult cu cât mulţi dintre ai noştri vorbeau şi ruseşte. Ei ascultaseră relatările despre ceea ce ruşii numeau „revărsarea Duhului Sfânt" asupra a sute de mii de creştini ortodocşi. Ruşii au venit ca nişte oameni care aduc daruri: darurile Duhului Sfânt, pe care ei voiau să le împărtăşească cu alţii. îi puteam chiar auzi pe bunicul şi bunica vorbind seara târziu, după una din aceste vizite. Bunicul recunoştea că, la urma urmei, tot ceea ce spuneau ruşii, era biblic.
„Ceea ce vreau să spun este că Biblia vorbeşte despre vindecare. Tot aşa este şi cu vorbirea în limbi. Aşa este şi cu prorocia. Singura problemă este că nici unul din aceste lucruri nu sună... *armeneşte."* Spunând aceasta el dădea de înţeles că aceste lucruri nu sunt demne de încredere. Nu sunt de pe pământ, nu sunt practice.

Şi bunica, mereu melancolică i-a răspuns: „Ştii, când tu vorbeşti despre prorocie şi vindecare, vorbeşti de minuni."
„Da."
„Dacă vreodată „am primi Duhul Sfânt" în acest fel, crezi că *noi* ne-am putea ruga pentru o minune?" „Te gândeşti la minunea de-a avea un fiu?" Şi atunci bunica a început să plângă. Eu ştiu cu siguranţă că într-o dimineaţă însorită de mai a anului 1891,
bunica plângea.
De-a lungul anilor, mai multe familii din Kara Kala au ajuns să accepte mesajul penticostalilor ruşi. Cumnatul bunicului, Magardich Mushegan, era unul dintre aceştia. El a primit botezul cu Duhul Sfânt şi, în timpul deselor lui vizite la ferma Shakarian, le împărtăşea celor de acolo noua bucurie pe care o găsise în viaţa lui.
Era 25 mai 1891, o zi specială. Bunica şi alte câteva femei coseau într-un colţ al casei cu o singură cameră, de la fermă. De fapt, bunica încerca să coasă, dar lacrimile îi cădeau pe materialul din poală.
In cealaltă parte a camerei, lângă fereastră, unde lumina era mai bună, Magardich Mushegan stătea cu Biblia deschisă pe genunchi şi citea.
Deodată, Magardich a închis Biblia, s-a ridicat şi s-a îndreptat spre cealaltă parte a camerei. S-a oprit în

picioare în faţa bunicii şi barba lui mare şi neagră se mişca în sus şi în jos de emoţie.
„Goolisar," zise Magardich. „...Domnul tocmai mi-a
vorbit!"
Bunica şi-a îndreptat spatele. „Da, Magardich?"
„El mi-a dat un mesaj pentru tine," a zis Magardich.
„Goolisar, la anul pe vremea aceasta tu vei naşte un fiu."

Când bunicul a venit de la câmp, bunica 1-a întâmpinat în uşă cu vestea minunatei profeţii. încântat, dorind să creadă, totuşi încă sceptic, bunicul nu a spus nimic. El a zâmbit numai, a dat din umeri - şi şi-a notat data în calendar.
Lunile au trecut şi bunica a rămas iarăşi însărcinată. între timp toţi locuitorii din Kara Kala au aflat de prorocie şi tot satul aştepta plin de nerăbdare. Apoi, în data de 25 mai 1892, exact la un an din ziua în care a fost făcută prorocia, bunica a născut un băiat.
Aceasta a fost prima dată când familia noastră s-a întâlnit cu Duhul Sfânt în acest fel personal. Toţi oamenii din Kara au fost de acord că alegerea numelui băiatului era perfectă. El s-a numit *Isaac,* pentru că era, ca şi copilul mult aşteptat al lui Avraam, un fiu al făgăduinţei.
Sunt sigur că după naşterea lui Isaac, bunicul era un bărbat mândru şi fericit care îşi ducea familia la biserică în fiecare duminică. Totuşi, bunicul era puţin încăpăţânat - ca toţi armenii. El se considera prea calculat ca să accepte fără rezerve că fusese martorul unei profeţii supranaturale de felul celor menţionate în Biblie. Poate că prezicerea lui Magardich fusese doar o întâmplare norocoasă.
Şi apoi - într-o singură zi - îndoielile bunicului au dispărut pentru totdeauna.
în anul 1900, când Isaac avea 8 ani şi sora lui mai mică Hamas patru ani, a venit vestea că 100 de credincioşi ruşi veneau peste munţi cu caravanele lor. Toţi erau bucuroşi, în Kara Kala exista un obicei, să se ţină o sărbătoare în cinstea oaspeţilor creştini, ori de câte ori aceştia soseau în sat. în ciuda faptului că bunicul nu era de acord cu „Evanghelia deplină" propovăduită de ruşi, el considera vizitele lor ca un timp pus deoparte pentru Dumnezeu, şi a

insistat ca sărbătoarea de bun venit să fie ţinută pe un teren mare, în faţa casei lui.
Trebuie să mărturisesc că bunicul era mândru de vitele lui frumoase. Aflând că ruşii aveau să sosească curând, el s-a dus pe câmp la cireada lui să aleagă cel mai frumos şi cel mai gras taur pentru această masă specială.
A avut totuşi ghinion, deoarece cel mai gras taur din cireada, la o verificare mai atentă, s-a dovedit a fi necorespunzător. Animalul nu vedea cu un ochi.
Ce era să facă? Bunicul cunoştea bine Biblia. El *ştia* că nu este bine să ofere Domnului un animal bolnav. Oare nu zice în Levitic capitolul 22, versetul 20: „Să nu aduceţi nici una care să aibă vreun cusur, căci nu ar fi primită..."?
Ce dilemă! Nici un alt animal din cireada nu era destul de mare ca să ajungă la 100 de musafiri. Bunicul s-a uitat împrejur. Nimeni nu îl vedea, Ce-ar fi să taie juncanul cel mare şi pur şi simplu să-i ascundă capul bolnav? Da, aşa trebuia să procedeze! Bunicul a mânat în grajd taurul care vedea numai cu un ochi, 1-a tăiat el însuşi, şi i-a pus repede capul într-un sac pe care 1-a ascuns sub o grămadă de paie, într-un colţ mai întunecat.
Abia terminase bunicul de împărţit carnea, când a auzit zgomotul căruţelor care intrau în Kara Kala. Ce privelişte plăcută! Pe drumul plin de praf cobora caravana, fiecare căruţă fiind trasă de 4 cai asudaţi. Alături de vizitiul din prima căruţă, drept şi impunător, stătea patriarhul cu barbă albă, conducătorul şi prorocul grupului. Bunicul şi micuţul Isaac alergară în susul drumului ca să-i întâmpine pe musafiri.
In întreaga aşezare, pregătirile de sărbătoare erau în toi. în curând, marele juncan se frigea deasupra unui uriaş pat

de cărbuni. Spre seară, toţi oaspeţii se adunaseră şi aşteptau flămânzi în jurul unor mese lungi de lemn. Cu toate acestea, înainte de a putea începe să mănânce, masa trebuia binecuvântată.
Aceşti vechi creştini ruşi nu ar fi spus nici o rugăciune -nici măcar nu cereau binecuvântarea peste mâncare - până ce nu primeau ceea ce ei numeau *ungerea.* Ei au aşteptat înaintea Domnului până ce, după expresia lor, cădea Duhul Sfânt peste ei. Ei pretindeau că pot *simţi* cu adevărat prezenţa Lui coborându-se peste ei (fapt care-1 amuza puţin pe bunicul). Când acest lucru se întâmpla, ei îşi ridicau mâinile şi dansau de bucurie.
Şi cu această ocazie, ca întotdeauna, ruşii au aşteptat ungerea Duhului Sfânt. în timp ce aşteptau, mai întâi unul, apoi altul şi altul, au început să danseze pe loc. Totul se desfăşura ca de obicei. In curând avea să se ceară binecuvântarea peste mâncare şi sărbătoarea va începe.
Dar deodată, spre spaima bunicului, patriarhul şi-a ridicat mâinile - nu în semn de binecuvântare - ci ca un semnal ca totul să se oprească.
Uitându-se cu o privire pătrunzătoare spre bunicul meu, înaltul patriarh cu părul alb, s-a ridicat de la masă fără a spune un cuvânt.
Ochii bunicului au urmărit fiecare mişcare a bătrânului profet, în timp ce acesta se îndrepta cu paşi mari de-a curmezişul curţii şi intra în grajd. Peste câteva clipe a reapărut, ţinând în mână sacul pe care bunicul îl ascunsese sub paie, în grajd.
Bunicul a început să tremure. Cum de aflase omul acesta? Nimeni nu-1 văzuse! Ruşii nu sosiseră încă în sat, când el ascunsese capul animalului. Patriarhul a lăsat să-i cadă

sacul din mână înaintea bunicului, dezvăluind tuturor capul cu ochiul alb ca laptele.
„Ai ceva de mărturisit, frate Demos?" 1-a întrebat rusul.
„Da, am," zise bunicul încă tremurând. „Dar de unde ai ştiut?"
„Dumnezeu mi-a spus!", a zis bătrânul simplu. „Tu încă nu crezi că El vorbeşte şi astăzi poporului Său, ca în trecut. Duhul mi-a dat acest cuvânt de cunoştinţă pentru un motiv special: ca tu şi familia ta să credeţi. Tu te-ai opus puterii Duhului Sfânt. De azi înainte nu vei mai opune rezistenţă."
în acea seară, bunicul a mărturisit înaintea vecinilor şi a musafirilor lui înşelătoria pe care o încercase. Cu lacrimile prelingându-i-se de pe faţă în barbă, el le-a cerut iertare. „Arată-mi," i-a cerut el profetului, „cum aş putea primi şi eu Duhul lui Dumnezeu."
Bunicul a îngenunchiat şi bătrânul rus şi-a pus mâinile sale bătătorite pe capul lui. Imediat bunicul a izbucnit într-o rugăciune veselă, într-o limbă pe care nici unul dintre cei prezenţi nu a putut-o înţelege. Ruşii numeau acest fel de exprimare extatică „vorbire în limbi", considerând-o drept semnul prezenţei Duhului Sfânt peste cel care vorbea. In acea seară bunica a primit şi ea acest „botez cu Duhul Sfânt."
Acesta a fost începutul unor mari schimbări în viaţa familiei noastre, şi una din primele schimbări a fost cea a atitudinii faţă de cel mai faimos cetăţean din Kara Kala. Această persoană era cunoscută prin împrejurimi ca „băiatul profet", chiar dacă întâmplarea cu capul taurului s-a petrecut pe când „băiatul profet" avea 58 de ani.
Numele lui adevărat era Efim Gherasemovitch Klubni-ken, şi el a avut o istorie remarcabilă. Rus de origine,

familia lui făcea parte dintre primii penticostali veniţi de dincolo de graniţă, care s-au stabilit în Kara Kala. De mic copil, Efim se dovedise a avea un dar pentru rugăciune, ţinând adesea zile de post, rugându-se toată ziua.
Toţi locuitorii din Kara Kala ştiau că, pe când avea 11 ani, Efim îl auzise pe Dumnezeu chemându-1 iarăşi la un timp de rugăciune. S-a rugat şapte zile şi şapte nopţi, şi în acest timp el a avut o vedenie.
Această vedenie nu a fost neobişnuită în ea însăşi, într-adevăr, aşa cum bunicul se obişnuise deja să bombăne, oricine postea un timp atât de lung, fără să mănânce şi fără să doarmă, era sortit să înceapă să vadă diferite lucruri. Dar ceea ce Efim *a fost capabil* să facă în timpul acestor şapte zile nu putea fi

explicat atât de uşor.
Efim nu ştia nici să scrie, nici să citească. Totuşi, pe când stătea în căsuţa de piatră din Kara Kala, el a văzut în vedenie nişte hărţi şi un mesaj minunat scris de mână. Efim a cerut creion şi hârtie. Apoi, timp de şapte zile, stând la masa unde mânca familia sa, el a desenat cu grijă forma literelor şi a diagramelor care îi treceau pe dinaintea ochilor. Când a terminat de scris, manuscrisul a fost dus în sat la oamenii care ştiau citi. Astfel s-a descoperit că acest copil fără carte scrisese cu caractere ruseşti o serie de instrucţiuni şi avertismente. Cândva, în viitor, a scris băiatul, toţi creştinii din Kara Kala se vor afla într-un pericol teribil. El a prevestit vremea unei nespuse tragedii care se va abate peste toată regiunea, când sute de mii de bărbaţi, femei şi copii vor fi omorâţi în mod brutal. El i-a înştiinţat că va veni o vreme când toţi oamenii din regiune vor trebui să fugă. Ei vor trebui să meargă într-o ţară aflată dincolo de mare. Cu toate că nu văzuse niciodată o carte de

geografie, băiatul proroc a desenat o hartă, arătând exact unde trebuiau să meargă credincioşii fugari. Spre uimirea tuturor, marea era desenată atât de exact încât nu semăna nici cu Marea Neagră, nici cu Marea Caspică, nici chiar cu îndepărtata Mediterană, ci cu vagul şi inimaginabilul ocean Atlantic. Nu existau nici un fel de dubii cu privire la'iden-titatea acestuia, nici la identitatea pământului care se afla de cealaltă parte: harta indica coasta de est a Statelor Unite ale Americii.
Dar refugiaţii nu trebuiau să rămână acolo, continua pro-rocia. Ei trebuiau să-şi continue călătoria până ce vor sosi pe coasta de vest a noului pământ Acolo, a scris băiatul, Dumnezeu avea să-i binecuvânteze şi să-i facă să prospere, iar sămânţa lor va fi o binecuvântare pentru popoare.
Puţin mai târziu, Efim a scris o a doua prorocie, dar tot ce se cunoştea era că ea vorbea despre ceea ce avea să se întâmple într-un viitor şi mai îndepărtat - când poporul avea să fugă iarăşi. Efim i-a rugat pe părinţii lui să sigileze profeţia într-un plic, şi a repetat instrucţiunile pe care le primise în legătură cu ea. Lui i se spusese în vedenie că numai un viitor profet - ales de Dumnezeu pentru această lucrare - va putea deschide plicul ca să citească bisericii acea profeţie. Oricine ar încerca să deschidă scrisoarea înainte de vreme va muri.
Mulţi oameni din Kara Kala au zâmbit la auzirea acestor „plăsmuiri" ale băiatului. Cu siguranţă, trebuia să existe o explicaţie a scrierii „miraculoase". Poate că el învăţase singur, în secret, să scrie şi să citească, doar ca să-i păcălească pe oamenii din sat.
Totuşi, alţii l-au numit pe Efim, „băiatul profet", şi erau convinşi că mesajul era adevărat. Ori de câte ori veştile

despre recente tulburări politice ajungeau până pe dealurile liniştite ale Araratului, oamenii scoteau paginile deja îngălbenite de vreme şi le citeau din nou. Divergenţele dintre musulmanii turci şi creştinii armeni creşteau mereu în intensitate. în august 1896 - cu patru ani înainte ca bunicul să sacrifice juncanul chior - nu omorâse oare o gloată de turci mai mult de 6.000 de armeni pe străzile Constantinopolului?
Dar Constantinopolul era departe, şi trecuseră mulţi ani de când a fost dată profeţia. Este adevărat că profeţiile din Biblie adesea prevestesc evenimentele cu zeci şi chiar cu sute de ani înainte. Dar cei mai mulţi oameni din Kara Kala, printre care şi bunicul, credeau că adevăratul dar de prorocie încetase odată cu scrierea ultimei cărţi a Bibliei.
Apoi, la scurt timp după începutul secolului XX, Efim a anunţat că a sosit timpul să se împlinească cuvintele pe care el le scrisese în urmă cu 50 de ani: „Noi trebuie să fugim în America. Toţi cei care vor rămâne aici vor pieri."
Ici şi colo în Kara Kala, familiile penticostalilor şi-au împachetat lucrurile şi şi-au părăsit pamaturile ce erau în proprietatea lor din timpuri imemorabile. Efim şi familia lui au fost printre primii care au plecat. Fiecare grup de penticostali care părăsea Armenia era batjocorit de cei care rămâneau. Scepticii şi cei neîncrezători - inclusiv mulţi creştini - refuzau să creadă că Dumnezeu poate să dea instrucţiuni atât de exacte oamenilor din timpurile moderne.
Dar instrucţiunile s-au dovedit a fi adevărate. în 1914, o perioadă de neînchipuită teroare s-a abătut asupra

Armeniei. Cu o cruzime sălbatică, turcii şi-au început sângeroasele acţiuni de alungare a două treimi din populaţie în deşertul

Mesopotamiei. Peste un milion de bărbaţi, femei şi copii au murit în aceste marşuri, inclusiv toţi locuitorii din Kara Kala. Altă jumătate de milion de oameni, au fost masacraţi în satele lor, într-un pogrom care-i va furniza mai târziu lui Hitler modelul de exterminare a evreilor. „Lumea nu a intervenit când turcii i-au alungat pe armeni," le-a amintit Hitler urmaşilor săi. „Ea nu va interveni nici acum."
Câţiva armeni care au reuşit să evadeze din regiunile asediate; au relatat despre eroismul poporului armean. Ei povesteau că, uneori, turcii le ofereau creştinilor oportunitatea de a se lepăda de credinţă, dacă voiau să scape cu viaţă. Procedeul lor favorit era de a închide un grup de creştini într-un grajd căruia îi dădeau foc şi apoi strigau: „Dacă îl acceptaţi pe Mahomed în locul lui Hristos, vă deschidem uşa." Dar creştinii preferau să moară cântând imnuri de slavă în timp ce flăcările îi cuprindeau.
Cei care luaseră seama la proorocia „băiatului profet", căutând un loc de refugiu în America, au primit cu groază aceste veşti.
Bunicul Demos a fost printre cei care fugiseră. După experienţa sa cu patriarhul rus, bunicul nu a contestat valabilitatea prorociei. In 1905 a vândut ferma, care de generaţii aparţinuse familiei, acceptând preţul care i s-a oferit. Apoi a selectat lucrurile pe care cei din familia lui aveau să le ducă în spate, incluzând propria lui sarcină: samovarul greu de alamă ce ardea cu lemne. Cu soţia lui şi cele şase fiice, Shushan, Esther, Siroon, Magga, Yerchan şi Hamas, şi cu mândria vieţii sale, Isaac, de 13 ani, el a pornit spre America.
Familia a ajuns cu bine la New York, dar gândindu-se la prorocie, nu s-au aşezat acolo. Respectând instrucţiunile,

şi-au continuat călătoria traversând întinsul pământ nou, până când au sosit în Los Angeles. S-au bucurat găsind acolo un mic cartier armenesc, care era în creştere, unde câţiva prieteni din Kara Kala se aşezaseră deja. Cu ajutorul acestor prieteni, bunicul a plecat să caute o locuinţă. Astfel a dat peste cartierul „The Flats", unde se găseau cele mai ieftine locuinţe din Los Angeles; chiar şi aşa a fost nevoie ca bunicul să se unească cu alte două familii care sosiseră de curând, ca să se poată muta în acea casă de formă pătrată de pe strada Boston nr. 919.
Călătoria cu vaporul, călătoria prin SUA şi partea lui din preţul noii case l-au costat pe bunicul toţi banii pe care-i primise pe ferma din Kara Kala, şi el a plecat imediat să caute de lucru. Dar fără succes. Marea criză economică de la sfârşitul secolului XIX se resimţea încă în California; acolo nu era de lucru, în special pentru noii veniţi care nu ştiau să vorbească englezeşte. în fiecare dimineaţă bunicul se ducea în oraş să caute de lucru şi, în fiecare seară, el se întorcea cu pasul mai greu decât în ziua anterioară.
Totuşi exista o zi pe săptămână, în care toate grijile erau puse deoparte: duminica la serviciul de închinare. Casa din strada Boston avea în partea din faţă un salon, care a devenit curând locul de întâlnire al comunităţii. Serviciul se desfăşura după obiceiurile bisericilor din case din Kara Kala. în centru era o masă mare pe care stătea deschisă Biblia. In cealaltă parte a camerei, aşa cum fusese întotdeauna, erau femeile, de asemenea aşezate în ordinea vârstei. Bătrânii au continuat să-şi lase bărbi negre, cu toate că, din când în când, câte un tânăr îi şoca pe ceilalţi, lăsându-şi numai mustaţă. Şi, era de aşteptat ca, duminica la biserică (dacă nu şi în restul săptămânii), bărbaţii să

poarte tunici sclipitoare, iar femeile rochii brodate şi lungi, iar pe cap baticuri făcute de mână, aşa cum era tradiţia din bătrâni.
Ce mângâiere trebuie să fi avut bunicul să-şi tragă hrana spirituală de la acest grup de credincioşi. Ei învăţaseră demult că Dumnezeu putea să le vorbească direct din Biblie. Cu nevoia sa de lucru în gând, bunicul îngenunchea pe carpeta mică, orientală, ce fusese adusă din Kara Kala, cerând „un cuvânt". Apoi toată adunarea se ruga încet, adesea în limbi necunoscute, manifestare numită vorbire în limbi. Cel puţin unul dintre bătrâni păşea spre Biblie şi îşi aşeza degetul pe un pasaj, la întâmplare. întotdeauna cuvintele

păreau a răspunde nevoii existente. Poate în acel pasaj era vorba de credincioşia lui Dumnezeu, sau de zilele care aveau să vină, când va curge lapte şi miere, cum spusese băiatul profet. Micuţa biserică armenească aştepta ca acele zile să sosească şi, în acest timp, se bucura de minunatele momente de părtăşie.
In una din zile, acest grup de credincioşi a avut parte de o altă încurajare. S-a întâmplat că bunicul şi cumnatul lui, Magardich Mushegan (acelaşi om care profeţise naşterea lui Isaac), treceau pe strada San Pedro din Los Angeles, căutând de lucru în zona grajdurilor de unde se închiriau cai. Au ajuns pe strada Azusa şi s-au oprit miraţi. O dată cu mirosul cailor şi hamurilor de piele, s-au auzit nişte sunete inconfundabile: acolo erau nişte oameni care se rugau lui Dumnezeu în limbi. Bunicul şi cumnatul lui nu ştiau că undeva, în Satele Unite, existau oameni care-L adorau pe Dumnezeu la fel ca ei. Au dat năvală spre grajdul din care veneau sunetele şi au bătut la uşă. Bunicul învăţase deja câteva cuvinte în engleză.

I

Cei mai fericiţi oameni de pe pământ
„Putem... intra?" a întrebat bunicul.
„O, desigur!" Uşa s-a deschis larg. Ei au văzut îmbrăţişări şi mâini care se ridicau spre Dumnezeu mulţu-mind, cântând şi lăudându-L. Bunicul şi Magardich s-au întors în strada Boston cu vestea că penticostalismul ajunsese până şi pe acest pământ îndepărtat de peste ocean. Nimeni nu avea de unde să ştie că numele străzii Azusa avea să devină celebru. în acel vechi grajd a avut loc o trezire spirituală, care avea să fie scânteia trezirii carismatice pentru multe locuri din întreaga lume. în vremea aceea, bunicul a văzut în acest mic grup de credincioşi pur şi simplu o confirmare a promisiunii lui Dumnezeu de a face ceva nou şi minunat în California.
Ce avea să fie acest „ceva nou", el nu a mai trăit să vadă. A aşteptat mult să găsească o slujbă dar, când în sfârşit a găsit-o, el a sfârşit tragic.
Intr-o zi din anul 1906, bunicul s-a întors acasă voios de la obişnuita sa plimbare.
„Ai găsit de lucru!" i-a spus bunica.
„Da, am găsit."
Toată familia s-a adunat în jurul lui, în timp ce bunicul le spunea vestea cea mare. Sus, în Nevada - acela era un alt stat, le-a explicat el, vecin cu California - căile ferate angajează oameni.
Zâmbetul de pe faţa bunicii a dispărut. Ea auzise de Nevada. Era un deşert, unde temperatura ajungea la 48°C, şi oamenii mureau în timp ce încercau să monteze calea ferată, muncind din greu în căldura aceea toridă.
„Dar ai uitat", a spus bunicul „că sunt fermier, şi sunt obişnuit să lucrez afară în soare. Ba mai mult, Goolisar, mama fiului meu, avem noi o altă posibilitate?"
Mesajul venit de dincolo de munte
Aşa că bunicul i-a chemat pe bătrânii bisericii şi a primit de la ei tradiţionala binecuvântare înainte de călătorie. Apoi, cu un schimb de haine înfăşurate într-o pătură, el a plecat spre deşert. în curând, poştaşul aducea banii cuveniţi, în fiecare săptămână, la casa de pe strada Boston.
Apoi, într-o seară de vară, a sosit telegrama de care bunicii îi fusese frică întotdeauna. într-o zi toridă, într-o căldură ca de cuptor, bunicul murise în timp ce lucra la linia ferată. Corpul lui avea să fie adus acasă cu trenul.
După moartea bunicului, tatăl meu, Isaac, a ajuns într-o situaţie pentru care nu era pregătit: la vârsta de patrusprezece ani, el era acum capul familiei.
Timp de câteva luni, tata a lucrat ca vânzător de ziare la un colţ de stradă în centrul comercial al Los Angeles-ului. Câştiga aproape 10 dolari pe lună, ceea ce reprezenta o contribuţie valoroasă la bugetul familiei pe când trăia bunicul; dar acum aceşti bani abia ajungeau de mâncare pentru mama sa şi cele şase surori. Chiar şi evenimentele jurnalistice mari, ca de pildă cutremurul de pământ din San Francisco din 1906, când a vândut câte 6 grămezi de ziare într-o oră, n-au făcut altceva decât să faciliteze apariţia pe masă a câtorva litri de lapte în plus.
Tata nu ar fi luat niciodată bani nemunciţi. în acei ani de început de secol, monedele de aur erau încă în

circulaţie -moneda de cinci dolari de aur era asemănătoare ca formă cu moneda de cinci cenţi. într-o zi, un client grăbit a pus o monedă în mâna tatii, luând 3 peni rest şi a luat-o la goană pe stradă. Tata era gata să pună moneda în buzunarul şorţului său albastru, specific celor care vindeau ziare, având cuvintele LOS ANGELES TIMES tipărite în faţă - când,

privind în jos a văzut că moneda de cinci cenţi pe care o ţinea în mână era, de fapt, o monedă de aur de 5 dolari.
„Domnule!" a strigat tata. Dar clientul era deja la o depărtare de un bloc. Tata a aruncat o greutate pe ziarele lui şi a pornit după omul acela. Un tramvai tocmai trecea zgomotos pe lângă el şi, fără a sta pe gânduri, tata a sărit pe scară, a plătit biletul din preţiosul său câştig, ca să-1 ajungă din urmă pe omul acela. Când, în sfârşit 1-a ajuns, tata a sărit jos din tramvai.
„Domnule!" în cele din urmă omul s-a întors. „Domnule, aceasta nu este o monedă de cinci cenţi!" a zis tata în engleza sa stâlcită. Tata a ridicat moneda de aur şi aceasta a strălucit în bătaia soarelui.
Mă gândesc adesea la acel om, care şi-a luat moneda înapoi, fără a spune un singur cuvânt de mulţumire. îmi place să cred că, dacă ar fi văzut feţele flămânde care aşteptau în fiecare seară la uşa casei din strada Boston nr. 919, i-ar fi spus băiatului care vindea ziare să păstreze totul pentru el.
Un venit de zece dolari pe lună nu era suficient pentru toată familia. Seara, după lucru, tata mergea de multe ori să caute de lucru, aşa cum făcuse tatăl său înainte. Dar dacă bărbaţii găseau foarte greu de lucru, băieţii găseau şi mai greu.
In cele din urmă el a găsit de lucru la o fabrică de confecţionat hamuri pentru cai. Plata era mică - 15 dolari pe lună, dar chiar şi atâta era mai mult decât putea el câştiga ca vânzător de ziare, şi tata s-a angajat acolo.
Intr-o zi din 1908, pe când el avea 16 ani, a venit acasă de la fabrică ca să audă nişte cuvinte uimitoare din gura bunicii.
„Isaac, am o veste minunată", a zis bunica.
„Avem nevoie de veşti minunate," a răspuns tata prin batista pe care o ţinea adesea la gură. Praful fin de piele de

la fabrica de hamuri îi intrase în plămâni şi îi cauza o tuse continuă.
„Am găsit de lucru!" a zis bunica.
Tata nu-şi putea crede urechilor. Nici o femeie armeanca nu lucrase pentru bani. în ţara de baştină, bărbaţii făceau rost de toate cele necesare pentru familiile lor, i-a amintit el bunicii în bucătărie, în timp ce îşi spăla părul de praful de la fabrica de piele.
„Dar, Isaac, nu vezi ce greu îţi este să duci numai tu singur această povară? Eşti slab ca o frigăruie. Şi ieri te-am auzit vorbind urât cu Hamas."
Tata s-a înroşit, dar a rămas pe poziţie. „Nu vei merge la lucru."
„Am fost deja. Este vorba despre o familie bună din Hollenbeck Park. Spăl, calc şi fac puţină curăţenie."
„Atunci eu voi pleca de acasă. Merg să-mi fac bagajele," a spus tata încet, şi a părăsit bucătăria.
S-a îndreptat spre camera lui. Bunica 1-a urmat. în timp ce el îşi împacheta puţinele haine într-o legătură, ea stătea în picioare lângă uşă. „Dacă tu lucrezi, atunci voi nu mai aveţi nevoie de mine aici!" a spus tata.
în ziua următoare bunica i-a informat pe oamenii din Hollenbeck Park că nu va mai putea lucra la ei.
Dar, la fabrica de hamuri, tuşea tatălui se agrava din ce în ce mai mult. Sănătatea lui nu s-a îmbunătăţit nici atunci când, în anul următor, a devenit şef de echipă, şi n-a mai fost nevoie să stea toată ziua în praful din secţie. Bunica obişnuia să-mi spună că de multe ori îl auzea pe tata tuşind toată noaptea. în cele din urmă, bunica 1-a convins să meargă la un doctor. Medicul a confirmat ceea ce toată familia ştia deja: dacă tata nu va înceta să lucreze la fabrica

de hamuri, el nu va ajunge vârsta de 20 de ani.

întrebarea era: cum altfel putea el să întreţină pe mama şi pe surorile lui? Şi de data aceasta, aşa cum a procedat familia întotdeauna în vremuri de criză, tata s-a întors spre biserică.
Penticostalii armeni nu se mai închinau Domnului în salonul din strada Boston, unde se adunaseră la început. Pe măsură ce oamenii găsiseră de lucru ici şi colo, primul lucru pe care l-au făcut a fost să construiască o biserică. Era o construcţie mică pe strada Gless, de 18 x 9 m, cu bănci fără spătar, care puteau fi mutate la perete când bucuria în Domnul era mare, făcându-i pe creştini să danseze în Duhul. în faţă de tot se afla tradiţionala masă.
Mi-1 imaginez pe tata îndreptându-se spre masă, aşa cum făcuse de multe ori şi tatăl lui. El a îngenunchiat pe covoraşul de culoare închisă, spunându-şi nevoile, în timp ce în spatele lui s-au strâns bătrânii, inclusiv Magardich şi fiul acestuia, Aram Mushegan, despre care se spunea că era aşa de puternic încât putea să ridice de la pământ o căruţă încărcată, când trebuia reparată vreo roată. Aram a fost acela care şi-a pus acum degetul său pe Biblie şi a citit cu voce tare ciudatele şi minunatele cuvinte:
Vei fi binecuvântat în cetate, şi vei fi binecuvântat la
câmp. Rodul pântecelui tău, rodul pământului tău,
rodul turmelor tale, fătul vacilor...
„Pământ?", s-a întrebat tata. „Vaci?..." Dar minunatele cuvinte din Deuteronom, capitolul 28, au continuat:
Domnul va face ca binecuvântarea să fie cu tine în grânarele tale şi în toate lucrurile pe care vei pune mâna. Te va binecuvânta în pra pe care ţi-o dă Domnul, Dumnezeul tău.

Şi, în timp ce asculta, tata şi-a dat seama că exista numai un singur lucru în lume pe care-1 dorise vreodată să-1 facă -lucru la care visa în fiecare zi pe când lucra la fabrică. El dorea să lucreze afară, în aer liber, cu vaci şi iarbă verde, proaspătă.
Dar, ca să cumperi pământ ai nevoie de mulţi bani, îşi amintea el, ori de câte ori îi venea în minte acest gând. Acum, cu promisiunea Scripturii sunându-i în urechi,, el s-a hotărât. Tata şi-a depus demisia la fabrică şi, în mai puţin de două săptămâni, era fără serviciu.
Şi, aproape imediat, el a început să observe ceva. Fructele şi legumele care erau expuse în magazinele din oraş, nu numai că erau prea scumpe pentru familii ca a sa, dar erau deseori mici şi palide, de parcă fuseseră culese verzi. Ce s-ar întâmpla, s-a întrebat el, dacă ar aduce legume proaspete de la ţară şi s-ar duce în oraş să le vândă din casă în casă?
Şi astfel tatăl meu s-a lansat în afaceri. în sudul şi estul Los Angeles-ului era o zonă cu ferme mici, multe dintre ele aparţinând armenilor, unde creşteau unele dintre cele mai alese fructe şi legume din lume. Tata avea puşi deoparte ceva bani adunaţi lună de lună, ca zestre pentru surorile lui, şi cu aceşti bani a făcut două cumpărături. A cumpărat o căruţă, şi un cal de doi ani, de culoarea ruginei, pe care 1-a numit Jack. în ziua următoare tata a mers cu căruţa afară din oraş la mica intersecţie de cale ferată numită Downey. în acele zile, Downey nu era o suburbie a oraşului, ci un mic orăşel situat la aproximativ 20 km depărtare. Călătoria dura mai bine de trei ore dus şi alte trei ore la întoarcere, dar tata se bucura de fiecare minut al acesteia. Aerul curat şi proaspăt

i-a inundat plămânii ameninţaţi de boală, vindecându-i. în mintea tatălui meu, visul a început să crească: într-o zi el va fi fermier. Va avea chiar şi vaci, va fi un producător de lapte - cel mai mare producător din ţară.
Dar, între timp, trebuia să muncească. în acea zi, în Downey, tata a mers de la o fermă la alta, cumpărând de aici salată, de colo portocale şi grapefruite, de dincolo morcovi - toate produsele de sezon. Apoi, cu căruţa plină de produse de cea mai bună calitate s-a întors la Los Angeles. în timp ce Jack parcurgea străzile oraşului, tata îşi striga marfa: „Căpşuni coapte! Portocale dulci! Spanac proaspăt cules!" Marfa lui era bună, preţurile cinstite şi când a venit a doua oară, el a descoperit că gospodinele îl aşteptau.
A trecut încă un an. Tata avea acum 19 ani şi purta mustaţă, după moda de atunci. Banii de zestre fuseseră puşi la loc, şi încă mai mulţi. Cu sănătatea refăcută şi cu afacerile prosperând tata a considerat că era timpul să se gândească să-şi întemeieze propria sa familie.

El îşi pusese deja ochii pe o fată care i-ar fi plăcut să-i fie soţie: o fată oacheşă, cu păr negru, care se numea Zarouhi Yessayian şi avea 15 ani. Dar aceasta nu însemna că făcuse deja cunoştinţă cu ea. După obiceiul armenesc, nici un băiat sau fată nu puteau să vorbească unul cu celălalt, decât după ce familiile lor cădeau de acord să se căsătorească. Tata ştia doar că totdeauna când trecea prin faţa casei Yessayian-ilor de pe strada Gless nr. 6, inima îi clocotea de dragoste.
Deoarece bunicul meu era mort, un bătrân al bisericii a făcut formal cererea în căsătorie a Zarouhiei. El le-a prezentat Yessayian-ilor perspectivele tatălui meu: De îndată ce va avea economii suficiente pentru a putea plăti

un avans, el va renunţa la afacerea lui cu fructe şi legume şi va cumpăra pământ pentru o fermă de vaci de lapte. După aceea, pretindea tânărul, numai cerul Californiei îl va mai limita.
Astfel s-a căsătorit tatăl meu. în curând el şi mama au fost în stare să cumpere în centrul Downey-ului un teren de cinci hectare, care cuprindea pământ arabil, o pădure şi păşune. Şi, mai minunate decât orice, erau cele trei vaci de lapte. Cu mâinile lor, el şi mama au construit o căsuţă mică din scânduri de lemn. Mama obişnuia să spună că aceasta era o casă în care se putea face uşor curăţenie, pentru că scândurile podelei, late de 27 cm, erau aşezate una lângă alta, astfel încât atunci când o spăla, apa se scurgea printre scânduri în pământ
Dintr-o dată mi-am dat seama că, pe când stăteam îngândurat în fotoliul din vechea sufragerie, cerul devenise palid în spatele portocalilor, şi gândurile mele călătoreau încă în trecut. In ziua de 21 iulie 1913, chiar înainte ca mama şi tata să termine căsuţa de scânduri din Downey, s-a născut primul lor băiat. Spre deosebire de bunicul meu, care aşteptase aşa de mult un băiat, primul copil al mamei şi al tatălui meu a fost un băiat. Ei mi-au pus numele Demos.
Pe masa de lângă mine, marele samovar, pe care bunicul 1-a purtat în spate aducându-1 din Kara Kala, reflecta prima rază de lumină a zilei. M-am întors să-1 privesc, şi laturile sale lustruite reflectau auriul zorilor. Şi m-am întrebat dacă, dându-mi numele bunicului, părinţii mei s-au gândit la rolul misterios şi cu bătaie lungă pe care profeţia avea să-1 joace în viaţa mea, la fel ca în viaţa bunicului.

Bulevardul Union Pacific

Deşi părinţii mei s-au stabilit în Downey pe când eu aveam opt luni, ei au continuat să frecventeze micuţa biserică de pe strada Gless. Tata spunea că armenii îşi trăgeau puterea din bisericile lor. El m-a învăţat două lucruri. De îndată ce mâinile mele au fost destul de mari, el m-a învăţat să mulg vacile. Şi de îndată ce am fost destul de înalt ca să stau pe o ladă de portocale şi să ajung la capul lui Jack, el mi-a arătat cum să-i pun hamurile. Una din cele mai vechi amintiri ale mele este aceea în care parcă văd şi acum cum îl înhămam pe Jack la trăsură şi, urcându-ne cu toată familia în ea - pentru că acum deja aveam două surori, Ruth şi Lucy - plecam la biserică.
Călătoria de la Downey la Los Angeles dura şi acum trei ore, iar serviciul de la biserică împreună cu masa luau mai mult de cinci ore, dar mie îmi plăceau toate câte se făceau acolo. îmi plăcea să-i urmăresc pe fermierii aceia puternici şi pe muncitorii cu ziua ridicându-şi mâinile în sus când Duhul Sfânt cobora peste adunare şi când feţele lor se ridicau spre cer până când bărbile lor negre ajungeau deasupra mesei. îmi plăcea să aud vocile lor bogate şi profunde, cântând vechi psalmi armeneşti.
Chiar şi predicile mă captivau, pentru că acolo, în micuţa clădire de lemn de pe strada Gless, trecutul prindea viaţă. Predicatorul nostru ne amintea întotdeauna că Armenia

este cea mai veche naţiune creştină de pe pământ şi, de asemenea, o naţiune care a suferit cel mai mult pentru credinţa ei. Recentul masacru turcesc era doar cea mai actuală manifestare a sălbaticelor încercări ale vecinilor ei de a anihila complet mica şi încăpăţânata ţară, Armenia. Povestită din nou şi din nou, istoria noastră devenise o parte integrantă a vieţilor noastre.
„Era anul 287", începea predicatorul, „şi Sfântul Grigore se întreba dacă putea îndrăzni să se întoarcă acasă în iubita sa Armenie." Grigore căzuse în dizgraţia regelui, fusese exilat din ţară, şi acolo, în exil, el a

auzit mesajul creştin. In cele din urmă, în ciuda riscului, el se hotăreşte să se întoarcă acasă şi să le împărtăşească Evanghelia compatrioţilor săi.
Curând, regele aude de întoarcerea lui, îl prinde şi îl aruncă în cea mai adâncă celulă a închisorii castelului ca să moară acolo de foame. Dar, înainte de arestarea lui, sora regelui ascultase predicile lui Grigore şi devenise creştină. Predicatorul o descria mai apoi pe tânăra femeie care se furişa în întunecoasa temniţă cu porţi negre, urât mirositoare, ascunzând o pâine sau o cană cu lapte de capră sub manta. Astfel ea reuşeşte să-1 păstreze în viaţă pe acest sfânt timp de 14 ani.
în acea vreme, o boală groaznică pune stăpânire pe rege, o nebunie ciudată care îl trânteşte la podea, grohăind ca un animal. în momentele sale de luciditate, el îşi implora medicii să-1 vindece, dar nici unul nu poate face lucrul acesta.
„Un om pe nume Grigore ar putea să te ajute", i-a sugerat sora lui.
„Grigore a murit cu mulţi ani în urmă," i-a răspuns

regele. „Oasele lui putrezesc chiar sub castelul acesta."
„El trăieşte," zise ea încet, şi îi descrise regelui cei patruspezece ani în care-i purtase de grijă.
Astfel Grigore este scos din închisoare, având părul alb ca zăpada de pe munţii Ararat, dar întreg la minte şi la duh. în Numele lui Isus Hristos, el ceartă demonul care îl chinuia pe rege, şi chiar în clipa aceea regele este vindecat în anul 301, regele şi sfântul Grigore se hotărăsc să lucreze împreună pentru convertirea întregii Armenii la creştinism.
în lunga călătorie de întoarcere acasă de la biserică, retrăiam istoria răbdătorului creştin din întunecoasa închisoare, care a aşteptat ani în şir, fără să-şi piardă credinţa şi speranţa, timpul hotărât de Dumnezeu...
Când ultima din cele şase fete ale bunicii s-au căsătorit, bunica a venit să locuiască împreună cu noi în micuţa casă de scânduri. Mi-o amintesc bine. Era o femeie subţirică, cu părul alb, ai cărei ochi negri străluceau, mândri de singurul ei fiu. Unicul ei regret, obişnuia bunica să spună, era că bunicul Demos nu trăise să-i vadă pe Shakarieni având iarăşi propriul lor pământ. Goolisar a murit acolo, în cocioaba aceea mică, ca o femeie împlinită şi fericită.
Pe când aveam vreo zece ani, ferma începuse a prospera. Cele trei vaci deveniseră treizeci, apoi o sută, apoi cinci sute, iar cei zece acri de pământ de la început ajunseseră la două sute. Tata visa acum să aibă cea mai mare şi mai bună fermă din California. Dacă era nevoie numai de muncă pentru realizarea visului său, atunci acesta trebuia să devină realitate, deoarece tata ştia cum să lucreze, şi avea grijă ca fiecare din noi să facem la fel.
Acum, la fermă, alături de noi lucrau mai mulţi mexi-

câni, care locuiau într-o casă separată, cu paturi suprapuse. Eu şi tata am învăţat să vorbim spaniola. Nu ştiu care poveşti au fost gustate mai mult: poveştile lor despre Mexic sau amintirile tatălui meu despre viaţa din Armenia. Ei au putut auzi adesea despre Efim, „băiatul profet", sau cum Magardich Mushegan a prevestit naşterea tatălui meu. De fiecare dată când angajam un nou lucrător, tata trebuia s-o ia de la capăt, şi să povestească toate întâmplările.
După aceea, el trebuia să descrie întotdeauna înmormântarea lui Efim, în 1923, cea mai mare înmormântare pe care o văzuseră vreodată locuitorii cartierului „The Flats" din Los Angeles. Efim nu frecventase biserica de pe strada Gless (unde serviciile se ţineau în limba armeană), ci biserica în care se vorbea limba rusă, care se afla cu câteva străzi mai încolo. La data marii înmormântări nu numai penticostalii armeni şi ruşi s-au adunat acolo, ci chiar şi ortodocşii ruşi şi armeni, trecând peste obiecţiile lor la adresa „manifestărilor nestăpânite ale penticostalilor", au participat la serviciul de înmormântare, pentru că mulţi dintre ei veniseră în America în urma prorociei lui Efim.
„Dar ce este cu cea de-a doua prorocie?", întrebau mexicanii.
„Ea este încă păzită, aflându-se în grija fiilor lui Efim."
„Şi, dacă ar deschide-o cineva, ar muri?"

„Da, dacă persoana respectivă' nu este aleasă de Dumnezeu."
„Cine credeţi că va fi persoana aceea?"
Dar, desigur, nimeni nu cunoştea răspunsul la această întrebare...
Era în preajma morţii „băiatului profet", când m-am ales

cu o leziune care avea să-mi creeze foarte multe probleme.
Niciodată nu am ştiut cum mi-am fracturat nasul. Un băiat de 10 ani, care lucrează într-o fermă, se loveşte de multe ori. în orice caz, când am observat că nu auzeam la fel de bine ca ceilalţi elevi din clasa a cincea, mama m-a dus la doctor.
„Pot să-ţi spun care este problema, Zarouhi," i-a zis doctorul, „dar nu pot să-ţi dau o soluţie pentru ea. Demos şi-a fracturat nasul şi acesta s-a vindecat greşit. Ca urmare, atât canalele urechilor, cât şi al nasului sunt blocate. Putem încerca o operaţie, dar astfel de operaţii nu prea reuşesc."
O astfel de operaţie n-a avut succes nici în cazul meu. în fiecare an m-am internat în spital, pentru o nouă operaţie, şi în fiecare an canalele urechilor se închideau iarăşi. La şcoală stăteam în primul rând, ca să aud ce spune învăţătorul.
Deşi nu ştiu ca Isus să se fi îndepărtat vreodată de mine, în timpul acestor luni, când surzenia mea progresa tot mai mult, El mi s-a părut a fi mai aproape ca niciodată. Nu mai puteam să mă joc cu alţi copii după terminarea cursurilor. („Nu-1 alegeţi pe Demos, nu aude prea bine.") Astfel, rămâneam singur mult timp. Aceasta nu m-a deranjat. La fermă, munca mea favorită era săpatul porumbului, pentru că atunci puteam merge departe pe câmp şi puteam vorbi cu Domnul, cu voce tare. In verile acelor ani, pe când aveam doisprezece-treisprezece ani, lungile şiruri de porumb, cu frunzele plantelor arcuindu-se deasupra capului meu, mi se păreau că seamănă cu o uriaşă catedrală verde. Acolo îmi ridicam mâinile în sus, aşa cum făceau bărbaţii la biserică:
„Isuse, fă-mă să aud iarăşi! Nu vreau să cred ce spune

doctorul, că nu există nici o soluţie..."
Cât de bine îmi amintesc fiecare detaliu din acea duminică a anului 1926, când aveam 13 ani. îmi aduc aminte că mă trezisem şi mă îmbrăcam în camera mea de la etajul noii noastre case. Acum, tatăl meu avea 1.000 de vaci cu lapte, şi construise o casă cu etaj în stil spaniol, cu pereţi albi şi acoperiş din ţiglă roşie. Pe când mă îmbrăcam pentru biserică aveam un sentiment ciudat. Mă simţeam ciudat de plăcut, ca şi cum întregul meu trup făcea parte dintr-o armonie spirituală specială. Am coborât cântând scările în spirală, la micul dejun. Părinţii şi surorile mele erau deja la masă: până acum alte trei fete se alăturaseră familiei noastre. Cea mai mică, Florence, avea numai doi ani, dar cele patru fete mai mari, discutau aprins despre călătoria noastră de duminica în oraş. Am încercat să particip şi eu la discuţie, dar am renunţat repede. Cum să discuţi cu oameni care nu vorbesc, ci mormăie doar?
Calul nostru, bătrânul Jack, nu mai trăgea în fiecare duminică, cale de 20 km, trăsurica familiei până la biserică. Deoarece Jack împlinise 16 ani, tata îl trimisese la păşune cu un an înainte, ca să-şi petreacă acolo tot restul vieţii, într-o binemeritată pensionare. Acum, în locul lui aveam un autoturism Studebaker mare şi negru, având capota din prelată, iar sub scaunul din spate o cutie cu axe de rezervă pentru drumurile denivelate din fermă.
In acea duminică, micuţa biserică fremăta de emoţie. Nu era nimeni în acea încăpere care să nu-şi amintească ce se întâmplase săptămâna *trecută.* Mama unei femei din biserică părăsise Armenia în urmă cu două luni pentru a veni la fiica ei în America. De atunci, fiica ei nu mai primise nici

o veste de la ea, şi era foarte îngrijorată. Deoarece biserica începuse să se roage pentru situaţia aceasta, deodată, soţul mătuşii Esther, unchiul George Stepanian, s-a ridicat şi s-a repezit spre uşă. Mult timp el a stat la uşă privind în susul străzii, de parcă vedea orizonturi îndepărtate. în cele din urmă a vorbit. „Mama ta este bine," a zis el. „Peste trei zile ea va fi în Los Angeles."

Trei zile mai târziu, bătrâna doamnă a sosit.
De aceea, astăzi speranţele erau mari, fiecare întrebân-du-se ce formă vor lua următoarele binecuvântări ale lui Dumnezeu. Poate cineva va fi vindecat. Poate cineva va primi călăuzire...
Tocmai mă gândeam la aceasta, când un lucru ciudat a început să se întâmple - nu altcuiva, ci mie.
Stăteam acolo pe o bancă din spatele adunării împreună cu alţi băieţi şi, deodată, am simţit că ceva, ca o pătură grea de lână, se aşeza pe umerii mei. M-am uitat speriat în jur, dar nimeni nu mă atinsese. Am încercat să-mi mişc mâinile, dar ele întâmpinau rezistenţă, ca şi cum le-aş fi tras prin apă.
Deodată maxilarul a început să-mi tremure, ca şi cum aş fi dârdâit de frig, deşi pătura o simţeam caldă. Muşchii din spatele gâtului mi s-au contractat. Apoi am simţit dorinţa să-I spun lui Isus că îl iubesc, dar când am deschis gura să spun acest lucru, din gură mi-au ieşit cuvinte pe care nu le înţelegeam. Ştiam că nu erau nici cuvinte armeneşti, nici spaniole, nici englezeşti, dar ele ieşeau din gura mea de parcă le folosisem toată viaţa. M-am întors spre băiatul de lângă mine, şi acesta nu mai putea de bucurie.
„Demos a primit Duhul Sfânt!" a strigat el, şi întreaga biserică s-a întors spre mine. Cineva mi-a pus o întrebare, dar, deşi l-am înţeles perfect, nu i-am putut răspunde în

mod obişnuit, ci numai bolborosind sunete noi, vesele, întreaga biserică a început să cânte şi să-L laude pe Dumnezeu cu bucurie, în timp ce eu ÎL adoram în noua mea limbă.
Multe ore după aceea, în maşină, în drum spre casă, oricine vorbea cu mine, îi răspundeam în limbi. M-am dus sus în camera mea şi am închis uşa, rostind încă silabe extatice, neinteligibile. M-am îmbrăcat în pijama, am stins lumina şi, în acel moment, sentimentul prezenţei ,lui Dumnezeu a venit asupra mea mai puternic decât oricând. Era ca şi cum invizibila manta care rămăsese pe umerii mei toată seara devenise irezistibil de grea, deşi nu era neplăcută. M-am întins jos pe podea, pe carpetă, neputincios, incapabil să mă ridic şi să mă urc în pat. Nu era o experienţă înfricoşătoare, ci una care te înviorează şi te împrospătează, ca şi clipele acelea deosebite pe care le experimentezi înainte de a cădea într-un somn adânc.
în timp ce eram întins pe podea în camera mea, timpul a dobândit o dimensiune eternă. Şi, în acea stare înălţătoare, am auzit o voce. Era o voce pe care am recunoscut-o foarte uşor, pentru că o auzisem adesea în catedrala mea verde, în lanurile de porumb.
Demos, poţi să te ridici?, a întrebat vocea.
Am încercat. Dar a fost în zadar. O putere incredibilă, dar infinit de gingaşă, mă ţinea acolo unde eram. Mă credeam un băiat puternic, nu aşa de puternic ca Aram Mushegan, dar destul de robust pentru vârsta de 13 ani. Cu toate acestea, în muşchii mei nu aveam mai multă forţă decât un viţel nou născut.
Vocea mi-a vorbit iarăşi. *Demos, te vei îndoi tu vreodată de puterea Mea?*

„Nu, Doamne Isuse."
întrebarea a fost repetată de trei ori. De trei ori am răspuns la această întrebare..
Apoi, dintr-o dată, aceeaşi putere care fusese în jurul meu mi s-a părut că este şi în interiorul meu. Am simţit un val de energie supraomenească, de parcă aş fi putut pluti afară din casă şi pleca spre ceruri, prin puterea lui Dumnezeu. Aveam impresia că priveam în jos, spre pământ din perspectiva lui Dumnezeu şi vedeam toate nevoile umane din punctul de vedere al resurselor Sale. Şi, în tot timpul acesta, El şoptea inimii mele: *Demos, puterea este dreptul de întâi născut al fiecărui credincios. Acceptă puterea, Demos.*
Şi deodată s-a făcut dimineaţă. Puteam auzi ciripitul păsărelelor afară.
M-am ridicat cu o tresărire. *Ce* auzeam? Trecuseră ani de când nu mai auzisem păsărelele cântând.
Am sărit în picioare, simţindu-mă minunat din toate punctele de vedere şi am început să mă îmbrac. Era trecut de ora cinci dimineaţa. Trebuia ca eu şi tata să fim la muls la cinci şi jumătate. în timp ce deschideam uşa, în acea dimineaţă minunată, am putut auzi cum fierbeau ouăle în bucătărie.
Zgomotul farfuriilor, cântecul păsărilor, zgomotul propriilor mei paşi, în timp ce coboram în fugă scările - toate acestea erau mici zgomote pe care nu le auzeam înainte. Am dat buzna în bucătărie: „Tată! Mamă! Aud!"

Vindecarea nu a fost niciodată completă. Când împreună cu mama m-am dus din nou la doctor, acesta a descoperit că auzul îmi revenise în proporţie de 90 la sută. Nu ştiu de ce am fost lăsat cu o deficienţă de auz de 10 la sută, şi nici

nu mi-am făcut griji din cauza aceasta. îmi amintesc că în acea zi de luni, ceva mai târziu, pe când terminam de muls vacile, am alergat singur la catedrala mea verde, în lanul de porumb. Porumbul era înalt, gata de cules. M-am aşezat jos între două rânduri, am luat un ştiulete, l-am desfăcut şi am muşcat din el boabele pline de lapte. „Doamne!", am zis, „ştiu că atunci când Tu vindeci oamenii, o faci pentru că vrei să le dai de lucru."

„îmi vei arăta şi mie, Doamne, ce lucrare ai pentru mine?"

La început - pe când ceilalţi băieţi din clasa mea visau să devină vedete de baseball - eu visam să devin profet. La urma urmei, anii mei erau doar cu puţin mai mulţi decât anii „băiatului profet", când acesta avusese vedenia sa.

Dar anii au trecut şi eu nu am primit acest dar minunat. *Profeţia va juca un rol important în viaţa ta,* părea să-mi spună Dumnezeu, *dar tu nu vei fi profet.*

Apoi, în una din zile am avut o experienţă care m-a făcut să mă întreb dacă nu cumva voi primi darul vindecării. Sora mea cea mai mică, Florence, avea 6 ani când, împiedicân-du-se de o ţeava din grajd, a căzut şi şi-a sfărâmat cotul drept. După ce chirurgul şi ortopedul au făcut tot ce le-a stat în putinţă, ne-au încredinţat că Florence îşi va putea folosi mâna dreaptă; dar cotul avea să-i rămână pentru totdeauna încovoiat şi rigid. „Când vom da ghipsul jos", au zis ei, „vom putea începe terapia de recuperare. Cu răbdare, ea îşi va putea recăpăta 10-20 la sută din mobilitatea articulaţiei, dar acesta este tot ceea ce putem spera."

Curând după acest diagnostic, într-o duminică, pe când ne aflam în biserică, am simţit din nou acea senzaţie de

căldură şi acea manta grea coborând pe umerii mei. Nu a fost nevoie să întreb Cine era, nici ce să fac. Ştiam că trebuia să merg în cealaltă parte a încăperii şi să mă rog pentru vindecarea braţului hii Florence. Deci, în timpul unei cântări comune, eu m-am ridicat liniştit de pe banca mea şi m-am îndreptat spre partea femeilor. M-am aplecat spre Florence, care stătea pe ultima bancă, cu braţul drept înfăşurat într-un imens bandaj de ghips. Căldura păturii mi s-a coborât prin mâini, ajungând până în palme.

„Florence," am şoptit eu, „mă voi ruga pentru cotul tău."

Ea m-a privit solemn, cu ochii ei mari şi negri. Am pus mâinile peste bandaj. De fapt, nici nu m-am rugat, ci am stat acolo simţind focul ce curgea prin mâinile mele şi pătrundea prin bandajul de ghips aplicat pe cotul lui Florence.

„Simt!" mi-a şoptit Florence. „Simt o senzaţie de căldură."

Şi aceasta a fost totul. Intr-o clipă senzaţia mantalei de pe umerii mei a dispărut, şi eu m-am întors la locul meu. Doar câteva persoane au observat cele întâmplate.

După câteva săptămâni ghipsul a fost înlăturat. în acea seară, la cină, mama ne-a spus cum ortopedul a pus o mână pe pielea albă şi zbârcită a cotului, cu cealaltă luând încheietura mâinii lui Florence şi cum, cu gingăşie, a încercat să îndrepte braţul rănit, trei-patru centimetri. După ce medicul a mişcat antebraţul înainte şi înapoi, şi 1-a rotit în jurul articulaţiei proprii, pe faţa sa a apărut un zâmbet de neîncredere.

„Bine...!" a zis el. „Bine! Mai bine decât credeam. Mult mai bine! De ce? ...Deoarece cotul se comportă ca şi cum nu ar fi fost rapt niciodată!"

Şi aşa, în acea vară, în lanul de porumb m-am trezit

întrebându-L pe Dumnezeu dacă vindecarea era lucrarea pe care voia să mi-o încredinţeze. Iarăşi mi s-a părut că primesc un răspuns: *Desigur. Eu doresc ca toată Biserica Mea să facă această lucrare. Tu vei*

vedea multe şi minunate vindecări, unele făcute chiar prin mâinile tale. Dar Demos, nici aceasta nu este lucrarea Mea pentru tine.

Pe când aveam 17 ani şi eram în al doilea an de liceu -aş fi putut fi în ultimul an acum, dar pierdusem doi ani din cauza surzeniei - tata a cumpărat a doua fermă. Acum aveam spaţiu suficient pentru a ne construi propriile noastre silozuri şi destul capital pentru a instala maşini automate de muls. Tata se ocupa şi cu alte afaceri. O problemă majoră atât pentru noi, cât şi pentru vecinii noştri producători de lapte, fusese întotdeauna ducerea laptelui de la fermă la staţia de îmbuteliat. Aşa că tata început să se ocupe cu transportul laptelui. Apoi, observând că preţul la şuncă era mare în Los Angeles, tata s-a apucat să crească porci. Apoi s-a apucat de prelucrarea şi ambalarea cărnii. „Domnul va face ca binecuvântarea să fie cu tine în toate lucrurile pe care vei pune mâna..." Se părea că orice atingea Isaac, fiul făgăduinţei, era menit să prospere.

Succesul lui era cu atât mai remarcabil cu cât ne aflam în perioada depresiunii economice de la începutul anilor '30. De acum, tata îmi dăduse în grijă o mică cireada, şi îmi amintesc că profesorul care m-a ajutat să ţin contabilitatea mă informa cu invidie, că eu, cu cele 30 de vaci ale mele, câştigam mai mult decât mulţi dintre profesorii liceului din Downey.

Acum, prin casa noastră se perindau politicieni, oameni de afaceri, conducători de comunităţi - iar mama mea, fata

aceea mică şi timidă din Armenia, era săptămânal gazda întrunirilor de seară pentru cei puternici şi înstăriţi. Ea era într-adevăr o bucătăreasă minunată şi curând preparatele ei *dolmas, kuftas* şi *katahs* au ajuns renumite în tot sudul Californiei.

Dar, ceea ce îmi amintesc bine despre mama mea, este faptul că ea depunea acelaşi efort pentru pregătiri fără să ţină seama de cine erau musafirii. Cerşetorii erau oaspeţi frecvenţi în acele zile şi la toţi li se dădea aceeaşi atenţie ca şi primarului din Downey: cea mai bună veselă de porţelan, tacâmurile de argint, faţa de masă, toate erau puse pe masă. Dacă nu avea pregătită o mâncare caldă, ea pregătea îndată ceva - carne, legume, dulciuri de casă - toate în timp ce, în engleza ei săracă, invita musafirii: „Luaţi loc! Luaţi loc! Nu vă grăbiţi când mâncaţi!"

Intre timp, eu mă simţeam atras din ce în ce mai mult spre o altă adresă. Ori de câte ori trebuia să vizitez vestul Los Angeles-ului în interesul fermei, căutam motive pentru a colinda prin apropierea vilei zugrăvită în crem a lui Sirakan Gabrielian, pe bulevardul Union Pacific 4311, cu speranţa că fiica lui ar putea apărea în curte. Nu-mi făceam iluzii că i-aş fi putut vorbi, chiar dacă ea ar fi ieşit afară -deoarece discuţiile între o fată şi un băiat care nu erau logodiţi, erau pe atunci încă de neînchipuit în comunitatea armenească. Dar chiar şi numai faptul că ştiam că ea era în apropiere, mă făcea să simt o fericire de nedescris.

Şi întotdeauna aşteptam duminica - duminica, când Roza Gabrielian stătea în biserică împreună cu alte fete în rândul femeilor, - cea mai drăguţă fată din sală şi pe care toţi băieţii o uiinăreau pe ascuns.

în limba armeană, prenumele tatălui ei, Sirakan,

însemna *inimă dulce.* Mi-a plăcut acel nume. Ca şi tatăl meu, Sirakan Gabrielian, începuse viaţa de la zero. în cele din urmă reuşise să pună unul lângă altul 100 de dolari şi -la fel ca tata - îşi cumpărase un cal şi o căruţă. Sirakan, în loc să facă afaceri cu fructe şi zarzavaturi, s-a ocupat cu transportul gunoiului. în primii ani ai acestui secol, acesta era un serviciu foarte necesar în Los Angeles, şi curând el a putut să-şi cumpere un al doilea cal şi încă o trăsură, apoi al treilea.

Sirakan şi familia lui erau armeni ortodocşi. El locuia lângă biserica noastră pe strada Gless, şi auzind melodiile pline de bucurie care se revărsau prin geamurile deschise ale bisericii săptămână de săptămână, el s-a hotărât să vadă despre ce era vorba. Curând după aceea, el s-a alăturat bisericii noastre fapt ce i-a pus viaţa în pericol. Pentru mulţi ortodocşi armeni, penticostalii erau nişte trădători ai vechii lor credinţe. A-l vedea pe unul dintre ai lor alăturându-se grupului de trădători era ca şi cum acesta ar fi murit.

Aşa că ei s-au hotărât să-i facă de petrecanie.

în una din zile, când Sirakan a ajuns cu încărcătura la groapa de gunoi a oraşului, un grup de credincioşi ortodocşi îl aşteptau. Ei i-au legat mâinile şi picioarele şi l-au dus la groapa pe care o săpaseră în pământul

nisipos, îl aruncaseră deja în groapă şi îl acoperiseră bine cu gunoi când, din fericire, a apărut o căruţă cu credincioşi penticostali care i-au văzut şi au început să se bată cu ei, iar Sirakan a putut să iasă afară.
îmi plăcea să-1 ascult povestind această întâmplare. îmi plăcea, de asemenea, să-1 aud povestind despre căsătoria lui. Când Sirakan avea 21 de ani, tatăl său se hotărâse să se

întoarcă în Armenia în căutarea unei soţii, pentru că mama lui Sirakan murise cu câţiva ani înainte. Afacerea cu transportul gunoiului prospera încă de pe atunci, aşa că el 1-a rugat pe tatăl său să-i caute şi lui o mireasă.
Tatăl lui Sirakan a avut succes în ambele căutări. Pentru fiul lui, el a ales o fată drăguţă de 13 ani, pe care o chema Tiroon Marderosian. Pentru a-şi uşura intrarea în SUA, ea s-a căsătorit prin procură acolo în Armenia, apoi a plecat într-o lungă călătorie pentru a se alătura bărbatului pe care nu-1 văzuse niciodată. Doar mai târziu şi-au dat ei seama cum îl călăuzise Dumnezeu pe tatăl lui Sirakan şi cât de providenţială a fost călătoria lui. La câteva săptămâni după plecarea lor de acolo, turcii au atacat Armenia şi cele două mirese au fost ultimele persoane care au părăsit satul, ceilalţi oameni fiind măcelăriţi.
Primirea lui Tiroon în Los Angeles trebuie să fi fost una din cele mai ciudate primiri pe care a experimentat-o vreodată o soţie atât de tânără . Sirakan se aştepta ca tatăl său şi cele două femei să sosească abia a doua zi. întorcându-se de la muncă, el a găsit o copilă speriată stând în camera de zi. Imediat şi-a dat seama că aceasta trebuie să fie soţia lui, iar el era murdar din cap până-n picioare.
„Stai acolo!" i-a strigat el. „Stai acolo!" - de parcă săraca fată ar fi putut pleca în altă parte. A fugit repede în spatele casei şi, după o jumătate de oră, spălat, pieptănat şi parfumat, Sirakan „inimă dulce" Gabrielian îşi rostea cuvântarea oficială de bun venit în faţa tinerei domnişoare.
Aceştia erau părinţii Rozei care, în curând, aveau să-i aleagă şi ei un bărbat. Dar eu nu i-aş fi putut aborda nicio-

dată pentru a le cere fiica în căsătorie. în cazul meu, ca şi în al ei, familia era cea care trebuia să hotărască. Cum am mai tremurat în seara în care am deschis acest subiect în familia mea! Era o seară de iunie a anului 1932, şi noi eram adunaţi cu toţii în jurul mesei la cină, cu uşa de la balcon deschisă în bătaia brizei.
„Tată, ştii că am deja 19 ani", am început eu.
Tata şi-a şters mustaţa, tăindu-şi încă o bucată de carne.
„Şi," am insistat, „în curând voi absolvi liceul. Eu îmi aduc contribuţia la prosperitatea fermei. Şi tu aveai 19 ani când te-ai căsătorit"
Toate cele cinci surori ale mele s-au oprit din mâncat. Mama şi-a pus jos furculiţa.
„Este vorba de o fată anume?", m-a întrebat ea.
„Da!"
„Este şi armeanca?"
„Da."
„Dar este şi credincioasă?"
„O, da."
„Este..." am început eu. „Este vorba de... Roza Gabrielian."
„Ah..." a zis mama.
„Aşa..." făcu tata.
„Ohhh..." ziseră toate surorile mele deodată.
Şi aşa a început laboriosul proces, vechi de secole, de cerere în căsătorie a unei fete. Mai întâi, deşi familiile se întâlneau în fiecare săptămână la biserică şi erau prietene apropiate, trebuia aranjată totuşi o „întâlnire" oficială.
Această delicată problemă a fost tratată întotdeauna de un mijlocitor ales cu grijă. Aşa că după multe discuţii între ei (eu, fireşte, nu am fost consultat), tata şi mama au ajuns

la concluzia că persoana cea mai potrivită pentru această sarcină delicată era Raphael Janoian, soţul mătuşii Siroon, sora tatălui meu. Un semn bun, ra-am gândit eu, deoarece el era preferatul meu din cei şase soţi ai surorilor tatălui meu. Raphael avea un mare cimitir de maşini din care, pe când aveam 14 ani, mi-a dat voie să aleg diferite piese de la maşinile vechi, piese din care mi-am încropit primul meu automobil. Acest cimitir de maşini îl punea zilnic pe unchiul meu în contact cu compania de salubritate a lui Gabrielian.
îmi amintesc cum am alergat înaintea lui când l-am văzut parcând maşina în faţa casei noastre, după convorbirea sa oficială cu Sirakan Gabrielian. Dar unchiul Janoian nu era dispus să dezvăluie atât de uşor rezultatul discuţiei pe care tocmai o avusese. El a intrat foarte degajat în camera de zi şi a acceptat o cană cu ceai tare, dulce, în care a amestecat îndelung.
„Ei, Raphael...," 1-a îmboldit tata.
„Păi, Isaac," a răspuns unchiul Janoian, „am stabilit data întâlnirii. Familia Gabrielian va fi încântată să primească vizita familiei Shakarian în data de 20 a lunii viitoare."
S-a stabilit data vizitei! Asta însemna, cel puţin, că n-am fost respins din start, şi trebuie că, în orice caz, Roza era dispusă să mă ia în considerare. Capul a început să-mi vâjâie la acest gând.
în cele din urmă a sosit şi ziua de 20 iulie. Mi-am terminat într-un timp record munca în grajd şi am început să mă pregătesc de plecare. M-am îmbăiat de vreo două ori. Mi-am spălat dinţii până când i-am tocit. Mi-am frecat unghiile murdare din cauza muncii de la grajd până când firele de păr din perie au început să cadă.
Bulevardul Union Pacific
L-am auzit pe tata scoţând Packard-ul afară din garaj. Am dat o ultimă fugă pe scări în sus ca să înlătur o zgârietură de pe un pantof şi să mai adaug ceva stiptic peste locurile în care mă tăiasem când m-am bărbierit a treia oară.
„Demos!" a strigat tata din stradă. „Ce vrei să faci - să fii mai frumos decât Roza?"
M-am înghesuit între surorile mele pe bancheta din spate, şi m-am tot gândit că cei 20 de km dintre Downey şi partea de est a Los Angeles-ului nu mi s-au părut niciodată atât de lungi ca acum. In sfârşit, am ajuns pe bulevardul Union Pacific, la numărul 4311. Am păşit pe pietrişul aleii de la intrare, trecând pe lângă frumoasele rânduri de busuioc, pătrunjel şi alte plante ale Tiroonei Gabrielian. în faţa noastră, uşa de la intrare s-a deschis brusc şi iată-i acolo pe toţi prezenţi: Sirakan şi Tiroon, apoi fratele cel mai mare al Rozei, unchi, mătuşi şi nenumărate verişoare. Iar în spatele tuturor se afla Roza, îmbrăcată într-o rochie de culoare roz, ca şi numele ei.
Nu m-am putut uita mult timp la ea, pentru că cei adunaţi s-au împărţit îndată în două grupuri, după modelul armenesc: bărbaţii de o parte a unei camere mari, iar femeile de cealaltă parte. Uneori priveam spre locul unde stătea Roza împreună cu surorile mele şi mă întrebam despre ce discutau. Roza avea aceeaşi vârstă ca sora mea Lucy şi mă întrebam dacă voi putea discuta vreodată cu ea, tot atât de liber ca Lucy.
Eu nu am luat parte la solemna conversaţie care a avut loc între tatăl meu şi Sirakan Gabrielian, aşezaţi în două fotolii trase unul lângă altul. Indiferent ce au discutat, cei doi bărbaţi mi s-au părut a fi mulţumiţi. Când eram gata de plecare, la uşă, domnul Gabrielian i-a spus tatălui meu: „îi voi

transmite Rozei mesajele voastre."
Două săptămâni mai târziu, unchiul Janoian ne-a făcut de cunoscut extraordinarul rezultat: Roza se va căsători cu mine.
După aceasta au urmat cinci seri de sărbătoare tradiţională la casa miresei, pentru că răspunsul a fost *DA.* In timpul acestor seri ne-am bucurat cântând, mâncând, vorbind şi felicitându-ne reciproc, pentru că la armeni nu se căsătoresc numai două persoane, ci două familii.
într-o seară, Roza ne-a cântat la pian şi inima mea s-a umplut de mândrie, urmărind degetele ei care zburau atât de repede peste clape. Cândva luasem şi eu lecţii de vioară, dar cu acordul profesorului meu, al meu personal şi al tuturor celor care mă auziseră cântând, am întrerupt lecţiile. Florence îmi moştenise atât vioara, cât şi lecţiile de vioară, şi a cântat şi ea pentru ambele familii întrunite; la vârsta de opt ani, braţul

ei suplu se încovoia drăgăstos în jurul lemnului lustruit.
în altă seară, era obiceiul ca băiatul să dea fetei un „semn" care simboliza noua legătură dintre cei doi. In acest caz, „seninul" a fost un ceas de mână cu diamante. Din nou, darul a fost ales de către părinţii mei, iar mie mi-a revenit sarcina să traversez odaia spre partea unde se aflau domnişoarele şi să pun ceasul pe mâna Rozei. în tăcerea bruscă care s-a lăsat în odaie, în timp ce toţi ochii erau îndreptaţi asupra mea, degetele mi s-au făcut ca de lemn. La început nu am putut deschide catarama fină a ceasului, apoi nu am putut-o închide. Mă gândeam cu jind la tractorul de-acasă, pe care eram în stare să-1 demontez piesă cu piesă şi să-1 asamblez din nou fără să stau pe gânduri. în cele din urmă, Roza şi-a întins mâna dreaptă şi cu multă îndemânare a încheiat catarama ceasului în locul meu.

Au existat, desigur, hotărâri care trebuiau luate de bătrânii noştri, cum ar fi locul unde se va ţine nunta şi data nunţii. Toţi au fost de acord că biserica de pe strada Gless era prea mică pentru sutele de oameni care vor veni la nuntă şi, în afară de aceasta, prietenii ortodocşi şi familiile lor ar prefera să moară decât să intre în biserica aceea. Nu, nunta se va ţine acasă la mire, la fel ca în Armenia şi petrecerea care avea să urmeze (şi care era, desigur, elementul central al oricărui eveniment armenesc important) se va ţine pe terenul de tenis aflat în curtea din spatele casei.
în ceea ce priveşte data nunţii, familia Gabrielian a fost de neclintit, spunând că cei doi trebuie să aştepte cel puţin un an. Timpurile se schimbaseră, au explicat ei, de când mama mea s-a căsătorit la 15 ani şi mama Rozei la 13 ani. Astăzi, o femeie trebuie să fie matură pentru a-şi întemeia o familie. Noi trebuia să aşteptăm până când Roza va împlini 16 ani.
în tot acest timp în care au avut loc discuţiile privitoare la viitorul nostru, eu şi Roza n-am avut încă ocazia să vorbim unul cu altul. Conform tradiţiei, acest moment avea să vină numai după sărbătorirea oficială a logodnei, la care aveau să fie invitate rude mult mai îndepărtate, precum şi prieteni ai familiilor, întâlnirile familiilor noastre de până acum fiind doar nişte întâlniri preliminare.
Dar, în cea de-a patra seară de sărbătoare, eu nu am mai putut rezista dorinţei de a discuta cu Roza. Dând la o parte tradiţia, m-am ridicat în picioare.
„Doamnă Gabrielian," am început eu, vorbind peste capetele care ne despărţeau, „pot să vorbesc cu Roza?"
Timp de o clipă, care mi s-a părut groaznic de lungă, Tiroon Gabrielian m-a privit ţintă, fără a spune un cuvânt. Apoi, dând din cap în semn de mirare, ea ne-a condus pe

mine şi pe Roza într-o altă cameră, a aşezat două scaune cu spătar drept unul lângă altul, în mijlocul camerei, şi a ieşit afară, lăsându-ne singuri.
Era prima dată în viaţa noastră, când ni se întâmpla acest lucru. Deodată, am uitat toate cuvintele minunate pe care le pregătisem şi le repetasem cu gândul să i le spun. Eu mă pregătisem să-mi exprim sentimentele faţă de Roza în cea mai perfectă limbă armeană de care eram în stare, pentru că Sirakan Gabrielian, alarmat de „mania Hollywood-ului" din oraş, nu permitea să se vorbească limba engleză sub acoperişul casei lui. Intenţionam să-i spun Rozei că era cea mai minunată fată din lume şi că îmi voi petrece întreaga viaţă încercând să o fac fericită. Dar nu mi-am putut aminti nimic din ce voiam să spun şi am stat acolo, ca un prost, fără a rosti un cuvânt. în cele din urmă - spre spaima mea -cuvintele pe care am reuşit să le îngăim au fost: „Roza, eu ştiu că Dumnezeu ne vrea împreună."
Spre uimirea mea, ochii ei căprui, strălucitori s-au umplut de lacrimi. „Demos," mi-a şoptit ea, „eu m-am rugat toată viaţa ca primele cuvinte pe care mi le va spune omul cu care mă voi căsători să fie cuvintele pe care mi le-ai spus tu."
Trei săptămâni mai târziu, a avut loc sărbătoarea oficială a logodnei, când mireasa a primit inelul. Am plecat împreună la bijutier să cumpărăm inelul, însoţiţi desigur de o mare parte a familiilor noastre. îmi amintesc încă numele vânzătoarei: se numea doamna Earhart; am vorbit despre fiica ei Amelia, care tocmai zburase singură peste Oceanul Atlantic. Am surprins-o pe Roza uitându-se cu plăcere la un diamant mic şi drăguţ aflat într-o cutie, dar mama mea a ales altul. Nici eu, nici Roza, n-am pus la îndoială alegerea

ei.

La sărbătoarea de logodnă au fost la masă trei sute de persoane şi aceasta s-a ţinut în sala unui magazin alimentar, proprietatea familiei Gabrielian. După acest eveniment aveam voie să trec pe la Roza ori de câte ori doream, lucru ce se întâmpla în fiecare seară în care nu lucram şi, de obicei, le duceam romburi de *paklava* sau *shakar lokoom* cu unt, pregătite de mama.
Pe măsură ce lungul an trecea, mama, Roza şi surorile mele plecau la cumpărături tot mai des. Conform tradiţiei, familia mirelui trebuia să se îngrijească de garderoba miresei şi, pentru alegerea unei poşete sau a unei pălării, se făceau multe călătorii în oraş. Achiziţia preferată a Rozei a fost rochia de culoare vişiniu închis, precum şi pantofii asortaţi. în comunitatea armenească numai femeile măritate purtau culori închise. Roza era convinsă că va arăta cu cinci ani mai în vârstă de îndată ce va îmbrăca acea rochie.
Nunta a avut loc în ziua de 6 august 1933. în acea dimineaţă, tot clanul Shakarian a plecat în partea de est a Los Angeles-ului ca „să-şi aducă mireasa acasă." întrucât masa principală a zilei urma să fie seara, Gabrelianii au servit numai cinci feluri de mâncare la masa de prânz, doar o gustare, după obiceiurile armeneşti. Apoi, cele două familiile s-au îndreptat spre Downey - într-un convoi de 25 de maşini împodobite cu flori.
Acasă, gardul din jurul terenului de tenis dispăruse în spatele cascadelor de trandafiri. Restul zilei mi-1 amintesc numai fragmentar. îmi amintesc de barba lungă de culoare cafeniu deschis a pastorului Perumean care se mişca în sus şi în jos, în timp ce citea vechea slujbă armenească. Apoi, îmi amintesc de şirurile de becuri electrice care atârnau între palmieri, şi de ospătarii cu jachete albe care se luptau

voiniceşte sub uriaşele farfurii pline cu *shishkebab* şi cu tradiţionalul *pilaf* de nuntă din migdale şi curmale, la prepararea căruia mama lucrase zile întregi.
îmi amintesc că erau acolo vreo cinci sute de oaspeţi şi mi s-a părut că fiecare din ei scrisese o poezie în limba armeană care trebuia să fie auzită şi aplaudată de toată adunarea. Pe la orele 23:00, eram ameţit de oboseală, iar Roza era cu lacrimi în ochi pentru că avea în picioare nişte pantofi albi care o strângeau încă de dimineaţă.
Dar în timp ce stăteam în picioare luându-ne rămas bun de la un nesfârşit rând de musafiri - prieteni şi familii - noi eram siguri de un singur lucru. Roza şi eu eram, în sfârşit, definitiv, irevocabil şi permanent căsătoriţi - în sensul cel mai deplin al cuvântului armenesc.

Bomba cu efect întârziat
Exista o tradiţie - pe care noi am respectat-o fără să punem la îndoială corectitudinea ei - şi anume, că mirele şi mireasa trebuiau să locuiască un an sau doi după căsătorie împreună cu familia mirelui. Umbra care plana deasupra marii case în stil spaniol în această vreme era boala surorii mele Lucy. La vârsta de 11 ani, ea s-a rănit la piept într-un accident de autobuz pe când mergea la şcoală; acum se plângea tot mai des de dificultăţi în respiraţie. Nimic din ceea ce puteau face chirurgii, şi nimic din ceea ce putea face rugăciunea, nu părea să ducă la o vindecare definitivă. „De ce, Dumnezeule?" am întrebat eu din nou şi din nou. „De ce ai vindecat cotul lui Florence, iar pieptul lui Lucy nu-1 vindeci?"
în octombrie 1934, când s-a născut băiatul nostru Richard, eu şi Roza locuiam împreună cu părinţii mei. îndată ne-am apucat să ne construim propria noastră casă. Următorii câţiva ani, au fost ani prosperi pentru ferme. Chiar în timpul crizei economice, această afacere a progresat mai mult decât visase tata pe când trudea din greu în praful de piele al fabricii de hamuri, sau când îl îndemna pe Jack la drum cu căruţa plină de legume. Eram deja cei mai mari producători de lapte din California, iar tata avea un nou vis -să fie cel mai mare producător de lapte din lume. Ni s-a spus că nicăieri în lume nu exista o fermă de vaci de lapte cu 3.000 de capete. Acesta a devenit ţelul nostru.

Odată cu acest vis au venit altele. Voiam să extindem parcul de maşini pentru transportul laptelui. Aveam deja 300 de camioane. Cu cinci sute am fi putut deservi tot statul. Am fi putut folosi maşinile şi pentru transportul nutreţurilor concentrate. Tot astfel ne-am fi putut transporta porcii şi vitele la fabricile de prelucrare a cărnii. Ambiţiile noastre se ridicau din ce în ce mai sus, pentru că în America nu exista nici o limită pe care harnicul lucrător armean să nu o poată atinge.
Şi probabil că aveam să realizăm şi mai mult. Eu mă ocupam de proiectul meu special de construcţie „Reliance nr. 3" - a treia din fermele noastre, care avea să crească capacitatea noastră de producţie la 3.000 de capete. Am cumpărat 20 de hectare de pământ şi am început construcţia ţarcurilor, a silozurilor şi a unui grajd modern, precum şi a unei fabrici de lapte automatizată, unde laptele ajungea de la vaci până în sticle, fără să fie atins de vreo mână.
Din când în când, mă întrebam - în fugă - dacă Dumnezeu încă avea pentru mine acel plan de care eu eram atât de sigur pe când eram copil. Dar, adevărul era că Dumnezeu nu mai era chiar în centrul vieţii mele. Desigur, noi încă mergeam cu maşina la biserică, pe strada Gless, în fiecare duminică, cu micuţul Richard sărind tot timpul pe bancheta din spate. Dar, când eram sincer cu mine însumi, îmi dădeam seama că afacerile erau adevărata ţintă a gândurilor şi energiilor mele. Nu era ceva neobişnuit pentru mine să încep lucrul la ora şapte dimineaţa şi să termin seara, la orele 23:00.
In 1936 am înfiinţat o nouă întreprindere - fabrica de îngrăşăminte - şi de atunci, adesea rămâneam la birou toată noaptea.
Chiar şi când mă rugam, eram preocupat de preţul

lucernei sau de consumul de benzină al camioanelor noastre. De pildă, există o hotărâre foarte importantă pe care trebuie să o ia orice producător de lapte: selecţionarea unei rase de vaci care să dea lapte mult şi de calitate. Un taur de calitate, chiar în acea perioadă a anilor '30, putea să coste până la 15.000 de dolari. Dar, în ciuda unui astfel de preţ, care însemna că taurul era de rasă, cumpărarea unui taur era o acţiune riscantă, pentru că nu se ştia dacă animalul putea transmite urmaşilor săi calităţile dorite - un taur care poate face acest lucru în mod constant, este unul dintr-o mie.
Aşa că acolo, în gălăgia şi în praful ringului de licitaţie, eu mă rugam astfel:„Doamne Isuse, Tu ai făcut aceste animale, Tu cunoşti fiecare celulă şi fibră. Arată-mi care taur să-1 cumpăr." De multe ori am ales câte un tăuraş mic şi slab, pe care l-am crescut şi am văzut cum a devenit un taur de rasă care a dat vaci de elită.
De asemenea, îmi duceam întotdeauna obiceiurile mele penticostale în grajdurile de vaci. în multe nopţi mi-am pus mâinile pe viţeii cu febră sau pe vacile care fătau greu, sub privirea uimită a doctorului veterinar care mă urmărea, văzând cum rugăciunea făcea ceea ce el nu a putut face.
Da, eu încă mai credeam în Dumnezeu. Cuvântul *Reliance* din numele companiei noastre înseamnă încredere în Dumnezeu, şi noi ne-am bizuit într-adevăr pe El în fiecare zi. Dar mie mi se părea că tot timpul ceream, şi nu dădeam aproape nimic.
Iată de ce am fost atât de nedumerit de prorocia care a fost rostită pentru mine şi Roza.
Milton Hanson era zugrav - într-o vreme când nimeni nu-şi mai zugrăvea casa. Milton era un norvegian înalt, slab, cu părul blond. Avusese mult mai multe necazuri

decât povestea, şi totuşi era cel mai fericit om pe care l-am cunoscut vreodată. întotdeauna ştiam dinainte când venea să ne viziteze, pentru că îl auzeam pe când era încă departe pe stradă, cântând cât putea de tare.
într-o seară, în timp ce Roza, Milton şi eu stăteam în mica noastră sufragerie, Milton şi-a ridicat deodată mâinile sale lungi şi a început să tremure. Milton făcea parte dintr-o categorie aparte de penticostali; când Duhul Sfânt Se cobora peste el, închidea ochii, ridica mâinile şi vorbea cu voce tare de orator. Eu şi Roza eram „vase alese", a rostit el acum cu voce tare. „Voi aţi fost călăuziţi pas cu pas..."
„Meditaţi la lucrurile lui Dumnezeu," declamă Milton. „Voi veţi intra pe poarta cetăţii şi nimeni nu o va închide în faţa voastră. Veţi vorbi despre lucrurile sfinte cu conducători de state din întreaga lume." M-am

uitat la Roza şi am văzut că şi ea era tot atât de uimită ca mine. Conducători de state? Călătorii în toată lumea? Nici unul din noi nu fusese vreodată în afara hotarelor Californiei. Cu un copil de trei ani şi cu un altul pe care îl aşteptam să vină, speranţele şi visurile noastre erau clădite în jurul propriei noastre case.
Cred că Milton a remarcat uimirea de pe feţele noastre. „Prieteni, nu daţi vina pe mine," ne-a spus el în cuvintele lui simple. „Eu repet ceea ce spune Domnul. Nici eu nu înţeleg acest mesaj."
Sunt sigur că aş fi uitat aproape imediat prorocia lui Milton, dacă ea n-ar fi fost rostită şi a doua oară. Câteva zile mai târziu, am intrat întâmplător într-o biserică din oraş în care nu mai fusesem niciodată, în timpul unui serviciu divin de peste săptămână. La terminarea predicii s-a făcut o chemare la altar. Ştiind că viaţa mea spirituală nu era cum aş fi dorit, m-am dus şi eu în faţă şi m-am plecat pe

genunchi. Pastorul a coborât de la amvon şi a pus pe rând mâinile peste cei care erau îngenuncheaţi acolo. Când a ajuns în faţa mea, el a spus cu o voce care s-a auzit în toată biserica:
„Fiul meu, tu eşti un vas ales pentru o lucrare specială. Eu te călăuzesc. Tu vei vizita oficialităţi sus-puse în multe părţi ale lumii în Numele Domnului. Când vei ajunge într-un oraş, porţile se vor deschide şi nici un om nu va fi în stare să le închidă."
M-am ridicat în picioare şi tremuram. Ce coincidenţă incredibilă! Acest păstor nu a avut de unde să mă ştie pe mine sau pe Milton Hansen. Se putea într-adevăr ca Domnul însuşi să-mi transmită acest mesaj? Şi un mesaj atât de neînţeles. „Meditează la lucrurile lui Dumnezeu," spusese Milton. Eu ştiam că aceasta era o teologie sănătoasă. Şi mai ştiam că mintea mea, deşi încercam din răsputeri să mă ataşez de lucrurile lui Dumnezeu, era mai degrabă dispusă să se ocupe de afacerile familiei Shakarian.
Următorul an ne-a adus două evenimente mari în familie. Primul a fost naşterea fiicei noastre Geraldine, în luna octombrie a anului 1938. Al doilea eveniment, care a avut loc în primăvara următoare, a fost moartea surorii mele Lucy, la vârsta de 22 de ani. Era de aceeaşi vârstă cu Roza, era cea mai frumoasă dintre toate surorile mele, o fată sensibilă şi cu o minte sclipitoare, al cărei vis - neobişnuit printre fetele armene din zilele acelea - fusese să devină profesoară. Colegiul Whittier, ale cărui cursuri ea le frecventase, şi-a închis porţile în ziua înmormântării ei - un omagiu de care nu se mai bucurase nimeni până atunci. Şi, pentru prima dată după mai mulţi ani, m-am trezit din nou

punându-mi marile întrebări. Pentru ce suntem noi aici? Care este semnificaţia morţii? Dar a vieţii?
Am privit peste cei adunaţi în biserica de pe strada Gless, la prietenii şi familiile prezente la obişnuita masă de înmormântare şi-mi puneam întrebări despre aceste lucruri. Moartea, printre armeni, era un eveniment care făcea ca toate rudeniile să se adune împreună, de la rudele cele mai apropiate până la cele mai îndepărtate neamuri. După înmormântare, tradiţia decreta o masă oficială. în Armenia, unde rudele trebuiau să călătorească cu căruţele uneori peste 160 km distanţă, pe drumurile grele de munte, masa constituia o necesitate. Aici, în California, masa de înmormântare a devenit un simbol al unităţii familiei.
M-au aşezat lângă tatăl meu, la capătul unei mese lungi, întinsă în biserică, şi am privit spre celălalt capăt, unde stătea mama. Lângă ea era Roza cu micuţa Gerry în braţe, şi cu Richard în vârstă de 4 ani, lângă ea. Unchiul Magardich Mushegan murise de câţiva ani, şi lângă Richard stătea fiul lui Magardich, Aram şi apoi fiul lui Aram pe care îl chema Harry. Apoi erau cele şase surori ale tatălui meu, împreună cu soţii lor şi cele patru surori ale mele: Ruth, Grace şi Roxanne, cu soţii şi copii lor, precum şi Florence. Potrivit tradiţiei armeneşti, la cei 15 ani ai ei, Florence era deja o femeie matură. La celelalte mese aranjate în sală se aflau nepoţii, nepoatele şi alte nenumărate rude.
Fiecare dintre noi prosperaserăm. Toţi eram oameni puternici, oameni mândri, cu stomacuri solide, bine hrănite, femei îmbrăcate în foşnitoare mătăsuri negre. M-am gândit la pro-rocia care-i adusese pe toţi cei prezenţi în această ţară bogată: „Eu vă voi binecuvânta şi vă voi face să prosperaţi," promise-

se Dumnezeu încă în Kara Kala şi, uitându-mă în jurul meu, am putut să văd că ceea ce El promisese, se împlinise.

Dar mai exista o altă parte a prorociei: „Voi face ca sămânţa voastră să fie o binecuvântare pentru popoare." împlinisem noi acea parte a prorociei? Eram noi o binecuvântare pentru cineva? într-un fel, desigur. Aceşti oameni erau toţi vecini buni, muncitori buni, patroni buni. Dar... asta să fie totul?
„Nu poate fi asta totul," i-am spus Rozei, pe drum spre casa din Downey. „Eu ştiu că Dumnezeu ne cere să facem ceva pentru ceilalţi oameni. Numai că eu nu ştiu ce."
Şi astfel, în următoarele câteva luni, am început să dau atenţie oamenilor cu care lucram în fiecare zi. Erau acolo o mulţime de oameni, nu numai îngrijitorii noştri de animale, ci şi vânzătorii de cereale, şoferii, furnizorii de sticle de lapte. Şi am făcut o descoperire uimitoare.
Aceşti oameni niciodată nu vorbeau despre Dumnezeu. Dar a trecut o vreme până când mi-am dat seama de aceasta. Pentru mine, Dumnezeu era tot atât de real ca. . . Roza şi copiii. El era parte a fiecărei clipe, a fiecărei zile. Desigur, eu ştiam în mod abstract că existau oameni care nu-L cunoşteau. Se făcuse o colectă misionară pentru oamenii de acest fel - de undeva, din nişte insule din Pacific.
Dar că tocmai aici în Los Angeles - unde exista câte o biserică la fiecare colţ - existau oameni maturi care nu credeau în Dumnezeu - aşa ceva nu mi-a trecut niciodată prin cap. Şi acum, când am înţeles acest lucru, ce era de făcut?
într-o seară, în timp ce mă rugam pentru acest lucru, mi-a venit în minte o scenă nemaipomenită... Mă aflam în parcul Lincoln, o suprafaţă întinsă, liberă, cu multă iarbă şi cu copaci, situat la 16 km depărtare de Downey, unde noi

mergeam adesea ca să luăm masa în aer liber. în timpul verii, duminica după masă, se adunau acolo până la 4.000 de oameni şi se aşezau pe pături. Acum, în imaginea care mi-a apărut deodată în faţa ochilor minţii, eu parcă mă urcasem pe o platformă în mijlocul tuturor acestor oameni şi le vorbeam despre Isus.
în dimineaţa următoare, acea idee ridicolă, în loc să dispară odată cu somnul odihnitor al nopţii, încă persista în mintea mea. în timp ce îmi puneam cravata, i-am spus Rozei:
„Dragă, mereu îmi vine în minte o scenă de necrezut, în care eu stau pe o platformă şi vorbesc unei mari mulţimi..."
„...în parcul Lincoln!" a continuat ea.
M-am întors de la oglindă, cu cravata încă nearanjată.
„Eu mă gândeam exact la acelaşi lucru!" spuse ea. „Nu am fost în stare să mi-1 scot din minte. Mi s-a părut atât de nebunesc încât nu am vrut să-ţi vorbesc despre el."
Stăteam privindu-ne unul pe altul în dormitorul însorit, fără să ne treacă prin minte cât de des vom experimenta acest fenomen în viitor. în momentul acela ni s-a părut doar o coincidenţă ciudată, fără nici o semnificaţie.
„Roza, tu mă cunoşti. Dacă eu trebuie să vorbesc la mai mult de doi oameni deodată, mă încurc de nu mai ştiu nici cum mă cheamă." Eram doar un producător de lapte, încet la gândire şi încă şi mai încet la vorbire. Ştiam că nu voi putea exprima niciodată în cuvinte ce însemna Isus pentru mine.
Roza a fost cea care nu voia să renunţe la această idee. „Demos, adu-ţi aminte că noi L-am întrebat pe Dumnezeu ce să facem. Dacă acesta este răspunsul Lui? Altfel, cum am fi putut noi avea, fiecare în parte, o astfel de idee, în acelaşi timp?"

Am verificat regulamentele oraşului şi, spre satisfacţia mea, am aflat că parcul Lincoln era rezervat pentru recreerea publicului: nu putea fi folosit pentru nici un fel de interes personal, oricare ar fi fost acesta.
însă Roza, făcând cercetări pe cont propriu, a descoperit un teren liber dincolo de stradă, în plină vedere a parcului. Acesta aparţinea unui om care avea o fermă de struţi, înfiinţată cu speranţa de-a atrage clienţii din parc. Afacerea nu-i mergea prea grozav, şi el era încântat să închirieze, duminica după amiaza, terenul vacant de lângă fermă.
Şi aşa - deodată - fără să ştiu prea bine cum s-a întâmplat - m-am trezit angajându-mă să realizez acest lucru nebunesc. La început, erau atât de multe detalii practice de care trebuia să mă îngrijesc, încât nu aveam timp să-mi fie frică că va trebui să predic. Trebuia să obţin aprobarea de la poliţie, să construiesc

platforma pentru vorbitor, să închiriez o staţie de amplificare. Roza s-a gândit că ar putea invita câteva fete de la biserică să vină şi să cânte.
în ceea ce priveşte cuvântările pe care aveam să le ţin, m-am încurajat singur, spunându-mi că auzisem atât de multe predici în viaţa mea, încât dobândisem cu siguranţă o oarecare fluenţă în vorbire, iar muzica avea să umple cea mai mare parte din timp.
Dar, cu cât se apropia mai mult prima duminică, am început să mă trezesc noaptea transpirat. Visul era întotdeauna acelaşi: Se făcea că eram pe o platformă înaltă, strigând şi fluturându-mi mâinile, în timp ce eram urmărit cu groază din mulţime de câţiva indivizi cu care încheiasem afaceri în acea zi.
Dacă s-ar întâmpla aceasta cu adevărat? Dacă vreun cumpărător sau vreun vânzător ar fi cu adevărat în parc? Ce

ar crede el? Iată-mă - un om de afaceri tânăr, în plin succes, care începusem să fiu solicitat pentru a deveni membru în organizaţii civice prestigioase, începând să dobândesc o reputaţie de om cu o judecată sănătoasă. Ce se va întâmpla dacă se va răspândi zvonul că sunt un fanatic religios ca mulţi alţii? Acest lucru putea să-mi ruineze nu numai numele, dar şi tot ceea ce încercase tata să realizeze până acum.
Apoi a venit prima duminică a lunii iunie 1940, ziua în care ne propusesem să începem această lucrare. După serviciul de dimineaţă de la biserică, am plecat cu maşina la terenul de lângă ferma de struţi, şi am instalat sistemul de amplificare. Era o zi plăcută, fără nori, şi dincolo de stradă, parcul Lincoln era supraaglomerat. „De ce n-o fi plouat?", mă gândeam eu, în timp ce Roza era încântată de vremea aceea frumoasă. Acum ea le dirija pe cele trei fete din biserică, ce cântau cunoscuta cântare „Nu-i prieten lui Isus asemenea". Cântarea a luat sfârşit. Eu am urcat cele trei trepte ale platformei, am apucat microfonul şi mi-am dres vocea. Spre spaima mea, sunetul acela a răsunat în toate difuzoarele. M-am dat un pas îndărăt.
„Prieteni..." am început. Iarăşi, un sunet asurzitor a explodat în jurul meu. Am rostit cu greu câteva fraze, conştient fiind numai de ecoul mecanic, monstruos, al propriei mele voci, şi apoi am făcut semne disperate spre fete, să vină şi să cânte din nou.
Ici şi colo, oamenii îşi ridicau păturile şi eu eram sigur că vor pleca din parc. Dar, spre surprinderea mea, cei mai mulţi dintre ei au venit mai aproape, aşezându-se în locuri de unde puteau să ne vadă mai bine. La vederea mulţimii gata să mă asculte, curajul mi-a crescut. Am păşit din nou spre microfon, mi-am fixat ochii asupra unui individ ce

purta o cămaşă galbenă şi mi-am îndreptat predica direct spre el.
Şi atunci am auzit rostindu-se cuvintele de care mă temeam. O femeie cu o voce clară şi pătrunzătoare a strigat:
„Dragul meu, nu este acela Demos Shakarian?"
Am cercetat mulţimea cu privirea. Iat-o! Mă privea peste coşul de picnic, în timp ce lângă ea şedea bărbatul cu privirea saşie, de la care noi cumpăraserăm gardul electric.
„Nu poate fi Shakarian," a răspuns el în tăcerea bruscă care se lăsase deodată. A căutat bâjbâind în buzunarul de la cămaşă, şi a scos de acolo o pereche de ochelari.
„Vai, *este* Shakarian!"
Gulerul mă strângea de gât. Microfonul era umed şi lunecos în mână. Am auzit un hohot de plâns şi m-am întrebat mirat dacă nu cumva eram eu cel care plângea. Am privit în jos. Lângă mica platformă stătea omul în cămaşă galbenă şi lacrimile-i curgeau pe obraji.
„O, frate, ai dreptate, ai dreptate!", spunea el plângând. „Dumnezeu a fost bun cu mine!"
L-am privit fix, uluit. Din fericire, Roza a avut prezenţa de spirit să-1 invite sus pe platformă. El a luat microfonul transpirat din mâinile mele şi a început să împărtăşească lunga poveste a succesului său material şi a eşecului personal. Un mic şuvoi de oameni a început să traverseze strada şi să se strângă în jurul platformei.
„Aceasta este şi povestea mea!" a spus un altul, şi a urcat şi el cele trei trepte ale platformei. Am uitat de difuzoare, am uitat de omul care mi-a vândut gardul. Mă gândeam numai la minunea că Dumnezeu era la

lucru în parcul Lincoln. Până seara, când ne-am împachetat echipamentul, şase oameni îşi predaseră deja vieţile lor

lui Dumnezeu.
Timp de trei luni întregi - iunie, iulie şi august 1940 - am urmat aceeaşi rutină în fiecare duminică: soseam lângă parc în jurul orelor 14:00 şi stăteam acolo până pe la orele 17:00-18:00. Curând s-a dezvoltat un tipic al întâlnirii. în general, la întâlniri erau prezenţi câţiva oameni care îşi băteau joc şi râdeau, câţiva suporteri care îi temperau pe aceştia, şi câte un bătrân care era eliberat de alcoolism. Numărul oamenilor care veneau pe platformă nu a fost niciodată mare. Patru, zece sau doisprezece. Şi, deşi uneori continuam să ţinem legătura cu ei, de cele mai multe ori nu ştiam dacă s-a produs cu adevărat o schimbare în viaţa lor sau nu.
Dacă efectele exterioare ale acestor după amieze de duminica erau greu de evaluat, în schimb, rezultatele din lăuntrul meu erau foarte clare. începusem aceste întâlniri îngrijorat de propria mea demnitate. La sfârşitul lor ajunsesem la concluzia că nu o mai am. Răspunsul lui Dumnezeu la frica mea că vreuna din cunoştinţele mele ar putea să mă vadă acolo, a fost să aducă în parc unul câte unul, duminică după duminică, pe fiecare om cu care eu colaborasem vreodată în afaceri.
Mi s-a părut că Dumnezeu îmi spune: *Acolo, pe platformă, tu singur te-ai făcut de râs în faţa lor. Acum ai o persoană mai puţin faţă de care trebuie să te prefaci.*
Mai apoi, când mă întâlneam din întâmplare cu vreunul din aceşti oameni la Clubul Lions sau la vreo altă reuniune, se făcea o linişte stânjenitoare, ocazional câte o izbucnire de râs, şi nimic mai mult. Nu mi s-a întâmplat nici un dezastru în afaceri, aşa cum îmi imaginasem înainte. Dar, până la sfârşitul verii, învăţasem o lecţie pe care nu o voi uita niciodată: „Ce vor crede oamenii?", este, de cele mai

multe ori, o sperietoare pentru propriul nostru egoism.
Oricum, în acea vară am experimentat încă o opoziţie, şi aceasta a venit de acolo de unde eu şi Roza nu ne-am fi aşteptat niciodată: de la biserica de pe strada Gless. La început, conducerea bisericii părea să privească aceste după mese de duminică ca o „scrânteală" trecătoare a celor tineri. Dar, fiindcă întâlnirile continuau săptămână de săptămână, cei mai bătrâni au început să protesteze.
Unul dintre bătrânii bisericii s-a făcut purtătorul de cuvânt al celorlalţi într-o dimineaţă de duminică a lunii august. Ridicându-se de pe banca din faţă, el ne-a avertizat să nu mai continuăm întâlnirile din parcul Lincoln.
„Nu este corect!" a proclamat el, în timp ce barba lui căruntă tremura de emoţie. „Este... este ceva nearmenesc."
Şi, dintr-odată, am înţeles că el avea dreptate. Mi-am imaginat Armenia de-a lungul secolelor, o ţară mică ţinân-du-se strâns de singurul adevăr, trecând prin cuceriri şi masacre, înconjurată întotdeauna de naţiuni necredincioase mai mari, mai puternice, armenii găsindu-şi puterea întor-cându-se spre ei înşişi.
Dacă eu şi Roza doream să continuăm acea lucrare trebuia să ieşim din mijlocul lor. Pentru prima dată în viaţa noastră, ne-am trezit în conflict cu generaţia părinţilor noştri. Lumea, aşa cum am văzut-o pe păturile din parcul Lincoln în acea vară, era cu mult mai mare decât ne-o închipuisem noi, şi mult, mult mai singuratică.
în septembrie, zilele au devenit mai reci, numărul celor ce veneau în parc a scăzut şi noi am întrerupt întâlnirile. Oricum, ferma ne răpea din ce în ce mai mult timp, şi eu eram gata să lansez un nou fel de comerţ cu lapte. De ce să

nu deschidem pe autostrada ce trecea pe lângă ferma de vaci Reliance nr. 3 un punct de desfacere, de unde clienţii să ia laptele fără să coboare din maşină? Puteam vinde litrul de lapte cu câţiva cenţi mai ieftin decât preţul de livrare acasă, sau decât cel cu care era cumpărat din magazin.
Pentru a face reclamă ideii noastre, am ţinut o mare serbare de inaugurare cu fanfară, reclame în ziare,

anunţuri la radio, anunţuri prin scrisori. La fermă, de asemenea, fanfară, muzică, distracţii obişnuite cu astfel de ocazii, începutul acestei afaceri a fost ca explozia unei bombe, iar apoi afacerea a mers în acelaşi ritm. Imediat am început să visez la un lanţ de astfel de puncte de desfacere în întreaga Californie. Era o afacere care te putea îmbogăţi.
Dar cel mai măreţ dintre toate proiectele familiei Sha-karian a venit odată cu noua noastră activitate de măcinat.
Pe vremea aceea nu-mi dădeam seama că acel proiect era o „bombă cu efect întârziat."
Implicarea noastră în măcinatul cerealelor părea un pas natural în dezvoltarea fermelor de vaci. O vacă de lapte consuma 10 kg de cereale pe zi, plus 15 kg de fân. înmulţiţi aceste porţii cu 3.000 de vaci, pe care noi speram să le avem cât de curând, şi veţi obţine incredibila cifră de 75.000 kg de fân şi cereale pe zi!
De ani de zile, cumpăram cereale măcinate de la morile locale, pe care le amestecam după o reţetă proprie care ducea la obţinerea unui lapte neobişnuit de gras.
Rezultatele erau aşa de bune încât producătorii de lapte din apropiere au început să-1 întrebe pe tatăl meu: „Isaac, nu ai putea să ne vinzi şi nouă din amestecul tău special?"

„De ce nu?" a zis tata.
Deci acesta părea să fie următorul pas logic în afaceri. Noi puteam cumpăra cereale în cantităţi mult mai mari, reducând astfel costul de producţie pentru fermele noastre. Cu un volum sporit, ne puteam măcina cerealele de care aveam nevoie, reducând şi mai mult costurile. Apoi puteam obţine un profit relativ mic, dar permanent, de pe urma cerealelor vândute celorlalţi producători de lapte.
Astfel am început, cu mari speranţe, noua expansiune. Am cumpărat moara care se afla lângă una din fermele noastre, compusă din trei silozuri de cereale având 18 m înălţime, care fuseseră folosite odinioară pentru depozitarea porumbului. Le-am golit, le-am curăţat şi le-am consolidat cu întărituri de beton.
Prevedeam un viitor minunat noii noastre aventuri. Liniile căilor ferate din Sudul Pacificului treceau chiar pe lângă aceste silozuri. în trecut, cerealele erau transferate din vagoane în silozuri printr-un complicat sistem de jgheaburi, camioane şi multă lopătare manuală. în primul an, am perfectat un sistem cu vacuum pentru transportul grânelor direct în silozuri. Cu vechea metodă, trei oameni aveau nevoie de o zi întreagă pentru a descărca o încărcătură de 40 de tone; cu noul sistem un singur om putea face acelaşi lucru în două ore şi jumătate. Am redus astfel costurile de transfer a cerealelor din vagoane în silozuri cu 80 la sută, ceea ce reprezenta o mare realizare în acest domeniu.
îmi plăcea să merg la moară. Zurnzetul maşinilor, sunetul vacuumului, huruitul vagoanelor de marfă, chiar şi praful fin care se aşeza pe noul meu Cadillac de un negru strălucitor - toate acestea mă ameţeau.
Dar, aşa cum am spus, această operaţie ascundea o

capcană îngrozitoare.
Capcana consta în natura mărfurilor. Preţul mărfurilor varia foarte mult. Oamenii care fac speculaţii de bursă cu ovăz, grâu şi orz pot câştiga sau pierde averi imense în câteva ore. Pe Wall Street există experţi specializaţi în astfel de speculaţii. Un fermier care are de-a face cu cerealele în mod nemijlocit, este de asemenea un speculant, fie că îi place sau nu acest lucru.
Lucrurile se petrec astfel: Să zicem că, la sfârşitul lunii iulie, eu cumpăr cereale pe care le voi vinde toamna următoare. Eu plătesc preţul din luna iulie, fiind perfect conştient că în timp preţul mărfii se va schimba. Dacă în luna iulie eu cumpăr cereale la un preţ de 4 dolari/100 kg şi toamna preţul scade la 3 dolari, pierd. Dacă însă preţul se ridică la 5 dolari, atunci câştig. A fi un bun morar înseamnă să cumperi cereale în cantităţi mari când te aştepţi ca preţul să crească şi să le păstrezi când preţul scade.
în acea iarnă a anilor 1940-1941, eu ştiam teoretic acest lucru, dar trebuia să-1 învăţ şi din propria mea experienţă.

Omul care s-a răzgândit

Odată cu vremea caldă din primăvara următoare, oamenii au început iarăşi să se adune prin parcuri, iar eu

şi Roza am început să discutăm despre întâlniri. „N-ar trebui să organizăm întâlniri numai duminica după amiaza", a spus ea. „Tocmai când oamenii încep să-şi arate interesul, noi ne strângem lucrurile, plecăm acasă şi apoi, timp de o săptămână, nu se mai întâmplă nimic.
„Ce ar fi dacă am ţine întâlnirile seara? în fiecare seară. Ar fi bine dacă am putea să ridicăm un cort undeva, unde am putea organiza întâlniri şi pe ploaie şi pe vreme bună.
„Pe terenul care aparţine bisericii," am spus amândoi deodată, - şi am râs de această nouă coincidenţă. De o bună bucată de timp clădirea bisericii de pe strada Gless se dovedise a fi prea mică pentru crescânda comunitate armenească, şi biserica tocmai cumpărase un teren viran la intersecţia dintre Bulevardul Goodrich şi Piaţa Carolina, în partea .de răsărit a Los Angeles-ului, unde urma să se construiască o biserică.
Şi astfel ne-am hotărât să încercăm să obţinem permisiunea conducerii bisericii. Toată neîncrederea şi împotrivirea din vara trecută a izbucnit iarăşi pe feţele lor mohorâte. Cine erau aceşti străini, de care eram atât de interesaţi? De ce trebuia să se implice Biserica Penticostală Armenească în această lucrare?

Nu era vorba numai de biserica noastră, le-am explicat noi. Ideea noastră era ca toate bisericile penticostale din zonă să sponsorizeze întâlnirile. Biserica noastră putea oferi locul pentru cort, o altă biserică putea oferi cântăreţi sau oameni de ordine. Astfel am putea lucra toţi împreună.
Dar la cuvântul *împreună,* împotrivirea de pe feţele lor a crescut şi mai mult. *împreună?* Cu Foursquare Church, cu Assemblies of God şi cu Pentecostal Holiness Church*, cu doctrinele lor dubioase? De ce, unele dintre aceste grupuri de aşa-zişi creştini, aveau obiceiul ca femeile şi bărbaţii să stea unii lângă alţii? Conducerea bisericii, care uitase deja de proiectul nostru din acea vară, discuta acum despre lucruri care nouă ni se păreau fără importanţă, în timp ce eu şi Roza stăteam liniştiţi.
Adevărul era că acel curent penticostal care venise din Rusia în Armenia, cu aproape un secol înainte, ajunsese acum o denominaţiune tot atât de rigidă ca oricare alta. Aşa s-a întâmplat întotdeauna. De-a lungul istoriei, revărsarea proaspătă a Duhului Sfânt a devenit, curând, în mâinile oamenilor, o nouă tradiţie. Să ne gândim, de exemplu, la marea trezire spirituală de pe strada Azusa. Această trezire, care a început chiar în acest oraş, în libertate, bucurie şi înlăturând barierele dintre oameni, prin anii 1940, se pietrificase deja îhtr-un număr de biserici autonome, care nu mai puteau comunica nici măcar una cu alta - ca să nu mai vorbim de restul lumii.
După părerea mea şi a Rozei, tragedia consta în faptul că ei aveau prea mult de dat. Fiecare din aceste grupuri, în
"Numele a trei organizaţii ale bisericilor penticostale din Statele Unite ale Americii (n. tr.).

spatele propriilor pereţi, experimenta în fiecare săptămână puterea lui Dumnezeu în purtarea Sa de grijă, în vindecări, în călăuzire, în timp ce lumea, care avea o nevoie disperată de această putere - oamenii cu care eu aveam de-a face şase zile pe săptămână - nici nu ştia de existenţa acestei puteri.
„Atunci, nu trebuie să vă implicaţi deloc," le-am spus bătrânilor. „Vom face noi totul: vom aranja cortul, vom avea grijă de curăţenie etc. Daţi-ne voie numai să folosim terenul."
Până la urmă, nimic din ceea ce le-am spus n-a reuşit să-i facă să-şi schimbe poziţia, ci doar faptul că tata a vorbit în favoarea proiectului. Cuvântul lui Isaac Shakarian avea greutate în biserică. Dacă Isaac era de partea proiectului -oricât de riscant părea acesta - însemna că totul era în regulă.
Deci, am obţinut permisiunea, şi aproape imediat am regretat acest succes. Instalarea unui cort, am constatat noi, era mult mai dificilă decât încropirea unui suport pentru difuzoare. Cel mai uşor lucru a fost să închiriem cortul. Potrivit legii, cortul era un „loc public de cazare" şi trebuiau respectate tot atâtea reguli ca şi pentru o clădire permanentă. A trebuit să apar înaintea Comisiei de sistematizare a oraşului, a Secţiei de pompieri, a Secţiei de poliţie, a Comisiei sanitare, a Comisiei de reţele electrice, şi a trebuit să explic de fiecare dată, de la început până la sfârşit, ce voiam să fac, şi de ce.
Numai după ce am obţinut toate aceste aprobări, am putut începe amplasarea cortului. Acum toate legăturile electrice aveau să fie verificate, intervalele dintre rândurile de scaune şi ieşirile trebuiau să fie în

conformitate cu normele în vigoare, trebuiau asigurate coşuri de gunoi şi

toalete mobile; am închiriat cisterne cu apă pentru udat, ca să nu fie praf. Apoi a trebuit să informăm publicul: anunţuri la radio, anunţuri în ziare, afişe în vitrinele magazinelor - a trebuit să-mi reamintesc tot ce învăţasem când am deschis acel punct de desfacere a laptelui de pe autostradă.

Toate acestea au costat bani, şi ne-au luat timp. în cele din urmă, chiar şi tata şi-a pierdut răbdarea. „N-ai mai trecut pe la birou de săptămâni de zile", mi-a amintit el. N-a fost nevoie ca el să-mi spună care era lucrul cel mai important pentru amândoi: fabrica de îngrăşăminte, care fusese primul meu proiect independent, pierdea bani. Timp de cinci ani mă luptasem să fac din ea o întreprindere profitabilă. Dacă era vorba ca ea să supravieţuiască, trebuia să investesc acolo tot timpul şi toată energia mea. Şi totuşi, nu mă puteam debarasa de aceste întâlniri din cort, care simţeam că erau şi ele foarte importante.

întâlnirile de seară au început în iulie şi au avut loc timp de şase săptămâni, în fiecare seară. Ştiam, din vara precedentă, că nu eram un vorbitor talentat. Inima mea era plină de minunea şi realitatea lui Dumnezeu, dar gura mea nu-şi găsea cuvinte potrivite. Harry Mushegan, cel de-al doilea verişor al meu, mai tânăr, era altfel. La fel ca tatăl său, Aram, şi ca bunicul său, Magardich, el vorbea cu autoritate, folosea cuvinte interesante şi-i făcea pe oameni să-1 asculte cu plăcere. Avea numai 20 de ani, dar vorbea deja mai bine decât aveam să vorbesc eu vreodată, aşa că l-am rugat să vină să predice la întâlnirile din cort.

Oamenii au venit, apoi au venit iarăşi şi, pe măsură ce săptămânile treceau, mulţimea a crescut. Cele cinci denominaţiuni penticostale care se învoiseră atât de greu să sponsorizeze întâlnirile, au început încet-încet să se lase

antrenate în această lucrare. Pastorii lor stăteau pe platformă, Roza cânta la pian, iar corurile lor conduceau cântările în timpul întâlnirilor.

în serile când nu venea nici un cor, Florence era cea care cânta, cu vocea ei dulce de soprană. In iunie, Florence absolvise liceul, şi aştepta cu nerăbdare toamna, pentru a intra la Universitatea Whittier. în ce mă priveşte, ajutam acolo unde puteam. Conduceam întâlnirile, dădeam telefoane, aranjam transportul, ţineam contabilitatea.

Spre surprinderea' tuturor, în registrele de evidenţă existau valori atât în coloana *Venituri,* cât şi în coloana *Cheltuieli.* în fiecare seară, târziu, când comitetul de păstori număra banii adunaţi, colecta era mai mare decât cea din seara precedentă. Era ceva uimitor, deoarece noi nu am insistat niciodată ca oamenii să dea bani. Era şi o ironie în această situaţie, fiindcă de fiecare dată când verificam împreună cu contabilul situaţia de la fabrica de îngrăşăminte, aceasta se dovedea a fi tot mai proastă.

Din colecte, am plătit reclamele din ziare şi de la radio, chiria pentru cort şi încă au mai rămas bani. Cele mai multe cheltuieli nu le-am înregistrat, neavând pretenţia să recuperez banii cheltuiţi. Dar acum mi-a venit o idee. Ce-ar fi dacă am depune restul banilor într-un cont la o bancă, cont care să fie administrat de cele cinci denominaţiuni?

La mijlocul lui august, cortul a fost demontat. Voluntarii au curăţat locul. Sute de oameni auziseră pentru prima dată mesajul că Dumnezeu este real. Unii s-au hotărât să devină creştini. Iar fabrica de îngrăşăminte din Downey şi-a închis pentru totdeauna porţile.

Dar efectul cu bătaia cea mai lungă 1-a avut acel mic cont din bancă. Ca să ia nişte hotărâri în legătură cu acest

cont, pastorul de la Foursquare Church i-a telefonat pastorului de la Pentecostal Church of God. Un prezbiter de la Assemblies of God a fost văzut luând masa împreună cu un alt prezbiter de la Biserica Penticostală Armenească. Şi amândoi au intrat şi s-au închinat în Pentecostal Holiness Church, de pe strada „X".

într-o marţi dimineaţa, spre sfârşitul lunii septembrie, stăteam la birou încercând să pun ceva ordine în

afaceri. Abia am auzit telefonul care a sunat lângă cotul meu; când am ridicat receptorul, mi-au trebuit câteva secunde ca să-mi dau seama că persoana de la celălalt capăt plângea. Era Roza.
„... la Spitalul Downey," spunea ea, „cât poţi de repede."
„Ce? Cine?", am întrebat eu prosteşte.
„Florence!" a repetat ea. „...Mergând cu maşina spre universitate azi dimineaţă... îţi aminteşti ce ceaţă era? - Oh, Demos, în mod sigur, nu a văzut camionul."
încă neînţelegând nimic, am alergat la maşină şi, în câteva minute, am ajuns la spital. Cei mai mulţi din familie ajunseseră deja în mica clădire a spitalului, construită din lemn. Florence era pe masa de operaţie, mi-a spus tata, dar acolo doctorii nu puteau face prea mult. Tatăl meu fiind necăjit, vorbea greu, aşa că soţul surorii mele Ruth, care era şi el prezent, mi-a relatat detaliile.
Accidentul avusese loc la ora 7:30, în ceaţa densă, cenuşie, ce venea dinspre Pacific în dimineţile de toamnă. Se părea că Florence nu văzuse un semn de stop şi maşina ei se ciocnise cu o cisternă cu bitum fierbinte, care împrăştiase tone de bitum fierbinte pe toată autostrada. Şoferul cisternei nu fusese rănit deloc, însă Florence fuse-

se aruncată din maşina ei în smoala ce ardea în flăcări. Un pieton a smuls-o de acolo şi a înfăşurat-o în haina lui, dar nu înainte ca spatele ei să fie ars grav.
Aceste arsuri masive îl împiedicau acum pe chirurg să intervină pentru a pune la loc oasele rupte. în cele din urmă, ea a fost transferată la secţia de reanimare şi nouă ne-au dat voie să o privim, unul câte unul, dar numai de la uşă. Doctorul Haygood ne conducea pe coridor, plângând la fel ca oricare din noi. Era acelaşi om priceput care, cu 17 ani în urmă, asistase la naşterea lui Florence. Tot el o tratase atunci când s-a îmbolnăvit de rujeolă şi de tuse convulsivă. Acum, el o încuraja pe mama:
„Este tânără şi puternică, Zahouri," spunea el într-una. „Are o voinţă colosală de a trăi."
Când mi-a venit rândul să păşesc în faţa uşii, nu-mi venea să cred că Florence se afla pe acel pat înalt de spital: Florence cea cu faţa blajină şi cu vocea de înger, cea mai tânără şi cea mai dotată din familie, era suspendată de scripeţi şi greutăţi într-un pat de salvare. Ochii ei erau închişi şi gemea continuu.
„Doamne, Dumnezeule", m-am rugat eu. „N-o lăsa să sufere! Indepărtează-i durerea!"
îmi imaginam eu, sau geamătul se oprise pentru un moment? „îndepărtează-i durerea," m-am rugat iarăşi.
Eu şi Roza ne-am întors acasă, ca să le dăm copiilor, lui Richard şi lui Gerry, să mănânce. Când m-am întors la spital în acea după masă, Florence plângea de durere, şi se părea că încă nu era conştientă de nimic. Am stat din nou în faţa uşii şi m-am rugat, şi iarăşi strigătele de durere au scăzut în intensitate.
Restul acelei zile, şi seara, ori de câte ori durerea era mai mare, mi se părea că rugăciunile mele

o ajutau. Până şi doctorii şi asistentele au observat aceasta.
„Demos," mi-a spus doctorul Haygood, „poţi veni aici în această sală ori de câte ori doreşti. Chiar şi perfuzia se pare că merge mai bine când tu eşti prezent."
Aşa că am fost echipat cu un halat alb, cu o mască, o bonetă, şi lângă pat a fost aşezat un scaun pentru mine. în următoarele cinci zile mi-am petrecut tot timpul, cât am fost în stare, în salonul acela. în timp ce îşi recăpăta cunoştinţa, durerea creştea şi mai mult. Nici un medicament, nici o injecţie nu păreau a o ajuta. Asistentele mi-au spus că Flo-rence reuşea să adoarmă numai în timpul cât eu eram acolo.
Nu aveam nici o idee de ce trebuia să se întâmple aşa. Adesea, pe când stăteam acolo, îmi aduceam aminte de întâmplarea de acum 11 ani, când Florence şi-a zdrobit cotul şi, într-o dimineaţă, în biserică, am ştiut că ea va fi vindecată. Mi se părea că între mine şi Florence exista o legătură stranie - şi totuşi, de data aceasta, rugăciunile mele nu fuseseră urmate de vindecare. Florence a simţit o uşurare temporară a durerii, dar nu scăpase încă de pericolul în care se afla.
Spun asta deoarece pericolul real abia acum ieşea la iveală. Imediat după accident i se făcuseră câteva radiografii, care arătau că şoldul stâng şi bazinul îi fuseseră zdrobite din cauza impactului cu trotuarul. între timp, noile radiografii arătau că fragmente din oasele rupte, se îndreptau spre organele vitale ale abdomenului. în fiecare zi se făceau noi radiografii; de fiecare dată, studiind filmele împreună cu doctorii,

vedeam aşchii de os, ascuţite ca un ac, înaintând tot mai adânc în cavitatea abdominală.
Şase zile după accident, când arsurile încă nu permiteau operaţia, biserica noastră a hotărât să postească o zi întreagă, începând de duminica seara, absolut toţi membrii bisericii nu

au mâncat şi nici nu au băut nimic. Luni seara, la orele 19:00, încă postind, ei s-au adunat la noua biserică, care tocmai fusese terminată, de pe bulevardul Goodrich în partea de est a Los Angeles-ului, pentru a încheia „toţi împreună în acelaşi loc" cele 24 de ore de veghere pentru vindecarea lui Florence, aşa cum scrie în Faptele apostolilor 2:1.
Numai eu nu eram cu ei. în acea seară, aveam o misiune specială în oraşul Maywood, la opt kilometri depărtare de Downey. Cu luni în urmă, auzisem de un om pe nume Charles Price. Cu câţiva ani în urmă, dr. Price fusese păstorul unei mari biserici independente din Lodi, California - un preot ultramodern într-o biserică ultramodernă, care se mândrea chiar şi cu o popicărie. Apoi, evanghelista Aimee Semple McPherson a vizitat regiunea. Dr. Price s-a dus la una din întâlnirile pe care ea le ţinea în cort, înarmat cu un caiet şi creion, ca să-şi noteze toate pretenţiile penticostale prosteşti pe care avea să le declame domnişoara McPherson şi pentru a-şi putea avertiza membrii bisericii sale împotriva învăţăturii ei. Pe la jumătatea serviciului respectiv, caietul şi creionul ajunseseră din nou în buzunar, iar dr. Price era pe genunchi, lacrimile îi curgeau pe obraji, mâinile îi erau ridicate deasupra capului, lăudându-L pe Dumnezeu într-o limbă necunoscută.
Din acea seară, lucrarea lui Charles Price a suferit o schimbare radicală. El şi-a numit noul mesaj, „Evanghelia deplină", înţelegând prin aceasta că, de aici încolo, nici o parte a mesajului Noului Testament nu va fi omisă din propovăduirea lui. Dr. Price era cunoscut în special pentru accentul pe care îl punea pe adevărul că vindecările asemănătoare cu cele relatate în Biblie, trebuiau să facă parte din experienţa normală a Bisericii din toate timpurile.

Acum, dr. Price se afla în Maywood, unde organiza pe cont propriu întâlniri în cort. Cum jn-am apropiat de acel loc, mi-a pierit curajul. Maşinile erau parcate pe o distanţă de aproape un kilometru şi, când am ajuns, în sfârşit, la uriaşul cort, toate locurile erau ocupate, mulţimi de oameni aflându-se şi afară, pe iarbă. Dr. Price vorbea de pe o platformă împodobită cu fâşii din material roşu şi alb; era un om între două vârste, cu părul castaniu, cu ochelari fără ramă, care străluceau în bătaia fasciculului de lumină a retroproiectorului. El şi-a terminat predica şi i-a invitat pe cei care aveau nevoie de vindecare să vină înainte pentru rugăciune. Sute de oameni au năvălit pe intervalele dintre rânduri. M-am uitat la ceas. Era ora 21:00. Nu aveam nici o şansă să ajung până la el în seara aceea. Dar gândul că biserica mea se afla pe genunchi înaintea lui Dumnezeu m-a făcut să aştept. Incet-încet, rândul lung înainta, centimetru cu centimetru. S-a făcut ora 22:00. Apoi 22:30. Apoi 23:00. Uşierii încercau să pună capăt întâlnirii: „Fraţilor, dr. Price va fi bucuros să se roage cu dumneavoastră mâine seară!"
Dr. Price şi-a închis Biblia şi şi-a luat sticla cu untdelemn cu care-i ungea pe cei bolnavi.
„Domnule!" am strigat eu.
El s-a întors, şi a privit cu ochii întredeschişi, încercând să vadă dincolo de luminile strălucitoare.
Am evitat un uşier, trecând pe lângă el.
„Dr. Price, numele meu este Demos Shakarian, sora mea a suferit un accident de maşină şi doctorii de la spitalul Downey spun că nu va trăi şi ne-am bucura dacă aţi putea veni până acolo," am rostit eu, spunând dintr-o răsuflare tot ce aveam de spus.

Dr. Price a închis ochii şi eu i-am văzut oboseala pe faţă. A rămas o clipă pe loc. Apoi, dintr-o dată a deschis ochii.
„Voi veni", a zis el.
M-am grăbit înaintea lui prin mulţimea care se împrăştia încet, frământându-mă de fiecare dată când cineva îl oprea. Dr. Price a observat nerăbdarea mea.

„Nu fi îngrijorat, fiule," a spus. „Sora ta va fi vindecată în seara asta."
M-am uitat ţintă la el. Cum putea face, cu atâta siguranţă, o afirmaţie atât de liniştitoare? Desigur, mi-am dat eu seama, el nu văzuse radiografiile şi nu avea nici o idee despre situaţia în care se afla sora mea.
Cred că a observat scepticismul de pe faţa mea, pentru că în timp ce porneam motorul, el a spus: „Tinere, dă-mi voie să-ţi spun de ce sunt atât de sigur că sora ta va fi vindecată." Cu ani în urmă, a început el, în anul 1924, la scurt timp după experienţa sa cu ocazia întâlnirii din cort a domnişoarei McPherson, călătorea cu maşina prin Canada, unde a ajuns în micul oraş Paris, din provincia Ontario. Cum conducea maşina prin localitate, a simţit un îndemn să o ia la dreapta. Aşa a şi făcut. Apoi a simţit un îndemn să o ia la stânga. în acest fel, dr. Price a fost condus până când a ajuns în faţa bisericii metodiste. Acolo i s-a părut că primeşte ordinul *Stop.*
Fără să aibă vreo idee de ce trebuia să procedeze astfel, Charles Price a sunat la poarta casei pastorului, care se afla lângă biserică, şi s-a prezentat. „Eu sunt evanghelist...," a spus el, şi deodată s-a auzit pe el însuşi, întrebând dacă ar putea ţine o serie de întâlniri în această biserică. Spre marea sa surpriză, pastoral a spus *DA*.
Printre oamenii care au luat parte la întâlniri, atenţia dr.

Price a fost atrasă în special de o tânără femeie, invalidă, pe care soţul ei o aducea în fiecare seară şi o aşeza pe o pernă, pe una din băncile din faţă. întrebând despre ei, el a aflat că numele lor erau Louis şi Eva Johnston; că ei veniseră de la Laurel, Ontario, şi că Eva Johnston, zăcea în pat şi avea o durere continuă de peste 10 ani, în urma unui atac de febră reumatică. Dr. Price a continuat să privească acele picioare zbârcite şi răsucite, cel drept tras în mod grotesc în spatele celuilalt. I s-a spus că cei doi fuseseră în Toronto pe la vreo 20 de medici, care încercaseră tratamente electrice, tratamente cu raze X, intervenţii chirurgicale, masaje fierbinţi, dar fără nici un rezultat: deformaţia evolua în fiecare an. Şi totuşi, în timp ce predica, dr. Price a ştiut că Eva Johnston avea să fie vindecată în seara aceea. El ştia, pentru că de fiecare dată când privea spre ea, el simţea o căldură fizică care-1 cuprindea, asemenea unei pături grele care se aşeza pe umerii lui.
Amintindu-mi de experienţa mea (identică) cu cotul lui Florence, mi-a trecut un fior prin şira spinării. Cu greu mi-am stăpânit lacrimile ca să pot vedea drumul înainte.
Dr. Price a interpretat senzaţia de căldură şi greutate ca fiind prezenţa lui Dumnezeu. El le-a spus membrilor bisericii că erau pe cale să vadă o minune extraordinară. A păşit jos de pe platformă, şi-a pus mâinile pe capul femeii şi a început să se roage. în văzul întregii adunări, spatele femeii s-a îndreptat, picioarele răsucite s-au îndreptat şi s-au lungit în mod vizibil, şi cu toate că de 10 ani nu mai făcuse nici un pas, Eva Wilson Johnston s-a ridicat în picioare şi a umblat - aproape dansând - de-a lungul intervalului dintre scaune. Dr. Price ţinea şi acum legătura cu familia Johnston; vindecarea fusese definitivă.

„Şi în seara asta", a continuat Charles Price, „vom vedea o altă minune, pentru că în momentul când tu mi-ai vorbit, acea „pătură" a căzut iarăşi peste umerii mei. Ea este aici acum. Dumnezeu este prezent în această situaţie."
Am înghiţit greu, pentru un moment neîndrăznind să-mi deschid gura. De 11 ani, de când avusesem propria mea experienţă de felul acesta, nu mai auzisem aşa ceva.
Când am ajuns la Downey era ora 11:30. Uşa principală a micului spital cu 33 de paturi era închisă şi am sunat. In cele din urmă, a apărut o asistentă. „Mă bucur că sunteţi aici" mi-a spus ea. „Florence se simte rău astă seară."
Am întrebat-o dacă dr. Price poate intra împreună cu mine în salon! I s-a dat şi lui un halat sterilizat şi mască, apoi am intrat amândoi în salonul lui Florence.
Ea stătea culcată pe patul de salvare, jumătate ascunsă într-un hăţiş de tuburi şi cabluri pe scripeţi. I l-am prezentat pe Charles şi ea 1-a salutat dând anemic din cap.
Dr. Price şi-a scos sticla cu untdelemn din buzunar şi şi-a turnat puţin untdelemn în palmă. Apoi, întinzându-şi mâna printre aparatele din jurul patului ei, el a pus-o pe fruntea lui Florence. „Doamne

Isuse", a spus el, „îţi mulţumim că Tu eşti aici cu noi. îţi mulţumim pentru vindecarea surorii noastre." Apoi a continuat să se roage cu vocea lui puternică, dar eu n-am mai auzit ce spunea deoarece atmosfera din salon a suferit o schimbare extraordinară. Se părea că atmosfera era, cumva, din ce în ce mai *densă.* Aerul însuşi părea că devenise dens, de parcă stăteam în apă.
Deodată, Florence s-a răsucit în patul înalt. Dr. Price a sărit înapoi, pentru că, în mişcarea produsă de rotirea lui Florence, una dintre greutăţile de oţel i-a trecut pe lângă

cap. Florence s-a întors într-o parte, atât cât i-au permis cablurile, apoi în cealaltă parte. Acum toate greutăţile patului se balansau şi se învârteau, după cum Florence se întorcea de pe o parte pe alta. Ştiam că trebuia să încerc s-o opresc - doctorii îmi spuseseră în repetate rânduri că şoldul zdrobit trebuie să rămână nemişcat. Dar am rămas în locul unde eram, înfăşurat şi inundat de acel aer care pulsa.
Apoi din gâtul lui Florence s-a auzit un geamăt, dar nu mi-am dat seama dacă era din cauza durerii sau a unei stări de extaz. Timp de 20 de minute, Florence a continuat să se zvârcolească şi să se învârtă în închisoarea ei de cabluri, în timp ce eu şi dr. Price încercam să evităm greutăţile care se balansau violent în jurul nostru. Ştiam că salonul era verificat din 10 în 10 minute, şi mă aşteptam ca din secundă în secundă vreo asistentă să dea buzna pe uşă şi să ne întrebe ce facem. Dar nimeni nu a venit: parcă noi trei fuseserăm transferaţi într-o lume locuită numai de acea Prezenţă caldă care invada totul.
Şi tot atât de brusc, ne-am trezit iarăşi în salonul obişnuit de spital; Florence încă stătea culcată pe pat şi, treptat, greutăţile s-au oprit din balansul lor. Florence şi-a aţintit privirea asupra mea şi m-a privit îndelung.
„Demos," a şoptit ea, „Isus m-a vindecat."
M-am aplecat asupra ei. „Ştiu," i-am răspuns.
Când a intrat în cameră, câteva minute mai târziu, asistenta fu încântată să o vadă pe Florence dormind liniştită...
Dimineaţa următoare, după ce îl dusesem pe dr. Price acasă la el în Pasadena, încă mai dormeam când m-a sunat doctorul Haygood.
„Vreau să vii să vezi şi tu aceste radiografii", a fost tot ce-a putut el să-mi spună.

Când am ajuns, laboratorul de radiografie era plin: doctorii, asistentele, tehnicienii laboratorului, toţi se îngrămădeau să privească. Pe ecranul luminos erau fixate opt radiografii. Primele şapte arătau şoldul stâng şi bazinul zdrobite şi dislocate. Osul era distrus aproape complet. Cu fiecare nou film, aşchiile de oase erau din ce în ce mai dispersate. Al optulea film, făcut în acea dimineaţă, arăta un bazin normal în toate privinţele. Cele două jumătăţi ale filmului erau identice: osul şoldului stâng arăta la fel ca cel drept. Numai câteva linii fine, ca nişte fire de păr, indicau că odată - cu siguranţă cu mulţi ani în urmă - acest os solid fusese zdrobit.
Florence a rămas în spital încă o lună, timp în care arsurile de pe spatele ei au continuat să se vindece. Cu o noapte înainte de a părăsi spitalul, ea a avut un vis ciudat: pe o masă se aflau 25 de pahare cu apă, şi ea a trebuit să le bea. „Eu cred că paharele acestea reprezintă anii pe care îi mai am de trăit pe pământ," ne-a spus ea mie şi Rozei, când ne-am dus ziua următoare să o luăm acasă. „Eu cred că Dumnezeu îmi va da încă 25 de ani în care să-L slujesc."
Despre acest lucru eu nu ştiam nimic. Ştiam numai că văzusem puterea lui Dumnezeu cu proprii mei ochi. Ceea ce mai aveam de învăţat avea de-a face cu propria mea slăbiciune.

Mai aproape de cer
Era în decembrie 1941 şi Statele Unite se aflau în război. Odată cu atacul de la Pearl Harbour, oraşul Los Angeles a devenit peste noapte centrul activităţii de apărare. Ziua autostrăzile erau pline de camioane militare de culoare verde; noaptea oraşul se grăbea la lucru prin întunericul cumplit al unui camuflaj total. Dimineaţa, înainte de revărsatul zorilor, noi mulgeam vacile în grajdurile care aveau la geamuri prelate

prinse în cuie. Mica fabrică de avioane nord americane de lângă noi, din Downey, s-a transformat peste noapte într-o uzină uriaşă, înconjurată de un gard de sârmă ghimpată, cu automobile şi camioane care intrau şi ieşeau pe poarta acesteia timp de 24 de ore pe zi. Spre disperarea Rozei şi încântarea lui Richard, care avea pe atunci şapte anişori - instalaţiile de apărare antiaeriene au fost montate aproape în curtea noastră.
Pentru că fabricile de lapte făceau parte din industria de bază, producătorii de lapte nu au fost înrolaţi în armată. Dar nu a trecut mult timp şi mulţi dintre angajaţii şi furnizorii noştri au fost înrolaţi în serviciile sau în apărarea uzinelor. Eu mi-am împărţit timpul între staulele unde creşteau viţeii şi grajdurile de vaci, oriunde era cea mai mare criză de mână de lucru. De asemenea, trebuia să merg Ia consiliile şi birourile de raţionalizare şi alocare a resurselor, ca să cerşesc combustibilul, cerealele, anvelopele şi piesele de

schimb pentru camioane, de care aveam nevoie pentru a ne putea continua activitatea.
Cea mai mare problemă era asigurarea sănătăţii animalelor: atât medicamentele, cât şi doctorii veterinari, erau din ce în ce mai rare. întotdeauna, când boala ne ameninţa vitele, eu şi tata apelam mai întâi la rugăciune; acum, adesea, rugăciunea era şi prima şi ultima noastră soluţie.
Pe tot parcursul războiului, eu şi Roza am continuat să sponsorizăm, în timpul verilor, întâlnirile din cort, după modelul pe care-1 folosisem în partea de est a oraşului Los Angeles. Trebuia să găsim un vorbitor bun şi să facem lucrarea pentru care ne simţeam înzestraţi - mijlocirea cooperării dintre bisericile dintr-o anumită zonă; închirierea echipamentelor şi punerea la punct a tuturor detaliilor. Apoi, după ce cheltuielile cele mai mari erau achitate, banii care rămâneau erau depuşi în bancă, contul fiind administrat în comun de bisericile participante, aşa încât, atunci când întâlnirile luau sfârşit, cooperarea bisericilor să continue.
în biserica noastră armenească, unii dintre prezbiteri încă se întrebau cu voce tare ce realizam noi cu toată această „agitaţie inutilă". Dar, când Florence a păşit în faţă fără nici o urmă de şchiopătat, la una din aceste întâlniri din iulie 1942, şi a cântat cu o voce extraordinară imnul de deschidere, eu şi Roza ne-am dat seama că tot efortul vieţii noastre nu ar fi putut exprima îndeajuns recunoştinţa care I se cuvenea lui Dumnezeu.
în timpul acelor ani, o altă sursă de bucurie a fost adâncirea prieteniei dintre noi şi Charles Price. îmi plăcea să-1 aud predicând în stilul lui elocvent, pe care şi-1 perfectase sub îndrumarea lui William Hennings Bryan. Şi mai plăcute au fost întâlnirile personale pe care le-am avut cu el. în

perioada 1941-1946, el venea la Downey aproape în fiecare săptămână şi mergeam împreună la un restaurant italian, restaurantul lui favorit. Luam loc amândoi într-un separeu din spatele sălii şi îmi petreceam după masa ascultându-1 pe cel mai înţelept om pe care l-am cunoscut vreodată.
„Dr. Price," i-am spus odată, „să facă cineva ceea ce faceţi dvs., trebuie să fie cel mai minunat lucru din lume. Să vezi mii de oameni influenţaţi de învăţăturile dumneavoastră - să vezi oameni mântuiţi şi vindecaţi, să simţiţi puterea lui Dumnezeu transmiţându-se prin dvs.!"
Dr. Price, care tocmai înfăşură nişte spaghete în jurul furculiţei, s-a oprit şi m-a privit fix, încruntând sprâncenele.
„Uite cum stau lucrurile," a spus el în cele din urmă. [7]„Este... ca şi acest război." Făcu semn cu mâna în jurul încăperii; eram aproape singurii civili de acolo: „Unde sunt ucişi soldaţii? în linia întâi a frontului, acolo unde ei sunt cel mai aproape de duşman."
„Demos, aceeaşi lucru se întâmplă pe câmpul Evangheliei. Evanghelizarea este un război tot atât de ucigător ca cel de la Guadalcanal*. Un predicator care atacă teritoriul inamicului, intră în bătaia armelor de foc ale acestuia. El poate fi rănit, Demos. Unii sunt ucişi."
A zâmbit şters, în felul său atât de caracteristic. „Uneori oamenii încearcă să-mi facă complimente, să-mi spună ce vorbitor minunat sunt. Aceasta nu înseamnă nimic pentru mine. In schimb, seara trecută o doamnă mi-a spus că familia ei se roagă pentru mine în fiecare zi. Demos, acesta este cel mai minunat lucru pe care poate să-1 audă un predicator."
'Guadalcanal este numele unei insule din arhipeleagul Solomon, din Pacificul de Sud unde, în 1942-43, Statele Unite au câştigat victoria asupra japonezilor (n. tr.).

Eu am dat aprobator din cap, impresionat de seriozitatea cu care vorbea, fără să înţeleg realitatea la care se referea el atunci, la începutul anilor 1940.
Aproape pe neobservate, în atmosfera din timpul războiului au apărut fenomene de birocraţie şi multe lipsuri. Cele trei vaci ale tatălui meu deveniseră 3.000; eram cei mai mari producători particulari de lapte din lume.
Dar aveam şi cele mai mari dureri de cap, mă gândeam eu, în timp ce, stând lângă telefon ore întregi, dând crezare diferitelor zvonuri, sunam într-un loc în căutare de sticle de lapte disponibile, apoi în altă parte în căutare de ciment pentru pardoseala uneia dintre ferme. Chiar şi numai asigurarea hranei necesare unui număr atât de mare de animale, era din ce în ce mai dificilă. Am ajuns să parcurg de multe ori întreaga distanţă dintre Downey şi Valea Imperială* în căutare de fân.
în aceste călătorii, cea mai mare parte a drumului conduceam prin deşert şi, în timp ce căldura lunii iulie era înlocuită de una şi mai mare în luna august a anului 1943, o schimbare uluitoare a intervenit dintr-o dată pe şoseaua altădată pustie. Acolo unde, la ultima mea călătorie, nu existau decât nişte barăci arse de soare, la următoarea apărea un adevărat oraş de corturi, traficul atingând o viteză de melc, în spatele convoaielor de camioane militare. Tot drumul era la fel - ferme de curmale şi cătune prăfuite, din care se revărsau mulţimi de soldaţi. Desigur, nimeni nu spunea nimic, nimeni nu ştia nimic, dar era evident că în
"O regiune agricolă irigată din sud-estul Californiei, în apropiere de graniţa cu Mexicul, la vreo 200 km depărtare de Los Angeles (n. tr.).

marele deşert armata făcea pregătiri pentru a acţiona undeva, în altă parte a lumii.
Când mă întorceam acasă îi spuneam Rozei: „Am văzut foarte mulţi soldaţi: toţi erau transpiraţi şi păreau plictisiţi."
în special, gândul la oraşul Indio, situat la 40 km est de Palm Springs, mă urmărea tot timpul. Străzile erau atât de pline de soldaţi care îşi petreceau timpul liber în oraş, încât mi-a trebuit aproape o oră ca să-1 pot străbate. Eram blocat în acea aglomeraţie şi mă uitam la soldaţii care formau cozi interminabile la trei sau patru mici restaurante şi la singurul teatru, căutând puţină umbră într-o zăpuşeală de 48°C. Toţi aceşti oameni nu aveau nimic de făcut şi nu puteau pleca nicăieri.
M-am gândit: „Ce bine ar fi dacă am aduce aici un cort pentru întâlniri de evanghelizare!"
„Alte întâlniri, Demos?" m-a întrebat tatăl meu. Eu şi Roza tocmai încheiasem o perioadă de şase săptămâni de evanghelizare în districtul Orange.
Şi Roza avea îndoieli cu privire la planul meu: „Demos, lucrezi şaisprezece ore pe zi la fermă. în timpul ultimelor întâlniri au fost nopţi când nu ai dormit de loc. Ce vei realiza dacă te distrugi singur?"
„Roza, dar dacă această idee vine de la Dumnezeu, şi nu de la mine?"
Ea s-a oprit din călcatul unui costum de vară şi s-a uitat la mine, zicând: „Atunci o vom face şi pe asta."
Am sărit în sus de pe scaun. „îl voi suna chiar acum pe Charles Price," am zis. „El îşi face programul cu mult timp înainte, dar poate că şi-ar putea găsi o săptămână sau două libere."
Roza a ridicat o salopetă de joacă de-a lui Gerry din

grămada de rufe. Nu vorbea niciodată mult, dar ori de câte ori tăcea, ştiam că avea să-mi spună ceva.
„Roza?"
Linişte.
„Este vreo problemă?"
„Demos, cu tot respectul şi cu toată consideraţia pe care o am pentru dr. Price, el nu este omul potrivit ca să le vorbească soldaţilor. Trebuie să găsim pe cineva mai tânăr, pe cineva... nu ştiu pe cine. Avem nevoie de cineva care să ştie să cânte la chitară."
Eram sigur că Roza nu avea dreptate. „Uită-te cum vin mulţimile la el," am zis. „Uită-te la vindecările ce se fac, uită-te la Florence."

Roza tăcea. L-am sunat pe Charles Price, uitând lecţia pe care o învăţasem mai demult, când am început să ţinem întâlnirile în parcul Lincoln: pentru mine şi Roza, cheia descoperirii voii lui Dumnezeu era acordul deplin al unuia cu celălalt.
Dr. Price a înţeles situaţia soldaţilor din deşert, şi a spus că va încerca să-şi reprogrameze timpul. El a şi făcut lucrul acesta, dar chiar în acea perioadă o creştere în cota noastră de lapte m-a ţinut ocupat pentru o vreme. Apoi, dr. Price a contractat o gripă, iar eu am avut probleme cu găsirea autorităţii militare care să-mi poată elibera autorizaţia pentru astfel de întâlniri. La data când doctorul i-a spus în mod categoric lui Charles Price că nu va putea participa la întâlniri, urgenţa pe care o simţisem cu privire la situaţia soldaţilor trecuse. Mă înşelasem fie cu privire la timpul lui Dumnezeu, fie la omul Lui pentru această lucrare specială. Cu inima îndoită, am mai făcut câteva încercări de a găsi o altă persoană care să conducă câteva întâlniri, dar, până la

urmă, nu am făcut nimic din toate acestea...
In acea toamnă, toate ziarele erau pline de relatări de război. Mortalitatea printre americani era mare. De fiecare dată când se publicau noi cifre, întrebări chinuitoare îmi veneau în minte. Câţi dintre acei bărbaţi tineri, pe lângă care trecusem aici, în deşertul Californiei, erau printre cei morţi? Câţi ar fi putut veni la întâlnirile din Indio? Câţi dintre ei ar fi putut descoperi adevărul care ar fi însemnat totul pentru ei?
Intre timp a apărut o altă îngrijorare. Pe tot cuprinsul sudului Californiei, producătorii de lapte se confruntau cu o criză. Deoarece cei mai mulţi doctori veterinari au fost înrolaţi în armată, numărul vitelor bolnave de tuberculoză a început să crească. De aceea, din 30 în 30 de zile, soseau funcţionari din partea conducerii statului şi a organelor sanitare pentru testarea cirezilor noastre de vaci. Injecţia era făcută în pielea fină, fără păr, de la baza cozii. Dacă după trei zile pielea nu se umfla, animalul era neinfectat. Insă, dacă umflătura era de dimensiunea unui capăt de creion, vaca respectivă era considerată „infectată". Dacă umflătura era mai mică, vaca era considerată „suspectă". Conform legii, când proporţia vacilor infectate şi a celor suspecte din cireada ajungea la o anumită valoare, toate animalele - atât cele afectate, cât şi cele sănătoase - trebuiau sacrificate.
Mai multe cirezi din districtele învecinate fuseseră deja decimate, când prima din vacile noastre a prezentat simp-tome de boală. Desigur, eu şi tata ne-am rugat pentru ele. Richard, în vârstă de nouă ani, se ruga şi el pentru ele, când venea să ne ajute la munca din grajduri, după orele de şcoală. Această problemă apăruse la Reliance nr. 3, ferma

noastră model. Acolo au fost identificate aproape 100 de vaci „infectate" şi vreo 200 „suspecte". Dacă, până la următoarea vizită a inspectorului, se întâmpla ca numărul acestor vaci să crească - ceea ce părea inevitabil - toate cele 1.000 de vaci trebuiau sacrificate.
în ziua când am primit această veste, eu şi tatăl meu am rămas la Reliance nr. 3, mult timp după mulsul vacilor, stând neconsolaţi la cele două birouri aşezate faţă în faţă. Nu mai auziserăm niciodată de vreo fermă de vaci în care tuberculoza să fi fost atât de răspândită şi care să-şi fi putut salva cireada.
Ca să ne înviorăm puţin inimile, tata a pornit radioul să ascultăm emisiunea religioasă de seară de la Templul Angelus. In atmosfera tristă a biroului nostru s-a revărsat vocea caldă a lui Kelso Glover. în acea seară, dr. Glover vorbea despre puterea lui Dumnezeu de a vindeca orice boală. Peste birouri, privirile tatălui meu s-au întâlnit cu ale mele.
Dimineaţa următoare devreme l-am sunat pe dr. Glover. „Domnule Glover, aseară când aţi spus „orice boală", aţi inclus şi bolile vacilor?"
La celălalt capăt al telefonului a urmat o lungă tăcere, în timp ce teologul format la Berkeley se gândea la acest aspect al problemei. „Orice boală," a spus el, în final. „La animale sau la oameni."
„Atunci, domnule, nu aţi vrea să vă rugaţi pentru 1.000 de vaci de rasa Holstein? Astăzi?" Şi i-am descris situaţia de la Reliance nr. 3.
A sosit la fermă pe la ora 11:30, şi am plecat amândoi la ţarcurile de animale. Erau câte 60 de vaci în fiecare ţarc, iar cele mai multe dintre ele aveau capetele în ieslele cu fân şi mâncau. De îndată ce eu şi dr.

Glover am păşit înăuntru, ele

s-au oprit din mâncat şi s-au strâns în jurul nostru, aşa cum fac vacile, formând un cerc.
Deşi soarele era chiar deasupra capetelor noastre, dr. Glover, şi-a dat jos pălăria; eu am făcut la fel cu a mea. „Doamne Isuse," a început el, „vacile de pe 1.000 de dealuri sunt ale Tale! în Numele Tău, Doamne, noi avem autoritate chiar şi peste bacilul tuberculozei, care a atacat creaturile Tale."
Vacile şi-au ciulit urechile; ochii lor aproape negri l-au privit cu seriozitate.
Ne-au trebuit trei ore ca să vizităm fiecare ţarc. Mă îngrijora soarele puternic, fiindcă dr. Glover nu era un bărbat tânăr, dar el n-a acceptat să-şi pună pălăria pe cap în timp ce se ruga - şi, într-adevăr, atmosfera de acolo, dintre silozuri şi adăpătoare, a devenit ciudat de liniştită.
Acest fapt a fost remarcat şi de către îngrijitori. Ei erau oameni în vârstă, bărbaţi prea bătrâni pentru a fi încorporaţi în serviciile militare sau în fabrici, care fuseseră împreună cu noi mulţi ani, şi care cunoşteau de acum obiceiurile penticostale. Dar eu am observat că felul în care se ruga Glover i-a impresionat. Când el mustra boala, aproape că puteai vedea germenii bolii întorcându-se şi dispărând.
Abia am avut răbdare să aştept următorul test. Acesta s-a desfăşurat ca de obicei. Inspectorii şi sanitarii, aspri şi preocupaţi de serviciul lor, treceau când încolo, când încoace, printre rândurile de vaci - testele se făceau în grajdul de muls, în timp ce animalele erau la locurile lor -făcând pauză după fiecare injecţie numai cât îşi ştergeau seringile cu alcool. Aceşti oameni ştiau mai bine decât oricine cât de distrugătoare era această epidemie.
Trei zile mai târziu, ei s-au întors ca să verifice reacţia

fiecărei vaci. Erau doi doctori din partea organelor de stat şi un bărbat din conducerea districtului. Şi-au tras cizmele de cauciuc, fără a vorbi prea mult. Aceasta era cea mai dificilă parte a muncii lor - să spună unui fermier că toată cireada trebuie sacrificată.
La ferma Reliance nr. 3, noi mulgeam 120 de vaci deodată, aşezate în rânduri de câte 30. După ce au verificat primele două rânduri, doi dintre inspectori s-au întâlnit. M-am apropiat ca să aud ce discută între ei, evitând zgomotul maşinilor de muls.
„Este un lucru ciudat," a spus unul dintre ei. „Nu am găsit nici o vacă infectată în întregul rând de animale. Nu am găsit nici măcar suspecte."
Celălalt bărbat a clipit repede. „Nici eu nu am găsit nimic în rândul pe care l-am controlat!"
în acel grajd, plin cu 120 de vaci, nici una nu arăta vreun semn de boală. Apoi au fost mulse încă 120 de vaci; în total 240 de vaci fuseseră verificate în ceea ce priveşte reacţia lor la bacilul tuberculozei, şi rezultatul era negativ. îngrijitorii de animale au început să se adune în grajd. A treia serie: acelaşi rezultat. în sfârşit, au fost mulse peste 1.000 de vaci şi nici un caz de tuberculoză - nici măcar simptome - nu fusese găsit, nici chiar la animalele care la testul anterior fuseseră identificate drept bolnave. Inspectorii ne-au spus că nu există nici o justificare sau precedent pentru o astfel de situaţie. Singurul răspuns era cel pe care l-am prezentat mulţimii adunate în grajd: dr. Glover s-a rugat pentru vindecarea vacilor şi Dumnezeu a răspuns rugăciunii lui.
Dumnezeu nu a răspuns numai la această mare nevoie din timpul războiului. De atunci încoace, tot timpul cât am avut

ferma în acest loc, timp de 20 de ani, până când Downey a devenit aşa de aglomerat încât ne-am mutat toate fermele în nordul Los Angeles-ului, nu **a** existat nici un caz şi nici simptome de tuberculoză la ferma de vaci Reliance nr. 3.
Cred că mama mea a fost cea mai încântată dintre toţi, când eu şi Roza am descoperit că vom avea încă un copil, care urma să se nască în luna noiembrie a anului 1944. Gerry începuse să meargă la grădiniţă şi cele două case ale noastre şi curţile din jurul lor, erau prea liniştite pentru pretenţiile mamei. Ea avea şi alţi

nepoţi, desigur, dar surorile mele şi familiile lor, locuiau la o depărtare de vreo 2 km sau mai mare şi, după standardele armeneşti, erau prea departe.
Mama mai avea un motiv special pentru care s-a bucurat de vestea noastră. La vârsta de 47 de ani, ea suferea de un cancer inoperabil. Rugăciunea atât de eficace la fermă, se dovedise fără putere aici, acasă. „Demos, îţi voi vedea şi a doua fetiţă!" a spus ea fericită. Faptul că noul copilaş va fi o fată, era o simplă presupunere a familiei. Din cele mai vechi timpuri, nu existase niciodată mai mult de un băiat în fiecare generaţie a Shakarienilor. De aceea, mama a început de îndată să coasă rochiţe roz şi bonete plisate.
La întâlnirile din vara anului 1944, mi s-au cristalizat gândurile care până atunci mă frământaseră. în timp ce evanghelistul vorbea, eu stăteam pe platformă, privind mulţimea care se înghesuia în cort. Rochii pastel, rochii înflorate - mulţi dintre bărbaţi erau în uniformă - câteva femei, de asemenea. Femei...
Mi-am dat seama că mintea mea nu mai urmărea predica şi, făcând un efort, m-am recules. Dar în timp ce s-a cântat următoarea cântare, mi-am aruncat din nou privirea peste

auditoriu. Era doar o impresie, sau raportul dintre femeile şi bărbaţii prezenţi în cort era de zece la unu? Seara următoare, Roza a numărat şi ea împreună cu mine. în cort erau 14 scaune pe un rând, apoi exista un interval între scaune, conform regulilor de protecţie împotriva incendiilor din districtul Los Angeles. Am început numărătoarea cu rândurile din partea dreaptă. în primul rând: opt femei şi doi bărbaţi. în al treilea rând: patrusprezece femei.
Trei seri una după alta, eu şi Roza am îţnpărţit cortul în mai multe secţiuni şi am numărat oamenii. Nu exista nici o îndoială: la întâlnirile din cort, raportul dintre femei şi bărbaţi era mai mare de zece la unu.
Am fost de-a dreptul şocat. în Biserica Penticostală Armeneasca, deoarece toţi membrii familiei frecventau biserica, numărul bărbaţilor şi femeilor era întotdeauna egal, sau aproape egal. Aici, în cort, toată lumea stătea pe unde apuca, pentru că nu existau locuri separate pentru femei şi bărbaţi, şi eu nu luasem în seamă până acum acest fenomen. Dar atunci, unde erau soţii, fraţii şi taţii femeilor prezente? „Nu mi-am dat seama până acum", i-am spus eu lui Charles Price, pe când luam masa săptămânală împreună, „cât de puţini bărbaţi au rămas în această regiune. Presupun că toţi sunt plecaţi dincolo de ocean."
Dr. Price m-a privit cu atenţie prin ochelarii lui rotunzi, fără rame.
„Demos, Los Angeles-ul nu a fost niciodată atât de plin de bărbaţi! Soldaţi din toate statele uniunii. Zeci de mii de oameni înrolaţi în activitatea de apărare.'"
„Atunci... atunci de ce sunt atât de multe femei la întâlnirile noastre din cort, în raport cu bărbaţii?"
Dr. Price şi-a dat capul pe spate şi a râs până când un

grup de marinari din separeul de vizavi s-au întors să vadă ce s-a întâmplat. ,3inecuvântată să-ţi fie inima nevinovată, armeanule," a zis el. „La astfel de activităţi există întotdeauna mai multe femei decât bărbaţi. Cei mai mulţi americani consideră religia... nu ştiu cum să zic... ceva nebărbătesc, ceva pentru femei şi copii. Ai auzit vorbindu-se vreodată despre *bărbaţii* societăţii misionare? Sau despre un grup de *bărbaţi* care să facă studiul biblic? Demos, în America femeile formează biserica. Desigur, cu excepţia pastorilor profesionişti, cum sunt şi eu. Dar toată munca voluntară, tot entuziasmul, toată viaţa o reprezintă femeile.
Cuvintele lui Charles m-au ţinut treaz nopţi întregi, făcându-mă să nu-mi găsesc locul în pat, până când Roza, care tocmai acum avea nevoie de mai multă odihnă, m-a rugat să mă mut pe canapeaua din sufragerie. Eram obişnuit cu ideea că femeile trebuie să-L iubească şi să-L servească pe Dumnezeu. Biserica armenească avusese dintotdeauna proorocite. Dar bărbaţii deţineau funcţiile cele mai importante - conduceau biserica, studiau Biblia, erau învăţătorii bisericii şi erau responsabili de educarea copiilor. Cum puteau bărbaţii americani, atât de viguroşi şi plini de succes în alte domenii să renunţe la cea mai înaltă chemare dintre toate? Deşi m-am străduit mult, nu puteam înţelege.
In ziua de 1 noiembrie 1944, s-a născut a doua noastră fetiţă, un îngeraş mic cu păr negru şi cu gene negre atât de lungi că-i atingeau obrajii. Desigur, fiecare copil este deosebit în felul lui, dar aceasta avea ceva atât de special încât până şi infirmierele, care sunt foarte greu de impresionat, îşi făceau de lucru prin preajmă, uitându-se la ea pe geamul salonului copiilor din spitalul din Downey.
I-am pus numele Carolina. Când eu, Roza, Richard şi

Gerry am adus-o pe micuţa Carolina în faţa bisericii de pe Bulevardul Goodrich şi am îngenuncheat pe micuţul covoraş pentru tradiţionala binecuvântare a noilor născuţi, cred că am fost cel mai mândru om din familia mea.
Desigur, chiar de la început, Carolina, a fost copilul favorit al mamei mele. Mamei îi era tot mai greu să umble, chiar dacă era vorba numai de cei câţiva paşi dintre casa ei şi a noastră. Aşa că Roza o ducea pe Carolina în fiecare zi la mama, şi mama a fost cea care i-a descoperit rând pe rând remarcabilele calităţi: cât de timpuriu a zâmbit, la câte luni s-a întors de pe o parte pe alta, cât timp a avut când a stat în picioare. Mama chiar a pretins că, începând de la vârsta de patru luni, Carolina a rostit clar „Zarouhi", dar ea era singura persoană care a reuşit să audă această minune.
în iarna aceea, în timpul întâlnirilor noastre săptămânale, am discutat adesea cu Charles Price despre fenomenul asupra căruia el îmi deschisese ochii - împotrivirea bărbaţilor americani faţă de religie. I-am împărtăşit ceva ce observasem în propria noastră biserică.
I-am spus: „Dr. Price, atunci când un om de afaceri începe să prospere, el nu mai vine la biserică. Am văzut lucrul acesta întâmplându-se în repetate rânduri..."
„De multe ori", am continuat eu, „când trebuiau plătite ratele pentru vreun magazin, sau când un bărbat avea nevoie de vreun împrumut de la bancă, am văzut întreaga adunare pe genunchi. însă, când afacerile acelui om începeau să prospere, credincioşii care fuseseră alături de el când trecuse prin greutăţi, dintr-o dată nu-1 mai vedeau. Cum vine asta?"
Dr. Price s-a rezemat cu spatele de peretele de lemn.

„Ştiu răspunsul pe care-1 dau bisericile. Ele spun că este vorba despre lupta dintre succesele lumeşti şi viaţa spirituală. Conflictul dintre Dumnezeu şi mamona - asta-i tot. Dar acest răspuns nu mă satisface." Şi, trecându-şi o mână prin părul lui rar, blond, zise: „Ce răspunsuri are biserica pentru bărbaţii - şi pentru femeile - care se confruntă cu complexele probleme ale afacerilor moderne? Pentru oameni cu responsabilităţi uriaşe, unde sute de locuri de muncă depind de deciziile pe care aceştia le iau? Demos, eu am întâlnit oameni de acest fel, care au venit la mine şi, sincer să fiu, nu le-am înţeles întrebările. Ce ştiu eu despre contracte de muncă şi despre îngheţarea preţurilor? Eu nu am nici o experienţă în afaceri."
„Desigur, noi, clericii, putem mângâia şi sfătui un om disperat, dar ce-i putem oferi noi unui om care se descurcă, căruia îi merg afacerile? Nevoia lui de Dumnezeu este tot atât de mare ca a celui disperat, dar lucrători ca mine nici măcar nu-i înţeleg limbajul."
Alteori, discuţiile noastre erau mult mai plăcute. „Demos," zise dr. Price într-o zi, „tu vei fi martorul unuia dintre evenimentele majore prevestite în Biblie. *„în zilele de pe urmă, zice Domnul, voi turna din Duhul Meu peste orice făptură..." Demos, aceasta se va întâmpla în timpul vieţii tale, şi tu vei participa la acest eveniment."*
întotdeauna eram surprins de felul în care dr. Price îşi rostea prorociile. Potrivit tradiţiei bisericii noastre, rostirea unei prorocii era o lucrare specială a lui Dumnezeu, proorocul îndreptându-şi umerii, ridicându-şi vocea, răspândind o linişte solemnă peste toţi cei ce-1 auzeau. Dar dr. Price făcea cele mai uimitoare afirmaţii cu aceeaşi tonalitate a vocii cu care îmi cerea să-i dau sarea.

„Dr. Price, singurul rol pe care l-aş putea juca eu vreodată în lucrarea lui Dumnezeu, este acela de a sponsoriza evanghelişti ca dumneata."
El a dat dezaprobator din cap. „Această lucrare nu se va face prin predicatori de profesie. Ioel spune „orice făptură". Aceasta se va întâmpla spontan - în toată lumea - bărbaţi obişnuiţi şi femei obişnuite - oameni din magazine, birouri şi fabrici. Eu nu voi trăi destul de mult ca să văd acest eveniment, dar tu îl vei vedea. Şi, Demos, când vei vedea întâmplându-se aceste lucruri, să ştii că timpul venirii lui Isus este foarte aproape."
în acele zile, dr. Price a vorbit adesea despre revenirea lui Isus pe pământ. El mi-ă vorbit şi despre apropierea morţii lui, deşi avea numai 62 de ani. Eu am început să protestez împotriva acestui gând al lui,

dar el şi-a ridicat mâna pentru a mă opri. „Să nu fim sentimentali, bunul meu prieten. Există unele lucruri elementare pe care eu le ştiu. Mai am de trăit aproximativ un an. Şi atunci, Demos, ce extraordinar privilegiu pentru un credincios, să plece acasă la Domnul lui!"

Niciodată nu am ştiut cum s-a îmbolnăvit Carolina de gripă. Ştiam doar că, în Los Angeles, în luna martie 1945, existau multe persoane bolnave de gripă.

Pe vremea aceea, dr. Haywood nu mai trăia. Dr. Steere, care îi luase locul, ne-a asigurat că acasă, Carolina va fi mai bine îngrijită decât la spital, având în vedere marea criză de cadre şi echipament din acele vremuri de război.

Dar îngrijirea neîntreruptă, zi şi noapte, nu a adus nici o îmbunătăţire în situaţia Carolinei. Se părea că infecţia se cuibărise în pieptul ei: ea a început să respire gâfâind. Când a fost internată în spital, în seara zilei de 21 martie

1945, diagnosticul era clar şi grav: pneumonie, la amândoi plămânii.

In următoarele douăsprezece ore, Roza nu a părăsit salonul spitalului; eu am plecat numai ca să-i sun pe oamenii de ale căror rugăciuni aveam nevoie. Familia s-a rugat. Biserica s-a rugat. Charles Price a venit la spital, şi noi am încercat să ne întărim credinţa, amintindu-ne ceea ce făcuse Dumnezeu pentru Florence, cu câteva saloane mai încolo, pe acelaşi coridor. Dar, de data aceasta, dr. Price, nu a menţionat senzaţia de căldură de pe umerii săi şi, când a părăsit salonul, faţa îi era palidă.

Totul s-au întâmplat cu o iuţeală nemaipomenită. La ora 19:00, în ziua de 22 martie, eram acasă şi făceam un duş, când a sunat telefonul. Era o asistentă de la spital. „Aţi putea veni până la spital?" m-a întrebat ea. Dar eu ştiam, înainte de-a ajunge acolo, că micuţa noastră murise.

Apoi, săptămânile - lunile - au trecut fără ca eu să-mi dau seama. Cum putuse muri Carolina atât de brusc, la aproape 5 luni, când era atât de plină de viaţă şi răspândea atâta lumină şi strălucire în jurul ei? Am văzut-o pentru ultima dată la capela din cimitir, culcată în micul sicriu alb, de o rigiditate incredibilă, cu genele ei lungi ondulate, aplecate peste obrăjorii mici şi rotunzi.

Acasă, desigur, cei din familie începuseră să sosească deja, umplând atât casa noastră, cât şi marea casă de alături, şi stând cu noi seri de-a rândul, respectând astfel vechea tradiţie, o manifestare a unităţii şi continuităţii familiei noastre. După înmormântare a avut loc masa de la biserică, şi s-au rostit condoleanţele, care au fost păstrate în inimă până când mintea a fost capabilă să le înţeleagă.

Dar, destul de ciudat, cel mai mare ajutor, în acea primă

săptămână, l-am primit de la două străine. Erau două femei de circa 35 de ani, ce locuiau în Pasadena şi ne-au vizitat într-o după masă, împreună cu Charles Price. Ele au vrut să aştepte afară în maşină, dar Roza a insistat să intre înăuntru. După un timp, dr. Price m-a chemat în hol.

„Le cunosc foarte bine pe aceste femei," mi-a spus el. „Au o rară şi minunată sensibilitate, fiind capabile să simtă oastea de îngeri invizibili, despre care Biblia ne spune că uneori vizitează pământul." Din clipa când au intrat în casa voastră, mi-a spus dr. Price, cele două femei, Dorothy Doane şi Allene Brumbach, au simţit prezenţa unei mari mulţimi de îngeri - mult mai mare decât întâlniseră ele vreodată într-un singur loc. „Ele spun că aici atmosfera este înţesată de îngeri."

Acesta a fost un dar care ne-a ajutat să trecem prin multe momente grele.

Dar momentele grele veneau întotdeauna pe neaşteptate! într-o duminică, în biserică, Roza a sărit de pe banca ei din partea femeilor, şi a fugit afară pe uşa din spate. Când am ajuns-o, pe trotuar, plângea în hohote.

„Copilaşul acela!" a fost singurul lucru pe care ea 1-a putut spune.

Atunci mi-am dat seama că fata ce stătea lângă ea, ţinea în braţe un copilaş de aceeaşi vârstă cu Carolina. Patru tinere femei din biserică născuseră cam în aceeaşi perioadă în care Roza o născuse pe Carolina şi, timp de luni de zile, vederea acelor copilaşi ne-a provocat un sentiment de deşertăciune.

Şi totuşi... odată cu trecerea timpului, am început să observăm o schimbare în noi înşine. Era ca şi cum lumea materială din jurul nostru îşi pierdea cumva din impor-

tanţă... era mai puţin convingătoare decât altădată. Războiul se terminase, şi acum ar fi fost timpul să încep construcţia noii noastre case. De ani de zile plănuisem să construiesc o casă mai mare, atunci când materialele de construcţie vor fi iarăşi disponibile. îmi doream un birou în care să pot lucra, iar Roza îşi dorea o bucătărie mai mare. Apoi, aveam nevoie, cu siguranţă, de o cameră pentru musafiri, pentru evangheliştii care petreceau adesea săptămâni întregi sau numai sfârşituri de săptămână împreună cu noi. In condiţiile pe care le aveam acum, atunci când aveam musafiri, Richard sau Gerry trebuiau să doarmă în altă parte, pe canapea.
Dar, fără să spunem nici un cuvânt, atât eu, cât şi Roza, ştiam că nu vom mai construi niciodată casa aceea. în parte, s-a întâmplat aşa pentru că actuala noastră locuinţă era plină de prezenţa Carolinei: colţul unde fusese pătuţul, locul de pe hol, de lângă baie, unde stătuse văniţa ei. Dar, de asemenea... ei bine, biroul pentru studiu, frumoasa cameră de oaspeţi şi noile echipamente pentru bucătărie, nu mai păreau să aibă vreo valoare. O parte din noi se afla în cer şi, de atunci încoace, pentru noi viaţa pe pământ a avut o altă semnificaţie.
Am mai observat şi altceva. în fiecare dimineaţă, după ce Richard şi Gerry plecau la şcoală, eu şi Roza rămâneam în faţa măsuţei, pentru rugăciunea de dimineaţă: ne plecam capetele şi vorbeam cu Dumnezeu despre îngrijorările zilei.
Acum, dintr-o dată, ne-am dat seama că rugăciunea la masă nu mai era suficientă. Fără a spune un cuvânt, amândoi am ştiut că trebuie să îngenunchem când vorbeam cu Dumnezeu. într-o dimineaţă, ne-am dus împreună în camera de zi şi am îngenuncheat pe carpeta orientală, un cadou

primit de la familia Rozei cu prilejul aniversării a zece ani de căsătorie. De atunci, acea carpetă roşiu-închis, cu flori albastre, a devenit locul nostru de întâlnire cu Dumnezeu. Asta nu însemna că, după moartea Carolinei, ne era frică de Dumnezeu, ci că acum El ni Se părea oarecum mai mare, mai aproape, mai real; Prezenţa Lui vie ne determina să îngenunchem copleşiţi de respect şi uimire.
într-o dimineaţă, în camera de zi, am făcut pasul hotărâtor, căruia mă împotrivisem atât de mult timp. „Doamne," am zis, „nu ştiu care este situaţia cu Roza, dar ştiu că până acum eu nu Te-am pus pe Tine pe primul loc în viaţa mea. Da, am făcut unele întâlniri în cort. Ţi-am dat o parte din timpul meu, o parte din banii mei. Dar Tu ştii, şi eu ştiu, că familia mea a ocupat primul loc în inima mea. Doamne, eu doresc ca de acum Tu să ocupi primul loc în inima mea."
Am simţit mâna Rozei în mâna mea. Aceasta era singura confirmare de care aveam nevoie. Niciodată Roza nu a rostit prea multe cuvinte.

Stadionul Hollywood
La o privire superficială, ideea nu avea nimic nou în sine. Era aceeaşi idee pe care o aplicasem şi înainte, cu singura deosebire că acum o făceam la o scară mai mare. Era o realizare extraordinară, ca diferitele biserici penticostale dintr-o zonă să lucreze împreună. Ce-ar fi dacă penticostalii de pe tot cuprinsul Los Angeles-ului - circa 300 de biserici - ar închiria stadionul Hollywood, pentru o întâlnire cu adevărat gigantică? Stadionul era foarte cunoscut, iar oamenii puteau veni la o întrunire, la care nu ar participa dacă ar avea loc într-un cort.
Ca de obicei, de îndată ce am început să discut cu pastorii bisericilor despre acest proiect, banii s-au dovedit a fi marea problemă. Numai închirierea stadionului pentru seara de luni, ne costa 2.500 dolari. Cheltuielile cu reclamele la radio, cu foile volante şi cu afişele, evaluasem eu, se vor ridica la circa 3.000 dolari. Deci, numai pentru început aveam nevoie de 5.500 dolari, fără a mai adăuga iluminatul, parcarea maşinilor şi toate celelalte. De unde să facem rost de o astfel de sumă? Desigur, nu de la pastorii care, în cea mai mare parte, erau prost plătiţi.
Oare oamenii de afaceri din biserici, n-ar putea să ne ajute? Atunci mi-a venit o idee pur armenească. „Dacă aş da o masă mare," i-am întrebat pe pastori, „aţi putea invita dumneavoastră o sută de oameni de

afaceri?" La urma

urmei, orice armean ştia că cele mai importante lucruri din viaţă se pun la cale în jurul mesei.
Cei mai mulţi dintre ei se îndoiau. „Demos, la serviciile noastre nu participă prea mulţi bărbaţi," a fost răspunsul lor, răspuns pe care eu îl cunoşteam deja. „Iar dintre participanţi nu fac parte, oricum, oamenii de afaceri prosperi."
Dar, în cele din urmă, am întocmit o listă cu numele a 100 de bărbaţi, şi i-am invitat pe ei şi pe soţiile lor la o cină la restaurantul Knott's Berry Farm.
Când a venit seara, sala mare a restaurantului era plină. Eu şi Roza stăteam în capul mesei, de unde îi puteam vedea pe toţi ceilalţi. Şi, în timp ce stăteam acolo, mi-a venit o idee extraordinară. Ce ar fi dacă câţiva dintre aceşti bărbaţi, să zicem, vreo şase, s-ar ridica în picioare şi ne-ar spune nouă, celorlalţi, de ce au continuat să frecventeze biserica, pe când cei mai mulţi bărbaţi - în special oamenii de afaceri de succes - nu o frecventau? Ce anume au găsit ei la Isus, de au renunţat, de dragul Lui, la ziua lor de odihnă? Ce însemna Duhul Sfânt, în mod personal, în viaţa lor? Aceste mărturisiri puteau reprezenta o încurajare uriaşă pentru noi toţi.
In momentul următor am observat ceva. Cu trei mese mai încolo, faţa unui om înalt, între două vârste, într-un costum cu dungi, s-a luminat dintr-o dată de parcă un fascicul de lumină căzuse peste ea. M-am uitat la Roza, dar se părea că ea nu observase nimic. Cum de i-a putut scăpa aşa ceva? In sala plină de musafiri, o ciudată radiaţie s-a mişcat şi a strălucit în jurul lui, şi eu am înţeles că acesta era primul bărbat pe care aveam să-1 invit să vorbească.
Acum aşteptam nerăbdător ca să termine toţi de mâncat. Am privit cafeaua şi tortul de zmeură drept nişte piedici, atât eram de dornic să aud ce avea de spus acel bărbat.

în sfârşit, servitul cafelei s-a terminat. Ospătarii au strâns farfuriile şi tacâmurile, scaunele au fost împinse la loc, şi toţi aşteptau să audă apelul meu pentru bani. Atunci, m-am întors spre bărbatul cu costum în dungi.
„Domnule... da, dumneavoastră... d-voastră de acolo, cu cravată albastră şi cu zâmbetul pe buze. Vreţi să veniţi aici?" Omul s-a uitat speriat, dar a păşit printre mese până ce a ajuns lângă mine. „Aţi vrea să ne împărtăşiţi şi nouă ce a făcut Dumnezeu pentru dumneavoastră?", l-am întrebat.
Omul a clătinat din cap, buimăcit. „Nu ştiu cine v-a spus", a zis el, „dar este adevărat... eu şi soţia mea avem multe motive ca să-I fim recunoscători Domnului!" Şi el a continuat, spunându-ne cum tatăl soţiei lui fusese vindecat recent prin rugăciune de o boală pe care doctorii au numit-o cancer în ultima fază. în tăcerea care a urmat, m-am uitat din nou peste sală. Lângă fereastră, o altă faţă iluminată. „Domnule, nu aţi dori să veniţi aici, unde să puteţi fi văzut de toţi...?"
Şi aşa am continuat timp de o oră şi 30 de minute, şi toţi bărbaţii care mi se păreau a fi inundaţi de un fel de putere vizibilă, au vorbit unul după altul. Am auzit relatări despre reîntregirea familiilor despărţite; cum a fost învins alcoolismul; cum s-au împăcat partenerii de afaceri. Continuam să mă gândesc la expresia lui Charles Price: *Evanghelie deplină* - ca termen generic pentru toate aspectele veştii bune care ne fuseseră relatate în acea seară în termenii unor experienţe reale. Scurte, concise şi reale erau toate acele declaraţii ale unor bărbaţi practici. Nimeni n-a predicat, nimeni n-a folosit o vorbire aleasă, şi totuşi, efectul combinat a fost mult mai puternic decât efectul tuturor predicilor pe care le auzisem eu vreodată.

După ce au vorbit zece sau unsprezece bărbaţi, am luat din nou microfonul şi am spus: „Prieteni, noi tocmai am auzit Evanghelia deplină prezentată de un grup de oameni de afaceri." *Evanghelie deplină . . . oameni de afaceri.* Ceva din această expresie mi-a rămas întipărit în minte. Am continuat: „Nu aţi dori dumneavoastră ca mai mulţi bărbaţi din Los Angeles să aibă de împărtăşit întâmplări asemănătoare cu acestea? Nu aţi dori dumneavoastră ca fiecare bărbat, femeie şi copil din California să cunoască puterea lui Dumnezeu aşa cum au experimentat-o aceşti bărbaţi? Ce loc mai bun decât stadionul Hollywood ar

putea fi, pentru a vorbi oamenilor despre Dumnezeu?
Asta a fost tot ce am reuşit să le spun atunci. Peste tot în sală, oamenii s-au ridicat în picioare, căutându-se prin buzunare şi apoi au venit în faţă, ca să-şi pună banii pe masă. Ei au adus bancnote - de 10 dolari, de 20 de dolari şi cecuri. Cecuri care fuseseră scrise în grabă, la mese, cecuri scrise stând în picioare la coada care se formase, fiecare aşteptând să ajungă la masa din faţă. La sfârşitul serii, când am numărat banii, am constatat că se strânsese fantastica sumă de 6.200 dolari!
Deşi o astfel de cifră era impresionantă pentru mine, eu am ştiut că ceva mult mai important se întâmplase în acea seară. Se născuse o idee, fusese oferit un exemplu, deşi eu nu înţelegeam încă toate implicaţiile.
„Mă gândesc," i-am spus Rozei, pe când ne îndreptam spre casa din Downey, că în lume există mult mai mulţi oameni de afaceri decât predicatori. O, dacă ar începe oamenii de afaceri să răspândească Evanghelia..."
Ulterior, oficialii ne-au spus că stadionul Hollywood nu

fusese niciodată plin în serile de luni. La întâlnirea noastră, toate cele 20.000 de locuri au fost ocupate, iar alţi 2.500 de oameni au stat în picioare pe margine. Aceea a fost prima seară când am folosit ceremonia aprinderii lumânărilor. Ideea este că o singură lumânare abia poate fi văzută în întuneric. Dar, când fiecare îşi aprinde lumânarea lui - când fiecare din noi folosim ceea ce ne-a dat Dumnezeu - atunci acea explozie de lumină transformă noaptea în zi.
Pentru mine acesta s-a dovedit într-adevăr a fi un moment de lumină - momentul în care am primit răspunsul la întrebarea pe care I-o pusesem lui Dumnezeu când aveam 13 ani: „Doamne, care este lucrarea Ta pentru mine?" Mă gândeam la răspunsul posibil la această întrebare, aşa cum făcusem de multe ori, în timp ce luminile din marea arenă în aer liber se stingeau şi aceasta se cufunda în întuneric. Eu nu devenisem predicator - rămăsesem tot atât de neîndemânatic şi mă simţeam tot atât de incomod în faţa audienţei ca întotdeauna. Nu eram nici proroc ca Charles Price. Nu eram nici învăţător, nici evanghelist, nici vindecător...
Undeva, deasupra noastră a răsunat o trâmbiţă, ecoul sunetului care făcea să-ţi ţiuie urechile, răsfrângându-se din nou şi din nou peste dealurile întunecate. Conuri de lumină apăreau pe măsură ce lumânările erau aprinse. Strălucirea creştea în timp ce lumina se răspândea de la un om la altul, fiecare începând să-şi aprindă lumânarea lui. Şi deodată, stadionul s-a luminat datorită miilor de flăcări mici care ardeau deodată.
Un ajutor. Era ca şi cum acest cuvânt ar fi fost scris în însăşi licărirea lumânărilor. Un om care dă altuia ceea ce a primit el. Unul care oferă lumânărilor timp, loc sau ocazii

pentru a se aduna împreună. Unul care încurajează o mică scânteie ce poate pune lumea în mişcare.
Emoţia acestei viziuni mi-a umplut ochii de lacrimi. In acea seară, mai târziu, când am ajuns acasă, am deschis nerăbdător Biblia la 1 Corinteni 12:28. De câte ori cugetasem la această listă de slujbe şi de câte ori mă rugasem pe baza acestei liste: *„...întâi, apostoli; al doilea, proroci; al treilea, învăţători; apoi pe cei ce au darul minunilor; apoi pe cei ce au darul vindecărilor..."* Da! Aici era... *„...(darul) ajutorărilor..."* Cum îmi scăpase acest cuvânt care stătea acolo, onorabil, între celelalte? „Cei ce au darul vindecărilor, *ajutorărilor,* cârmuirilor, şi vorbirii în diferite limbi."
Aici era slujba mea - lucrarea pe care mi-o încredinţase însuşi Dumnezeu - dezvăluită în fulgerul de lumină dintre dealurile Hollywood-ului. Dumnezeu mă chemase - pe mine! - să fiu un ajutor şi, din acel moment, uimirea chemării mele nu avea să mă mai părăsească niciodată.
Această încurajare a fost benefică pentru mine, deoarece la scurt timp după aceea am avut o experienţă care altfel poate că mi-ar fi distrus pentru totdeauna bucuria de-a ajuta. La una din multele noastre întâlniri am avut ca vorbitor un evanghelist din est. Avea cele mai bune recomandări, dar mi s-a părut că are o figură ciudată pentru un evanghelist. Avea păr argintiu, lung până pe umeri, şi un picior de lemn. De la început mi s-a părut că era neobişnuit de interesat de banii de la colecte, afirmând deseori că în alte locuri banii care se strângeau la colecte îi erau încredinţaţi direct lui.

„Şi aici ar fi la fel," am zis eu, „dacă aţi organiza pro-

priile dumneavoastră întâlniri!" „Când un evanghelist are propria lui organizaţie," i-am amintit eu, „şi trebuie să plătească salariile personalului, publicitatea, călătoriile şi chiriile - desigur, colectele de la întâlniri ar fi ale lui, ca să-şi acopere toate aceste cheltuieli. în acest caz, evanghelistul însuşi închiriază terenul şi angajază echipele pentru montarea cortului.

Pe de altă parte, când noi organizam întâlnirile, evanghelistul nu avea nici una din aceste griji, nici măcar cea a întreţinerii propriei persoane, pentru că el stătea în casa noastră, şi mânca minunatele mâncăruri pe care le gătea Roza." Eu şi Roza i-am spus că, în fiecare campanie, am cheltuit sute de dolari, dar nu ne-am gândit niciodată să-i recuperăm, şi nici nu vrem să facem lucrul acesta. După ce erau achitate cheltuielile majore, toţi banii intrau în fondurile bisericilor.

Cu o singură excepţie. O dată pe săptămână, noi făceam ceea ce numeam „colecta dragostei", o colectă pentru nevoile evanghelistului. Din propria noastră experienţă, am constatat că la sfârşitul celor şase săptămâni ale campaniei evanghelistice, el avea destui bani pentru a-şi finanţa singur următoarea serie de întâlniri.

Aşa cum am menţionat deja, discutasem în detaliu cu el această problemă, pentru că am văzut ce era în mintea lui. Dar chiar şi după această explicaţie, el continua să ne întrebe, la sfârşitul fiecărui serviciu, ce sumă de bani s-a adunat. „Voi aţi putea strânge mult mai mulţi bani," ne spunea el. „Nu procedaţi bine. Ar trebui să le atingeţi corzile sensibile ale inimii, dacă vreţi ca ei să dea bani."

„Noi *nu vrem* ca ei să dea bani," a spus Roza de la capătul celălalt al mesei, întinzându-^ pentru a treia oară platoul cu carne. „Cel puţin, noi nu vrem ca ei să dea bani

pentru că *noi* le cerem să facă acest lucru. Dacă Duhul Sfânt le spune să dea, atunci este cu totul altceva. Şi Duhul Sfânt le va spune şi ce sumă să dea."

Lucrul ciudat în legătură cu acest om era faptul că deşi era preocupat de bani, el era totuşi un vorbitor uns şi inspirat de Dumnezeu. Nu am avut niciodată atât de mulţi ascultători ca în vara aceea, niciodată nu au venit atâţia oameni în faţă la altar, niciodată nu fuseseră atâtea vindecări. Intr-o seară, un copil surd a auzit pentru prima dată în viaţa lui. La sfârşitul săptămânii, doctorul lui a depus mărturie, de pe platformă, despre vindecarea copilului. într-o altă seară, o femeie a scăpat de îngrozitoarea guşă pe care o avea.

în sfârşit, a sosit ultima întâlnire, într-o duminică după amiaza. în imensul cort, s-au adunat peste 10.000 de oameni, în timp ce Bob Smith (acesta este un nume fictiv), a ţinut o înflăcărată predică de încheiere. Era într-adevăr un vorbitor înzestrat, m-am gândit eu, şi m-am bucurat pentru el, deoarece întâlnirile fuseseră reuşite şi din punct de vedere financiar - dar bietul om părea atât de neliniştit în legătură cu această problemă. în colectele de dragoste pe care le făcu-serăm pentru el, se strânseseră destui bani pentru a-şi finanţa mai multe întâlniri în partea de est a Statelor Unite de unde venise, sau oriunde va alege el să se ducă.

Am trecut cu privirea peste rândurile de spectatori. Şi de data aceasta am văzut că predominau femeile. Ce i-ar putea face pe bărbaţii de astăzi să-L cunoască pe Dumnezeu, viu şi real?

„„..Cele mai bogate binecuvântări ale lui Dumnezeu," spunea Smith. Dintr-o dată mintea mea a revenit la predică. „El nu poate să-ţi dea ţie, dacă nu îi dai tu mai întâi Lui. Goliţi-vă portmoneele, prieteni, ca El să vă poată umple cu

toate bogăţiile cerului!"

De ce vorbeşte omul acesta despre portmonee? La ultima întâlnire nu se făcea colectă.

„Cine vrea să dea?" a insistat el. „Cine vrea să dea cu sacrificiu, să dea până când mâinile lui Dumnezeu se vor deschide ca să-i dea înapoi?"

O femeie în rochie roz a înaintat pe intervalul dintre scaune, către platformă. Smith a păşit lateral din

spatele amvonului şi s-a aplecat printre vazele de flori ca să ia ceea ce îi întindea femeia aceea.
„Fii binecuvântată, soră!" a strigat el. „Dumnezeu te va binecuvânta foarte mult pentru această dovadă de dragoste!" De ici, de colo, sub uriaşa pânză de cort, alţii porneau în jos printre rânduri. M-am sculat de pe scaunul din spatele platformei şi m-am aplecat într-o parte. Acolo, în spatele platformei, se forma un mic grup de uşieri şi pastori locali.
„Ce face?"a întrebat Edward Gabriel, fratele Rozei (familia Rozei îşi scurtase numele din Gabrielian în Gabriel). „Nu are voie să facă aşa ceva!"
„Trebuie să-1 oprim!" am zis eu, exprimându-mi acordul cu Edward.
Dar cum? Sentimentele oamenilor care dădeau bani erau reale, chiar dacă cele ale predicatorului nu erau. Acum, în timp ce strângea banii, el plângea: „Mulţumesc, frate! Dumnezeu te va răsplăti, soră! Dumnezeu să te binecuvânteze... şi pe tine... şi pe tine..."
Ce puteam face? Aceşti oameni auziseră Cuvântul lui Dumnezeu care fusese predicat de Bob Smith timp de săptămâni de zile, văzuseră vindecări făcându-se aici. Ca urmare, mulţi îşi predaseră vieţile lor lui Hristos. Oare

L
demascându-l, nu am submina credinţa acestor oameni?
„Vom face în aşa fel încât nu va ieşi de aici cu banii oamenilor", a spus Edward. Edward era conducătorul uşierilor la aceste întâlniri.
Apelul insistent a continuat. După o întâlnire atât de lungă, Gerry era obosită, aşa că Roza a luat cheile de la maşină şi a dus-o acasă. Când Roza s-a întors, după un drum de vreo 50 km dus-întors - bărbatul era, de necrezut, încă acolo. El insista ca oamenii să vină în faţă, „în văzul tuturor", şi „să fie număraţi" printre cei ce-L iubeau pe Dumnezeu. A reveni cu darurile lor la platformă a doua oară şi chiar a treia oară, era o dovadă şi mai mare de dedicare pentru Dumnezeu.
De necrezut, la două ore şi treizeci de minute după ora obişnuită de încheiere a întâlnirii, colecta încă continua. Ici şi colo, în auditoriu, vedeam oameni tot atât de nedumeriţi ca şi mine; poate vreo 400 de persoane părăsiseră cortul, dar cei mai mulţi dintre participanţi mi s-au părut complet fermecaţi de ceea ce făcea Smith. Uneori mi se părea că tot cortul se ridica în picioare şi înainta în valuri ca să-şi pună banii în coşurile de colectă de la picioarele evanghelistului.
In sfârşit, când cu greu s-ar mai fi putut găsi vreo bancnotă de un dolar în vreun buzunar sau în vreo poşetă, el şi-a plecat capul pentru rugăciunea de încheiere. Cu o rapiditate vrednică de o manevră militară, Edward şi echipa lui de uşieri au încercuit platforma. înainte ca Smith să li se poată împotrivi, ei au apucat repede coşurile cu bani şi s-au îndreptat spre spatele platformei.
„Hei oameni buni - ăaă, fraţilor!" s-a bâlbâit Smith. „Eu sunt - eu am binecuvântat aceste daruri!"
„Amin!" au zis uşierii ca un ecou, şi au dispărut în

spatele cortinei, în spaţiul pe care noi îl foloseam ca birou, sus pe platformă.
Câteva minute mai târziu, ne aflam în acest birou improvizat, numărând banii, când Smith a ţâşnit şi el înăuntru, atât de furios încât venele de la tâmple îi erau gata să explodeze.
„Aceştia sunt banii mei!" a spus el. „Toţi aceşti bani sunt ai mei!"
Smith avea cu el o servietă veche din piele, pe care a trântit-o pe masă. Nu mai văzusem această servietă până atunci şi, cu siguranţă, n-o avusese cu el în maşină, în acea după masă, când noi trei - el, Roza şi eu - am venit împreună de la Downey. Şi-a deschis servieta şi a început s-o umple cu bancnotele care se aflau pe masă.
Edward a apucat mânerul servietei, în timp ce un altul 1-a apucat pe Smith de mână.
„Nu vă atingeţi de el!"
Era vocea mea. „Să nu puneţi nici măcar un deget pe acest om!"

Uşierii m-au privit ţintă, neînţelegând nimic. Eu eram tot atât de uimit ca şi ei. Dintr-o dată, mi s-a părut că nu îl priveam pe predicatorul supărat, căruia i se urcase sângele în obraji, ci pe Saul, pe împăratul lui Israel, şi am auzit cuvintele din Biblie.
„...Cine ar putea pune mâna pe unsul Domnului...?" (1 Samuel 26:9)
Acelea erau cuvintele lui David, mi-am adus aminte, şi el le spusese despre Saul, *după* ce Saul se depărtase de Domnul, neascultându-L, şi pe când lupta activ împotriva Lui. Cu toate acestea, în ochii lui David, Saul a rămas omul prin care Dumnezeu Şi-a revărsat puterea şi binecuvân-

ţările Sale - la fel cum le văzusem şi eu curgând prin Bob Smith.
Smith îndesa cât putea de repede bancnotele în servietă.
„Demos," zise Edward, „nu vezi ce face?"
„Ba da, văd!"
„îl vei lăsa să plece cu toţi banii aceştia?"
„De ce nu m-ar lăsa?" zise Smith. „Sunt banii mei, nu-i aşa?" Acum, cu o mână el ţinea servieta sub tăblia mesei şi cu cealaltă mătura banii înăuntru.
„Da, Bob, sunt ai tăi," am aprobat eu, abia venindu-mi să cred că aceea era vocea mea. „Dumnezeu nu dă bani prin astfel de metode."
„Metode!" a răspuns Smith dispreţuitor. „Tu habar nu ai de metode. Eşti un prost, Shakarian. Voi toţi sunteţi nişte proşti!" A închis servieta, şi stătea în picioare privindu-i cu duşmănie pe pastorii şi pe laicii care făcuseră cerc în jurul lui. „Voi aveţi aici un lucru fantastic şi nici măcar nu ştiţi de existenţa lui!"
A păşit îndărăt, cu spatele spre ieşire, căutând pe pipăite deschizătura din cortină. în clipa următoare a dispărut.
A trebuit să pun amândouă mâinile pe umerii lui Edward, ca să-1 împiedic să plece în urmărirea lui Smith. „Dă-i pace!" am repetat eu. „Ce am putea face noi cu banii aceia? Ei nu sunt banii lui Dumnezeu şi eu nu cred că Dumnezeu îi va binecuvânta."
Din nou aveam senzaţia că rosteam cuvinte care nu-mi aparţineau. Apoi, acel moment fiind depăşit, o mare oboseală s-a aşternut peste mine - eram sătul de oameni, de întâlniri, de corturi, de platforme şi de difuzoare. Am ieşit afară din birou, în imensa arenă acoperită cu foaie de cort. Mulţimea înainta încet spre ieşiri printre rândurile de

scaune; grupuri de credincioşi voluntari strângeau în stive scaunele pliante. Nu mai era nici urmă de Bob Smith.
Am găsit-o pe Roza şi i-am spus să meargă acasă. Aveau să mai treacă multe ore până ce voi termina lucrul ce-1 mai aveam de făcut seara aceea. Trebuia organizată curăţenia şi echipa de demontare a cortului, care era din afara oraşului. In ziua următoare, trebuia să mă întorc din nou aici cu lucrătorii care să reamenajeze terenul. Şi eram aşa de obosit de toate acestea, teribil de obosit...
Acasă, în camera lui Richard, nu mai era nici o urmă a omului care locuise acolo timp de şase săptămâni cât au durat întâlnirile. Hainele lui Smith dispăruseră din dulap, cele două valize albastre dispăruseră şi ele, chiar şi peria sa de dinţi fusese luată de pe etajera din baie. Nici unul dintre noi n-a observat când Smith şi-a împachetat lucrurile. Desigur, el nu-şi luase rămas bun de la nici unul din membrii familiei, nici nu-i mulţumise Rozei pentru ospitalitatea care-i fusese oferită în cursul celor şase săptămâni.
Abia după şase ani de tăcere totală, l-am întâlnit din nou pe Bob Smith. într-o dimineaţă, el a apărut în biroul principal al fermei noastre, Reliance nr. 3 - foarte slab, nebărbierit, sărăcăcios îmbrăcat - după toate aparenţele un om fără nici un ban. Mi-a spus o poveste lungă, plină de ghinioane, şi mi-a cerut nişte bani de drum ca să plece la Detroit. I-am dat banii pe care mi i-a cerut. Trei ani după aceea, am auzit că el a murit.
Aceasta a fost prima ocazie - dar în nici un caz ultima -în care eu şi Roza întâlneam un om pe care Dumnezeu îl înzestrase într-un mod extraordinar pentru slujirea altora, dar a cărui viaţă personală era un dezastru. Uneori, aşa cum a fost cazul lui Smith, problema erau banii. Alteori băutura,

sau femeile, sau drogurile, sau perversiunile sexuale.
De ce onora Dumnezeu lucrarea unor astfel de oameni? Oare se manifesta puterea Scripturii independent de omul care-o folosea? Oare era lucrarea credinţei ascultătorilor? Nu ştiam.
Totuşi, de două lucruri eram sigur. în primul rând, acei oameni care şi-au dat inimile lor sau pungile lor lui Dumnezeu la astfel de întâlniri, nu şi-au pierdut răsplata, chiar dacă agentul uman a avut defecte, lipsuri. în al doilea rând, cuvintele care le-am rostit atunci fără să le înţeleg, au rămas adevărate.
„Nu vă atingeţi de el!"
Aceşti oameni erau în mâinile lui Dumnezeu - şi am descoperit că nici măcar nu-mi era permis să fac prea multe presupuneri în legătură cu ei. Totuşi, îmi aduceam adesea aminte de cuvintele lui Charles Price, care spusese cu durere în glas: „Soldaţii din linia întâi a frontului, care sunt cel mai aproape de duşman, sunt răniţi." Mă gândeam mereu la riscurile şi la ispitele cu care se confruntă astfel de oameni, şi mă întrebam dacă mă rugasem suficient pentru Bob Smith...
Charles Price era mort. Murise aşa cum îmi spusese mai dinainte, în anul 1946. Dar mama mea, deşi era suferindă, era încă în viaţă. După moartea Carolinei, familia se aştepta ca şi mama să moară foarte repede. Mânuţele dolofane ale Carolinei, care apucau mâinile zbârcite şi slabe ale mamei, păruseră a fi puterea care o ţinuse în viaţă.
Dar mai era o lucrare neterminată. Florence avea 21 de ani şi era încă nemăritată - pentru o mamă armeană acesta era un mod intolerabil de a-şi părăsi treburile pământeşti. Şi astfel, atunci când Florence s-a logodit cu un tânăr şi chipeş

armean, a cărui mamă murise cu câţiva ani în urmă, mama s-a ocupat ea însăşi de pregătirile de nuntă. Puterea de care a dat dovadă în acele luni a constituit un mister pentru doctorii ei, care nu puteau înţelege cum de era capabilă chiar să şi umble. Ea a făcut cumpărăturile, a cusut şi chiar a gătit cele mai multe din mâncărurile care s-au servit la masa care a urmat după ceremonia de nuntă.
Şi apoi, când tânăra pereche a plecat fericită în luna de miere, mama a căzut iar la pat. Cancerul progresase, trecând de faza în care medicamentele mai puteau alina durerea, dar eu nu am auzit-o niciodată plângându-se de ceva, ci numai mulţumindu-I mereu lui Dumnezeu pentru că reuşise să-şi îndeplinească obligaţiile familiale.
Dr. John Leary, specialistul care a îngrijit-o pe mama în acele ultime luni, obişnuia să treacă pe la marea vilă spaniolă, devreme, în fiecare dimineaţă. „Ca să încep bine ziua", motiva el. El spunea că are o sumedenie de bolnavi, care nu erau atât de bolnavi ca mama, dar ale căror necazuri îl epuizau. „însă, Demos, dacă pot petrece la începutul zilei cincisprezece minute cu mama ta, atunci pot înfrunta toate necazurile care vin după aceea."
Când mama a murit, în noiembrie 1947, la vârsta de 50 de ani, am văzut cât de mulţi oameni au fost încurajaţi de ea. A fost cea mai mare înmormântare pe care a văzut-o vreodată localitatea Downey. Toţi erau prezenţi - de la conducătorii comunităţii, până la cei care nu aveau nici un adăpost. Atunci am aflat eu cât de extinsă fusese ospitalitatea mamei.
Dar, din multe puncte de vedere, cea mai importantă persoană prezentă acolo, a fost cea mai mică, care dormea nepăsătoare în braţele Rozei: micul Stephen, în vârstă de

patru luni.
Când am aflat că vom avea un alt copil, am ştiut că Dumnezeu o avusese în vedere pe mama, şi că ea va ţine în braţe acest copil înainte de a muri. Şi aşa a fost. Mult timp după ce doctorul Leary le interzisese altor vizitatori să intre în odaia mamei, noi îl luam pe Stephen şi-1 duceam la ea. Mama îi mângâia părul buclat şi zicea - uneori trebuia să ne aplecăm foarte aproape de gura ei ca s-o înţelegem ce spune: „Al doilea fiu... niciodată, niciodată nu s-a întâmplat aşa ceva, ca Dumnezeu sa dea un al doilea fiu în familia Shakarian..."

Vremea încercării
Tata s-a întors la birou. în timpul ultimelor săptămâni de viaţă ale mamei, el a stat aproape tot timpul în camera ei. Acum, tata se întorsese iarăşi la biroul său, aşezat faţă în faţă cu al meu, de la ferma Reliance nr. 3, şi sprâncenele sale s-au încruntat, în timp ce citea balanţele trimestriale.
„Stochezi, fiule," mi-a spus el, indicând cu degetul cifrele care arătau inventarul de grâne, mai mare decât pentru satisfacerea solicitărilor curente. Tatăl meu nu fusese niciodată încântat de activitatea de măcinat, pentru că preţurile variau foarte mult.
Dar acea obiecţie mi se părea a nu mai fi valabilă, datorită avântului pe care îl luase economia după război. In iarna anilor 1947-1948, toţi cei care se ocupau de comercializarea bunurilor de larg consum ştiau că numai plafonul stabilit de guvern menţinea preţul scăzut al grânelor. Ovăzul, orzul, grâul, porumbul, concentratele din seminţe de bumbac, de soia, toate rămăseseră de câteva luni la preţuri arbitrar stabilite, încercând parcă să găsească o cale de depăşire a limitelor impuse. In clipa în care plafonul va fi ridicat, preţurile vor exploda. Mi s-a părut că ar fi o afacere bună, dacă mi-aş face nişte stocuri acum când preţurile erau mici.
Acest lucru îl descoperiseră ochii pătrunzători de armean ai tatălui meu în timp ce privea cifrele. încruntarea lui s-a

adâncit, deoarece a mai observat şi că eu încheiasem cu furnizorii de cereale contracte în valoare de sute de mii de dolari la preţul curent, cerealele urmând să fie livrate toamna viitoare.
Semnând aceste contracte aprinsesem fitilul unei bombe.
Numele îmi revenea în minte în cele mai ciudate momente.
Fresno.
De ce continuam eu să mă gândesc la Fresno? Acesta era un oraş situat la vreo 320 km, la nord de Los Angeles, prin care trecusem de mai multe ori cu maşina. Dar nu cunoşteam pe nimeni acolo şi nu aveam nici o legătură specială cu el. Oare de ce îmi apăruse Fresno aşa, dintr-o dată, în gând?
Deoarece resimţeam încă efectele negative ale experienţei pe care o avusesem cu Bob Smith, eu şi Roza nu discutasem prea mult despre planurile noastre pentru vara viitoare. Cineva ne-a propus să organizăm iarăşi întâlniri în partea de est a Los Angeles-ului, şi aceasta ni s-a părut a fi o idee bună.
într-o seară, când am ajuns acasă, Roza era în dormitor, punându-1 pe micul Steve în pătuţul lui. „Dragă," - i-am spus eu - „tot drumul spre casă, numele unui anumit oraş mi-a revenit mereu în minte. Nu m-am putut stăpâni să nu mă gândesc la el."
Roza şi-a îndreptat spatele şi m-a privit, zicând: „Nu rosti nici un nume. Acelaşi lucru mi s-a întâmplat şi mie." Ea a stins lumina şi am ieşit din cameră în vârful picioarelor. în hol, ea s-a întors spre mine şi mi-a spus:
„Este Fresno, nu-i aşa?"
Am dat uimit din cap.

„Da, este Fresno," am zis.
Acum, fiindcă ştiam *locul* în care Dumnezeu dorea să lucrăm, următoarea întrebare era *cum.* Nu aveam relaţii acolo şi nu cunoşteam nici locul.
în cele din urmă, am obţinut de la un pastor din Los Angeles numărul de telefon al pastorului bisericii Assemblies of God din Fresno. L-am sunat şi l-am întrebat ce părere avea despre idea organizării în vara viitoare a unor întâlniri evanghelistice în oraşul lui. A urmat o tăcere îndelungată la celălalt capăt al firului. în final, el mi-a spus că mă va suna din nou şi, peste câteva săptămâni, eu făceam oficiul de gază la hotelul California din Fresno pentru el şi pentru alţi 33 de pastori locali, pe care i-am invitat la o masă. Se pare că metoda armenească de a hrăni şi trupul şi sufletul în acelaşi timp a fost cauza succesului acelei întâlniri, deoarece oamenii nu erau prea entuziasmaţi de proiectul meu. Nu am văzut niciodată feţe atât de

neîncrezătoare ca feţele care s-au întors spre mine când m-am ridicat să vorbesc.
Am descris întâlnirile din cort pe care le organizasem în Los Angeles în ultimii şapte ani, şi le-am vorbit de miile de oameni care astăzi îl cunoşteau pe Dumnezeu datorită acelor întâlniri. Linişte. Priviri fixe, ostile. în cele din urmă, un om s-a ridicat în picioare, şi-a aranjat pantalonii şi a exprimat în cuvinte ceea ce gândeau cu toţii: „Care este câştigul *dumneavoastră* din toată afacerea asta, domnule Shakarian? Ce ai în mânecă?"
Am simţit că mi se urcă sângele în obraji - dar m-am stăpânit. De ce *ar trebui* ca aceşti oameni să aibă încredere în mine, care le eram complet străin? M-am gândit la Bob Smith şi, pentru prima dată, am fost mulţumitor lui

Dumnezeu pentru că am avut acea experienţă. Dumnezeu ştia că eu eram greu de cap. Poate că singura modalitate prin care Dumnezeu mă putea învăţa ceva era să mă treacă prin situaţii de felul acela. Un pastor *trebuie* să fie suspicios şi *trebuie* să pună întrebări, atunci când este în joc bunăstarea bisericii sale.
Şi astfel am început să le explic celor 34 de oameni metoda mea: eu nu pretindeam nici un ban: îmi achitam eu însumi toate cheltuielile. în Fresno, cheltuielile mele aveau să fie mai mari decât de obicei, deoarece eu şi Roza va trebui să ne mutăm acolo pe durata întâlnirilor. După ce toate cheltuielile mari vor fi achitate - reclamele, montarea cortului şi alte cheltuieli asemănătoare - toţi banii rămaşi vor aparţine bisericilor participante. Pe de altă parte, dacă cheltuielile acestea nu vor putea fi acoperite din banii de la colecte, eu voi fi bucuros să le plătesc din buzunarul meu.
„Care este câştigul meu din toată afacerea asta?" am repetat eu. Am scos Noul Testament din buzunar şi am citit cu glas tare versetele din 1 Corinteni capitolul 12, care ajunseseră să însemne atât de mult pentru mine. „Prieteni," le-am spus, „eu cred că Dumnezeu are un dar special pentru fiecare dintre slujitorii Săi, nişte abilităţi pe care noi trebuie să le folosim pentru împărăţia Sa. Eu cred că dacă noi descoperim care este acel dar - şi îl folosim - noi vom fi *cei mai fericiţi oameni de pe pământ.* Dacă nu descoperim darul cu care ne-a înzestrat Dumnezeu, atunci chiar dacă am face cele mai minunate lucrări, noi tot vom fi cei mai nenorociţi oameni.
„Eu sunt norocos," am spus. „Eu am descoperit lucrarea pe care o am de făcut. Darul meu este acela al ajutorărilor, exact aşa cum scrie aici. Lucrarea mea este să-i ajut pe alţi

oameni să-şi facă lucrarea *lor* de cea mai bună calitate. Eu vă voi ajuta să lucraţi împreună, vă voi ajuta să amenajaţi cortul pentru întâlniri, vă voi ajuta să găsiţi vorbitori. Ceea ce voi câştiga eu din aceasta este bucuria de a folosi talantul pe care mi 1-a dat Dumnezeu."
Mi-am îndoit mâna stângă, şi am privit atent în mâneca hainei. „Nu-i nimic", am zis, „n-am nimic aici..."
O explozie naturală de hohote de râs a înlăturat starea de tensiune de până atunci. Din întreaga sală veneau sugestii pentru întâlnirile din Fresno. Un pastor avea o cunoştinţă la staţia locală de radio, altul îl cunoştea pe directorul unei tipografii. în ceea ce priveşte perioada în care să aibă loc întâlnirile, toţi au fost de acord că aici, în Fresno, cea mai potrivită era luna octombrie, după culesul strugurilor. în centrul oraşului se afla o sală mare, Memorial Auditorium, care ar fi mult mai confortabilă decât un cort.
„Demos, se pare că vei fi foarte ocupat timp de câteva luni," mi-a spus Floyd Hawkins, unul dintre pastorii care m-au însoţit afară la maşină. „Vei lipsi mult timp de la birou. Sper că afacerile merg bine."
I-am zâmbit în semn de asigurare. „Floyd, afacerile merg cum nu se poate mai bine," i-am spus. „Cum nu poate fi mai bine." Am găsit un apartament de închiriat, nemobilat, pe strada G, la numai cinci blocuri depărtare de Memorial Auditorium. Mobilatul apartamentului nu era o problemă. Când va veni timpul, vom încărca toate cele necesare într-un camion mare pentru transportul fânului -scaune, mese, paturi - „şi maşina de spălat," mi-a amintit Roza. „Nu mă descurc cu scutecele copilului, fără maşina mea de spălat."
Casa era destul de mare, aşa că diferiţii evanghelişti

puteau sta cu noi, aşa cum au făcut-o întotdeauna la Downey. De data aceasta, în fiecare săptămână, avea să predice un alt evanghelist.
Acolo, la Fresno, întâlnirile aveau să dureze cinci săptămâni. Eu şi Roza doream să fim acolo cu o săptămână mai devreme; apoi, după întâlniri, aveam întotdeauna nevoie de cel puţin zece zile pentru rezolvarea tuturor problemelor. Fiindcă Gerry avea deja nouă ani, ne-am gândit că nu va fi nici o problemă dacă ea va merge la şcoala din Fresno în timpul acestor săptămâni, dar Richard, care era în clasa a VlII-a, am considerat că era mai bine să meargă la şcoala lui obişnuită. Era un aranjament foarte convenabil, deoarece nu puteam pleca cu toţii, lăsându-1 pe tatăl meu singur acasă; fiecare din noi ştia lucrul acesta, chiar dacă nimeni riu-1 rostea. De când murise mama, tatăl meu se simţea atât de singur încât aproape că puteai să-i atingi singurătatea cu mâna. Din cauza aceasta, Richard avea să rămână cu bunicul lui, şi amândoi aveau să vină la noi în weekend-uri.
Ultima binecuvântare revărsată asupra acestui proiect a venit odată cu ştirea că doamna Newman, asistenta care ne-a ajutat de fiecare dată când Roza a venit acasă cu copiii de la maternitate, ne va însoţi în acest timp, oferindu-i astfel Rozei posibilitatea să cânte la pian în timpul întâlnirilor.
Astfel, într-o luni dimineaţa a lunii octombrie, pe când mergeam cu maşina la moară, unde aveam de pus la punct ultimele detalii, cu o zi înainte de a pleca la Fresno, aveam sentimentul că Dumnezeu era implicat într-adevăr în acest plan. Spre surprinderea mea, contabilul nostru Maurice Brunache, stătea în faţa uşii. Faţa lui avea culoarea prafului fin de făină, care se aşeza peste tot în preajma morii.

„S-a întâmplat, Demos," mi-a spus el, ţinând în mână câteva hârtii.
„Ce s-a întâmplat?"
„Plafonarea preţurilor. Azi dimineaţă în Chicago, bursa de bunuri de larg consum s-a deschis fără acest plafon."
„Maurice, dar este ceva extraordinar! Este ceea ce noi..." Dar expresia de pe faţa lui Brunache m-a făcut să mă opresc. L-am urmat tăcut în birou, am luat un scaun, şi am făcut bine că m-am aşezat.
„Demos, mi-e teamă că ceea ce se întâmplă nu este atât de extraordinar."
„Vrei să spui că preţurile nu s-au schimbat?"
„Ba da, s-au schimbat. Ele *au scăzut."* Privi spre documentele pe care le avea în mână. „Conform situaţiei prezente, noi am pierdut deja 10.500 dolari. Acum furnizorii livrează cereale în fiecare zi. Nu avem spaţiu suficient ca să depozităm atâtea grâne, aşa că trebuie să vindem, şi acum fiecare vânzare ne costă bani."
Am luat hârtiile din mâna lui Maurice. Legile comerciale stabilesc o anumită valoare pentru scăderea maximă a preţurilor care poate avea loc într-un sezon. La numai câteva minute după deschiderea bursei, am văzut grâne ale căror preţuri scăzuseră la valoarea minimă admisă. Iar noi, desigur, trebuia să plătim preţurile maxime, stabilite în contractele încheiate cu câteva luni în urmă.
„Demos, scăderea preţurilor nu a încetat încă," mi-a spus Maurice Brunache. „Dacă preţurile continuă să scadă, s-ar putea să fim .. . lichidaţi."
Ameţit, am ieşit afară din moară. Era de necrezut. Nu exista nici o logică în toate astea. Şi totuşi se întâmplau. Pe când mă urcam în maşină, un alt camion cu cereale întorcea

în cealaltă parte. Posomorât, am calculat cât mă costa această încărcătură.
Următoarea dimineaţă, marţi, am încărcat maşina de spălat a Rozei şi o parte din mobilă în camionul de transportat fân, şi le-am expediat. Când m-am întors în casă telefonul suna.
Maurice Brunache. „Demos, s-a mers mai departe," mi-a spus el. Când s-a deschis bursa din Chicago, preţurile au scăzut din nou, împotriva tuturor prezicerilor, la valoarea minimă admisă. în mai puţin de o oră, noi pierduserăm iarăşi peste zece mii de dolari.
„îmi pare rău că toate acestea se întâmplă în preajma călătoriei la Fresno," a continuat Maurice. „Ştiu cât de mult ar fi însemnat această campanie de evanghelizare pentru tine."
‚Ar fi însemnat?"
„Păi, acum nu mai poţi pleca acolo! Demos... mă auzi?"

îl auzeam, dar mintea mea se întorsese în urmă cu trei ani şi jumătate, când îi promisesem lui Dumnezeu că lucrurile Sale vor avea prioritate în viaţa mea, chiar înaintea familiei şi înaintea oricărui alt lucru din lume.
„Maurice, eu trebuie să plec," i-am spus. „Uite, această scădere a preţurilor este o anomalie. Lucrurile trebuie să se îndrepte. Vom ţine legătura prin telefon."
Dar, tot drumul până la Fresno, o voce îmi şoptea uşor, din nou şi din nou: „Vei fi lichidat. Vei fi lichidat. Vei pierde moara. Vei fi lichidat..."
Târziu, în acea după masă, montam patul lui Steve în casa de pe strada G, când am auzit un strigăt uşor din bucătărie, unde Roza şi doamna Newman aranjau lucrurile.
„Ceasul meu!" se văieta Roza de pe scara mobilă. „Nul

mai am la mână." Am alergat în bucătărie şi m-am uitat în sus spre ea, amintindu-mi de seara în care am traversat camera de zi a familiei Gabrielian şi m-am chinuit să-i pun ceasul pe mână pentru prima dată."
„Eşti sigură că l-ai avut pe mână?"
„Bineînţeles, sunt sigură! îmi amintesc că m-am uitat la ceas când am coborât din maşină."
Am întors toată bucătăria. Am mers până la maşină şi am căutat ceasul pe aleea dintre maşină şi casă. Roza şi-a amintit că a despachetat câteva lucruri şi în dormitorul lui Gerry, dar, înainte de a începe să căutăm acolo, doamna Newman ne-a chemat pe amândoi în camera noastră, unde îl pregătea pe Steve de culcare. Ea ne-a spus: „Cred că Steve are febră. Mi s-a părut că nu s-a simţit bine toată ziua, deoarece, în maşină a fost agitat tot timpul. O să-i iau temperatura."
Toţi trei stătem liniştiţi în camera aceea mică, incomodă, în timp ce ea ţinea termometrul la lumina veiozei cu abajur albastru. Ochii ei s-au mărit dintr-o dată.
„Temperatura copilului a ajuns la 41,5°C..."
Unul din pastorii din Fresno ne-a dat numele unui doctor, dar când acesta a sosit, n-a putut face nimic altceva decât să confirme temperatura pe care o luase doamna Newman, şi ne-a spus să-i facem băi de alcool, lucru pe care asistenta începuse deja să-1 facă. Nici băile, nici pachetele de gheaţă, nici aspirina, nimic nu a putut clinti acea febră. Dimineaţa următoare, ochii lui Steve erau lucioşi, tenul uscat la atingere. Doctorul a venit iarăşi, şi a prescris o mulţime de medicamente. Am rugat-o pe Roza să se culce puţin, dar ea parcă nici nu auzea ce-i spuneam.
Seara, fiindcă Steve se simţea la fel de rău, l-am sunat pe tatăl meu. L-am rugat ca atât el, cât şi biserica să se roage

pentru Steve, şi am aflat că preţurile cerealelor avuseseră încă o zi dezastruoasă. în cele din urmă, Roza - istovită - a adormit, iar eu şi doamna Newman am vegheat cu schimbul lângă pătuţul lui Steve.
Joi dimineaţa au început şedinţele de organizare cu uşierii şi consilierii, dar îmi era greu să fiu atent la ceea ce se făcea acolo. Dădeam telefoane peste telofoane acasă pe strada G, numai ca să aud: „Nici o schimbare." „Copilul este foarte îmbujorat." „Nu poate înghiţi nimic."
Situaţia s-a menţinut astfel încă trei zile. A fost teribil să văd cum micuţii băieţel, atât de vioi altădată, acum stătea extrem de liniştit, şi numai pieptul îi tremura de efortul ce-1 depunea pentru a respira. Oră de oră Roza sau doamna Newman stăteau lângă pat, strecurând cu linguriţa puţină apă printre buzele-i mici, complet uscate din cauza temperaturii.
Aproape că uitasem de moară, când, vineri după masa, Maurice Brunache m-a sunat să-mi spună că în săptămâna care tocmai trecuse pierdusem mai mult de cincizeci de mii de dolari. A venit sâmbăta. întâlnirile trebuiau să înceapă în ziua următoare şi starea lui Steve nu era deloc mai bună. Unul dintre magazinele locale ne donase nişte mochetă albastră, ca s-o punem în faţa scenei, un sul enorm lat de 5 m şi lung de 30 m. Sâmbătă după-masă eram la auditoriu şi supravegheam aranjarea acestuia, când deodată, mi-am dat seama că dacă nu ies afară, voi începe să plâng.
„Cred că nu este nevoie de mine aici", i-am spus reprezentantului de la Magazinul de mobilă Josephine. M-am repezit la maşină şi, pur şi simplu, am pornit-o şi am plecat. Am traversat oraşul, şi am ieşit afară,

spre valea San Joaquin. Prin vii, frunzele de viţă, de un galben-cenuşiu, fâlfâiau sumbru, plângându-şi soarta în vântul de octombrie.

Am zis: „Doamne Isuse, Tu eşti Viţa, noi suntem mlădiţele. Despărţiţi de Tine noi nu putem face nimic. Cu siguranţă, eu nu am fost capabil să fac nimic în această săptămână. S-a întâmplat aşa pentru că Tu nu eşti în această campanie? Am pus eu în mişcare toată această lucrare fără Tine?"
Chiar în timp ce vorbeam, o voce mi-a răspuns. O voce interioară, dar care era totuşi atât de clară, încât am auzit-o cu urechile mele:
Demos, tu trebuie să abandonezi această campanie din Fresno. Du-te înapoi la IJOS Angeles, unde poţi obţine o îngrijire corespunzătoare pentru copilul tău, şi poţi să te ocupi de afacerile tale. Tu aduci ruşine Numelui Meu prin boala copilului tău şi prin pierderile pe care le experimentezi în afaceri.
Am tras maşina pe marginea drumului, şi am oprit motorul cu mâini tremurânde. într-un fel, chiar în mijlocul îngrijorării şi a fricii fiind, nu mă aşteptam la un asemenea răspuns. Atunci - toate acele încurajări, toate răspunsurile la rugăciune - toate acestea fuseseră numai închipuiri de-ale mele?
Dar. . . ce mai puteam face? Oare nu era prea târziu ca să renunţ la toate planurile pe care le făcusem până acum?
Demos, aceasta este mândria ta, şi teama ta de a nu părea nebun în faţa oamenilor.
în cele din urmă, am pornit motorul şi m-am întors la casa de pe strada G. Temperatura lui Steve era tot aceeaşi. Doamna Newman mi-a spus că sosise Billy Adams, din Los Angeles, cel care avea să conducă cântările, şi plecase să vadă sala în care vor avea loc întâlnirile. Roza dormea în

camera lui Gerry. Pentru prima dată mi-am dat seama cât de epuizat eram. M-am întins pe pat, dar nu puteam să adorm.
Tu trebuie să abandonezi campania. Trebuie să te întorci la Los Angeles.
Toată noaptea m-am sucit în pat, ascultând cum Steve tuşea din greu. Am auzit când s-a întors Billy Adams. Am auzit-o pe Roza făcând pachete de gheaţă în bucătărie.
Mândria ta ... mândria ta. . .
Afară, cerul a început să se lumineze. Steve a început să plângă, un scâncet slab şi firav. Oare îl va lovi Dumnezeu pe acest copil firav, numai ca să mă înveţe pe mine să fiu smerit? Dar vocea acuzatoare continua:
Abandonează campania. întoarce-te la Los Angeles. Vei fi lichidat. ..
M-am ridicat imediat din pat. Recunoscusem acea voce! Era aceeaşi voce care îmi vorbise necontenit la ureche marţi, pe drum spre Fresno. Apoi, din nou, ieri, între vii. Teamă. îndoială. Confuzie. Ură faţă de propria-mi persoană. Acestea nu erau semne ale prezenţei lui Dumnezeu. Acestea erau uneltele marelui înşelător.
Şi dacă diavolul era împotriva acestor întâlniri, atunci Dumnezeu trebuia să fie pentru ele!
„Roza! Billy!"
Am alergat în camera de zi, unde Roza se plimba cu Steve în sus şi în jos. Billy Adams a ieşit din bucătărie, aducând o ceaşcă de cafea fierbinte.
„A fost Satan!" le-am spus. „Satan a fost cel care a încercat să ne facă să abandonăm această campanie.

Dumnezeu vrea ca aceste întâlniri să aibă loc."
Billy a pus cafeaua pe noptieră şi m-a întrebat: „Demos, te-ai îndoit vreodată de acest lucru?"
Atacul fusese atât de subtil, atât de puternic, încât am fost silit să mărturisesc că mă îndoisem.
„Dar acum nu mă mai îndoiesc", am spus. „In această după masă, vom merge acolo, îl vom lăuda pe Dumnezeu şi vom râde în faţa diavolului."
Şi aşa am făcut, am proclamat victoria lui Dumnezeu, chiar dacă pentru ochii fizici nimic nu se schimbase. Pe drum spre sala de întâlniri, Roza plângea fiindcă plecase de lângă Steve, deşi ne încurajam unul pe altul

că, rămânând cu doamna Newman, acesta se găsea în cele mai bune mâini. Dar, când cortina înaltă a fost dată la o parte, şi Roza a atins clapele pianului, începând să cânte plină de bucurie imnul de deschidere, nimeni din mulţimea care era acolo, şi care aproape că umplea marea sală municipală nu-şi putea imagina că ea ar putea avea vreo grijă pe lumea asta. Apoi, Billy s-a apropiat de microfon, şi a rugat întreaga adunare să se ridice în picioare şi să se roage pentru vindecarea lui Steve. Ne-am rugat, am cântat şi am mulţumit lui Dumnezeu. Prezenţa Duhului Sfânt a fost atât de puternică încât, atunci când am plecat acasă în pauza dintre întâlnirea de după masă şi cea de seară, cred că toţi trei - eu, Roza şi Billy - ne aşteptam ca Steve singur să vină şi să ne aştepte la uşă. Dar nu intervenise nici o schimbare. Doamna Newman tocmai îi schimba pijamaua udă de transpiraţie, în timp ce Gerry îi punea un cearceaf nou pe pătuţ.
Situaţia lui Steve era aceeaşi şi noaptea târziu, când ne-am întors acasă de la întâlnirea de seara. Temperatura era tot atât de ridicată ca şi înainte, iar privirea îi era slabă şi pierdută.

Şi totuşi. . . totuşi ceva se schimbase în casă. Pentru prima dată de când venisem acolo, eu am adormit de îndată ce am pus capul pe pernă.
Dimineaţa următoare m-a trezit doamna Newman, bătând în uşă: „Temperatura a scăzut! Temperatura lui Steve a revenit la normal! Oh, vino să vezi!"
Ne-am adunat cu toţii - eu, doamna Newman, Roza şi Gerry - în jurul patului lui Steve. Steve stătea culcat încă pe spate, palid şi obosit, dar în ochii lui căprui scânteia viaţa.
„Vreau un biscuit", a spus el.
Când am plecat la întâlnirea de după masă, Steve stătea în funduleţ, devorând un pachet întreg de biscuiţi. Dimineaţa următoare, Steve arăta atât de bine, de parcă nu fusese niciodată bolnav.
In timpul bolii sale, abia dacă ne-am mai gândit la criza din afacerile noastre, ca să nu mai vorbim de alte probleme minore, cum era pierderea ceasului. „Acum," a spus Roza miercuri dimineaţa „mă duc să caut iarăşi ceasul! Demos, dacă ne gândeam puţin, pierderea lui ar fi trebuit să ne dea de înţeles din capul locului, cine se afla în spatele tuturor acestor lucruri. Pierderea aceasta este unul dintre şiretlicurile mârşave pe care le *foloseşte* Satan."
Am căutat cu toţii, scotocind fiecare sertar, fiecare dulap, fiecare buzunar şi fiecare haină.
Nici urmă de ceas.
Nici ştirile de la moară nu erau mai încurajatoare. Scăderea preţurilor la cereale, într-adevăr, nu fusese numai o anomalie a bursei. Această cădere reprezenta o prăbuşire generală, pe plan naţional, în comerţul cu bunurile de larg consum. în fiecare zi moara pierdea mii de dolari.
Când tatăl meu a venit la noi împreună cu Richard, la

sfârşitul acelei săptămâni, era evident alarmat, căci mi-a spus: „Demos, nu mai putem rezista aşa. Dacă o să mai avem multe săptămâni ca aceasta din urmă, vom falimenta în curând."
Era sâmbăta dimineaţa, când eu, Richard şi tatăl meu, mergeam cu maşina la târgul de animale din Fresno. Un producător de lapte nu este nicicând mai bucuros ca atunci când vede vaci frumoase, şi speram ca eu şi tatăl meu să uităm de problemele noastre financiare, măcar pentru câteva ceasuri.
Nu peste multă vreme, a sosit timpul să ne întoarcem acasă şi să ne pregătim pentru întâlnirea de după masă. La ieşire din incinta târgului, Richard s-a oprit fascinat de un om care vindea şopârle verzi şi maro cu un dolar bucata. „Tăticule! Aş putea avea şi eu o ..." „Nu fi prostuţ, fiule! Vrei să o faci pe mama să leşine, aducând vietatea asta dezgustătoare în casă?"
„Te rog, tăticule! Te rog! Nu sunt dezgustătoare!" îşi alesese una dintre ele, şi o mângâia cu degetul arătător. „Te rog, tăticule!"
L-am privit pe Richard mirat. Nu avea obiceiul de a insista asupra unui lucru. Dar marea mea surpriză a fost când tatăl meu s-a căutat în buzunar şi i-a întins un dolar.
„Lasă-1 pe băiat să aibă şi el o şopârlă," mi-a spus el, dojenindu-mă.

M-am urcat în maşină puţin îngrijorat. Pe când eram copil, tatăl meu nu fusese niciodată atât de sentimental. Când am ajuns pe strada G, m-am întors spre Richard şi i-am spus: „Acum, Richard, te duci şi dai drumul şopârlei în iarbă. Nu vreau să văd o casă plină de femei care ţipă." „Bine, tată, dar aş putea să i-o arăt mai întâi lui Gerry?

Vrei să-i spui să vină afară?"
Dar, spre spaima mea, doamna Newman tocmai ieşea afară. S-a uitat să vadă ce ţinea Richard în mână, apoi a zâmbit încântată. „Un cameleon!" a strigat ea. „Oh, drăguţul de el. Trebuie să găsim o cutie în care să-1 punem!" Apoi s-a grăbit spre containerul de gunoi, care aştepta să fie ridicat de maşina ce transporta gunoiul în fiecare sâmbătă.
Un cameleon. Deci asta era. Doamna Newman scotocea printre mai multe cutii de carton aruncate. „Aceasta-i prea mare. Nu, trebuie să fie înaltă. Iat-o! Aceea este chiar bună."
Ridicase capacul unei cutii de pantofi. Peste o oră, această cutie ar fi ajuns în maşina care colecta gunoiul oraşului, dacă nu o lua doamna Newman.
în cutia aceea era un ceas de mână cu diamante.
Şi aşa, în ziua aceea, familia noastră a câştigat - pe lângă o şopârlă alintată de toată lumea - o mai mare înţelegere a felului în care Dumnezeu Se îngrijeşte de fiecare detaliu al vieţilor noastre.
în timp ce întâlnirile intrau în cea de-a treia săptămână, numărul ascultătorilor crecând în fiecare seară şi minunile de pe mocheta albastră înmulţindu-se mereu, am început să mă întreb dacă nu cumva Dumnezeu va face o minune şi pentru salvarea morii noastre. Cu siguranţă, pentru El, o moară care lupta pentru supravieţuire, nu era o problemă mai mare decât un suvenir pierdut. Şi, fără ajutorul Lui, vom pierde moara cu siguranţă. Cumpăram încă cereale la preţurile mari din iarna trecută, iar acum trebuia să le vindem la preţuri mai mici.
Dar zilele treceau şi nimic nu se întâmpla - de fapt, lucrurile mergeau şi mai rău. Era un timp extraordinar. In fiecare după masă, la întâlnirile noastre de evanghelizare,

sute de oameni erau înrădăcinaţi în noua lor credinţă. în fiecare seară, alte sute veneau în faţă să-şi predea vieţile lui Isus, să fie vindecaţi, ori să primească botezul cu Duhul Sfânt. Iar în fiecare dimineaţă stăteam la telefon, vorbind cu vânzătorii şi cumpărătorii de cereale, prezidând pierderea a mii de dolari.
Această situaţie mi-a amintit de primul nostru cort pentru întâlniri de pe bulevardul Goodrich, când evanghelizarea a progresat şi fabrica de îngrăşăminte s-a închis. „Doamne, dacă Tu îmi spui că aceşti oameni din Fresno sunt mai importanţi decât o moară de cereale, Tu ştii că nu pot să comentez. Totuşi - aş fi dorit, cu siguranţă, să-mi fi spus acest lucru, înainte de a contracta toate aceste cereale."
Stăteam în bucătăria din casa de pe strada G. Era o dimineaţă minunată spre sfârşitul lunii octombrie, şi toţi ai casei erau plecaţi care încotro. Şi acolo, în casa liniştită, fără nici un alt tovarăş, în afară de zgomotul frigiderului, mi s-a părut că aud o voce, obosită şi puţin amuzată.
Ţi-am spus, Demos.
M-am foit pe scaunul de lemn. Era adevărat lucrul acesta? Mă avertizase Dumnezeu chiar de la început, prin tatăl meu, despre această situaţie?
Din această cauză moara însăşi... îl auzisem vreodată pe Dumnezeu spunându-mi în mod clar că moara făcea parte din planul Lui pentru familia Shakarian? Sau fusese numai ideea mea strălucită? în parte logică, în parte lăcomie - poate dorinţa de a avea, a unui om pe care Dumnezeu îl binecuvântase deja din belşug. Acum când, pentru prima dată, L-am întrebat pe Dumnezeu, în mod conştient şi deliberat, care este părerea Lui despre moară,

răspunsul a venit tare şi clar:
Aceasta nu este pentru tine, Demos. Afacerile speculative necesită o implicare totală şi Eu nu-ţi voi da niciodată timp pentru aşa ceva.

Atunci şi acolo, am căzut în genunchi şi mi-am sprijinit mâinile de scaunul de lemn: „Doamne Isuse, iartă-mă pentru că am luat-o înaintea Ta şi m-am implicat în afaceri la care Tu nu m-ai chemat niciodată. Doamne, ştiu că undeva există omul pe care Tu l-ai ales pentru această lucrare, omul care poate lua această moară şi poate face ca aceasta să prospere. Doamne, trimite-1 acum la noi, şi Doamne..." Am privit în jurul meu puţin vinovat, dar eram singur, şi era inutil să ascund de Dumnezeu ceea ce aveam în inimă - deoarece El văzuse deja fiecare colţişor murdar din inima mea.
„Doamne, fă-1 să ne ofere un preţ bun."
Mă aşteptam ca tatăl meu să fie mulţumit de hotărârea de a vinde moara. Dar, când am vorbit cu el despre aceasta în următorul weekend, a dat din cap. „Cum crezi că vei găsi un cumpărător în timpuri ca acestea? Astăzi nimeni nu cumpără mijloace fixe în agricutură. De ce? Pentru că valoarea lor scade pe zi ce trece. Tot ce avem de făcut este să aşteptăm falimentul şi să o înregistrăm pentru taxe."
„Se va vinde, tată," am spus, încercând, de dragul lui, să fac ca vorbele mele să sune pline de încredere. „Şi vom primi un preţ bun."
A treia săptămână a întâlnirilor din Fresno s-a încheiat cu un serviciu de duminică la care a participat o mulţime atât de mare încât toată lumea a stat în picioare. In acea săptămână a predicat William Branham şi când doi gemeni surzi şi muţi de vreo cinci anişori, au început dintr-o dată

să audă şi să vorbească sunete neînţelese (pentru că niciodată nu auziseră cum se vorbeşte), în locul acela s-a produs o bucurie atât de mare cum nu mai văzusem niciodată.
Miercuri dimineaţa, în cea de-a patra săptămână, tatăl meu m-a sunat de la Los Angeles.
„Demos," zise el, „nu o să-ţi vină să crezi, dar tocmai am primit un telefon de la Adolph Weinberg. Vrea să cumpere moara noastră."
Weinberg era, ca şi noi, fermier în sudul Californiei. El era evreu, un om devotat, care nu s-a speriat când a fost trezit la ora trei în acea dimineaţă, de o voce pe care a recunoscut-o ca fiind a lui Dumnezeu.
Adolph, îmi relata Mr. Weinberg despre vocea care i-a vorbit, *Eu vreau ca tu să-l suni pe Isaac şi să te oferi să-i cumperi moara.*
Ascultător, el i-a telefonat tatălui meu. Dorea să se întâlnească şi să discute condiţiile tranzacţiei.
„Nu pot să-l înţeleg," repeta mereu tatăl meu. „Acum, în aceste timpuri! De unde a aflat el că noi vrem să vindem moara? Ai mai discutat cu altcineva, în afară de mine?" „Nu, tată."
„Oricum," a continuat tata, „totul este gata pentru vânzare. în cât timp poţi fi aici?"
„Tată, ştii că nu pot pleca acum de aici!" „De ce? Cum nu poţi?"
„Pentru că întâlnirile vor mai ţine încă aproape două săptămâni. Plus închiderea, după aceea."
„Dar, cu siguranţă, întâlnirile pot să se desfăşoare două zile şi fără tine! Nu este atât de important pentru tine să fii acolo!"
„Nu pentru întâlniri, ci pentru mine. Pentru ceea ce mă

învaţă Dumnezeu. Tată, chiar de când au început aceste întîlniri se întâmplă ceva ciudat. Nu ştiu de ce, dar aceste întâlniri reprezintă pentru mine o vreme de încercare, mai grea decât toate celelalte încercări prin care am trecut vreodată. întrebarea pe care mi-o pune Dumnezeu acum este aceasta: *Cine este pe primul loc în viaţa ta?* Tată, eu vreau să-I dau lui Dumnezeu răspunsul corect."
„Dar dacă Weinberg se răzgândeşte?"
„Dacă el este cumpărătorul trimis de Dumnezeu, nu se va răzgândi."
în următoarele zece zile, aproape zilnic, Adolph Weinberg 1-a sunat pe tatăl meu. I se părea de necrezut că noi făceam un cumpărător să aştepte cu banii în mână, în timp ce valoarea inventarului nostru scădea cu fiecare zi ce trecea. Nici eu nu am înţeles; ştiam numai că Fresno era locul unde Dumnezeu voia ca eu să fiu în acel timp.
A sosit ultima zi din cele cinci săptămâni de campanie. Duminică după amiază, întâlnirea a fost programată pentru orele 14:30. Dar, la orele 12:30, toate cele 3.500 de locuri din sală erau ocupate, aşa ca am început. La orele 14:00 1.500 de oameni stăteau în picioare pe lângă pereţi, şi alte câteva sute aşteptau

afară. Pe la orele 17:00, serviciul de după masă trebuia să se încheie, dar duhul de laudă era atât de puternic încât, şi să fi dorit, nu am fi putut pune capăt întâlnirii.
Orele optsprezece. Orele nouăsprezece şi încă aproape nimeni nu părăsise adunarea. Cei mai mulţi dintre aceşti oameni veniseră aici înainte de orele 12:00 şi, cu toate acestea, nici unul nu voia să plece la cină, pentru că le era teamă că nu se vor mai putea întoarce iarăşi la locurile lor.

Programul planificat pentru acea seară a fost abandonat, deoarece Duhul Sfânt preluase controlul întâlnirii. în acea ultimă săptămână, a predicat Kelso Glover, dar în seara aceea, a spus el, conducerea întâlnirii i-a scăpat din mâini. „Este ca apa," mi-a spus Kelso Glover. „Puterea curge deasupra mochetei ca apa. Atunci când păşesc pe mochetă, simt că umblu printr-o apă care-mi ajunge până la genunchi."
Oamenii se îndreptau spre scena din faţa sălii, şi erau vindecaţi, acolo, între rândurile de scaune. Un bărbat tânăr venise la adunare cu o durere mare, provocată de o rană la un ochi. Cu o zi înainte, el discuia terenul dintre piersicii din livada lui, când deodată ţeava de eşapament de la tractor a agăţat o sârmă care era întinsă pentru uscarea rufelor. Fără să observe ce s-a întâmplat, el a înaintat, până când sârma s-a rupt şi 1-a lovit la ochiul stâng. Doctoral îi acoperise rana cu un bandaj imens, dar nu se pronunţase cu privire la posibilitatea ca tânărul să mai vadă vreodată cu acel ochi.
Mai târziu, Oca Tatham ne-a spus că, atunci când a venit în faţă, era aproape leşinat de durere. In momentul când mâna lui Kelso Glover i-a atins fruntea, orice urmă de durere a disparat şi o senzaţie de alinare i-a inundat ochiul rănit
în văzul celor peste 5.000 de oameni, Tatham a început să-şi dea jos bandajul. Rând pe rând, de pe capul lui se desfăceau noi fâşii, iar la picioarele lui s-a format o mică grămadă de voal alb. Ultima bucată de bandaj era fixată peste rană cu o bucată de leucoplast. El a îndepărtat-o şi pe aceasta.
Doi ochi albaştri, sănătoşi, priveau neîncrezători când la Kelso Glover, când la mine. Nu mai era nici o cicatrice sau julitură. Ochiul lui Tatham nu era nici măcar roşu din cauza

loviturii pe care o primise.
Se făcuse miezul nopţii, înainte ca acea întâlnire nemaipomenită să ia sfârşit. Ea ţinuse 11 ore şi 30 minute, şi totuşi, după ce ne-am întors acasă pe strada G. eu mă simţeam mai odihnit decât fusesem dimineaţa când m-am trezit. Roza şi Dr. Glover au mărturisit acelaşi lucra. Mă simţeam formidabil, în culmea fericirii, ca cineva care, angajat fiind într-o luptă corp la corp, îşi vede deodată inamicul luând-o la sănătoasa. Mi-am amintit iarăşi de cuvintele lui Charles Price:
„Demos, noi suntem într-o luptă."
Poate că mărimea victoriei şi amarai luptei sunt legate una de alta. Poate că duşmanul depune eforturile cele mai disperate, acolo unde se teme cel mai mult...
Acum mai rămăseseră de rezolvat doar unele probleme financiare, trebuia să înceapă programul de ucenicizare şi să predăm casa. Weinberg era iarăşi la telefon.
„Voi fi acasă lunea viitoare, domnule Weinberg," am promis eu. „Ar trebui să vă bucuraţi că nu vin mai devreme. Pe zi ce trece, preţul morii scade."
„Eu vă ofer 500.000 de dolari, pentru o companie care pierde bani şi dumneavoastră mă ţineţi pe loc. Nu vă înţeleg felul de gândire, Shakarian."
„Luni după masă," i-am promis. Şi luni, la orele 14:00, eu, tatăl meu şi Adolph Weinberg am început complicatul proces de transfer al morilor, silozurilor şi al inventarelor acestora. La sfârşitul primei întâlniri, diferenţa dintre preţul oferit de Weinberg şi cel pe care noi îl ceream era de 25.000 de dolari.
„Acesta este ultimul preţ pe care îl ofer," a spus Adolph

Weinberg. „Nu pot da cu nimic mai mult."
Mă uitasem la tata peste masă. A dat *dezaprobator* din cap.

„Şi acestea sunt preţurile noastre, domnule Weinberg."
Astfel, negocierile erau blocate. Sau aşa am crezut noi. Dar în dimineaţa următoare, la ora şase, a sunat telefonul. „Shakarian? Aici Weinberg. Aţi putea veni la noi pentru micul dejun?"
împreună cu tata am plecat acasă la dl. Weinberg. La masă, în timp ce serveam omleta, ne-a spus că noaptea trecută Dumnezeu îl trezise iarăşi din somn, şi de această dată îi dăduse instrucţiuni precise: *Cheamă-l pe Shakarian mâine dimineaţă devreme, şi dă-i preţul pe care ţi-l cere.*
„Aşa că eu sunt," a spus Adolph Weinberg, „cumpărătorul vostru, la preţul vostru. Isaac şi Demos, să dăm mâna. Vreau să dorm bine la noapte."
Astfel, Dumnezeu ne-a condus prin unul din cele mai dificile momente din viaţa noastră. Dacă atacurile au venit din partea lui Satan, Dumnezeu a avut grijă să nu ni se întâmple nici un rău. Steve a scăpat de boala lui viu şi nevătămat şi noi am ieşit dintr-o afacere, în care nu aveam ce căuta. Sub conducerea lui Weinberg, moara a prosperat.
Aveam o puternică presimţire că Dumnezeu a permis să mi se întâmple toate acestea, ca să mă pregătească pentru o lucrare nouă, pe care voia să mi-o încredinţeze. Ce fel de lucrare avea să fie aceasta, nu aveam nici o idee, dar va fi fără îndoilă destul de grea, pentru că experienţa prin care tocmai trecusem fusese, într-adevăr, foarte dificilă.

8
Restaurantul CLIFTON
Bărbaţi obişnuiţi şi femei obişnuite. Oameni din magazine, birouri şi fabrici...
îmi aduceam aminte atât de clar de cuvintele lui Charles Price, de parcă stătea iarăşi la celălalt capăt al mesei. „Demos, tu vei fi martorul unuiz dintre evenimentele majore prevestite în Biblie. Chiar înainte ca Isus Hristos să St întoarcă pe pământ, Duhul lui Dumnezeu va fi turnat oeste orice făptură."
Şi laicii, insistase dr. Price, vor juca un rol foarte impor-Uint în această lucrare a Duhului lui Dumnezeu, nu clericii sau teologii, sau marii predicatori, ci bărbaţii şi femeile cu slujbe obişnuite, oameni obişnuiţi.
Când dr. Price a început să vorbească pentru prima dată despre aceste lucruri, în urmă cu şase, şapte ani, în timpul războiului, nu i-am dat prea mare atenţie. Mi se părea imposibil ca oamenii neinstruiţi să poată avea acelaşi impact asupra altor oameni ca marele evanghelist Charles Price.
Dar, pe măsură ce decada anilor 1940 se apropia de sfârşit, m-am surprins pe mine însumi gândindu-mă tot mai mult la cuvintele lui. Mă gândeam şi la alte lucruri: mi-am amintit de masa de la restaurantul Knoţt's Berry Farm când, una după alta, feţele mai multor invitaţi prezenţi acolo, mi s-au părut a fi luminate de slava lui Dumnezeu. Ce forţă irezistibilă ar alcătui sute - mii - de astfel de oameni, dacă

s-ar uni şi ar merge să ducă această veste bună în toată lumea ... !
Imediat însă, mintea mea revenea la cifrele pe care le aveam în faţă, referitoare la producţia de lapte.
Dar acea idee nu mă lăsa de loc în pace. Mă trezea în timpul nopţii. Mă însoţea la birou. Ardea în lăuntrul meu, în timp ce cântam vechi cântări armeneşti în biserica de pe bulevardul Goodrich.
Desigur, între timp, eu şi Roza continuam să sponsorizăm evanghelişti în fiecare vară. Şi, în fiecare vară, mi se părea că întâlnirile aveau un mai mare succes decât cele anterioare. Atunci, de ce eram atât de neliniştit din cauza lor, de ce aveam sentimentul că ele nu mai reprezentau lucrarea lui Dumnezeu pentru mine?
In toamna anului 1951 am ajutat la organizarea campaniei lui Oral Roberts în Los Angeles, cea mai mare campanie de evanghelizare care avusese loc vreodată în acest oraş, cu peste 200.000 de participanţi, timp de 16 zile. Şi totuşi... „Şi totuşi", i-am spus lui Oral într-o seară, după întâlnire, pe când stăteam la masă, „eu am în permanenţă sentimentul că Dumnezeu îmi arată ceva diferit." „Ce anume, Demos?"
„Un grup - un grup de bărbaţi. Nu sunt nişte bărbaţi excepţionali, ci nişte oamenii de afaceri obişnuiţi, care II cunosc pe Domnul şi-L iubesc, dar nu ştiu cum să-L prezinte şi altora.
Şi ce face acest grup?"
„Oral, ei spun altor oameni. Nu teorii. Ei le spun altor oameni, semenilor lor, ce experienţe au avut cu

Dumnezeu - oamenilor care nu ar crede ceea ce spune un predicator -chiar dacă este vorba de un predicator ca tine - dar care sunt

gata să-1 asculte pe un instalator, pe un dentist sau pe un vânzător, pentru că ei înşişi sunt instalatori, dentişti şi vânzători.

Oral puse jos ceaşca de cafea cu atâta energie, încât o parte din cafea se vărsă în farfurie.

„Demos, înţeleg. înţeleg, frate! Şi cum se va numi acel grup?"

Ştiam până şi amănuntul acesta. Grupul se va numi „Comunitatea Internaţională a Oamenilor de Afaceri ai Evangheliei Depline."

Oral Roberts mă privi peste masă cu ochii mari, şi zise: „Un nume atât de lung?"

„Da, deoarece fiecare cuvânt este necesar:

Comunitatea. Asta ne-ar trebui. Un mănunchi de oameni care doresc să se adune împreună - nu ceva guvernat de legi şi comitete, ci întâlniri care să decurgă de la sine.

Internaţională... „Ştiu că partea asta din nume sună ridicol," am admis. „Dar, Oral, acesta este lucrul pe care Dumnezeu continuă să mi-1 repete. *Internaţională.* întreaga lume. Orice făptură. Am râs, auzindu-mă pe mine însumi vorbind aşa cum vorbise Charles Price, cu câţiva ani în urmă.

Oameni de afaceri. Laici. Oameni obişnuiţi.

Evanghelie deplină. Aceasta înseamnă că nici un subiect nu va fi evitat la întâlnirile noastre. Vindecări. Vorbiri în limbi. Scoaterea demonilor. Oamenii vor putea vorbi despre toate experienţele lor cu Dumnezeu, le vor putea împărtăşi exact aşa cum s-au întâmplat.

„Demos", zise Oral Roberts, „aşa este. Este planul lui Dumnezeu. Te pot ajuta cu ceva ca să porneşti la lucru?"

Desigur! Cu Oral Roberts ca vorbitor, sute de oameni de

afaceri credincioşi ar fi prezenţi la întâlnirea de deschidere. „Oral, dacă aş invita, pentru sâmbătă dimineaţa, oameni de afaceri din împrejurimile Los Angeles-ului la o întâlnire, ai vrea să vii să mă ajuţi să iniţiem această lucrare?" Oral a fost de acord. Ca loc de întâlnire am ales etajul întâi al restaurantului Clifton, de pe strada Broadway and Seventh, o sală mare, inundată de clienţi în orele de vârf ale săptămânii, dar în general goală în dimineţile de sâmbătă. Apoi am dat telefoane la toţi oamenii de afaceri, plini de Duhul Sfânt, pe care-i cunoşteam, şi i-am informat despre prima întâlnire a noii comunităţi; le-am spus că Oral Roberts va fi oratorul principal şi i-am rugat să spună şi altora, să-i aducă şi pe prietenii lor şi să contribuie şi ei la acest început entuziasmant. într-un colţ al „odăii de sus" se afla un pian, iar Roza a acceptat să vină să cânte câteva cântări.

Marea zi a sosit. In acea dimineaţă de sâmbătă a lunii octombrie, era un trafic intens în centrul comercial al oraşului Los Angeles şi ne-a luat ceva timp până ce eu, Roza şi Oral am găsit un loc de parcare. Era deja târziu, şi mai mult decât atât, eram puţin agitaţi, când în sfârşit am ajuns la restaurantul Clifton şi am urcat treptele de la intrarea principală. Câţi oameni ne-or fi aşteptând sus la etaj? Trei sute? Patru sute?

Am ajuns în capul scărilor, la etaj. Am numărat repede: nouăsprezece, douăzeci... douăzeci şi unu. Cu noi trei cu tot. Dintre toţi cei anunţaţi, numai optsprezece oameni fuseseră destul de interesaţi de noua organizaţie pentru a fi prezenţi, chiar dacă ştiau că va fi prezent un evanghelist de talie mondială.

Roza a cântat câteva cântări la pianul dezacordat, iar

cântările ei au reflectat lipsa de entuziasm din sală. Eu am privit în jur la oamenii care veniseră, cei mai mulţi dintre ei prieteni vechi. Erau oameni devotaţi, creştini consacraţi, şi cei mai mulţi dintre ei deja afundaţi până peste cap în comitete, cluburi şi organizaţii cetăţeneşti. Erau felul de oameni gata să pună mâna, când trebuia să se facă un lucru - felul de oameni nedispuşi să piardă un minut într-o activitate fără

un scop precis.
Roza s-a oprit din cântat şi eu m-am ridicat în picioare. Le-am spus cum se născuse în mine convingerea că, în următorii zece ani, Duhul lui Dumnezeu va căuta noi canale de manifestare. Ici şi colo, i-am văzut pe cei prezenţi uitându-se la ceas. „Nici orgi, nici vitralii. Nimic din ceea ce oamenii ar putea eticheta drept „religios". Pur şi simplu nişte oameni care să le vorbească altora despre Hristos."
Nu avusesem niciodată abilitatea de a-mi exprima ideile în cuvinte, aşa că m-am aşezat jos, convins fiind că nu reuşisem să mă fac înţeles.
Oral Roberts s-a ridicat în picioare. A început prin a-I mulţumi lui Dumnezeu pentru micul grup. „Doamne, aceasta va fi de la început organizaţia Ta, izvorâtă din acest număr mic de oameni, ca o sământă de muştar, fără nici o contribuţie omenească."
El a vorbit vreo 20 de minute şi a încheiat cu rugăciune. „Vreţi să ne ridicăm în picioare?" a spus el. Mâna aceea de oameni s-a ridicat în picioare. „Doamne Isuse," s-a rugat Oral, „dorim ca această comunitate să crească numai prin puterea Ta. Trimite-o prin puterea Ta în întreaga naţiune. In toată lumea. Acum, Doamne Isuse, îţi mulţumim pentru că deşi noi vedem un grup mic de oameni într-un restaurant, ştim că Tu vezi o

mie de asemenea grupuri."
Acestea fiind spuse, s-a întâmplat un lucra minunat. Deodată, micul grup care, cu numai câteva minute înainte stătuse pe scaune complet dezinteresat, a căpătat viaţă.
Cuvintele lui Oral „o mie de asemenea grupuri" au schimbat starea sufletească a tuturor. Deodată ne-am dat seama ce aventură va fi să urmărim felul în care Duhul Sfânt avea să transforme acest mic grup, într-o armată mondială, alcătuită din o mie de companii diferite. Cineva a început să cânte:
„înainte, soldaţi creştini, în marş ca la război...." Noi, ceilalţi, ne-am unit cu cel care cânta. „...Cu crucea lui Isus mergând înainte ..."
Am întins braţul şi l-am luat de mână pe bărbatul de lângă mine şi, în scurt timp, ne ţineam toţi de mână, formând un cerc, mărşăluind pe loc şi cântând. Simplitatea de oră de Şcoală duminicală a momentului avea în ea un fel de putere neobişnuită. Am continuat să mărşăluim şi să cântăm.
Din punct de vedere legal, Comunitatea Internaţională a Oamenilor de Afaceri ai Evangheliei Depline a luat fiinţă cu câteva săptămâni mai târziu, când am semnat documentele de înfiinţare şi când au fost numiţi cinci bărbaţi în comitetul de conducere. Totuşi, din punct de vedere spiritual, ea s-a născut atunci când Oral Roberts ne-a împărtăşit viziunea celor „o mie de asemenea grupuri", şi noi toţi, ţinându-ne de mână ca nişte copii, am mărşăluit pe loc şi am cântat un cântec de luptă.
„Roza," am spus eu în timp ce mergeam spre casă, în acea zi, pe la ora prânzului, „într-un an, vom vedea lucruri uimitoare!"
Şi apoi au urmat douăsprezece luni ale uneia dintre cele

mai incredibile frustrări pe care le-am experimentat vreodată. Avântul pe care-1 simţisem când am plecat de la restaurantul Clifton, s-a confruntat dintr-o dată cu inerţia şi
rezistenţa.
Am început să ne întâlnim pentru micul dejun la restaurantul Clifton, în fiecare sâmbătă dimineaţa. Ne luam mâncarea de la autoservirea de la parter şi urcam la etaj pentru două ore de rugăciune şi părtăşie. Uneori aveam predicatori renumiţi, dar de cele mai multe ori ne bazam pe oamenii de afaceri. Spre bucuria mea, experienţa pe care am avut-o la restaurantul Knott's Berry Farm se repeta din nou şi din nou: mă uitam în jurul meu şi îmi dădeam seama imediat cine avea o experienţă pe care s-o împărtăşească cu ceilalţi.
Da, întâlnirile erau aşa cum sperasem eu să fie. Totuşi exista o problemă: nu erau contagioase, nu creştea numărul participanţilor. într-o sâmbătă participau 30 de bărbaţi, chiar 40 uneori, pentru ca sâmbăta viitoare să participe

numai cincisprezece.
Şi atunci a început opoziţia. „Ce încearcă Shakarian să f ică?" au început pastorii să se întrebe de la amvon. „Să înfiinţeze o nouă denominaţiune? Feriţi-vă de Comunitate; cei de acolo îi vor îndepărta pe credincioşi şi banii lor de
biserici.
Ceea ce mă durea cel mai mult era nedreptatea din acest atac. Chiar de la început, la fiecare întâlnire pe care am sponsorizat-o, eu şi Roza am accentuat două principii.
Primul principiu: „Rămâneţi în propriile voastre biserici. Dacă biserica voastră cunoaşte puterea Duhului Sfânt, întoarceţi-vă acolo şi slujiţi-L pe Domnul cu şi mai multă râvnă decât până acum. Dacă nu, întoarceţi-vă în bisericile

 voastre ca misionari."
Al doilea principiu: „Nu puneţi în colecta pe care o facem aici nici un bănuţ care aparţine altui îoc. Zeciuiala voastră nu trebuie adusă aici; zeciuiala voastră aparţine bisericii din care faceţi parte. Tot ce daţi ia această întâlnire trebuie să fie peste şi în afară de zeciuiala."
Noi ştiam din experienţele anterioare, că oamenii erau încântaţi să audă aceste lucruri din gura noastră. Cei care participau la întâlnirile noastre, deveneau cei mai harnici oameni şi cei mai darnici membri ai bisericilor din care făceau parte. Cu toate acestea, bisericile încă priveau Comunitatea cu suspiciune.
In special, acuzaţia referitoare la bani era o ironie: tot anul acela noi nu am primit nici măcar o donaţie. Intre timp, expediam prin poştă anunţuri, scrisori, în fiecare săptămână, telefonam în toată ţara, îi invitam pe oamenii de afaceri creştini să participe la întâlnirile noastre de sâmbăta când veneau la Los Angeles pentru afaceri. De fapt, de cele mai multe ori, eu eram cel care plătea consumaţia.
Dar se părea că un mic dejun gratuit nu era suficient pentru a-i atrage pe oameni. Nimic din ceea ce făceam nu părea a fi suficient, aşa că am mers mai departe. Am închiriat în fiecare sâmbătă dimineaţa câte 30 de minute timp de emisie la staţia de radio şi am transmis secvenţe de la întâlniri, pentru a atrage atenţia ascultătorilor asupra acestora.
Am călătorit de-a lungul şi de-a latul Californiei, apoi prin statele de pe Coasta de Vest şi, în cele din urmă, am ajuns pe Coasta de Est a Statelor Unite. Dacă oamenii nu veneau la noi, am mers eu la ei, prezentându-le ceea ce încercam să facem, îndernnându-i să înfiinţeze un grup al

Oamenilor de Afaceri ai Evangheliei Depline în propriul
lor oraş.
în luna iunie eram complet epuizat. După o zi plină la fermă, petreceam fiecare seară la Comunitate, culcându-mă pe la ora trei sau patru dimineaţa, tot atât de obosit ca un om care înotase împotriva curentului.
Şi atunci, în sfârşit, mi s-a părut că ni se aruncă o funie de salvare. Unul dintre vorbitorii pe care i-am invitat la restaurantul Clifton a fost David du Plessis, unul dintre membrii comitetului Conferinţei Penticostale Mondiale. După întâlnire, în timp ce ne întorceam împreună la Downey, David, abia putând să-şi stăpânească încântarea,
mi-a zis:
„Demos, într-adevăr, eşti pe cale să realizezi ceva. Ce idee minunată! O comunitate internaţională a oamenilor de afaceri obişnuiţi plini de Duhul Sfânt! Fiecare om este un misionar pentru oamenii cu care lucrează în fiecare zi!"
„Mulţumesc, David", am zis întristat. „Mă tem însă că cei mai mulţi oameni nu-ţi împărtăşesc..."
„Eu cred," a continuat David, fără să ţină seama de starea mea sufletească, „că trebuie să vii luna viitoare la Londra ca să vorbeşti comitetului despre toate acestea. Sunt gata să pariez că această idee va fi preluată de Conferinţă şi va fi inclusă în propriul ei.program."
Deodată mi-am ciulit urechile. Era, într-adevăr, o funie de salvare ce flutura deasupra unei întreprinderi care se îneca. Conferinţa Penticostală Mondială reprezenta circa 10.000 de biserici din toată lumea; dacă am reuşi să intrăm în legătură cu ei, nu am mai fi un mic grup care luptă de unul singur. Am avea sponsori.

Am avea un statut oficial.

David i-a repetat Rozei sugestia lui şi ne-am învoit bucuroşi să mergem.
Imediat ne-am confruntat cu opoziţia familiei. Familia nu era împotriva Conferinţei, ci se opunea călătoriei cu avionul.
„Cum aveţi de gând *să ajungeţi* la Londra?" m-a întrebat tatăl meu, când am deschis subiectul. Eram strânşi cu toţii în camera de zi a familiei Gabriel într-o duminică seara, după biserică. M-am uitat la feţele acelea de armeni precauţi. Deşi aceste evenimente aveau loc în 1952, eu eram singura persoană din încăpere care zburase cu avionul - şi numai cu avioane mici, pe distanţe scurte.
„O, tată! Ca să traversăm Statele Unite cu trenul şi apoi să mergem cu vaporul, ar dura prea mult. Apoi, Roza nu este prea încântată să plece de lângă copii." Richard era de 17 ani, Gerry de 13 ani, micuţul Steve de 5 ani; era prima dată când Roza avea să-i lase singuri, cu condiţia ca doamna Newman să vină să stea cu ei.
„Vă gândiţi să plecaţi cu avionul," a dedus tatăl meu, după ce s-a gândit puţin.
încruntarea de pe feţele celor prezenţi s-a adâncit. „Niciodată n-am putut să înţeleg ce le ţine pe avioane în aer", a spus mătuşa Siroon.
„Zboară nemaipomenit de repede," şi-a exprimat îngrijorarea Sirakan Gabriel.
„Şi peste apă", a adăugat Tiroon.
în sfârşit, după multe discuţii, am căzut de acord să zburăm fiecare separat şi să ocupăm locurile cele mai din spate în avion; numai aşa am primit, cu greu, binecuvântarea lor peste călătoria noastră. Eu am zburat primul şi mi s-a părut că toţi credincioşii bisericii de pe bulevardul Goodrich au venit la aeroport să mă vadă când decolez.

Acolo m-au îmbrăţişat şi şi-au luat rămas bun de la mine de parcă aş fi mers la spânzurătoare. Mi-au promis că se vor ruga pentru mine şi, la urmă, m-au sfătuit: „Să nu mănânci nimic!" „Pune-ţi centura de siguranţă!" „înclină-ţi scaunul pe spate cât poţi de mult!" în timp ce elicele se roteau şi am început decolarea, l-am văzut pe unchiul Janoian cum încă îmi striga cuvinte de avertizare, cu mâinile pâlnie la gură.
Ziua următoare eram la New York, pe aeroportul La Guardia, ca să o întâlnesc pe Roza. Ea a coborât treptele radiind. îi plăcuse atât de mult primul ei zbor, încât acum voia să facă o tură cu metroul. Am găsit o staţie de metrou lângă hotelul nostru, ne-am urcat în metrou şi ne-am plimbat pe sub oraş, până când n-a mai rămas nimeni în metrou în afară de noi şi de un bătrân cu o sticlă de vin într-o pungă de hârtie.
în ziua următoare eram în drum spre Anglia, în avioane separate, ţinându-ne promisiunea făcută familiei, că nu vom zbura împreună. Dar bucuria de a fi din nou împreună în Londra s-a micşorat atunci când l-am întâlnit pe David du
Plessis.
„îmi pare rău," a spus el evident stânjenit, „dar nu am reuşit să rezolv prea multe cu cei de aici. Par deranjaţi de faptul că eşti un producător de lapte şi nu pastor."
„Vrei să spui că nu ne vor sponsoriza?"
„Voi încerca din nou...", a fost tot ceea ce a putut David
să spună.
Eu şi Roza am luat parte la întâlnirile publice ale Conferinţei, ascultând emoţionaţi vorbitorii şi cântând imnuri pline de viaţă. La sfârşitul săptămânii, David şi-a recunoscut

înfrângerea. Nu putuse convinge nici măcar un singur conducător penticostal să asculte ideea mea.
împreună cu Roza am zburat, separat, la Hamburg, în Germania, cu inimile împovărate.
„Doamne, nu înţeleg", m-am rugat în avion. „Am făcut degeaba această călătorie lungă - atât timp şi atâţia bani pierduţi? Sau vrei să-mi arăţi ceva în Germania?"

Mergeam la Hamburg la insistenţele unui prieten de-al nostru, Hal Hermann. Hal era fotograful care făcuse primele poze oficiale la Hiroşima, după bombardament, pentru guvernul Statelor Unite. Ceea ce a văzut în Japonia, 1-a determinat să-şi dedice viaţa căutării răspunsurilor pe care Dumnezeu le avea la problemele lumii. Noi îl ajutarăm să trimită un cort imens la Hamburg, şi acum el voia să fim prezenţi la întâlnirile lui.
La aeroportul din Hamburg am fost aşteptat de pastorul Robbie, cel care avea să fie gazda noastră. „Bine aţi venit în oraşul nostru!" a spus pastorul într-o engleză excelentă. „Aş dori să vă arăt că Domnul nostru este încă Dumnezeul minunilor." Inima mea a început să bată tare: Oare pentru asta mă adusese Dumnezeu atât de departe?
Am rămas uimit cât de distrus era încă Hamburgul, în iulie 1952. în timp ce mergeam cu maşina de la aeroport, am trecut pe lângă ruinele unor blocuri întregi de beton şi de cărămizi şi pe lângă linii de tramvai contorsionate. Mi se părea imposibil ca cineva să fi putut scăpa cu viaţă în urma unei asemenea distrageri. în cele din urmă, pastoral Robbie a oprit maşina în faţa unei grămezi de dărâmături, aparent la fel ca toate celelalte.
„Aceasta a fost biserica noastră", a spus el.
In timp ce ne căutam dramul printre cărămizi şi sticle

sparte, el adăugă: „Acesta este locul unde s-a întâmplat
minunea."
S-a oprit în faţa unor rămăşiţe a ceea ce odată fuseseră
uşile de fier ale unei intrări subterane.
Pastorul Robbie ne-a explicat: „într-o duminică, în timpul serviciului divin", şi, întinzând mâna, arătă spre locul unde odinioară fusese biserica, „am auzit sirenele de
alarmă sunând..."
Obişnuiţi cu raidurile aeriene, pastoral Robbie împreună cu credincioşii au ieşit afară din biserică şi au traversat curtea spre adăpost. Uşile de fier au fost deschise şi cele aproximativ 300 de suflete s-au strecurat în adăpostul subteran. Apoi uşile au fost închise.
Nu mult după aceea un infern de bombe a explodat în jurai lor. Raidul s-a prelungit, distrugând clădiri, blocurile din jur - biserica - focul bombelor incendiare arzând tot ce mai rămăsese. Jos, din adăpostul antiaerian, credincioşii auzeau trosniturile produse de incendii.
în atmosfera sufocantă din adăpost, ni s-a parat că trecuseră ore întregi, spuse pastoral Robbie, până când am auzit sirenele care anunţau că atacul aerian luase sfârşit. Nerăbdător, el a urcat repede scările ca să deschidă uşile. Deodată s-a dat înapoi. Uşile de metal erau atât de fierbinţi, încât nu le puteai atinge. El a găsit o bucată de lemn şi a împins uşile cu aceasta. Dar uşile nu s-au mişcat. Au venit alţi oameni, în grup, şi au început să lovească masa solidă de oţel cu nişte grinzi de lemn.
Era inutil. Căldura incendiilor din timpul bombardamentului topise cele două uşi şi le sudase împreună. încercările de a sparge uşile nu aveau alt rezultat decât consumarea preţiosului oxigen care mai exista înăuntru, în adăpost.

Ca să economisească aerul cât mai mult posibil, pastorul Robbie i-a îndemnat pe oameni să îngenuncheze şi să se roage. „Doamne, Dumnezeule," a început el cu voce tare, „noi ştim că Tu eşti mai puternic decât puterea morţii. Tată, noi Te rugăm să faci o minune. Deschide aceste uşi şi eliberează-ne, Te rugăm!" îngenuncheaţi, bărbaţii, femeile şi copiii aşteptau. După un timp, deasupra, de undeva din depărtare, s-a auzit apropiindu-se zgomotul asurzitor al unui alt avion. Acesta a zburat deasupra ruinelor oraşului, survolând împrejurimile. Şi apoi a urmat bubuitul bombei. Din instinct, toţi s-au aplecat de frică. Bomba a căzut aproape, foarte aproape de noi, dar nu atât de aproape încât să-i rănească pe oamenii captivi de sub pământ. Totuşi, aceasta a căzut suficient de aproape, pentru ca uşile de fier să sară în aer. In timp ce praful se aşeza, pastorul Robbie împreună cu credincioşii, au ieşit afară în mijlocul ruinelor fumegânde. Acolo, în lumina oraşului care ardea, stând în picioare, toţi cei trei sute de credincioşi I-au adus mulţumiri

lui Dumnezeu.
In acea noapte, în camera de oaspeţi a familiei Robbie, i-am repetat Rozei minunata întâmplare. Eram sigur că în această întâmplare exista un mesaj legat de problemele cu care ne confruntam în Comunitate, numai că eu nu-mi dădeam seama care era acel mesaj.
Nu vedeam nici legătura dintre situaţia noastră şi întâlnirile din cortul lui Hal. A fost o experienţă fascinantă să participăm la o întâlnire unde nu înţelegeam nimic din ce se vorbea acolo, şi să studiem feţele oamenilor. Curtenitoare şi formală, aceasta era, cu siguranţă, o audienţă cu mult mai dificilă decât cele cu care eu şi Roza avusesem de-a face

vreodată. Eram deja aproape convins că nimic nu va putea înlătura acea rezervă nemţească când - ca de obicei - a avut loc o vindecare, care a schimbat totul. Un om complet surd, bine cunoscut în tot oraşul, a început să audă şi, dintr-o dată, atmosfera s-a schimbat radical. Oamenii plângeau, se îmbrăţişau şi îşi ridicau mâinile spre cer, exact ca un grup de penticostali armeni.
Cu toate acestea, eram încă nedumerit: Doamne, pentru ce m-ai adus aici? Nu contribuiam cu nimic la întâlniri, şi nici nu eram sigur că am învăţat ceva. De-acum, Roza era nerăbdătoare să se întoarcă la copii, dar, mai întâi, ea dorea să-şi vadă împlinit un vis de-o viaţă - dintotdeauna dorise să vadă Veneţia.
„Probabil că nu vom mai veni niciodată în Europa," ne-am spus unul altuia.
Şi aşa ne-am continuat călătoria spre Italia, dar de data aceasta cu trenul. Ce lume diferită se desfăşura în faţa noastră, faţă de vastele ferme de animale din California! Parcele mici de pământ înconjurau bătrânele case de piatră, în timp ce porcii, gâştele şi găinile umblau prin curţi. „La fel ca în Kara Kala!" i-am zis Rozei. „Ca şi gospodăriile despre care vorbeşte tatăl meu."
In Germania, cumpărasem un aparat de fotografiat. In ciuda avertismentelor scrise în patru limbi, care sfătuiau călătorii să nu se aplece afară pe fereastră, eu am făcut exact ce nu trebuia. Am coborât geamul compartimentului nostru şi am scos afară capul şi umerii, ca să fac o fotografie mai bună.
O durere insuportabilă mi-a străpuns ochiul drept. Dintr-o smucitură am fost iarăşi înăuntru, aproape scăpând aparatul de fotografiat din mână. „Roza".

Roza m-a ajutat să mă aşez jos, apoi mi-a îndepărtat mâna de pe faţă. Ochiul îmi tremura aşa de tare încât nu puteam să-1 deschid. Roza mi-a ridicat cu grijă pleoapa.
„Văd ce este! Arată ca o bucată de zgură, chiar lângă pupilă."
Roza şi-a scos batista şi a încercat să scoată afară bucata de zgură, dar aceasta pătrunsese prea adânc. Durerea era insuportabilă. Mi-am trecut batista peste faţă, ştergându-mi lacrimile. Mai aveam de călătorit încă o oră până la Veneţia - cea mai îngrozitoare oră din viaţa mea.
De la gară, în loc să luăm o gondolă romantică aşa cum planificasem, am luat o barcă rapidă până la hotel. Recepţionerul a înţeles repede situaţia. Câteva minute mai târziu eram întins pe pat, în camera noastră, iar doctorul hotelului stătea aplecat deasupra mea. El mi-a tras pleoapa înapoi, şi mi-a luminat ochiul cu o lanternă, apoi s-a îndreptat, zicând:
„îmi pare rău, domnule, dar e ceva grav. Această piatră este mare şi aspră."
„Nu puteţi să o scoateţi afară?"
„Aici? Nu, domnule. Pentru aceasta trebuie să mergem la spital. Voi suna imediat.
In timp ce el forma numărul, şi vorbea repede în limba italiană, Roza s-a aşezat lângă mine şi mi-a luat mâna.
„Demos," a zis ea, „hai să ne rugăm pentru această problemă."
Destul de neobişnuit, dar în marea mea durere şi dezgust faţă de mine însumi, acesta era singurul lucru pe care nu-1 făcusem.
Roza a început prin a-I mulţumi lui Dumnezeu pentru vindecările miraculoase la care fusesem noi înşine martori

în Hamburg. „Doamne, noi îţi mulţumim că eşti aici în aceasta cameră în Italia, tot aşa cum ai fost prezent în acel cort din Germania. în Numele lui Isus, Te rugăm să înlături această bucată de zgură."
Chiar în timp ce Roza vorbea, mi s-a părut că un val de căldură trece prin ochiul meu.
„Roza, simt ceva! Se întâmplă ceva!" Am clipit din ochi. Nu mai simţeam nimic. Nici o durere. Nu mă mai deranja nimic. „Roza, uită-te la ochiul meu!" Roza s-a aplecat asupra mea. „Demos, nu mai este acolo! Bucata aceea de zgură nu mai este acolo!" Ea a izbucnit în lacrimi.
Doctorul a închis telefonul. „Spitalul a acceptat să vă trateze. Mergem la urgenţă." El şi-a scos lanterna din geantă şi mi-a luminat încă o dată ochiul. A dat drumul pleoapei şi a examinat celălalt ochi. Apoi a examinat iarăşi
ochiul drept.
„Este imposibil!" a exclamat el.
„Soţia mea L-a rugat pe Dumnezeu să înlăture bucata aceea de zgură," i-am spus eu.
„Este imposibil!" a zis el iarăşi. „Acea piatră nu avea cum să iasă singură."
„Doctore, nu singură. Dumnezeu a scos-o afară."
„Dumneavoastră nu înţelegeţi. Acolo trebuie să fie o rană. O mică fisură acolo unde a fost piatra. Dar nu este nimic. Nici o rană. Nici o urmă." Spunând acestea, se retrăgea spre uşă, mergând cu spatele înainte. „Domnule, n-o să vă trimit nici o notă de plată. Aşa ceva nu se poate
întâmpla..."
Ne-am bucurat tot timpul cât am stat în Italia.
Totuşi, întrebarea care mă frământa, nu-şi primise încă

răspunsul - ce aveau toate acestea de-a face cu Comunitatea? Când ne-am întors la Los Angeles, la sfârşitul lunii iulie, calea care ne stătea în faţă nu era cu nimic mai uşoară ca până atunci.
A urmat luna august. Septembrie. Am continuat să ne întâlnim în fiecare sâmbătă dimineaţa la restaurantul Clifton, acelaşi mic grup de oameni care veneau mai mult din loialitate faţă de mine, gândeam eu, decât din alt motiv. Şi apoi a venit luna octombrie, prima aniversare a Comunităţii Internaţionale a Oamenilor de Afaceri ai Evangheliei Depline. în ultimele 12 luni, vorbisem despre Comunitate în multe părţi ale ţării. Bărbaţi din mai multe oraşe participaseră la întâlnirile noastre de sâmbăta dimineaţa. Dar în acel an, în care ne aşteptasem să vedem „lucruri uimitoare", nimeni nu fusese destul de impresionat încât să iniţieze un grup ca al nostru în alt oraş.
Roza a fost destul de drăguţă ca să nu-mi amintească de optimista mea prezicere din toamna trecută, dar am putut vedea că ea se îndoia tot mai mult de înţelepciunea ideii de a continua întâlnirile noastre din fiecare sâmbătă.„Demos, nu facem altceva decât să hrănim oamenii dimineaţa," zise ea. „Am avut rezultate mai bune cu întâlnirile în cort. Am propovăduit Evanghelia la mii de oameni în fiecare vară, în loc de câteva zeci, în cel mai fericit caz, aici".
Ştiam că avea dreptate, dar totuşi...
„Să vedem ce se întâmplă luna viitoare," am zis eu.
Dar luna noiembrie a venit şi a trecut, şi întâlnirile mergeau tot greu; de fapt, audienţa a scăzut.
„Decembrie va fi altfel," am asigurat-o eu. „De sărbători oamenii sunt mai deschişi faţă de aşa ceva."

[

Restaurantul Clifton

Dacă sezonul Crăciunului a avut vreun efect, atunci acesta a fost că oamenii au fost prea ocupaţi pentru a lua parte la întâlnirile noastre de sâmbăta.
„Demos, sâmbăta viitoare trebuie să merg la cumpărături împreună cu soţia mea."
„Este bazarul de binefacere al bisericii noastre." „Eu îmi duc copiii să-1 vadă pe Moş Crăciun." Sâmbăta

dimineaţa, în data de 20 decembrie, 15 dintre noi ne-am întâlnit în sala de la etaj a restaurantului Clifton; lipseau şase dintre cei care participaseră la adunarea de constituire a Comunităţii. La sfârşitul acelei întâlniri melancolice, prietenul meu, Miner Arganbright, mi-a vorbit deschis. Miner era antreprenor de lucrări de construcţii pe o mare platformă industrială şi comercială, şi unul dintre cei cinci directori ai Comunităţii.
„Demos, nu vreau să fiu negativist acum, când se apropie Crăciunul şi toate celelalte," a zis Miner, „dar cred că această Comunitate este falimentară. Ca să fiu sincer, eu nu ţi-aş mai da nici două parale pe toată afacerea asta." L-am privit fix, prea şocat ca să-i pot răspunde. Miner mi-a întins mâna. „Ai spus adesea că această lucrare este un experiment, nu-i aşa?"
„Aşa-i!"
„De multe ori experimentele nu reuşesc. Nu este nici o
ruşine în asta."
încă nu puteam spune nimic.
„Demos, ceea ce încerc să-ţi spun este că, dacă nu se întâmplă o minune de acum până sâmbăta viitoare, să nu mai contezi pe mine."
„Bine, ai dreptate, Miner. înţeleg."
Eu şi Roza am coborât tăcuţi scările. In sala mare de la

parter, licăreau luminile unui brad de Crăciun.
„Miner are dreptate," a zis Roza blând. „Dacă Dumnezeu este implicat în ceva, El binecuvântează lucrarea aceea, nu-i aşa? Nu poţi spune că anul acesta Comunitatea a fost binecuvântată."
Descurajat, am urmat-o pe trotuar. Cu tot efortul, cu toate telefoanele date şi cu toate călătoriile, aproape mituirea oamenilor pentru a-i determina să vină - toate rămăseseră fără nici un rezultat. Dacă era vreun lucru pe care eu îl învăţasem începând din anul 1940, atunci acesta era următorul: când eu şi Roza aveam păreri diferite despre un anumit lucru, aceasta însemna că nu Dumnezeu ne vorbea. Şi dacă ea era sigură acum că ideea cu Comunitatea era greşită, ei bine - eram gata să renunţ la ea. Cu cât uitam mai repede, cu atât mai bine.
Numai că... eu *nu puteam* să uit Comunitatea. Toată săptămâna m-am trezit cu ochii în lacrimi. Mergeam cu maşina la lucru şi dintr-o dată începeam să plâng. Mă întrebam dacă nu sufeream de o depresie nervoasă.
De dragul copiilor, am încercat să-mi iau o mină veselă, să fiu senin de Crăciun. Eram bucuros că în ziua următoare, pe 26 decembrie, vinerea, aşteptam un musafir. Acesta era prietenul nostru Tommy Hicks, un evanghelist înzestrat şi o persoană pe care era de dorit s-o ai în apropiere când erai necăjit.
„îţi dai seama, Tommy," i-am spus la cină, „mâine dimineaţă este ultima întâlnire a Comunităţii Internaţionale a Oamenilor de Afaceri ai Evangheliei Depline..." Am făcut o grimasă... „Internaţională? Este foarte clar că toţi sunt de aceeaşi părere - Miner a fost destul de cinstit ca să mi-o spună deschis. Aşa că singurul lucru care ne mai

rămâne de făcut este să încheiem aceasta lucrare cu un anunţ oficial. Poate că ar fi bine să ne gândim cum am putea colabora vara viitoare la sponsorizarea întâlnirilor
din cort."
încercam să vorbesc pe un ton obişnuit, dar se pare că Tommy a simţit durerea din inima mea, pentru că mi-a spus: „Demos, cred că ar trebui să discutăm mai serios
despre asta."
Aşa am şi făcut, stând mult timp la masă, povestindu-i despre speranţele şi dezamăgirile noastre. După un timp, Gerry a plecat la culcare, Steve adormise mai demult, iar Richard conducea în acel weekend o întâlnire de tineret. Dar eu, Tommy şi Roza am rămas în jurul mesei discutând despre diferiţi oameni care veniseră la restaurantul Clifton, amintindu-ne de lucrurile pe care ei le-au împărtăşit cu
grupul.
„Nici o sâmbătă nu a trecut fără să învăţ ceva," i-am spus lui Tommy. „întotdeauna am învăţat câte ceva

care să mă ajute să-L iubesc mai mult pe Dumnezeu şi pe oameni."
Era aproape miezul nopţii, când Roza s-a uitat la ceas. „Demos, uite cât e ceasul! Şi eu nici nu am strâns masa! Ori mergem la culcare, ori mâine dimineaţă nu vom mai merge
la Clifton."
„Du-te la culcare, draga mea!" i-am zis. „Aceste lucruri nu mă lasă să dorm." Fusesem atât de sigur cu un an în urmă! „Mă voi duce în camera de zi, şi mă voi ruga până când voi primi un răspuns de la Dumnezeu."
„Minunat om," zise Tommy. „Eu îi voi da Rozei o mână de ajutor la vase, apoi voi merge în camera mea, şi te voi sprijini în rugăciune. Totuşi, Demos, aceasta este o problemă între tine şi Dumnezeu".

Tommy şi Roza strânseseră masa şi duceau vesela în bucătărie. Eu am trecut prin hol, am păşit în camera de zi, şi atunci a început totul.
S-a întâmplat exact aşa ca atunci când aveam 13 ani: deodată aerul din jurul meu a devenit greu, copleşindu-mă, apăsându-mă la podea. Am căzut în genunchi, apoi cu faţa în jos m-am întins pe covorul roşu.
Nu mă puteam ridica, cum nu putusem nici în urmă cu 27 de ani, în dormitorul meu, din vila în stil spaniol. Aşa că nici nu am încercat. M-am relaxat complet în dragostea Sa irezistibilă, simţind revărsarea Duhului Sfânt în cameră, prin nesfârşite torente de putere. Timpul a încetat să mai existe. Locul a dispărut. Şi aşa, stând acolo întins, lăudân-du-L pe Dumnezeu când în limba engleză, când în alte limbi, am auzit vocea Lui, rostind exact aceeaşi întrebare pe care mi-o pusese în urmă cu mulţi ani:
Demos, te vei îndoi vreodată de puterea Mea?
Şi deodată, m-am văzut pe mine însumi în ultimele 12 luni, aşa cum mă văzuse El: luptându-mă şi agitându-mă ca o furnică foarte ocupată, fugind de ici colo, zburând prin toată Europa, încercând să obţin sprijinul unui grup „oficial", bazându-mă peste tot pe energia mea, în loc să mă bazez pe puterea Lui.
Brusc, mi-am adus aminte de rugăciunea lui Oral Roberts, de la prima întâlnire a Comunităţii, rugăciune care i-a ridicat în picioare pe cei 21 de bărbaţi, şi ne-a făcut să mărşăluim pe loc, cântând un imn al victoriei: „Doamne Isuse, dorim ca această comunitate să crească numai prin puterea Ta..."
Dar eu acţionasem de parcă puterea *mea* era cea care

conta - ca şi cum eu personal aveam să iniţiez acea mie de noi grupuri pe care Oral Roberts le văzuse. Şi, desigur, eu nu fusesem capabil să înfiinţez nici măcar un singur grup.
„Doamne Isuse, iartă-mă!"
Apoi El mi-a adus aminte de ceea ce văzusem în Europa - văzusem, dar nu înţelesesem: uşile de fier ale adăpostului antiaerian din Hamburg; bucata de zgură înfiptă în ochiul meu de la hotelul Grand din Veneţia.
Demos, Eu sunt Cel care poate deschide uşile. Eu
sunt Cel care scoate bârna din ochii care nu văd.
„înţeleg, Doamne Isuse, şi îţi mulţumesc."
Şi acum te voi face să vezi cu adevărat.
Spunând aceasta, Dumnezeu mi-a dat voie să mă ridic în genunchi. M-am ridicat, de parcă puterea care mă apăsase la podea, acum mă susţinea. în acel moment, Roza a intrat în camera de zi. M-a ocolit şi s-a dus la orga Hammond din colţ. Fără să spună un cuvânt, s-a aşezat la orgă şi a început
să cânte.
în timp ce acordurile muzicii se răspândeau în cameră, atmosfera a devenit mai luminoasă. Spre uimirea mea, tavanul camerei părea că dispăruse. Tavanul crem şi candelabrul dispăruseră pur şi simplu, iar eu m-am pomenit privind în sus la cerul luminat ca în timpul zilei, deşi afară era întuneric de tot. Cât timp a cântat Roza în timp ce eu priveam fix spre acel infinit, nu ştiu. Dar deodată, ea s-a oprit şi, cu degetele încă odihnindu-se pe clape, a început să se roage în limbi, rostind un mesaj, cu voce tare, încântător, ritmic.

S-a oprit pentru o clipă, apoi, în acelaşi ritm liric, a vorbit în engleză:

Fiul Meu, te-am cunoscut înainte de a te naşte. Eu ţi-am călăuzit fiecare pas al tău pe cale. Acum Eu îţi voi arăta scopul vieţii tale.
Era manifestarea complementară a două dintre darurile Duhului Sfânt, acela de vorbire în limbi şi tălmăcirea lor. Şi, în timp ce vorbea, un lucru extraordinar a început să se întâmple. Cu toate că am rămas în genunchi, am simţit cum mă ridicam, părăsindu-mi trupul. Am plecat sus, departe de camera de zi. Jos, sub mine, am putut vedea acoperişurile din Downey. Se vedeau munţii San Bernardino şi, de cealaltă parte, coasta Pacificului. Acum eram foarte sus deasupra pământului şi vedeam toată ţara, de la vest la est. Deşi puteam vedea atât de departe, vedeam în acelaşi timp şi oamenii de pe pământ - milioane şi milioane, stând în picioare, umăr lângă umăr. Apoi, exact cum ai focaliza o cameră video la un meci de fotbal, pentru a arăta întâi stadionul, după aceea jucătorii, apoi mingea, viziunea mi se părea că se mişcă peste aceste milioane de oameni. Astfel am putut vedea detaliile a mii şi mii de feţe.
Ceea ce am văzut m-a înspăimântat. Feţele erau rigide, fără viaţă, groaznice. Deşi oamenii stăteau în picioare atât de aproape unul de altul, umăr lângă umăr, între ei nu exista o adevărată relaţie. Ei priveau drept înainte, fără să clipească din ochi, fără să vadă nimic. Cu un fior de groază, mi-am dat seama că erau morţi...
Apoi viziunea s-a schimbat. Nu ştiu dacă lumea se învârtea, ori eu călătoream în jurul ei, dar acum, înaintea mea se afla America de Sud. Apoi Africa. Europa. Asia. încă o dată am tresărit văzând prim-planuri, şi parcă peste tot era la fel. Feţe cafenii, feţe negre, feţe albe - fiecare per-

soană rigidă, mizerabilă, fiecare închisă în propria sa
moarte.
„Doamne," am strigat, „ce este cu ei? Doamne, ajută-i!"
După aceea, Roza mi-a spus că nu am mai spus nimic. Dar în viziune mi se părea că am plâns, şi am mijlocit pentru ei cu o voce tare.
Deodată, Roza a început să vorbească. Fără îndoială, ea nu avea de unde să ştie ce vedeam eu. Dar ea a zis:
Fiul Meu, ceea ce vei vedea în continuare se va
întâmpla în curând.
Pământul se învârtea - ori eu mă învârteam - a doua oară. Dedesubtul meu, erau iarăşi milioane şi milioane de oameni. Dar ce diferenţă! Acum capetele se înălţau. Ochii străluceau de bucurie. Mâinile se ridicau spre ceruri. Aceşti oameni, care fuseseră atât de izolaţi, fiecare în închisoarea propriului eu, erau legaţi acum într-o comunitate a dragostei şi adoraţiei. Asia, Africa, America - peste tot
morţii înviaseră.
Şi apoi viziunea s-a sfârşit. Am simţit că revin pe pământ. Dedesubtul meu era Downey, California. Acolo era casa noastră. Mă puteam vedea îngenuncheat, iar Roza şedea la orgă. Şi apoi, am văzut obiectele familiare din cameră îngrămădite în jurul meu, am simţit că mă dor genunchii, şi că mi se înţepenise gâtul. M-am ridicat încet în picioare şi m-am uitat la ceas. Era ora 3:30 dimineaţa. „Demos, ce s-a întâmplat?" m-a întrebat Roza. „Ai auzit ceva din partea Domnului?"
„Draga mea, nu numai că *am auzit,* dar *am şi văzuţi"* Şi i-am descris viziunea. Roza a ascultat cu ochii plini de lacrimi.

„O, Demos, Domnul ne arată că această Comunitate trebuie să continue!"
S-a sculat de la orgă, a venit şi şi-a strecurat mâna în palma mea. „îţi aminteşti, Demos? Acum opt ani, eram în această cameră când ne-am aplecat pe genunchi şi L-am pus pe Domnul pe primul loc..."
In timp ce ne îndreptam spre dormitorul nostru, am văzut o lumină pe sub uşa camerei lui Richard, unde stătea Tommy. Am bătut la uşă, şi Tommy mi-a răspuns: „Intră!" Era proştemut la podea, încă îmbrăcat în costumul lui gri. Promisese că mă va sprijini în rugăciune şi se ţinea de cuvânt.

„Demos," mi-a zis el, „spune-mi ce ai auzit! Niciodată în viaţa mea nu am simţit o putere atât de mare cum am simţit în seara aceasta - ca şi cum puterea ar fi trecut val după val prin această casă."
Nu ne-am culcat toată noaptea. Când i-am terminat de împărtăşit lui Tommy întreaga viziune, era deja timpul să plecăm la restaurantul Clifton.
Când am sosit în sala de la etaj, doi bărbaţi erau deja acolo, aşteptându-ne. Unul era Miner Arganbright - şi am fost surprins când l-am văzut, celălalt era un bărbat a cărui faţă îmi era puţin cunoscută.
„Demos, am ceva pentru tine," zise Miner. Şi-a dus mâna la buzunar şi a scos un plic. Demisia lui, fără îndoială. Ce păcat, chiar acum când eu mă simţeam atât de ...
Dar nu era o scrisoare. Era un cec. Ochii mi-au trecut repede peste scris: „Plata la dispoziţia Comunităţii Internaţionale a Oamenilor de Afaceri ai Evangheliei Depline..." „O mie de dolari!" am excalmat eu. „Dar, Miner, săptămâna trecută nu dădeai nici două parale pe ea."

„Săptămâna trecută a fost săptămâna trecută," a zis Miner. „Demos, eu m-am trezit azi dimineaţă devreme şi am auzit o voce. Era vocea lui Dumnezeu - ştiu că era vocea lui Dumnezeu. El mi-a spus: „Această lucrare trebuie să facă înconjurul lumii, iar tu trebuie să donezi primii
bani."
încă mă uitam ţintă la Miner, când celălalt prieten s-a ridicat, zicând: „Domnule Shakarian, numele meu este Thomas Nickel. Mi s-a întâmplat ceva noaptea trecută, şi cred că veţi fi interesat sa auziţi ce."
Mi-am mutat tava lângă el şi am sărat ouăle, în timp ce domnul Nickel îmi spunea că, la miezul nopţii, primise şi el un mesaj de la Domnul. El lucrase până târziu la tipografia lui din Watsonville, California, aproape de San Francisco; deoarece Crăciunul căzuse la mijlocul săptămânii, rămăsese în urmă cu lucrul. Deodată el L-a auzit pe Duhul Sfânt spunându-i clar: „Urcă-te în maşină şi du-te la Los Angeles pentru întâlnirea de sâmbătă dimineaţă a grupului la care ai mai luat parte o dată."
Atunci s-a uitat la ceas. Era miezul nopţii - exact ora, mi-am amintit eu, la care m-am dus în camera de zi să mă
rog.
Nickel a avut o discuţie aprinsă cu acea voce insistentă din interiorul lui. Watsonville este la o depărtare de 640 km nord de Los Angeles; ar fi trebuit să conducă toată noaptea ca să ajungă la timp. Dar vocea a insistat: tu trebuie sa fii la acea întâlnire. Lăsând un mesaj la Şcoala Creştină Monte Vista, unde era instructor, a pornit spre sud.
„Şi sunt aici," a încheiat Nickel, „ca să vă ofer tipografia şi serviciile mele."
Roza, Miner şi Tommy, ascultau uimiţi.

„Tipografia dumneavoastră?" a întrebat Tommy.
„Să scoateţi o revistă", a zis Nickel. „Duhul Sfânt mi-a spus: „Această Comunitate trebuie să ajungă în toată lumea." Dar ea nu va porni niciodată fără o voce..."
„O voce ..." a repetat Roza. „Vocea oamenilor de afaceri..."
La întâlnirea din acea dimineaţă nu a fost prea multă lume, dar a fost întâlnirea cea mai plină de bucurie pe care am avut-o vreodată. înainte de încheierea ei, îl numisem pe Thomas R. Nickel, editor şi director al noii reviste intitulată *Vocea Oamenilor de Afaceri ai Evangheliei Depline.*
„Şi dacă te gândeşti că, nu mai departe de seara trecută pe vremea asta, făceam planuri privitoare la sfârşitul Comunităţii," i-am zis Rozei, în timp ce ne duceam la culcare în seara aceea. Acum aveam un tezaur de 1.000 de dolari şi o revistă. Abia aşteptam să văd ce va mai face Dumnezeu în continuare.

.
Cu piciorul pe masă
Răspunsul nu a întârziat să vină. Curând după Anul Nou cineva ne-a sunat din Sioux Falls, Dakota de Sud. Era Tommy Hicks, care ne suna dintr-o mare sală de adunare, unde tocmai vorbise.

„Demos," zise el, „cred că ai deja Grupul nr. 2". în acea seară el prezentase ascultătorilor săi istoria Comunităţii şi viziunea. La sfârşitul cuvântării, din auditoriu s-a ridicat un om şi a întrebat dacă ar putea înfiinţa şi ei la Sioux Falls un astfel de grup.

„I-am răspuns: „Sigur că puteţi." I-am rugat pe toţi cei interesaţi să vină în faţă şi, ce crezi, Demos, mi s-a părut că toată adunarea a venit în faţă. Acum aveţi Grupul nr. 2 aici în Dakota de Sud!"

Acesta a fost numai începutul. Pretutindeni pe unde a ajuns Tommy în acel an, a vorbit despre Comunitate. El a lăsat în urma lui o mulţime de oameni însufleţiţi. în 1953 aveam deja 9 grupuri şi am planificat o Conferinţă Naţională în octombrie - exact la 2 ani de la prima noastră întâlnire în restaurantul Clifton. în acea săptămână de toamnă, şase sute de oameni au fost prezenţi la hotelul Clark din Los Angeles. Astăzi, când o conferinţă poate atrage 20.000 de oameni, acea primă întâlnire naţională părea într-adevăr mică. Dar pentru noi ea a fost enormă. Şi tot aşa a fost şi entuziasmul.

De exemplu, exista problema bugetului. Acum aveam deja un angajat cu normă întreagă, Floyd Highfîeld, care răspundea întrebărilor oamenilor din întreaga ţară. El îi punea în legătură unul cu altul şi îi ajuta la înfiinţarea de noi grupuri. In scurt timp, Floyd va avea nevoie de o secretară. Apoi era revista. Tom Nickel îşi punea la dispoziţie timpul său şi tipografia sa, dar cineva trebuia să tipărească peste 5.000 de exemplare pe lună, tirajul cu care am început. Am estimat că în anul 1954 vom avea nevoie de aproximativ 10.000 de dolari.

Din această cauză, în ultima seară a întâlnirii, unul dintre vorbitori, Jack Coe, s-a ridicat şi a făcut cel mai simplu apel pentru bani pe care l-am auzit vreodată. Jack era un uriaş, care ştia să spună lucrurilor pe nume.

„Avem nevoie de 10.000 de dolari," a spus el. „Aş dori să vină în faţă 100 de oameni şi fiecare din ei să se angajeze să dea câte 100 de dolari." Apoi s-a aşezat pe scaun.

Imediat, în jurul mesei oratorilor, s-a format un ciorchine de oameni. Jack i-a rugat să-şi scrie fiecare numele şi adresa pe o hârtie. La sfârşitul întâlnirii, am întocmit o listă cu cei care şi-au dat numele şi adresa. Erau exact 100 de voluntari care au promis să dea câte 100 de dolari în anul următor. Astfel aveam garantat bugetul necesar.

între timp, la întâlnirile de sâmbăta de la Clifton a apărut o problemă de altă natură: în primul an nu i-am putut determina pe oameni să vină; acum nu ştiam cum să-i oprim.

„Odaia de sus" avea doar 400 de locuri, iar noi ne înghe-suiam înăuntru câte 500-600 de oameni, în fiecare săptămână; uneori veneau şi 700, stăteau în picioare pe lângă pereţi şi pe scări. Timp de şase săptămâni la rând,

pompierii au trimis un delegat oficial care ne ameninţa că va închide întregul restaurant.

Astfel, am programat o întâlnire a comitetului de conducere - încă puţin uimiţi, găsindu-ne în postura de-a avea oameni cu care să lucrăm - pentru a discuta situaţia. Am putea închiria un local mai încăpător, de exemplu, Sala de festivităţi Clark, sau să-i încurajăm pe cei care veneau la Clifton să înfiinţeze noi grupuri, mai aproape de casele lor. Long Beach, Glendale, Pasadena - de ce nu ar putea să aibă fiecare „Clifton-ul" ei - un centru al puterii de unde viaţa Duhului Sfânt să se reverse în comunitatea respectivă?

Nu doresc o mare organizaţie centralizată. Acesta era mesajul pe care Duhul Sfânt părea să ni-1 transmită. *Desigur, adunaţi-vă împreună ca să vă îmbărbătaţi unul pe altul, ca să aprindeţi un foc destul de puternic si luminos, pentru a fi văzut de toţi.*

Dar, pentru întâlnirile voastre săptămânale, din timpul anului Eu doresc grupuri locale mici, care să fie sensibile la călăuzirea Mea. Nu doresc uniformitate. Eu nu Mă voi prezenta niciodată în acelaşi mod, la doi oameni, din două locuri diferite. Oferiţi teren infinitei Mele varietăţi în lucrare.

Şi aşa, din grupul care participa la întâlnirile de sâmbăta de la Clifton, s-au format la început patru grupuri,

apoi cinci, pe urmă zece grupuri. Unele grupuri se întâlneau în fiecare săptămână, ■ altele la două săptămâni, iar altele o dată pe lună. Unele au continuat să se întâlnească sâmbăta dimineaţa, iar altele şi-au ales seara unei alte zile a săptămânii. Când numărul lor creştea la 3-400 de participanţi la o întâlnire, se constituiau grupuri noi. Aşa s-a ajuns că

acum, la Los Angeles, existau patruzeci şi două de grupuri - fiecare cu specificul său. Unele erau pline de entuziasm, altele mai reţinute. Unele puneau bază pe studiu, altele pe vindecare, altele pe evanghelizarea tinerilor.

Cu toate acestea, fără lupta care părea lipsită de speranţă din primul an, nici unul din aceste grupuri nu ar fi existat. Şi aşa a fost peste tot unde s-a constituit un grup al Comunităţii - în fiecare zonă, primul an părea a fi cel mai dificil.

De exemplu, Minneapolis. . . în 1955, proprietarul unui hotel a invitat treisprezece reprezentanţi din partea Comunităţii la întâlnirea de deschidere a primului grup din Minnesota. în ciuda furtunii de zăpadă din ziua respectivă, ne-am străduit să ajungem acolo. împreună cu CC. Ford, un antreprenor de construcţii din Denver, am zburat cu aparatul său, un Cessna de 4 locuri; mă felicitam că nimeni din biserica noastră nu vedea cum micul aparat de zbor, monomotor, ţopăia prin aer.

La Minneapolis, pe aeroport, ne aştepta Clay ton Sonmore. Părea să nu-i pese de furtuna de zăpadă. „Aici, la Minneapolis, noi suntem obişnuiţi cu zăpada. Astă seară, la întâlnire, vor participa 250 de oameni de afaceri importanţi."

în restaurantul lui am descoperit de ce era el atât de sigur că vor fi atâţia participanţi. Pui fripţi, pâine de casă, plăcintă cu mere - ospătarii aşezau deja pe o masă lungă aceste mâncăruri după care-ţi lăsa gura apă. M-am simţit uşurat când am constatat că toţi cei 13 invitaţi ai Comunităţii au sosit, în ciuda timpului nefavorabil. Stăteam acolo în cerc, povestind cum am călătorit, în timp ce Sonmore îi primea pe localnici, care începuseră să sosească.

S-a făcut ora 19:00, ora la care întâlnirea trebuia să înceapă. In sală erau douăzeci şi opt de oameni - noi

treisprezece - cincisprezece din Minneapolis, dacă îl puneam şi pe Clayton Sonmore la socoteală.

S-a făcut 19:30. Douăzeci şi opt de oameni priveau mesele încărcate. „Vremea rea îi ţine pe oameni acasă", a sugerat cineva.

Dar afară se putea auzi circulaţia intensă de pe strada bine curăţată de zăpadă.

La ora 20:00, noi, cei douăzeci şi opt de oameni, ne-am aşezat la masă. în marea sală erau mai multe mese decât oameni. Faţa lui Sonmore era tristă. Ştiam exact ce simţea. Dar mai ştiam încă ceva. Era un tipar aici. Tiparul lui Dumnezeu. I-am împărtăşit lui Sonmore experienţele noastre din Los Angeles, când niciodată nu ştiam ce să facem cu micul dejun, exact ca aici cu cina. „Dar Dumnezeu nu are nevoie de mulţimi mari de oameni ca să-Şi înceapă Idcrarea. El are nevoie doar de câţiva oameni în fiecare loc. Nu privi la cele 236 de locuri libere," i-am spus, „ci priveşte la cei 14 care au venit. Cu aceştia Dumnezeu poate să ridice în picioare tot oraşul vostru."

A fost o întâlnire minunată. Orator principal a fost Henry Krause, un industriaş din Hutchinson, Kansas, preşedintele comitetului de conducere al Comunităţii. Henry s-a ridicat în picioare şi a privit sala goală, ca şi cum ar fi fost plină. Nu a ţinut o predică, ci pur şi simplu şi-a împărtăşit propria sa istorie. într-o zi, el îşi ara pământul - şi se ruga, aşa cum făcea deseori, când era singur pe tractorul său. Dumnezeu i-a arătat un nou model de plug.'

Henry Krause nu era prea bine pregătit din punct de vedere tehnic, dar plugul pe care 1-a văzut înaintea ochilor lui era perfect în toate privinţele. Când s-a întors acasă, a făcut un desen şi, cu cât privea mai mult desenul, cu atât

mai mult îşi dădea seama că, folosind acelaşi tractor, dar cu noul plug - dacă acesta va funcţiona - ar putea ara de trei ori mai mult pământ în acelaşi timp.

Henry a pregătit desene mai precise şi s-a dus cu ele la mecanicii din împrejurimi. Toţi specialiştii au dat acelaşi verdict: maşinăria aceea nu va funcţiona.
Henry nu era nici specialist, nici tehnician, dar a crezut că acel model i-a fost dat de Dumnezeu, şi el ştia că Dumnezeu este şi specialist, şi maestru desăvârşit.
Şi aşa, Henry s-a apucat să-şi construiască singur plugul, forjându-şi manual fiecare cormană din deşeuri de tablă şi confecţionând fiecare reper din fiare vechi şi din alte piese uzate. A fost nevoie de mai multe luni de lucru, în propriul atelier de lăcătuşerie - care dispunea şi de o forjă făcută de el, până când plugul a ajuns să arate ca şi cel văzut de el. L-a legat după tractor şi a ieşit cu el pe câmp.
Bineînţeles că a şi funcţionat.
Acum, plugul Krause este utilizat în toată lumea, şi Henry Krause este unul din cei mai mari producători de unelte agricole din Minnesota - un om de afaceri care şi-a închinat Domnului jumătate din timpul său şi toată inima sa.
Mi s-a părut că locul s-a umplut de energie electrică. în timp ce Henry vorbea, puteai simţi cum Duhul lui Dumnezeu *cobora* peste cei prezenţi. Trei bărbaţi din Minneapolis au fost botezaţi cu Duhul Sfânt, în timp ce stăteau la masa noastră şi asta fără ca cineva să pună mâinile peste ei, sau să se roage. Eram strânşi cu toţii în jurul lor şi ne bucuram, când un ospătar a năvălit înăuntru din bucătărie.
„Domnule Sonmore! Puteţi veni chiar acum?"
Cu piciorul pe masă
Se părea că jos, la demisol, pe unul dintre mecanicii de întreţinere îl apucase brusc un atac. Ospătarul nu ştia ce fel de atac era acela: atac de inimă sau de epilepsie.
Câţiva dintre noi ne-am grăbit pe scări în jos. Lângă sala cazanelor, un grup de oameni îl ţineau pe scaun pe un tânăr.
Dintr-o dată, am izbucnit în râs. Acel tânăr nu era bolnav, ci cu el s-a petrecut ceea ce altădată credincioşii din biserica armeană numeau „a fi sub convingerea Duhului Sfânt".
„Frate," i-am spus, „dă slavă lui Dumnezeu, mulţumeş-te-I că în seara aceasta El te-a căutat şi te-a găsit!"
Bărbatul a deschis ochii. Era speriat de moarte - şi nu era de mirare. Pentru el trebuie să fi fost un lucru extraordinar să simtă puterea lui Dumnezeu, care s-a coborât peste el fără ca în prealabil să fi fost prevenit. Acest bărbat nici nu ştia măcar că în restaurant avea loc o adunare de rugăciune.
Apoi a venit cu noi în sală, şi niciodată n-am văzut o schimbare mai radicală la un om. Mai întâi, el a avut o mulţime de lucruri pe care voia să le mărturisească, apoi nu avea cuvinte suficiente ca să-I spună lui Dumnezeu cât de mult îl iubeşte.
Acest episod a fost ca un verdict al lui Dumnezeu peste adunarea care, din punct de vedere omenesc, fusese un eşec. Era ca şi cum Domnul ne-ar fi spus: *Nu vă îngrijoraţi din cauza numărului. Eu îi voi găsi pe oamenii de care am nevoie, oriunde ar fi ei, şi îi voi aduce la voi. Faceţi-vă cu credincioşie lucrarea voastră şi lăsaţi restul în mâna Mea.*
Şi aceasta au şi făcut cei din Minneapolis. Timp de şase luni, acel mic grup de oameni - incluzând şi mecanicul de la cazane - a continuat să se întâlnească în mod constant şi cu regularitate, fără să vadă nici un impact al lucrării pe care o făceau. Dar, după acea perioadă oamenii au început să

vină. Două sute. Cinci sute. O mie - s-a întâmplat la fel ca în Los Angeles.
Aşa de bine mergeau lucrurile la Minneapolis şi în împrejurimi, încât, la un an şi jumătate după acea noapte de iarnă, am ţinut acolo conferinţa noastră anuală. Şi acolo, la Convenţia din toamna anului 1956, am văzut cum barierele dintre penticostali şi o altă grupare religioasă tradiţională au căzut cu adevărat.
Timp de mulţi ani, desigur, mulţi credincioşi din toate confesiunile au fost umpluţi cu Duhul Sfânt. Aceştia, în general, aveau două posibilităţi: să rămână în biserica lor şi să nu spună nimănui de noua lor descoperire, sau să-şi părăsească biserica şi să se alăture unuia din grupurile penticostale. Era oare posibil ca Duhul Sfânt să fie binevenit şi acceptat în bisericile tradiţionale?
In prima zi a conferinţei care s-a ţinut în sala de bal a hotelului Leamington, am văzut cinci pastori luterani stând pe ultimul rând - gata parcă să o ia la fugă în orice clipă. Ceea ce au auzit se pare că nu a fost prea alarmant, deoarece ei au venit şi seara următoare, şi s-au aşezat puţin mai în faţă. A treia zi,

participau la întâlnirea de dimineaţă şi erau dornici să primească - ne-au spus ei - „ceea ce avea Hristos pentru ei."
Un grup al Comunităţii s-a dus la masa lor şi s-a rugat ca Isus Hristos să-i umple şi pe ei cu Duhul Sfânt. După aceea, ei ne-au mulţumit foarte politicos şi au plecat. Toate acestea s-au petrecut într-un mod foarte liniştit, calm şi luteran, şi noi n-am ştiut decât mai târziu că rugăciunea noastră a fost ascultată.
Unul din pastori a primit botezul cu Duhul Sfânt în timp ce mergea cu maşina spre casă; un altul, a doua zi

dimineaţa, în timp ce se bărbierea. Al treilea, şi-a adus aminte că unul dintre vorbitorii de la conferinţă a spus că noi nu primim darurile lui Dumnezeu când ne forţăm şi ne străduim să le primim, ci atunci când suntem relaxaţi. „Unde mă relaxez eu cel mai bine?" s-a întrebat pastorul. Peste câteva clipe, el stătea sub un duş cald, şi îl slăvea pe Dumnezeu în limbi cereşti.
Acesta a fost începutul unei transformări care, începând de atunci, a străbătut bisericile luterane de la un ocean la altul. Nu era o respingere a părţilor lor tradiţionale bune, ci dimpotrivă, o umplere a luteranilor cu putere, atât a pastorilor cât şi a celor laici, pentru a face din mărturisirea lor de credinţă o realitate de fiecare zi.
De atunci încoace, am văzut cum această putere a pătruns în multe denominaţiuni - presbiterieni, baptişti, metodişti, romano-catolici, episcopali. La început, întotdeauna veneau la întruniri câţiva oameni pe jumătate ostili, dar curioşi. După aceea, vântul Duhului Sfânt sufla peste biserici întregi, peste mulţimi întregi.
Când S-a pogorât Duhul Sfânt peste casa lui Ray Ballard, actualul preşedinte al Comunităţii noastre din South Bend, într-o luni seara, în martie 1967, acolo se aflau doar şapte studenţi de la Notre Dame şi aceştia au început să vorbească în limbi noi. Dar bucuria şi puterea pe care au primit-o în acea cameră de la subsol a fost atât de mare încât astăzi Ray este considerat de mulţi părintele mişcării penticostale internaţionale din rândul catolicilor, care a pornit din Notre Dame.
Din nou, elementul cheie a fost micul grup local, care s-a întâlnit regulat, uneori descurajat, care s-a rugat pentru South Bend şi a aşteptat, aşa ca sfântul Grigore, timpul potrivit al lui Dumnezeu.

Desigur, nici un om nu poate cunoaşte planul lui Dumnezeu în întregime - ci numai frânturi, ici şi colo. Mi s-a arătat o astfel de frântură în octombrie 1974, când am fost invitat la Vatican ca să primesc o recunoaştere oficială a rolului jucat de Comunitatea noastră în evanghelizarea „milioanelor" de romano-catolici laici.
Milioane? m-am întrebat uluit, în timp ce treceam pe lângă pompoasa gardă elveţiană. *Milioane . .. ?*
Nu vă îngrijoraţi din cauza numărului. Acesta a fost cuvântul lui Dumnezeu pentru noi încă de la început. *Când Duhul Sfânt va deţine controlul asupra lucrării, atunci numărul va fi mai mare decât şi-ar putea închipui vreodată un om.*
Şi dacă Duhul nu controla . ..
In anul 1957, împreună cu CC. Ford am vizitat timp de două săptămâni, călătorind cu avionul său, grupurile noastre din sudul Statelor Unite. Am fost impresionaţi, în mod deosebit, de grupul din Houston, Texas; peste şase sute de persoane au participat la întâlnirea de sâmbăta dimineaţa.
„Nu ştiu dacă numărul acestor participanţi este un motiv de bucurie," a spus cu întristare un bărbat, în timp ce discutam cu câţiva dintre ei după întâlnire. „Noi ar trebui să ajungem cu Evanghelia la mii de oameni, nu doar la sute."
„Dar voi activaţi numai de câteva luni," am spus eu. „Este nevoie de timp să .. ."
„Dar nu în Texas! In Texas noi facem lucruri mari şi le facem repede." A sărit în sus. Era un vânzător de proprietăţi imobiliare, uscăţiv, dar a cărui carieră era dovada adevărului cuvintelor sale. „Să închiriem o sală! Să închiriem o maşină cu difuzoare pentru publicitate! Să

facem reclamă la toate staţiile de radio. Să punem oraşul

acesta pe picioare!"
Andy SoRelle, preşedintele grupului, a dat din cap în
semn de îndoială, dar celălalt nici nu 1-a luat în seamă. „Vom închiria Teatrul oraşului cu 6.600 de locuri şi,
dacă oamenii vor afla că Demos Shakarian este aici, teatrul
se va umple!" L-am privit îngrozit. „Eu? Cine m-ar asculta? Eu nu sunt
un bun vorbitor. Şi, în afară de asta, trebuie să mă întorc
acasă, să cumpăr fân şi..."
Dar tânărul nu voia să asculte nici un argument. Eu şi
Ford plănuiserăm ca într-o săptămână să vizităm grupurile
din Louisiana şi Mississippi. „La întoarcere treceţi prin
Houston. în Texas, o săptămână este suficientă pentru a
organiza o întâlnire.
Având în vedere dragostea - de mărimea Texas-ului -
pentru Dumnezeu a acestui bărbat, m-am lăsat convins. Sau aproape convins. Cu toate acestea, în următoarele zece zile am încercat din răsputeri să-mi alung convingerea că ideea cu marea întâlnire de la Houston fusese greşită. Dacă am învăţat ceva în cei şase ani de la înfiinţarea Comunităţii, atunci lecţia pe care am învăţat-o era că în această tainică realitate pe care o numim trupul lui Hristos, fiecare individ are un rol bine definit. Unii oameni sunt organizatori înnăscuţi, alţii vorbitori înzestraţi. Alţii pot consilia. Şi, dacă cineva îşi asumă o funcţie care nu este a lui, persoana respectivă nu numai că face o lucrare de mâna a doua, ci şi împiedică revărsarea puterii prin cei care au chemare pentru lucrarea respectivă.
In ceea ce priveşte rolul meu - eu am fost sigur de el de când sunetul trâmbiţelor a răsunat între dealurile

Hollywood-ului. Darul meu era acela al *ajutorărilor.* Darul meu era să ofer un loc, un timp şi o oportunitate pentru ca alţi oameni să lumineze. Nu era un dar mai mic decât darurile celorlalţi, dar nici mai mare. Era pur şi simplu darul meu.
Dar numele meu să fie scris cu litere luminoase în faţa unui auditoriu? O întâlnire în care eu să fiu personajul principal? Era o idee greşită, şi cu cât mă străduiam mai mult să-mi pregătesc cuvântarea, cu atât eram mai convins de acest lucru.
„Care-i problema?" a întrebat Ford, văzându-mă cum aruncam la coş, una după alta, paginile mototolite cu însemnări. „Doar ai ţinut sute de cuvântări înainte."
Dar această afirmaţie nu era adevărată. Eu nu ţinusem niciodată cuvântări. Mă ridicam în picioare şi - nu-mi dau seama cum - *vorbeam.* Atâta timp cât făceam lucrarea la care am fost chemat, şi anume, să-i prezint pe ceilalţi şi să le arăt oamenilor ce posibilităţi aveau, îmi găseam cuvintele. Dar numai gândul la miile de feţe îndreptate spre mine, aşteptând să le vorbesc, mă făcea să nu mai pot judeca.
Când ne-am întors la Houston, eram într-o stare vecină cu panica. Andy şi Maxine SoRelle ne invitaseră acasă la ei, să luăm masa acolo, dar eu eram aşa de agitat încât nu aveam poftă de mâncare. Chiar cu riscul de a o jigni pe bucătăreasa lor, Lottie Jefferson, abia dacă am ciugulit puţin din mâncarea din faţa mea.
Pe la orele 18:45, am pornit cu două maşini spre Teatrul oraşului: Lottie Jefferson, Andy (Maxine nu a putut veni), CC. Ford, eu şi încă alţi trei oaspeţi care luaseră masa împreună cu noi. încă de departe se puteau vedea luminile oraşului, strălucind ca focurile judecăţii. Paznicii parcării,

în uniformă, s-au repezit să deschidă uşile maşinilor noastre.
Pe vastul loc de parcare mai erau încă 5 maşini.
Ne-am uitat la ceasuri: era 19:15. Marea cuvântare trebuia să înceapă la 19:30. Am intrat în marea sală printr-o uşă laterală; sala era orbitor de luminată şi liniştită - nici un loc nu era ocupat; doar un custode stătea undeva în spate. „Reflectoarele le-am montat aşa cum aţi dorit!" a strigat el când 1-a văzut pe vânzătorul de proprietăţi imobiliare. Am coborât încet pe culoarul din mijloc şi ecoul paşilor noştri răsuna înfundat în marea încăpere. Mai mult ca sigur, cele cinci maşini erau ale custodelui şi ale paznicilor parcării.

Sus pe scenă, în lumina reflectoarelor, se afla un rând de scaune, dar nimeni nu simţea vreun îndemn să ocupe loc acolo. Am ocupat şapte locuri pe un rând, în partea din faţă a sălii, dar n-am reuşit să umplem nici măcar o jumătate de rând. M-am uitat din nou la ceas: era 19:25.
Şi acum, o speranţă sălbatică a început să pună stăpânire pe mine. Poate că nu va veni nimeni! Absolut nimeni! Poate că Dumnezeu a intervenit pur şi simplu, şi m-a absolvit de urmările nesupunerii mele.
„Sunt sigur că am scris data corectă pe anunţuri," repeta necontenit vânzătorul de proprietăţi imobiliare.
La 19:30 a început şi el să se roage, ca să nu vină absolut nimeni. Ce le-am fi putut spune, cum să explicăm „întâlnirea gigant" la care n-a venit nimeni?
La orele 20:00, era clar că Dumnezeu făcuse imposibilul, într-un oraş în care şase sute de oameni participaseră la o întâlnire sâmbăta dimineaţa, El, pur şi simplu a tras o perdea invizibilă peste o întâlnire, căreia îi lipsea binecuvântarea Lui. Vânzătorul de proprietăţi imobiliare - cu o

inimă tot atât de mare ca Texas-ul - a fost primul care a afirmat acest lucru cu voce tare şi I-a mulţumit lui Dumnezeu pentru că nu venise nimeni.
„Dar ce să facem acum?" a întrebat Andy., Am închiriat această sală mare pentru seara aceasta. De ce n-am ţine o întâlnire numai noi şapte?"
„Doar ţi-ai notat ceva, Demos," a zis CC. Ford. Dar nimeni şi nimic nu m-ar fi convins să scot din buzunar acele foi mai mult mâzgălite decât scrise.
„Bine, atunci voi ţine eu o cuvântare!" Cea care vorbise fusese Lottie Jefferson. „Eu mi-am dorit dintotdeauna să vorbesc într-un loc atât de frumos ca acesta!"
S-a ridicat în picioare, a păşit în faţa auditoriului, şi a început să vorbească. Era o persoană măruntă ce nu depăşea 50 kg, dar când a început să vorbească de Isus, glasul ei a umplut întreaga sală de 6.600 de locuri. Ea a vorbit timp de 45 de minute, ca şi cum toate locurile din sală ar fi fost ocupate. Fiecare cuvânt al ei era atât de plin de dragostea şi adevărul lui Dumnezeu, încât am simţit cum dispărea din mine toată acea tensiune care se acumulase săptămâna trecută.
Singurul lucru pe care nu l-am înţeles a fost chemarea la altar pe care vorbitoarea a rostit-o la sfârşit. Noi, cei şase, „ne predaserăm - demult - inimile lui Isus", aşa că ceea ce ne îndemna ea să facem acum mi se părea fără sens.
Totuşi, rostise o cuvântare deosebită, pe care n-o voi uita niciodată. Am auzit zgomot de paşi. Pe lungul şi golul culoar se apropia custodele sălii: lacrimi îi curgeau pe o-braji; a îngenuncheat înaintea platformei şi şi-a predat viaţa lui Isus. Iar Lottie Jefferson, ca un adevărat evanghelist, care conduce în fiecare zi sute de suflete în împărăţia lui

Dumnezeu, i-a pus mâinile pe cap şi a început să se roage împreună cu el.
Cine ştie? Poate că nu a fost nici o greşeală. Poate că Teatrul a fost locul în care Dumnezeu a dorit ca noi să fim în seara aceea, şi acest bărbat era persoana pe care El o căuta. Eu ştiam doar că îmi fusese amintit din nou - m-am întrebat dacă şi alţi oameni au nevoie să li amintească tot atât de des ca şi mie - faptul că numai Duhul Sfânt este Cel care îi atrage pe oameni la Isus.
Şi, în acest scop, El foloseşte darurile duhovniceşti. El nu mi-a dat mie darul evanghelizării. Desigur, şi eu trebuia să fiu un martor al lui Isus. Numai că locul în care eu trebuie să vorbesc despre Isus, seamănă mai mult cu un grajd de vaci decât cu o tribună. La urma urmei, acesta era visul original pe care mi-1 dăduse Dumnezeu:
Un comerciant de maşini ca Linwood Safford din Washington, D.C., care vorbeşte de Isus cu alţi comercianţi de maşini.
Un avocat ca şi Kermit Bradford din Atlanta, care vorbeşte colegilor săi avocaţi despre Isus.
Un producător de lapte, care vorbeşte altor fermieri.
în acest mod, pornind de la un limbaj comun, de la un interes comun, lucrurile decurg atât de natural...
în ceea ce priveşte interesul comun, toţi fermierii sunt interesaţi de înmulţirea animalelor. Pentru noi, acesta este cel mai interesant subiect din lume: să căutăm animalul perfect care să-şi transmită

caracteristicile sale bune generaţiei următoare. în fiecare lună, studiam cu atenţie publicaţia asociaţiei Holstein-Frisian, urmărind arborele genealogic al animalelor. Şi, de fiecare dată, eram

impresionat de rasa Burke a fermei Pabst din Wisconsin.

îmi amintesc ziua în care, pentru prima oară, am străbătut acele grajduri fără urmă de murdărie, ca să aleg un mic tăuraş de rasă care să introducă această rasă în cirezile noastre. Primul exemplar în faţa căruia m-am oprit, admirându-1, era evaluat la 25.000 dolari - mult mai mult decât puteam eu plăti. Printre acei tăuraşi de două-trei luni erau unii pentru care se cereau 50.000 dolari, iar pentru alţii, asemănători ca vârstă, 1.000 dolari.

Şi dintr-o dată m-am oprit. II văzusem. într-un ţarc, pe peretele sudic al grajdului, era un tăuraş durduliu, care se deosebea de toţi ceilalţi, ca şi când o lumină ar fi strălucit împrejurul lui. Era acelaşi fenomen care n-a încetat niciodată să mă uimească, pe care-1 experimentam la întâlnirile Comunităţii, unde, dintr-o sală de 400 de oameni, puteam „vedea" dintr-o dată cine va fi următoarea persoană care va vorbi. Acum, acest tăuraş de o sută de kg, ieşea în evidenţă în acelaşi mod.

M-am dus la ţarcul în care se afla. Numele tăuraşului era *Pabst Leader;* preţul lui: 5.000 dolari. I-am citit caracteristicile şi am fost încântat. Mama lui era etichetată cu litera *E* (producţie mare de lapte), iar tatăl era, de asemenea, tatăl a peste cincizeci de vaci cu iniţiala *E.* Totuşi, aceste informaţii erau numai o confirmare a ceea ce eu ştiam din clipa când l-am văzut.

„îl cumpăr pe Pabst Leader," am spus conducătorului fermei, care m-a ajuns din urmă.

Domnul Sylvester m-a privit curios. Crescătorii de animale nu se hotărăsc niciodată atât de repede - ei se consultă mai întâi îndelung cu consilierii lor. „Sunteţi sigur? Doream să vă arăt alte animale în grajdul următor, şi dom-

nul Pabst credea că aţi fi interesat de..."

„Foarte sigur, domnule Sylvester."

Astfel, Pubst Leader ne-a fost expediat acasă, pentru încă 350 de dolari, aşa că am plătit în total suma de 5.350 dolari. în general, primele zece viţele ale unui taur oferă o imagine clară a posibilităţilor acestuia. Primele zece vaci al căror tată a fost Pubst Leader, au moştenit calităţile superioare ale tatălui lor: aspectul, rezistenţa la boli, marea producţie de lapte a rasei acestuia. Chiar şi unele din cele mai mici şi mai firave vaci au dat naştere la viţei care n-au moştenit nici una din deficienţele proprii mamelor, în schimb au moştenit calităţile tatălui lor. Peste cincisprezece ani, Pubst Leader avea să devină tatăl a peste cinci mii de vaci, fiecare din ele moştenind calităţile evidente ale tatălui lor. Era un animal care apare o dată la un milion, având abilitatea de a-şi transmite calităţile tuturor urmaşilor săi.

între timp, domnul Sylvester, ne-a spus cu tristeţe că un alt animal care fusese vândut în aceeaşi perioadă cu 50.000 de dolari, nu se dovedise a-şi fi meritat banii. „Acela n-a meritat nici 5.000 de dolari; în schimb, tăuraşul pe care l-aţi ales dumneavoastră a valorat de două ori 50.000 dolari."

Aceasta nu a fost o experienţă izolată. Fiecare taur pe care l-am cumpărat de la ferma Pubst s-a dovedit a fi o investiţie extraordinară. Mărturie? Desigur.

îmi amintesc de ziua în care domnul Sylvester s-a aplecat peste masă, în sala de mese a fermei, foarte serios şi solemn. „Fiţi sincer, domnule Shakarian. Nu-i aşa că nu faceţi aceste alegeri pe loc, aşa cum pretindeţi? Aveţi un consilier, nu-i aşa? Cineva, care ne vizitează înaintea dumneavoastră, şi care vă recomandă ce anume să alegeţi?"

„Păi, domnule Sylvester... de fapt, da, aşa este."

El a privit triumfător la cei care erau aşezaţi în jurul mesei. Ştiam eu! Cine este această persoană? Să nu vă faceţi probleme! Nu vom ridica preţul, dorim numai să ştim cine este cel care vă ajută în alegerea dumneavoastră."

„Vreţi să spuneţi că, într-adevăr, nu ştiţi cine este Consilierul meu?"
„Nu. Sincer, nu ştiu! Aici, noi avem tot timpul cumpărători şi agenţi cu grămada. Este evident că omul dumneavoastră este un specialist."
„El ştie mai multe lucruri despre animale decât noi toţi din această sală împreună."
„Deci este unul care lucrează de mult timp, nu-i aşa?" „El are o vechime mai mare decât oricare altul în acest domeniu."
„Este specialist în Holstein, nu-i aşa?" „Da, desigur."
Am continuat acest dialog cât am putut de mult. Când le-am destăinuit cine era înainte mergătorul meu, nu puteam avea o audienţă mai interesată să afle răspunsul. „Domnul Isus a făcut aceste animale", le-am spus eu. „Eu şi dumneavoastră putem studia numai descendenţa animalelor. El vede ce este şi în interiorul animalelor - şi al oamenilor, de asemenea."
A fost o deschidere perfectă spre inimile şi minţile acelor oameni. Şansa de a le arăta oamenilor că Dumnezeu este viu în lumea pe care ei o cunosc - la urma urmei, aceasta este Comunitatea.
Lumea pe care omul o cunoaşte - m-am gândit la aceasta pe când grupul nostru din Lancaster, Pennsylvania, avea probleme în ceea ce priveşte acceptarea lui în cadrul acelei comunităţi de fermieri conservatori. Obiecţia principală

părea să fie faptul că această Comunitate venea „din afară" - că, într-un fel, nevoile şi problemele noastre erau diferite de cele cu care se confruntau ei.
Odată, pe când eu şi Roza ne aflam în Lancaster, grupul nostru a invitat la cină mai mulţi fermieri locali. M-am ridicat în picioare, şi, ca un prieten al fermierilor, am încercat să-i fac să se alăture acestei lucrări de dare şi primire. Tăcere de mormânt.
Ştiţi cum este: când nu izbuteşti să faci ceva, atunci începi să te precipiţi şi lucrurile nu fac altceva decât să se agraveze şi mai mult. Pe măsură ce încrederea mea se diminua, gesturile au început să-mi devină mai largi, mai cuprinzătoare. Mi-am întins ambele mâini, apoi le-am îndreptat brusc spre mine: „Comunitatea depinde de participarea noastră a tuturor!" Dar singurul lucru pe care braţele mele au reuşit să-1 adune a fost ulciorul cu lapte din mijlocul mesei.
Acesta s-a răsturnat, iar laptele s-a scurs pe cel mai bun costum al meu, până în pantofi. Prea umilit ca să mai ştiu ce fac, mi-am pus un picior pe masă şi am început să-mi şterg pantoful cu faţa de masă albă. Roza mi-a şoptit: „Demos, ce faci?" Şi, privind în jos spre masă, mi-am dat seama ce făceam. Repede, mi-am luat piciorul de pe masă. Am simţit cum mi se urcă sângele în obraji, şi mi-am dorit să pot dispărea cu totul sub masă. „Prieteni, cred că pentru o clipă m-am gândit că sunt afară în grajd," m-am scuzat eu. „Vi s-a întâmplat vreodată să mulgeţi o vacă şi, dintr-o dată, aceasta să dea cu piciorul şi să răstoarne întreaga găleată cu lapte pe dumneavoastră?"
Undeva, în spatele încăperii s-a auzit un râs înfundat,

apoi, dintr-o dată, o explozie de râs. Sala a răsunat de râs mai multe minute - şi întâlnirea s-a transformat complet. Fermieri bătrâni, cărunţi, s-au ridicat în picioare şi au mărturisit felul în care Dumnezeu îi ajutase prin viscolele iernii şi prin secetele verii şi, la sfârşitul întâlnirii din seara aceea, grupul din Lancaster avea o mulţime de noi membri. „Ştiţi ce ne-a făcut să ne schimbăm atitudinea?" mi-au spus nişte bărbaţi mai târziu. „Faptul că aţi pus piciorul pe masă. Atunci am înţeles că sunteţi într-adevăr fermier, la fel ca noi..."

10

Lumea începe să se rotească

în anul 1956 am înfiinţat în Toronto primul nostru grup canadian, şi de atunci cuvântul *Internaţională* din numele nostru a căpătat mai mult sens. Totuşi, Statele Unite şi Canada reprezintă doar o mică parte din suprafaţa pământului. Continuam să mă gândesc la globul pământesc, aşa cum l-am văzut învârtindu-se în faţa mea în acea noapte din 1952. Milioane de oameni de pe toate continentele priveau în sus, plini de

dragoste, aşteptând venirea Domnului lor.
Deceniul al cincilea era pe terminate şi eu nu văzusem încăîntâmplându-se acest lucru. Şi apoi, când oportunitatea s-a ivit - era cât pe-aici s-o pierd.
Invitaţia a sosit în decembrie 1959. Prin intermediul organizaţiei CARE, Comunitatea trimisese ajutoare pentru populaţia lovită de foamete din Republica Haiti. Acum sosise o invitaţie de la preşedintele Francois Duvalier, ca să ţin, timp de trei săptămâni, reuniuni în acea ţară.
„Din câte ştiu despre Duvalier," am spus în acea sâmbătă grupului din restaurantul Clifton, „este unul dintre cei mai mari dictatori din lume." Tortură, poliţie secretă -fiecare din locuitorii ţării auzise câte o poveste despre „Tata Doc." A merge acolo, pe baza unei invitaţii din partea guvernului său, era ca şi cum ai spune că eşti de acord cu tot ceea ce face el în acea ţară." Roza a fost cea care a pus la îndoială acest raţionament.

L

„Demos, au existat în viziunea ta, părţi din lume care să fi rămas pe dinafară, din pricina guvernelor pe care le aveau? Am încercat să-mi amintesc. Nu - fiecare continent, fiecare insulă era plină de oameni, umăr lângă umăr: prima dată - fără viaţă şi fără speranţă; bucuroşi şi plini de viaţă -a doua oară.
„Diviziunile politice nu-şi aveau locul în acea lucrare."
„Atunci eu nu cred că ele trebuie să aibă vreun loc acum. Cu cât situaţia politică este mai dificilă, cu atât este mai mare nevoia oamenilor de a se baza pe Duhul Sfânt."
Şi, bineînţeles, Roza a avut dreptate. Aşa s-a făcut că, în febraarie 1960, douăzeci şi cinci de bărbaţi din Comunitate s-au urcat într-un avion cu destinaţia Haiti. Nu ştiam că acel prim zbor avea să fie un model pentru următorii cincisprezece ani. Ştiam doar că fiecare trebuise să-şi plătească biletul de avion, să facă în aşa fel încât să-şi poată lua concediul iarna („şi soţia mea se gândea la o călătorie în vara aceasta!") şi să vină, sprijinit de rugăciunile grupului de acasă.
Abia apucase avionul să aterizeze pe aeroportul din Port du Prince, când uşa din faţă s-a deschis, şi înăuntru a păşit un grup de ofiţeri de armată plini de medalii. „Este aici Dr. Shakarian?" a întrebat unul din grup, care părea să fie traducătorul.
„Eu sunt Demos Shakarian," am răspuns. „Dar eu sunt numai un producător de lapte, nu.. ."
„Bine aţi venit în Haiti, Dr. Shakarian. Bagajele dumneavoastră vor fi duse la hotel. Urmaţi-ne, vă rugăm."
In faţa ochilor uimiţi ai celorlalţi pasageri, am părăsit avionul şi, printre două rânduri de soldaţi, am pornit înainte. Un lung şir de limuzine de culoare neagră ne aşteptau.

N-am mai trecut pe la controlul vamal, pentru că făcusem aceste formalităţi în avion. Sub escorta motocicliştilor, am traversat oraşul până la hotelul Riviera. Acolo ne aştepta senatorul Arthur Bonhomme, liderul majorităţii din senat. „Totul este pregătit pentru întâlnirea din seara aceasta," ne-a spus el într-o engleză excelentă.
Aflând că eram crescător de vaci, el s-a oferit să mă conducă într-o vizită la târgul de animale. Trecând pe stradă am fost fascinat de oamenii pe lângă care treceam: unii îşi mânau vitele, alţii o capră, femei care purtau pe cap, cu îndemânare, fără efort, coşuri înalte cu ananas, pepeni galbeni - ba chiar şi cu pui de găină. Dar, spre uimirea mea, când am ajuns la târg am văzut că animalele erau tăiate şi vândute chiar acolo, unde roiau muştele. „Este secetă," ne-a explicat senatorul Bonhomme.„Mai rău ca acum nu-mi amintesc să fi fost vreodată. Trebuie să le tăiem, pentru că nu mai au ce paşte."
Stadionul Sylvio Cat din Port au Prince avea 23.000 de locuri şi, când grupul nostru de douăzeci şi cinci de bărbaţi a sosit acolo la ora 19:30 în acea seară, era aproape plin. O platformă mare din lemn, de 6 m lăţime şi 20 m lungime, fusese ridicată pentru noi în mijlocul terenului. Aş fi fost tot atât de fericit dacă nu ar fi fost atâţia militari în uniformă pe platforma pe care stăteam noi, dar senatorul Bonhomme ne-a

asigurat că prezenţa generalilor şi oficialilor din guvern dădea întâlnirii o şi mai mare importanţă în ochii oamenilor.
Am încercat să începem întâlnirea cu câteva cântări, dar ne-am dat seama curând că nu era nici o cântare pe care s-o ştim cu toţii. Aşa că ne-am întors la elementul de bază al întâlnirilor Comunităţii - oameni care să-şi împărtăşească

experienţele lor cu Dumnezeu. încă o dată lucrarea oamenilor de afaceri şi-a dovedit valoarea. Nici vorbă de divergenţe religioase, politice sau rasiale. Membrii grupului au vorbit prin translatori despre probleme comune tuturor oamenilor - neînţelegerile dintre prieteni, boli în familie, lupta pentru câştigarea existenţei.
Seara următoare, toate locurile stadionului au fost ocupate, şi alte câteva mii de oameni stăteau jos pe iarba de pe terenul de fotbal. A treia seară, senatorul Bonhomme a estimat mulţimea la aproximativ treizeci şi cinci de mii de oameni.
Necazul a început în timp ce vorbea Earl Pickett. Earl se ocupa de întreţinrea cazanelor şi controlul poluării în New Jersey, dar în seara aceea el a vorbit despre lupta lui cu alcoolul. Această mărturisire ni se păruse binevenită pentru audienţă, pentru că senatorul Bonhomme ne spusese că alcoolismul era o problemă majoră pe insulă.
Earl a arătat cum a început să bea împreună cu clienţii săi, pentru că se gândea: „Dacă nu beau cu ei, voi pierde în afaceri." Dar Earl a fost unul dintre acei oameni care, atunci când încep să bea, nu se mai pot opri. Soţia 1-a părăsit, doctorul i-a spus că îşi punea viaţa în pericol, iar el era neputincios în faţa băuturii.
Forfota de pe stadion a crescut atât de mult încât cu greu îl mai puteam auzi pe Earl. „în cele din urmă, atât ficatul cât şi rinichii îmi erau aşa de atacaţi, încât doctorul mi-a mai dat şase luni de trăit," spunea el. în acea vreme, şi-a amintit el, a fost invitat de un prieten la o întâlnire a Comunităţii, în hotelul Broadwood din Philadelphia.
„Era chiar hotelul de unde miercuri, cu o seară înainte, chelnerii mă dăduseră afară şi-mi spuseseră să nu mă mai prindă pe acolo."

M-am aplecat înainte, încercând să aud ce spune, deoarece gălăgia era tot mai mare. Fusesem şi eu la întâlnirea din acea seară, şi-mi aminteam cum Earl, îmbrăcat într-un costum alb, întins pe podea, cerea îndurarea lui Dumnezeu. Unul dintre translatori s-a aplecat spre mine, şi m-a întrebat: „îi vedeţi pe oameni aceia, dr. Shakarian?"
Am privit în direcţia indicată şi, pentru prima dată, am văzut o coloană de oameni cu robe şi glugi roşii. Erau poate vreo trei sute de oameni care mărşăluiau încet pe pista de zgură a stadionului, înconjurând terenul de joc, urmaţi de alţii, îmbrăcaţi în haine obişnuite.
„Preoţii voodoo," mi-a spus translatorul. „încearcă să
tulbure întâlnirea."
Acum puteam auzi un cântec monoton, sacadat, care răzbătea deasupra zgomotului produs de mulţime. Sute de oameni îşi părăseau locurile şi se alăturau procesiunii.
Generalul din faţa mea a dat un ordin, şi soldatul care se afla în spatele lui a părăsit platforma.
„Ce a spus?" l-am întrebat pe translator.
„Le-a ordonat soldaţilor să fie pregătiţi. Ei pot rezolva
această problemă."
„Nu! Nu trebuie!", m-am adresat eu generalului. „Să nu
chemaţi soldaţii, vă rog!"
Prin translator, generalul ne-a explicat. „Dacă nu îi oprim, iată ce se va întâmpla: vor continua să mărşăluiască în cerc până când li se va alătura destul de multă lume, şi atunci vor începe să strige. Şi atunci, întâlnirea va fi întreruptă."
M-am uitat întrebător la senatorul Bonhomme, dar el a ridicat din umeri, spunând: „Nu ştiu ce altceva am putea face." Ştiam că senatorul se gândea nu numai la oamenii de pe stadion, ci şi la cele câteva mii - poate sute de mii - care

ascultau la radio în satele şi oraşele din toată insula. Vizitaserăm câteva din aceste cătune în acea după masă, în timp ce treceam cu maşina printre munţi, şi am văzut cum oamenii îşi agăţaseră aparatele de radio în vreun copac sau în faţa caselor - singurul mijloc public de destindere în lungile lor nopţi negre. Earl încerca să descrie miraculoasa schimbare care a început în acea sâmbătă dimineaţa în viaţa lui - împăcarea cu soţia lui, vindecarea, „imposibilă" din punct de vedere medical, a trupului său - dar degeaba. S-a oprit din vorbit şi s-a întors spre mine, privindu-mă întrebător, neştiind ce să facă. Numărul celor care îi urmau pe preoţii îmbrăcaţi în roşu ajunsese la o mie, sau poate mai mult, şi creştea cu fiecare minut. Şi totuşi... dacă foloseam metodele braţului de fier ale armatei haitiene pentru a proteja întâlnirea, nu am strica noi exact lucrarea pentru care ne aflam aici? Eram aici ca să arătăm puterea Domnului, nu puterea puştilor.

„Vă rog, domnule general," l-am rugat. „Aşteptaţi! Există o cale mai bună."

Dar, pe când cei douăzeci şi cinci de membri ai Comunităţii ne strângeam repede în spatele platformei, aş fi dorit să ştiu care era acea cale mai bună. Acolo, în faţa acelor mii de oameni care urmăreau să vadă ce vom face, am format un cerc şi, punând mâinile unii pe umerii celorlalţi, am început să ne rugăm.

După un timp, am deschis ochii şi am privit spre stadion. Situaţia era şi mai rea. Acum, în coloană erau vreo două mii de oameni care mărşăluiau şi începuseră să bată din palme. Lumea din tribune împuţinată, a început să bată şi ea din palme, legănându-se ritmic în faţă şi în spate. Strigătele au început.

„O să-i opresc," a spus generalul. „Nu," am spus. „Nu încă!"

Mi-am plecat iarăşi capul în rugăciune. „Doamne, acesta este ceasul Tău! Doamne, salvează întâlnirea Ta!"

De undeva, din tribunele din spatele nostru, s-a auzit un ţipăt. M-am întors brusc, fiind sigur că cineva fusese tăiat. Soldaţii au alergat pe gazon spre locul de unde se auzise strigătul. Atunci toţi am văzut un bărbat şi o femeie, bărbatul ţinând un băiat în braţe, venind grăbiţi direct spre platformă. De cealaltă parte a terenului, marşul se transformase într-un dans ritmic. Cei doi au ajuns la platformă. Şi, deodată, senatorul Bonhomme s-a repezit în spatele platformei, şi s-a aplecat spre cei doi.

în minutul următor, s-a întors, ţinând în braţe un băiat firav, de vreo opt sau nouă ani, care privea fix, uluit, cu ochii lui cenuşii adânciţi în orbite.

„îl cunosc pe acest băiat," a spus el, „este din cartierul meu. îi cunosc familia de când eram mic."

Senatorul Bonhomme ne privea pe rând pe fiecare, tremurând pur şi simplu de tulburat ce era. „Vede! Aceasta s-a întâmplat în timp ce vorbeaţi dumneavoastră," îi spuse el lui Earl. „Ochii lui s-au deschis! Vede!"

Eu încă nu înţelegeam. „Vreţi să spuneţi că ... a fost orb?" am întrebat.

Senatorul, exasperat, s-a întors spre mine, spunând: *„S-a născut* orb! A fost orb toată viaţa lui - până acum, în acest moment!"

încă ţinându-1 pe băiat în braţe, aproape că a alergat la microfon. La început, senatorul nu s-a putut face auzit, datorită cântecelor şi a bătăilor din palme. Dar treptat, văzând figura înaltă, cunoscută, a senatorului la microfon,

IL

ţinând băiatul în braţe, o parte din public s-a liniştit. Translatorul se pare că era prea uimit de cele întâmplate, ca să ne mai traducă ceea ce spunea senatorul mulţimii, dar curând am simţit o schimbare pozitivă în atmosfera stadionului. Cu toate că marşul continua, gălăgia încetase. Bătăile din palme se auzeau din ce în ce mai rar. Toţi ochii erau îndreptaţi acum spre senator.

Tribunele erau ca electrizate. Oamenii au început să plângă; ici şi colo am văzut mâini care se ridicau spre

cer. în cele din urmă, până şi preoţii cu robele roşii au încetat să mai cânte, şi s-au oprit nemaiştiind ce să facă.
Băieţelul, care era obiectul tuturor mulţumirilor, privea grav în jurul lui, zbătându-se încet în braţele senatorului. Nu ştiu care a fost impresia lui când a văzut pentru prima dată lumea, dar era evident că vedea, pentru că privirea i se oprea când la un obiect când la altul, întorcându-se în special spre tresele uniformelor generalilor. Deseori, el privea luminile stadionului care se aflau deasupra noastră, uitân-du-se fix la ele până când îi dădeau lacrimile.
Părinţii lui urcaseră treptele aflate pe o latură a platformei, şi stăteau acum în picioare alături de senator, care s-a întors şi 1-a pus pe băiat jos, între ei.
Eu continuam să privesc fix acea mulţime de oameni care se închina. Umăr lângă umăr, cu capetele ridicate în sus în adoraţie - oare unde mai văzusem aşa ceva? Şi apoi, desigur, mi-am amintit....
Când senatorul a plecat din faţa microfonului, l-am rugat pe translator să meargă la microfon, şi să facă o simplă chemare: Toţi cei care doresc să-L cunoască pe acest Isus plin de dragoste, să vină în faţă, pe terenul de joc.
Părăsindu-şi locurile, oamenii au început să vină cu

<rămada, sute şi sute. Mulţi dintre cei care se alăturaseră marşului preoţilor voodoo se grăbeau spre centrul terenului. Curând, mulţimea celor veniţi se întindea de lângă platformă în toate direcţiile. In douăzeci de minute, se strânseseră acolo cinci mii de oameni.
în ziua următoare, pe la mijlocul după amiezii, stadionul era ticsit; alte mii s-au înghesuit pe teren când s-a făcut chemarea. Au avut loc multe alte vindecări; unele - înaintea ochilor noştri, pe platformă, altele - în alte părţi ale vastului stadion. A treia seară după vindecarea copilului orb, am estimat că vreo 10.000 de oameni au răspuns invitaţiei noastre de a-L cunoaşte pe Domnul Isus.
Mulţi dintre cei care au putut ajunge destul de aproape de platformă, plângeau şi îşi mărturiseau păcatele, legate în special de practicarea vrăjitoriei şi închinarea la demoni. Tot felul de lucruri erau aduse înaintea platformei şi lăsate acolo: mingi din păr, bucăţi de lemn sculptat, mici săculeţi conţinând oase şi pene. Dintre toate lucrurile pe care le-am văzut în acea grămadă de gunoaie, cel mai mult m-a bucurat vederea a sute de robe roşii cu glugă.
Penultima noastră întâlnire se terminase. Stăteam la geamul camerei mele de la hotel, uitându-mă la lună, prea entuziasmat şi prea încântat ca să merg la culcare. încântat ... şi neliniştit. Oare ce se întâmplase, în realitate, la întâlniri? Un fel de isterie în masă? O reacţie a mulţimii care a răspuns la cântecele voodoo în primul minut, iar apoi, evanghelizării creştine în minutul următor, şi care putea tot atât de uşor să treacă înapoi, de cealaltă parte? Ce puteau cunoaşte aceste câteva mii, după trei săptămâni de întâlniri, despre realitatea lui Hristos? Ce se va întâmpla acum cu ei?

Teoretic, ştiam că, plecând de aici, noi îi lăsam în mâinile atotputernice ale lui Dumnezeu. Dar, practic, credinţa mea nu era destul de puternică, ca să cred că acest lucru era suficient.
„Doamne, arată-mi, Te rog, că acest lucru este adevărat! Arată-mi că, într-adevăr, s-a întâmplat ceva."
în dimineaţa următoare adeverirea a venit pe terasă. Luam micul dejun pe o terasă mare, în aer liber, la hotelul Riviera; grupul nostru de la Comunitate, senatorul Bonhomme, şi alţi membri ai guvernului, mai mulţi militari - acelaşi grup care ne întâlniserăm în fiecare dimineaţă pentru micul dejun şi rugăciune. Eram la masă împreună cu senatorul Bonhomme şi alţi şase bărbaţi, când ospătarul s-a îndreptat zâmbind spre noi.
„Bonjour, messieurs!" a spus, începând să ne umple ceştile cu cafea.
îl auzeam vorbind pentru prima dată. Un bărbat posac, care ne servise în fiecare dimineaţă, fără să spună

un singur cuvânt. Când a ajuns în dreptul senatorului Bonhomme, el a vorbit iarăşi, apăsându-şi mereu pieptul cu mâna liberă.
„El spune că," ni se adresă senatorul Bonhomme, întorcân-du-se spre noi, „în această dimineaţă, la trezire, n-a mai simţit acea mare greutate care îl apăsase tot timpul până atunci."
Aseară, el fusese la întâlnire, a continuat să traducă senatorul: nu s-a dus în faţa platformei, dar, în timp ce noi ne-am rugat pentru cei care se duseseră, şi-a spus în gând: „Isuse, dacă Tu Eşti Cel care aceşti oameni spun că Eşti, atunci eu vreau să Te urmez."
Văzând toate privirile îndreptate spre el, omul şi-a pus jos ibricul de cafea. Senatorul continua să traducă: „Toată viaţa mea această greutate fusese acolo. Gânduri. Gânduri

groaznice, rele. îmi era frică de mine însumi, frică să merg la culcare din cauza gândurilor care îmi veneau în minte."
Acum ospătarul plângea. Senatorul a tradus ceea ce spusese: „Azi dimineaţă, când am deschis ochii, greutatea aceea nu mai era. Aveam o senzaţie ca şi cum aş fi fost făcut din lumină, de parcă m-aş fi putut înălţa din pat. Nu mai exista nici o apăsare acolo, în interiorul meu."
Mai plângea cineva. M-am întors şi am văzut un al doilea ospătar; lacrimile îi curgeau pe obraji. Senatorul ne-a tradus: „Eu cunosc această uşurare. Şi eu avusesem astfel de gânduri. In urmă cu patru seri, când s-a făcut chemarea de la sfârşitul întâlnirii, pentru aceia care doresc o nouă viaţă, m-am dus în faţă. De atunci, m-am aşteptat ca gândurile rele să-mi vină iarăşi în minte, dar ele n-au mai venit. Acum, mintea mea este mintea unui om şi nu a unei fiare." Era rândul meu să-mi şterg ochii, în timp ce murmuram: „Doamne Isuse, iartă-mă, Te rog. Iartă-mă pentru că m-am îndoit de puterea Ta atotsuficientă."
în aceeaşi dimineaţă, am fost anunţaţi că dr. Duvalier ar vrea să primească pe trei dintre noi la reşedinţa lui prezidenţială.
Una dintre strălucitoarele limuzine a fost trimisă după noi. „De obicei, o audienţă la preşedinte durează cinci minute," ne-a spus un funcţionar care ne-a întâmpinat la poartă. „Nu ştiu când vă va primi înăuntru, dar acolo este camera unde puteţi aştepta."
înăuntru erau aproximativ cincizeci de oameni care aşteptau în imensa anticameră, cu genţi diplomat la picioarele lor. Am ocupat loc, pregătindu-ne pentru o aşteptare îndelungată, dar, spre surpriza noastră, uşa biroului prezidenţial s-a deschis imediat şi am fost invitaţi

înăuntru. Nu ştiu cum mă aşteptam să arate un dictator. Cu siguranţă nu mi-1 închipuiam ca pe acest om mic, solid, cu ochelari enormi, care s-a ridicat de la biroul său să ne salute, într-o engleză impecabilă, el s-a interesat dacă ne simţisem bine la ei. Am vorbit despre întâlniri, despre rezultatele extraordinare, despre răspândirea religiei voodoo în ţară.
De la cinci minute, discuţia s-a prelungit la zece, apoi la douăzeci de minute. Dr. Duvalier a pus o serie de întrebări despre rasele de animale şi procedeele de prelucrare a laptelui din Statele Unite. După treizeci de minute, el s-a uitat la ceas şi a spus: „Mi-ar face plăcere să continuăm această discuţie, dar mai sunt foarte mulţi oameni care aşteaptă."
„înainte de a pleca," am zis repede „putem să ne rugăm pentru ţara şi poporul dumneavoastră, aici, în acest birou?"
Toţi ne-am plecat capetele şi, împreună cu noi, dr. Duvalier cu personalul său. Noi trei ne-am rugat cu voce tare, cerând binecuvântarea lui Dumnezeu peste miile de oameni care luaseră parte la întâlniri, fie în mod personal, fie prin radio, şi peste noile vieţi care începuseră acolo. Apoi, cineva 1-a întrebat pe dr. Duvalier dacă are vreo dorinţă specială, pentru care să ne rugăm.
„Ploaia," a răspuns el imediat. „Rugaţi-L pe Dumnezeu să ne dea ploaie."
Ne-am uitat unul la altul, puţin nesiguri, dar ne-am plecat din nou capetele. „Doamne, Dumnezeule, Cel care ai turnat Duhul Tău peste inimile însetate, trimite, Te rugăm, ploaie şi peste acest pământ însetat."
La ultima întâlnire, din acea seară, am avut cea mai slabă audienţă dintre toate.
Motivul era destul de simplu. Nimeni nu a vrut să vină la întâlnirea de pe stadion pe acea ploaie torenţială.

204

11

Lanţul de aur

Era 24 mai 1975. Eu şi Roza ne urcam din nou în avion, în unul din avioanele de pasageri ale aeroportului internaţional din Los Angeles.

De data aceasta, nu mai era nici o mulţime să ne salute în timp ce decolam - numai Steve şi soţia lui, Debra, care ne conduseseră la aeroport. Nu era aici nici grupul îngrijorat din Biserica Armenească, nici o faţă îngrijorată. De fapt, de ce ar fi fost? Trecuseră 24 de ani de la primul nostru zbor, iar eu şi Roza, parcurseserăm mai bine de trei milioane
de kilometri.

Am mai schimbat câteva cuvinte cu Steve despre programul TV pentru Comunitatea din Portland, Oregon, la care el avea să lucreze în timp ce noi eram plecaţi. Roza a îmbrăţişat-o încă o dată pe Debbie, după care ne-am urcat în avion pe scara rulantă, acoperită. în acea seară zburam spre Honolulu, în drum spre Auckland, unde cele şaisprezece grupuri ale Comunităţii din Noua Zeelandă au pregătit o campanie de o săptămână intitulată „ISUS '75". După ultimele calcule, vizitatorii aveau să fie atât de mulţi, încât Comunitatea va trebui să închirieze terenul pentru curse numit Parcul Alexandra.

După decolare ni s-a servit cina. Pe urmă, Roza şi-a rezemat capul de geamul avionului pentru siesta obişnuită din timpul zborului. Era o ocazie favorabilă pentru a mă

L

pregăti să răspund la prima întrebare pe care mi-o vor pune miile de oameni: „Ce este, de fapt, această Comunitate?"

Cum ar trebui să răspund la o astfel de întrebare? Folosind cifre statistice? Desigur, ar fi interesante.

Mi-am scos un carneţel şi am notat:

* A luat fiinţă în urmă cu 24 de ani
* Este reprezentată în 50 de state ale SUA
* Are grupuri în 52 de ţări
* Numărul acestor grupuri este de 1650
* Mai mult de o jumătate de milion de persoane iau parte lunar la reuniunile grupurilor Comunităţii
* Rata de creştere: zilnic se înfiinţează un nou grup.

Am zâmbit când mi-am amintit visul lui Oral Roberts, de o mie de grupuri, care odată părea imposibil. Nu peste mult timp vom avea un număr dublu de grupuri. Am continuat să scriu:

* Tirajul lunar al revistei noastre *Voce:* 800.000
* 150 staţii TV, transmit programul nostru „Vestea bună".
* Audienţa săptămânală TV: patru milioane de telespectatori
* începând din 1965, 3 transporturi aeriene pe an

Mi-am pus stiloul jos. Era aceasta, într-adevăr, modalitatea de a prezenta Comunitatea? Statistici, enumerarea evenimentelor? De fapt, nu acestea erau esenţialul!

Să amintesc, atunci, multiplele noastre lucrări?

Una ar fi *vindecarea.* în Comunitate, nu am pus niciodată un accent deosebit pe vindecări, pentru că acestea tind să atragă toată atenţia asupra lor. Cu toate acestea, au avut

loc vindecări. Tot timpul! Uneori am invitat oameni care primiseră prin Duhul Sfânt darul vindecărilor şi i-am rugat să ţină un serviciu special de vindecare. De cele mai multe ori, în momente specifice, Dumnezeu s-a folosit de oameni obişnuiţi, care îşi vedeau de munca lor.

Darul meu, de exemplu, era darul ajutorărilor, nu al vindecărilor. Şi totuşi. . .
în luna mai a anului 1961, Comunitatea a trimis o mare delegaţie la Conferinţa Mondială Penticostală care, în acel an, a avut loc în Ierusalim. A fost foarte interesant să colindăm toate acele locuri pe care le cunoşteam din Biblie: Muntele Măslinilor, Poarta Frumoasă, Scăldătoarea Siloam. Aproape că ne-a părut rău că trebuia să mergem în sala de conferinţă. Acolo erau trei mii de participanţi, şi am rămas surprinşi fiindcă toată mulţimea părea a fi sosit deodată în hol, şi acum încercau să intre toţi în sală. Conferinţa era atât de populară încât delegaţii trebuiau să poarte un ecuson pentru a fi admişi în sală.
în acea aglomeraţie l-am întâlnit pe prietenul nostru Jim Brown, delegatul Comunităţii din Parkesburg, Pennsyl-vania, şi ne-am retras într-un colţ până când mulţimea celor care intrau s-a rărit.
„Dee-mos Shak-arr-ian?" Era vocea unei femei cu accent rusesc sau polonez. Am aruncat o privire prin sală să vad cine mă strigă.
„Iat-o!"
Jim arăta spre un loc anume. Prin mulţime, un bărbat şi o femeie îşi croiau cu greu drum spre noi. Femeia era măruntă şi rotundă, cu mult peste 50 de ani; bărbatul era îngrozitor de nenorocit, ceva ce rar mai văzusem. Trupul lui era îndoit sub forma cifrei 7; partea superioară a corpu-

lui său era paralelă cu podeaua şi umbla ţinându-se cu amândouă mâinile de baston.
„Dumneavoastră m-aţi strigat?" am întrebat-o pe femeie. Faţa bărbatului nici n-o vedeam.
„Da, domnule Shak-arr-ian. Bărbatul acesta are nevoie de ajutor!" Mi-a povestit cum 1-a găsit în afara oraşului, într-un adăpost improvizat. El o rugase pe această femeie să-1 conducă în sala conferinţei, fiindcă auzise că acolo „Isus vindecă oameni." Când au văzut că toate locurile sunt ocupate, cineva le-a sugerat să vorbească cu mine.
M-a umplut mila pentru acel omuleţ nenorocit. Amândoi, ne-a spus femeia, erau evrei. A trebuit doar să mă gândesc la evreii din Comunitate - la bărbaţi ca David Rothschild, preşedintele Comunităţii Beverly Hills - ca să-mi dau seama că Dumnezeu iubeşte într-un mod deosebit poporul legământului Său. Dar ce puteam face eu în acest caz? Nu aveam nici o influenţă asupra conducerii conferinţei.
Atunci mi-a venit o idee. Ce-ar fi să-i dau acestui om ecusonul meu pentru întâlnirea de după masă? Astăzi, Jim Brown va fi unul dintre oratori, dar eu ...
„Iată," i-am spus, în timp ce îmi scoteam ecusonul. „Prinde-ţi acest ecuson de haină - aşa vei putea intra!" Am îngenuncheat pe pardoseala din hol şi m-am dat pe spate, încercând să ajung la reverul hainei lui. în sfârşit, am reuşit să-i prind ecusonul de haină, şi eram gata să mă ridic, când am auzit o voce inconfundabilă:
Nu, Demos, nu-l părăsi acest om. Tu trebuie să te rogi pentru vindecarea lui! Chiar aici.
Am fost surprins. Aici? Acum? In holul de intrare, unde se găseau atâţia conducători penticostali renumiţi din întreaga lume? Am privit în sus spre Jim Brown. Avea

o experienţă mult mai vastă decât mine în domeniul vindecărilor, şi el ...
Tu, Demos. Chiar aici.
Aşadar, tot pe genunchi, i-am şoptit la ureche: „Domnule, îmi dai voie să mă rog chiar acum, pentru dumneata?"
Ca răspuns, omuleţul şi-a lăsat capul cu ochii închişi pe mâinile sprijinite pe cârjă.
„Doamne Isuse," m-am rugat, „îţi mulţumesc pentru că Tu ai făcut pe ologi să salte de bucurie, chiar pe aceste coline. Azi, Domnul meu, un alt olog vine la Tine, unul dintre aleşii Tăi." Lacrimi au început să brăzdeze faţa şi mâinile noduroase ale omului din faţa mea, căzând apoi pe pardosea, în jurul nostru au început să se adune oamenii.
„în Numele lui Isus Hristos," i-am spus, „îndreaptă-te!"
Am auzit un trosnet puternic.
La început m-am temut că în acel bătrânel fragil, s-a rupt ceva. Dar geamătul care s-a auzit când şi-a ridicat cu câţiva centimetri capul şi spatele, se datora uşurării, nu durerii. Cu un efort care făcea ca muşchii

gâtului său să se umfle, el s-a îndreptat încă câţiva centimetri. A urmat o altă pârâi-tură puternică. S-a forţat din nou, de parcă se lupta cu nişte lanţuri nevăzute. S-a ridicat şi mai sus.
Dacă până acum lumea din hol nu şi-a dat seama de ceea ce se întâmpla, strigătul ascuţit al femeii a făcut ca toate capetele să se întoarcă spre noi.
„O minune!" striga ea necontenit. „Asta este o minune!"
Omuleţul s-a îndreptat ultimii centimetri, şi m-a privit triumfător în ochi. Pretutindeni în jurul nostru se auzeau rugăciuni de mulţumire şi laude într-o mulţime de limbi.
Atunci, m-am ridicat şi eu. Am întins mâna şi am apucat

cârja omului. „Singur, în puterea Lui!" i-am spus. Imple-ticindu-se la început, pe urmă mai ferm şi cu mai mult curaj, el a păşit încoace şi încolo, cu spatele şi umerii drepţi.
în loc să vorbească despre subiectul pe care şi-1 planificase pentru acea după masă, Jim Brown a prezentat cele petrecute în holul de la intrare. Acum nu s-a mai pus problema intrării în sală a celor doi. S-au găsit locuri atât pentru ei, cât şi pentru noi, la balcon, pe primul rând. Din când în când, în timp ce Jim vorbea, omuleţul sărea în picioare de pe locul său.
„Eu sunt acela!" striga plin de fericire. „Eu sunt acela!" Şi sărea, alergând în sus şi în jos pe culoarul de la mijloc, până când m-am temut ca nu cumva, prin excesul său de zel, suprasolicitându-se, să nu plece acasă tot atât de nenorocit cum venise.
Da, întâmplarea aceasta puteam să o povestesc în Parcul Alexandra, măcar că nici acum nu o puteam explica mai mult ca atunci. Spre deosebire de oamenii care au darul vindecărilor, eu nu am căutat experienţa aceasta. Nici nu mi-am petrecut ceasurile şi zilele în post şi rugăciune, ca să mă pregătesc pentru această lucrare. Şi această putere deosebită n-a rămas peste mine decât momentan, deşi mulţi oameni în nevoie m-au căutat în toate celelalte zile ale conferinţei.
Cel mai bun lucru care-1 puteam spune oamenilor din Auckland era faptul că vindecarea este una dintre funcţiile normale ale trupului lui Hristos, şi că orice mădular din trupul Lui, poate fi chemat, în anumite împrejurări, să îndeplinească această funcţie. Atunci când cineva primeşte chemarea, cheia minunii pare să fie ascultarea.
Am privit-o pe Roza cât de bine dormea sub pătură. Cu un sentiment de vinovăţie, mi-am amintit de o anumită noapte din Downey.

o experienţă mult mai vastă decât mine în domeniul vindecărilor, şi el ... *Tu, Demos. Chiar aici.*
Aşadar, tot pe genunchi, i-am şoptit la ureche: „Domnule, îmi dai voie să mă rog chiar acum, pentru dumneata?" Ca răspuns, omuleţul şi-a lăsat capul cu ochii închişi pe mâinile sprijinite pe cârjă.
„Doamne Isuse," m-am rugat, „îţi mulţumesc pentru că Tu ai făcut pe ologi să salte de bucurie, chiar pe aceste coline. Azi, Domnul meu, un alt olog vine la Tine, unul dintre aleşii Tăi." Lacrimi au început să brăzdeze faţa şi mâinile noduroase ale omului din faţa mea, căzând apoi pe pardosea, în jurul nostru au început să se adune oamenii, „în Numele lui Isus Hristos," i-am spus, „îndreaptă-te!" Am auzit un trosnet puternic.
La început m-am temut că în acel bătrânel fragil, s-a rupt ceva. Dar geamătul care s-a auzit când şi-a ridicat cu câţiva centimetri capul şi spatele, se datora uşurării, nu durerii. Cu un efort care făcea ca muşchii
gâtului său să se umfle, el s-a îndreptat încă câţiva centimetri. A urmat o altă pârâi-tură puternică. S-a forţat din nou, de parcă se lupta cu nişte lanţuri nevăzute. S-a ridicat şi mai sus.
Dacă până acum lumea din hol nu şi-a dat seama de ceea ce se întâmpla, strigătul ascuţit al femeii a făcut ca toate capetele să se întoarcă spre noi.
„O minune!" striga ea necontenit. „Asta este o minune!"
Omuleţul s-a îndreptat ultimii centimetri, şi m-a privit triumfător în ochi. Pretutindeni în jurul nostru se auzeau rugăciuni de mulţumire şi laude într-o mulţime de limbi.
Atunci, m-am ridicat şi eu. Am întins mâna şi am apucat

cârja omului. „Singur, în puterea Lui!" i-am spus. împle-ticindu-se la început, pe urmă mai ferm şi cu mai mult curaj, el a păşit încoace şi încolo, cu spatele şi umerii drepţi.
In loc să vorbească despre subiectul pe care şi-1 planificase pentru acea după masă, Jim Brown a prezentat cele petrecute în holul de la intrare. Acum nu s-a mai pus problema intrării în sală a celor doi. S-au găsit locuri atât pentru ei, cât şi pentru noi, la balcon, pe primul rând. Din când în când, în timp ce Jim vorbea, omuleţul sărea în picioare de pe locul său.
„Eu sunt acela!" striga plin de fericire. „Eu sunt acela!" Şi sărea, alergând în sus şi în jos pe culoarul de la mijloc, până când m-am temut ca nu cumva, prin excesul său de zel, suprasolicitându-se, să nu plece acasă tot atât de nenorocit cum venise.
Da, întâmplarea aceasta puteam să o povestesc în Parcul Alexandra, măcar că nici acum nu o puteam explica mai mult ca atunci. Spre deosebire de oamenii care au darul vindecărilor, eu nu am căutat experienţa aceasta. Nici nu mi-am petrecut ceasurile şi zilele în post şi rugăciune, ca să mă pregătesc pentru această lucrare. Şi această putere deosebită n-a rămas peste mine decât momentan, deşi mulţi oameni în nevoie m-au căutat în toate celelalte zile ale conferinţei.
Cel mai bun lucru care-1 puteam spune oamenilor din Auckland era faptul că vindecarea este una dintre funcţiile normale ale trupului lui Hristos, şi că orice mădular din trupul Lui, poate fi chemat, în anumite împrejurări, să îndeplinească această funcţie. Atunci când cineva primeşte chemarea, cheia minunii pare să fie ascultarea.
Am privit-o pe Roza cât de bine dormea sub pătură. Cu un sentiment de vinovăţie, mi-am amintit de o anumită noapte din Downey.

Eram deja în pat; era miezul nopţii, timpul stingerii. Dar Roza nu avea stare. Se ridica din pat, mergea la fereastră, şi apoi venea şi se aşeza pe marginea patului.
Comportamentul ei m-a surprins. De obicei, eu eram cucuveaua de noapte, iar Roza cea care nu ajungea în pat suficient de repede ca să adoarmă.
„Ce-i cu tine, draga mea?" am întrebat-o. „Vreau să o sun pe Vivian Fuller," mi-a zis. „Pe Vivian Fuller?" Fullerii locuiau în partea de sud a New Jersey-ului. Domnul Fuller era preşedintele grupului nostru din Philadelphia şi, dacă îmi amintesc bine, atunci când am fost ultima oară la ei, soţia sa avea probleme cu ochii. Dar la ora asta din noapte?... „Roza, ştii ce oră este acum la New Jersey? Ora trei dimineaţa."
Roza a oftat. „Ştiu!" mi-a zis. „Da," a adăugat ea, „cred că ar fi mai bine să aştept până mâine dimineaţă."
Nu mai văzusem niciodată vreo situaţie în care Duhul Sfânt să facă o persoană să devină atât de agitată. Roza nu-şi mai găsea locul. S-a ridicat din pat pentru a se pieptăna încă o dată, apoi s-a culcat iar. Pe urmă iar s-a sculat, să vadă dacă era stins focul din sobă, şi iar s-a întors în pat. Iar s-a sculat să vadă dacă uşile sunt închise, şi iar înapoi în pat.
„Vai de mine! Draga mea, sun-o odată, înainte de a face gaură în covor!"
Roza s-a repezit spre telefon. Am fost surprins cât de repede a răspuns Vivian.
Roza a ascultat o vreme, apoi s-a întors spre mine: „Demos, du-te la celălalt telefon şi ascultă!" Am intrat în camera de zi şi am luat receptorul. „Vivian," zise Roza, „spune-i, te rog, şi lui Demos ce mi-ai spus mie!"

Vocea lui Vivian Fuller nu suna nici somnoroasă, nici supărată. Mi-a povestit că i s-a făcut un examen de specialitate la ochi, că a fost diagnosticată cu glaucom avansat, şi că acesta nu răspundea la tratamentul medical. Ştiind că va orbi, a încercat să se pregătească pentru această situaţie, petrecând multe ore încercând să umble prin cameră, cu ochii închişi, fără să se lovească de mobilă. Dar treptat, a apucat-o frica şi disperarea. în noaptea aceea depresiunea devenise insuportabilă. Stătea întinsă în pat şi se simţea abandonată de Dumnezeu şi de oameni. „Te rog, Dumnezeul meu!" s-a rugat ea în cele din urmă, „dacă mă iubeşti, atunci arată-mi aceasta, determinând pe cineva să-mi dea un telefon. Chiar acum, în toiul

nopţii!"
Un timp nu s-a mai auzit nimic în afară de zgomotul propriu al liniei telefonice.
„Vivian," zise Roza, „Dumnezeu nu numai că mi-a spus să te sun, ci mi-a mai spus ceva. Mi-a spus că te vei vindeca. O vindecare completă."
Speram că sunetul pe care l-am scos din cauza surprizei nu s-a transmis prin telefon până la New Jersey. Dar Roza continua să vorbească şi-i amintea lui Vivian toate lucrările minunate ale puterii lui Dumnezeu pe care le văzusem în decursul anilor la întâlnirile Comunităţii. După aceea, toţi trei ne-am rugat pentru vindecarea deplină a lui Vivian, începând chiar din clipa aceea. Când am închis telefonul, în Downey era ora 1:30, iar la New Jersey 4:30.
Peste câteva zile ne-a sunat Vivian. „Nu vă pot comunica nimic concret," a zis ea, „dar, în urma convorbirii noastre telefonice, după vreo oră, parcă mi-a plesnit ceva în cap. Nu ştiu cum să exprim altfel acest lucru. A doua zi m-am trezit şi m-am dus la medicul specialist. Singurul lucru pe

care mi 1-a putut spune a fost că, de la ultima examinare, nu a avut loc nici o înrăutăţire a situaţiei."
După câteva săptămâni, Vivian ne-a sunat din nou. Nu numai că boala fusese stăvilită, dar se observa o schimbare
în bine a situaţiei.
Au trecut luni de zile, şi apoi am organizat o conferinţă regională la Statler Hilton, New York. Am vorbit mulţimii de ascultători despre experienţa lui Vivian: cum câţiva din cei mai vestiţi specialişti de pe Coasta de Est au diagnosticat situaţia ei drept glaucom ireversibil. „Dar acum ..."
Vivian a urcat scările spre microfon. A vorbit despre îngrozitoarea evoluţie a bolii, cum îşi spunea în fiecare zi că poate era ultima dată când vedea faţa lui Herb. Pe urmă a vorbit despre noaptea aceea în care, deprimată la culme, s-a rugat ca cineva să o sune. Apoi, a vorbit despre apelul telefonic al Rozei, despre examenele medicale ulterioare şi despre constatarea care i-a produs atâta bucurie, că, sub acelaşi tratament care până atunci fusese ineficace, dintr-o dată starea sănătăţii ei a început să se îmbunătăţească. „Acum, în fiecare zi, îl laud pe Dumnezeu pentru vederea mea excelentă ," a spus ea în încheiere.
Şi Domnul a folosit în continuare ascultarea Rozei. Chiar în timp ce Vivian încă vorbea, câţiva ascultători s-au sculat de pe locurile lor şi au venit în faţă, pe platformă; în cele din urmă, douăzeci şi şase de persoane, bolnave de glaucom, stăteau pe podium. într-o atmosferă încărcată de credinţă, toţi cei prezenţi s-au rugat pentru vindecare. După şase luni, şapte din cele douăzeci şi şase de persoane, luau parte la întâlnirea de la Washington. Nu ştim ce s-a întâmplat cu celelalte nouăsprezece, dar toate cele şapte persoane au fost complet vindecate.

La fiecare conferinţă erau relatate experienţe similare, şi încă şi mai uimitoare decât aceasta. Un caz de cancer în ultimul stadiu a fost vindecat pe loc. Un cardiac a primit o inimă nouă (nu numai vindecată, ci o inimă *nouă,* din care a dispărut orice urmă de valve şi tuburi de plastic care fuseseră introduse la o operaţie anterioară). Un tânăr mort din cauza unei împuşcături cu un glonte de 9 mm, aflat într-un spital din Jacksonviile, s-a ridicat şi a cerut un pahar cu apă, după ce preşedintele unuia dintre grupurile noastre s-a rugat pentru el. La fel, un bărbat din Africa de Sud, care fusese declarat mort din punct de vedere clinic, a înviat după ce un grup al Comunităţii s-a rugat pentru el. Astăzi, el îşi poartă triumfător actul de deces în buzunarul de la piept. Şi, de fiecare dată, vindecarea a avut loc atunci când cineva a fost gata să asculte, indiferent cât de ridicolă sau lipsită de speranţă părea situaţia respectivă.
Sau . . . lucrarea noastră de răspândire a Evangheliei în întreaga lume.
Numărul pe care Dumnezeu 1-a dat în rugăciune unui grup de-al nostru în decembrie anul trecut - 1,250 miliarde de oameni la care să ajungem cu Evanghelia în 1975 -părea o cifră astronomică, ireală. Deşi întreaga eră a electronicii încă mi se părea ireală, totuşi, echipamentele electronice au fost cele cu care deja acum, în august, am putut ajunge la această mulţime nemaiauzită de oameni, pentru a le duce Evanghelia.
Până în momentul de faţă, programul radio al Comunităţii este transmis săptămânal în 21 de limbi, în

Europa, America Latină şi Asia. în Statele Unite, programul nostru TV de o jumătate de oră pe săptămână, „Vestea bună", a intrat în cel

de-al patrulea an de emisie. Anul acesta am transmis şi în Canada, Insulele Bermude, Australia şi Japonia. Un rol important în această lucrare 1-a avut fiul nostru Steve, care acum este directorul nostru de programe. Microfoanele, benzile de film etc. i-au devenit tot atât de familiare, pe cât sunt de incomode pentru mine. Şi acum mă înfior când mă gândesc la debutul meu în faţa camerelor de filmat. Ideea programului „Vestea bună", la fel ca aceea a întâlnirilor din cadrul Comunităţii, era de a găsi oameni care să vorbească despre experienţa lor cu Dumnezeu. Acest lucru părea destul de simplu şi, întrucât timpul de înregistrare în studio este extrem de scump, ne-am gândit să realizăm într-o săptămână primele treisprezece programe săptămânale de o jumătate de oră fiecare.

însă, când am păşit în studio şi am văzut mulţimea de cabluri, camerele de filmat, oamenii cu cronometrele, m-am proţăpit ca o vacă în faţa unui grajd nou. Instrucţiunile scenariului m-au zăpăcit. Aici *staţi în picioarel Aşezaţi-vă* acolo! Acum *întoarceţi capuV.* La ora şapte dimineaţa când s-au aprins reflectoarele, am început să transpir; la amiază arătam de parcă filmasem într-o cadă de baie.

Cel mai insuportabil a fost teleprompterul, o mică cutie ataşată camerei de filmat, în care era textul pe care-1 aveam de spus. Am inversat cuvintele, am încurcat frazele până când bieţii prieteni pe care îi intervievam au devenit tot atât de încurcaţi ca şi mine. După două săptămâni de filmare, pierdusem 10 kg şi tot entuziasmul pentru acel proiect. în disperarea mea, m-am adresat directorului de producţie, Dick Mann.

„Te rog, dacă este posibil, să nu folosim scenariile. Lasă-mă să vorbesc pur şi simplu cu oamenii!"

„Aşa ceva nu se poate în televiziune," m-a informat calm Dick. Timpul trebuie calculat în secunde. Operatorii trebuie să ştie întotdeauna cu precizie când trebuie să] filmeze şi ce trebuie sa filmeze."

Evident, părerea lui competentă a avut câştig de cauză - până când primele filme au sosit de la developat. Ele arătau un „robot", cu ochi sticloşi şi faţă de lemn.

Seria următoare am realizat-o într-un stil de amatori. Fără scenarii, fără repetiţii; doar rugăciune înainte, rugăciune în timpul înregistrărilor, rugăciune la sfârşitul înregistrărilor. Am uitat complet de tehnica filmării şi m-am concentrat numai asupra omului pe care-1 aveam în faţă. Dintr-o dată, cu toţii am simţit schimbarea, revărsarea Duhului lui Dumnezeu în studio. Camerele nu s-au mai defectat, oamenii soseau la timp, cele patru interviuri s-au încadrat perfect într-un program de o jumătate de oră. Dick Mann era tot mai uimit. întotdeauna când îmi dădea semnalul „încă un minut şi gata", peste exact 60 de secunde terminam!

S-au întâmplat lucruri şi mai greu de explicat. Odată, în Puerto Rico, am filmat 18 mărturisiri de credinţă pe care le alesese grupul de acolo. Totul era calculat. Filmarea trebuia făcută la lumina soarelui, dar ploua neîncetat.

In după-masa aceea, când trebuia să iau un interviu unui om care fusese vindecat de lepră, ploua cu găleata. Operatorii au acoperit aparatele cu prelate, iar noi ne-am pitit pe unde am putut şi priveam acea ploaie torenţială. Rogelio Parilla a sosit, şi eu i-am strâns ciotul de mână pe care mi 1-a întins. La început, am crezut că bucuria care strălucea în ochii lui făcea ca ziua să pară mai luminoasă, dar pe urmă am observat că soarele străpunsese norii cu o rază de lumină. Echipajul a scos husele de pe camerele de

filmat, şi Rogelio împreună cu doamna care venise să-1 traducă, au păşit în faţa camerelor.

Prin Sally Olsen el a mărturisit ce a simţit când, la vârsta de nouă ani, a aflat că are lepră. Agonia fizică a bolii a fost cu mult mai uşor de suportat decât despărţirea de familie şi izolarea într-o tabără de leproşi. Până atunci el nu văzuse niciodată un lepros; apoi, dintr-o dată, s-a trezit în mijlocul unor oameni a căror simplă privire îl îngrozea. Dar a urmat ceva şi mai grav. După câţiva ani, el a ajuns cel mai desfigurat dintre toţi, fiind atât de acoperit de răni încât până şi ceilalţi leproşi îl ocoleau şi-1 sileau să mănânce singur,

separat de ei.
Apoi, într-o zi pe când avea 22 de ani, un grup de credincioşi au vizitat tabăra de leproşi, şi el a auzit pentru prima dată mesajul despre Isus. Acesta 1-a transformat pe Rogelio dintr-un om nenorocit şi disperat, într-un om plin de dragoste şi bucurie. Dar boala îi distrusese deja complet corzile vocale, aşa că el L-a rugat pe Dumnezeu să-i redea vocea, ca să poată spune şi altor oameni despre viaţa nouă pe care o aflase.
Ceva mai târziu, el a auzit despre un serviciu de vindecare care urma să aibă loc în biserica penticostală din localitatea învecinată, Rio Piedras. în el s-a născut o speranţă inexplicabilă. A insistat în faţa autorităţilor până când a obţinut un permis de părăsire a taberei de leproşi, permis care se primea foarte greu. A luat parte la serviciul religios, dar a stat chiar în spate, la o bună distanţă de toţi ceilalţi.
Când cei care aveau nevoie de vindecare s-au dus în faţă, el a rămas pe loc până când s-au terminat rugăciunile pentru ceilalţi. Pe când stătea aşa, l-a cuprins deznădejdea. Vindecările se făceau, a observat el, prin punerea mâinilor,

şi nimeni nu ar fi fost dispus să se atingă de un lepros.
în sfârşit, nimeni nu mai era în faţa amvonului. Rogelio s-a grăbit înainte şi a îngenuncheat. Pastorul Torres s-a apropiat de el şi i-a pus ambele mâini pe cap. Pe urmă, i-a , pus mâinile pe faţă, pe umeri, pe spate, 1-a cuprins în braţe şi, în clipa aceea, Rogelio a ştiut că este vindecat.
Au trecut multe săptămâni până când medicii au putut să creadă ceea ce dovedeau propriile lor rezultate de laborator, şi anume, că Rogelio Parilla nu mai era un pacient cu o lepră activă. în cele din urmă a fost eliberat din tabără, şi de 25 de ani el predică peste tot în Puerto Rico. Dumnezeu nu numai că 1-a înzestrat cu o excelentă voce de orator, dar 1-a făcut să fie şi un bun cântăreţ. Cei care-1 însoţeau au păşit în faţă, şi Rogelio, într-un ritm vioi, a cântat spre gloria lui Dumnezeu.
Când ultimele acorduri ale cântării lui s-au stins, din-tr-o dată a soarele a dispărut în nori. Abia au reuşit operatorii şi cântăreţii să-şi acopere echipamentele şi instrumentele, că torentul de ploaie a început din nou cu toată intensitatea.
în aceeaşi seară, am împărtăşit această experienţă la întâlnirea grupului nostru din San Juan. „Nu a avut loc acea oprire a ploii torenţiale exact la timp pentru filmările noastre?" Am văzut în jurul nostru numai feţe nedumerite. Se părea că nicăieri în altă parte în San Juan, ploaia nu încetase de loc, nici o clipă măcar .. .
Aşa am realizat toate programele noastre TV timp de trei ani la rând - fără regie, fără repetiţii, bazându-ne numai pe călăuzirea Duhului Sfânt. Emisiunile nu erau realizate într-un stil profesionist, dar aveau calitatea că prezentau adevărul, având impact asupra oamenilor.

Fiecare staţie de emisie oferea, la sfârşitul programelor, un număr de telefon al grupului celui mai apropiat, pentru ca cei care, în urma celor auzite, se hotărau să înceapă o viaţă nouă, să poată lua legătura cu cineva din Comunitate. Aveam, undeva, o statistică a acelor apeluri telefonice de după emisiuni. Am început să scotocesc prin geanta de sub scaunul din faţa mea.
între timp, Roza se trezise şi privea plină de curiozitate coloanele de cifre pe care le înşirasem pe hârtie. „Ce înseamnă TV 13/3?" m-a întrebat ea. „Treisprezece emisiuni în trei zile," am lămurit-o eu. „Aceasta este norma de timp pe care o folosim pentru filmări, nu-i aşa? Şi n-a trebuit să repetăm nici o scenă până acum." Am continuat să scotocesc printre rapoarte. „încerc să găsesc câte apeluri telefonice primim după emisiuni,"
i-am explicat.
„Demos, *eu* cred," zise Roza după un timp, „că *numărul* apelurilor nu este atât de important, ca ceea ce s-a întâmplat. Un singur om, care să spună cum s-a schimbat viaţa lui, este suficient!"
Un singur om - dar, din miile de feţe, care experienţă s-o împărtăşesc? Mi-am lăsat gândurile să zboare la vest de Puerto Rico. Pe Coasta de Est a Statelor Unite; prin Vestul Mijlociu; peste munţi, până în

California, şi chiar mai departe, până la celălalt capăt al ţării, în Hawai. Atunci mi-a venit în minte Harold Shiraki.
Harold a fost primul om din Honolulu care ne-a sunat după ce programele au început să fie emise acolo, în septembrie 1972. în dimineaţa acelei zile de duminică, el nici nu intenţionase să deschidă televizorul, pentru că avea cu totul alte planuri.

Harold s-a născut pe o mică plantaţie de cafea din Hawai, al şaselea din şaisprezece copii. Fusese educat după cele mai bune tradiţii japoneze, să muncească din greu, să-i respecte pe ceilalţi, şi să fie supus autorităţilor.
Tatăl lui Harold suferea de „Parkinson"; când a ajuns prea bolnav ca să mai lucreze, copiii mai mari au întrerupt şcoala pentru a lucra ca să-şi ajute familia. Deoarece ei lucrau în fiecare zi ore suplimentare, Harold şi-a putut urma studiile şi a fost primul membru al familiei care a absolvit liceul.
După aceea, Harold s-a alăturat celorlalţi fraţi la lucru, ca să-i ajute pe fraţii mai mici să aibă aceeaşi şansă de a învăţa, în fiecare dimineaţă el se trezea la ora patru, se îmbrăca la o lampă de petrol şi făcea mulţi kilometri pe jos, până găsea o plantaţie unde să primească de lucru. După ce toţi fraţii şi surorile lui mai mici au reuşit să-şi termine liceul, Harold şi-a permis să se însoare şi să-şi întemeieze un cămin.
Intre timp, se mutase în Honolulu. întâi a lucrat ca docher, după aceea ca vânzător într-un magazin alimentar şi, în sfârşit, s-a privatizat. Obişnuinţa lui Harold cu munca grea, intensă, a început să-şi arate roadele. Prin anii '70 el reuşise deja să economisească o sumă considerabilă de bani.
Şi apoi, cea mai mare parte a economiilor sale i-au fost luate. A fost o acţiune subtilă, făcută cu zâmbetul pe buze, de către oameni în care până atunci se încrezuse. Când şi-a dat seama de ce s-a întâmplat, credinţa pe care îşi zidise întreaga viaţă s-a năruit.
Era o credinţă în efortul şi cinstea omenească - nu în Dumnezeu. Oficial, Harold era budist, dar, ca mulţi alţi oameni de pe insulă, el credea într-o varietate de zei şi de spirite. Dintre aceştia, unul - Odaisan, avea o deosebită

influenţă asupra oamenilor de acolo. Odaisan avea o statuie din piatră în templul japonez din Kona, pe care familia lui o consulta în legătură cu toate deciziile pe care trebuia să le ia. Când zeul era favorabil deciziei, statuia lui era uşor de ridicat. Când statuia abia putea fi clintită din loc, răspunsul
era negativ.
De-a lungul anilor, Harold a fost dezamăgit de aceste credinţe tradiţionale deoarece a văzut robia în care ele îi ţineau familia. Bătrâna sa mamă, care ajunsese între timp văduvă, şi-a trăit întreaga ei viaţă sub imperiul fricii, ca nu cumva să-1 supere pe cutare sau pe cutare zeu sau spirit.
Când Harold s-a mutat la Honolulu, a devenit membru al bisericii episcopale, pentru că aceasta părea să-i ofere eliberarea de astfel de temeri. El a încercat să-şi convingă mama să treacă la creştinism, dar aceasta i-a explicat că -deşi Isus era unul dintre zeii căruia i se ruga - El era interesat în primul rând de oamenii albi. In fiecare icoană, a continuat ea, Isus este reprezentat cu barbă, ceea ce dovedeşte că pe El nu-L prea interesează asiaticii.
După ce şi-a pierdut banii, Harold s-a dus la pastorul său. Acesta 1-a ascultat cu atenţie şi compasiune. A fost de acord cu el, că i s-a făcut o nedreptate, dar 1-a sfătuit să nu-i dea în judecată pe cei care îl jefuiseră. „In afaceri, astfel de evenimente nu sunt rare şi nici eu, nici tu, nu putem face nimic împotriva lor. Eu aş încerca să uit toată treaba asta urâtă."
Dar tocmai acesta era singurul lucrul pe care Harold nu-1 putea face. îşi pierduse pofta de mâncare, nu-şi mai vizita prietenii, stătea toată ziua închis în casă cu jaluzelele trase şi simţea cum ura din el sporeşte zi de zi. Cinste, sacrificiu, muncă intensă - dacă toate acestea nu-1 ajută pe om cu nimic; atunci ce sens mai are viaţa? Mai bine moartea.

Morţii puteau dormi, nu erau nici înşelaţi, nici jefuiţi.

Harold ştia că un prieten de-al lui avea o armă. Dar el nu va muri singur. înainte de a-şi lua viaţa, va termina cu alţi doi oameni.

Această idee s-a intensificat până când a devenit o obsesie. In final, nu se mai putea gândi la nimic altceva, într-o duminică. Trebuia să fie într-o duminică, deoarece el îi va spune prietenului său că dorea să meargă la vânătoare, într-o duminică de septembrie, de îndată ce începe sezonul de vânătoare . ..

A sosit duminica mult aşteptată de Harold. Soţia lui 1-a rugat să meargă la biserică (nu mai fusese la biserică de când a avut discuţia aceea cu pastorul.) Harold a clătinat din cap. „Cel puţin deschise televizorul," 1-a implorat ea. „Urmăreşte vreun meci." Indiferenţa lui ciudată faţă de toate lucrurile o neliniştea.

Harold a refuzat din nou, dând din cap, apoi şi-a privit soţia pe furiş. Ea nu trebuia să bănuiască nici o clipă ceea ce punea la cale. Desigur! A pornit televizorul. Va viziona programul de sport până când ea se va linişti şi va pleca la biserică. S-a uitat la ceas: era ora 10:35. Acolo, pe continent, meciurile de după amiaza trebuiau să fi început deja. A comutat pe canalul patru.

Acolo, doi oameni discutau. Unul era alb, celălalt - nu era sigur. Probabil, polinezian. (Ori de câte ori îmi amintesc, îmi vine să râd; de câte ori nu I-am mulţumit lui Dumnezeu pentru această curioasă calitate a fizionomiei armeneşti! Evreii cred că-s evreu, arabii mă cred arab. în America de Sud oamenii mi se adresează în spaniolă; în Orient mă iau drept indian şi acum, în Honolulu, sunt considerat havaian.) In starea sufletească confuză în care se afla, Harold nu

putea urmări discuţia celor doi. Era pe scaun în aceeaşi poziţie, aplecat spre ecran, ca în momentul în care şi-a reglat televizorul, studiind cu atenţie feţele celor doi oameni. Niciodată nu văzuse oameni din care să radieze
atâta fericire.

Harold a încercat să se concentreze asupra cuvintelor, dar gândurile lui erau prea învălmăşite. Aşa că a continuat să privească ţintă ecranul. în timp ce stătea aşa, parcă o pace ciudată s-a lăsat în încăperea aceea închisă şi întunecoasă. Dragoste. Armonie. Speranţă - parcă toate acestea s-ar fi revărsat din televizor.

După emisiune, pe ecran a apărut un număr de telefon. Harold stătea încă pe marginea scaunului, ca atunci când a pornit televizorul şi a schimbat canalul, repetând numărul de telefon ca pentru sine însuşi.

După câteva minute, Harold vorbea cu Roy Hitchcock, un membru al grupului nostru din Honolulu, şi auzea de la acesta nişte lucruri prea minunate, pentru a fi crezute. „Isus ştie totul despre situaţia dumneavoastră . . . Isus este răspunsul. . . Isus vă iubeşte."

Astăzi, Harold nu este numai un om de seamă în biserica lui episcopală, ci şi şeful programului Comunităţii din întreaga insulă. Nu şi-a mai primit niciodată banii înapoi, dar Comunitatea 1-a ajutat să scape de mânia pe care o avea împotriva răufăcătorilor. Nu numai viaţa lui a fost schimbată, ci el a ajutat multe sute de oameni să înceapă o
nouă viaţă.

Printre primele persoane cărora el le-a devenit îndrumător în viaţă s-a aflat şi mama lui, în vârstă de 81 de ani. Când aceasta a observat schimbarea produsă în viaţa fiului ei, a înţeles că exista o putere mai mare decât puterea tutu-

ror duhurilor şi a spiritelor la care se închinaseră ei până atunci. Ea şi alţi membri ai familiei au făcut un adevărat rug din mormanul de idoli pe care-i aveau în case şi le-au dat foc în curtea unei biserici. Mama lui Harold a murit în 1973, ca o credincioasă senină şi radiantă.

Experienţe ca acestea ne-au asigurat că televiziunea avea un rol important în viziunea în care eu văzusem întreaga lume revenind la viaţă.

In aceeaşi situaţie se afla şi minunea modernă a transportului cu avioanele supersonice. înşiram mereu toate ţările în care am ajuns prin aceste legături aeriene: Anglia, Suedia, Norvegia, Franţa, Italia, Japonia, Filipine, Vietnam, India - peste 50 de ţări. în cele mai multe ţări, după săptămâni de evanghelizare, a rămas ceva mult mai important: câte un grup local - deseori mai multe - un centru permanent pentru

activitatea credincioşilor laici.
în alte ţări, ca Finlanda, Estonia, Iugoslavia, nu am putut decât să ne întrebăm care vor fi rezultatele lucrării pe termen lung şi să ne rugăm pentru ele. îmi amintesc de prima mea vizită într-o ţară comunistă şi de hotărârea care s-a născut atunci în mine.
Am ajuns în Cuba imediat după venirea lui Castro la putere, şi micul nostru grup a fost cazat la fostul hotel Havana Hilton, actualmente *Cuba Liberă.* Castro îşi instalase cartierul general în hotelul care era împânzit de oameni înarmaţi, dar pe el nu l-am văzut niciodată. Intr-o noapte, pe la orele două, când am vrut să mă culc, am ştiut dintr-o dată că dacă m-aş îmbrăca imediat şi aş lua liftul care duce la restaurant, aş da nas în nas cu Castro. Aveam destulă expe-

rienţă cu Duhul Sfânt, pentru a pune la îndoială o astfel cunoaştere inexplicabilă, aşa că m-am îmbrăcat în linişte.
Roza a deschis ochii. „Unde mergi la ora asta?"
„Jos, să-1 întâlnesc pe Castro," i-am spus.
Roza cunoştea îndemnurile Duhului Sfânt. „E minunat,"
a zis ea somnoroasă.
Jos în restaurant, un grup de militari foarte tineri, cred că aveau doar 15-16 ani, erau singurii oaspeţi. Stăteau la bar şi serveau citronadă. Cu câţiva ani în urmă, la ora asta, mi-a spus ospătarul, acest local era tixit de lume. „Nord americani," mi-a zis el cu melancolie. „De la cazinou," continuă el, arătând cu mâna spre sălile de joc goale de la mezzanin. „Pe ei nu-i interesa cât pierdeau."
Mi-a notat comanda, o porţie de îngheţată, şi s-a îndreptat cu un oftat spre bucătărie. După ce a adus-o, a mai rămas în preajma mesei, părând bucuros că are cu cine schimba o vorbă. Spaniola cubaneză era diferită de spaniola mexicană, pe care o ştiam din copilărie, dar ne-am înţeles fără prea mari dificultăţi.
„Când va veni preşedintele Castro aici în noaptea asta," i-am zis, „n-ai vrea să-i spui că eu sunt un producător de lapte din California, şi că aş fi bucuros să-1 întâlnesc?"
„în noaptea asta?" m-a întrebat mirat ospătarul. „El nu va veni în noaptea asta. Nu vine niciodată atât de târziu aici!" Mi-am terminat îngheţata. „în această noapte va veni." Ospătarul m-a privit mirat. „V-,a spus cineva că preşedintele Castro va veni aici?"
Am stat pe gânduri înainte de a-i răspunde. „Da," am recunoscut eu, „mi-a spus cineva!"
Omul a clătinat din cap, zicând: „Este imposibil. Nu vine niciodată după orele 22:00."

Şi, într-adevăr, se părea că ospătarul avea dreptate. Au mai trecut cinci minute. Apoi zece. Tinerii militari au plecat Mi-am scos cecul, şi m-am îndreptat spre casierie. în timp ce casierul îmi dădea restul, pe coridor s-au auzit nişte paşi grei. Pe uşă au intrat 18-20 de bărbaţi în uniforme verzi, cu bărbi negre; unii purtau carabine, alţii pistoale automate produse în Statele Unite. în mijlocul grupului se afla Fidel Castro.
Castro s-a aşezat la o masă şi a comandat o friptură, în timp ce membrii gărzii personale au luat loc prin sală şi, fiind numai eu acolo, se uitau spre mine. Am văzut cum ospătarul s-a plecat spre Castro, şoptindu-i ceva. M-a privit şi el, şi mi-a făcut semn să iau loc la masa lui.
M-am aşezat la dreapta lui, conştient fiind că soldaţii mă urmăreau cu armele.
Castro mi-a pus o serie de întrebări privitoare la fermele de lapte din California, şi a fost dezamăgit când i-am refuzat oferta de a-mi comanda o friptură. „Când voi veni în vizită la Dvs.", mi-a zis el, „voi bea un galon de lapte ..." Bărbaţii răspândiţi în sală au izbucnit în râs. Spre uşurarea mea, îşi lăsaseră armele jos, şi câţiva dintre ei chiar şi-au aprins ţigările.
Până acum nu-1 cunoscusem pe conducătorul revoluţiei decât din cuvântările sale interminabile de la radio; din cauza asta am fost pur şi simplu surprins când am descoperit în el un ascultător plin de atenţie şi judecată. „Şi ce v-a adus în Cuba?" a întrebat el după o vreme.
I-am spus că un grup de-al nostru venise în Cuba pentru a-i cunoaşte pe cubanezii care lucrează în acelaşi domeniu ca noi, pentru a le spune cum lucrează Duhul Sfânt în mijlocul unor oameni ca ei, din alte ţări.

Din nou, spre surprinderea mea, mi s-a părut că era sincer interesat. Mi-a spus că el fusese odată pacient al unui spital din Brownsville, Texas. „în fiecare săptămână apăreau la televiziune doi oameni. Unul era Billy Graham, celălalt Oral Roberts. Impresia mea a fost că amândoi erau oameni cinstiţi şi ceea ce spuneau ei era adevărat."
Discutam de 35 de minute, când un nord american, foarte beat şi foarte furios, a apărat la masă. „Voi nu răspundeţi niciodată la scrisori?" a întrebat el. „De trei luni aştept să primesc un răspuns de la acest aşa-zis guvern!"
Nu am putut înţelege prea multe din ceea ce spunea, dar până la urmă am dedus că era proprietarul unui club de noapte pe care guvernul revoluţionar îl închisese. Am fost uimit de îndrăzneala acestui om în sala plină de soldaţi, dar se vedea că era prea ocupat de problemele sale ca să-şi dea seama de aceasta. „Şi oamenii voştri pierd bani," a spus el. „Să nu uitaţi! Eu am adus aici această afacere bună!"
Faţa lui Castro s-a făcut aproape tot atât de verde ca uniforma sa. „Afacere bună?" a întrebat el. „Aşa o numiţi? Jocurile de noroc şi casele de toleranţă? Acestea sunt singurele lucruri care vă interesează în ţara aceasta?"
Am încercat să mă uit în ochii proprietarului clubului. Cu siguranţă, nimeni nu putea fi aşa beat şi atât de preocupat de sine încât să nu observe strigătul din această întrebare! *V-a păsat vouă vreodată de noi? Ne-aţi cunoscut voi vreodată cu adevărat?*
Dar bărbatul acela nu mai putea fi atent la nimic. „Nu veni dumneata cu cuvântări moraliste!" a zis el. „Cubanezii au câştigat mulţi bani din această afacere. De ce, de fiecare
dată.. ."
Castro s-a ridicat de la masă, fără să fi terminat de

mâncat. în timp ce se îndrepta spre uşă, urmat de militari, el s-a întors de la jumătatea drumului, a venit la mine şi mi-a întins mâna.
„Mă bucur mult că aţi venit," mi-a zis. „Eu aş dori.. ."
Faţa îi era încă verde de supărare, şi nu şi-a terminat fraza. într-un minut au dispărut cu toţii. Proprietarul clubului s-a luat după ei, iar eu am rămas singur la masă. M-am uitat la ceas; era 3:05 noaptea.
Eu aş dori...
Eu aş dori ca, în Cuba, să vină mai mulţi oameni din ţara dumneavoastră, care să se roage, în loc să rişte la jocurile de noroc?
„Ce s-ar întâmpla atunci?" m-am întrebat, în timp ce urcam cu liftul. Cum ar arăta lumea astăzi, dacă milioanele de turişti americani ar fi călătorit ducând dragostea lui Dumnezeu pentru ţările pe care le-au vizitat?
Ce-ar fi dacă ei ar face acest lucru acum? ...
Din acea noapte, aceasta a devenit dorinţa mea arzătoare, oriunde mă întâlneam cu câte un grup de-al nostru. Mergeţi! Răspândiţi vestea cea bună! Călătoriţi pentru Dumnezeu! Ajutaţi la schimbarea imaginii turistului pe care lumea o vede atât de des.
Şi oamenii noştri *au plecat.* Au plecat ca unii care bene-ficiaseră de credincioşia altor locuri şi secole, şi s-au întors să plătească o mică parte din datoria noastră.
Mi-a venit în minte o seară de septembrie 1966, din Moscova, la 7 ani după vizita din Cuba. Acolo, într-o biserică baptistă, în faţa a 2.200 de oameni, am avut ocazia să vorbesc despre credincioşii penticostali care au trecut munţii cu căruţele lor acoperite şi au ajuns în Armenia. Două mii două sute de oameni s-au ridicat în picioare, şi-au

ridicat mâinile spre cer şi au izbucnit în lacrimi de bucurie, atunci când Duhul Sfânt a coborât peste biserică.
Ziua următoare am avut ocazia să relatez aceeaşi întâmplare pentru postul de radio Moscova. Aici, am mulţumit din adâncul inimii mele poporului rus, pentru că ne-a adus inestimabilul dar al lui Dumnezeu.

Mi-am lăsat scaunul câţiva centimetri pe spate, şi am închis ochii. Oameni din toată lumea, care se întorc de la moarte la viaţă - da, aceasta era Comunitatea.
Şi aşa o văzusem eu în Downey, în locuinţa noastră. Ce altceva văzusem eu în viziunea mea? Da, oameni care învi-au nu numai pentru Dumnezeu, ci şi pentru ceilalţi. Oameni care trăiseră izolaţi, acum se strângeau laolaltă, descope-rindu-se unii pe alţii. Aceasta era Comunitatea noastră.
în ultimul timp, la sesiunea de deschidere a convenţiilor, noi obişnuiam să le cerem participanţilor să ne răspundă prin ridicarea mâinii la întrebările pe care le punem. Câţi credincioşi episcopali sunt astăzi aici? Câţi prezbiterieni? Câţi baptişti? Pentru mine, cel mai important nu era faptul că primeam răspuns la fiecare întrebare, ci faptul că de fiecare dată vedeam mâini ridicate pretutindeni în sală. Catolicii şedeau lângă metodişti, quakerii lângă adventiştii de ziua a şaptea, aşa că, atunci când Duhul Sfânt Se cobora peste adunare, cei doi domni de pe rândul al şaptelea care se îmbrăţişau, puteau fi membri a d@uă biserici care de secole nu avuseseră nici o legătură una cu alta.
Rase care se întâlneau. Astăzi relaţiile s-au schimbat, dar în anii 1950, separarea rasială era încă o problemă în multe părţi ale ţării. îmi amintesc de pregătirile unei Conferinţe mondiale în Atlanta. Am închiriat sala de bal a unui mare

hotel din centrul oraşului, am rezervat peste o mie de camere de hotel pentru cinci zile, am perfectat la radio un program de emisie şi am tipărit formularele de înregistrare la conferinţă - toate cele necesare pentru strângerea unei mulţimi atât de mari.
Apoi, cu vreo lună înainte de conferinţă, conducerea hotelului a aflat că noi, ca întotdeauna, aşteptam mai mulţi oameni de afaceri de culoare. Ca urmare, conducerea hotelului a hotărât să aranjeze aşa-numitele cazări identice în vecinătate. Ni s-a explicat că bărbaţii de culoare vor putea urmări întâlnirea prin intermediul unui circuit TV închis, din nişte fotolii „luxoase".
Pentru a transfera conferinţa la Denver, într-un timp atât de scurt, a fost nevoie de un imens număr de convorbiri telefonice. Acolo, la Denver, am observat un fenomen curios. Numărul participanţilor de culoare nu numai că a fost mare, dar era cu mult peste aşteptările noastre. In sfârşit, proprietarul unui magazin de confecţii din Atlanta a aruncat o lumină asupra acestui fenomen. „De luni de zile prietenii mei mă tot întrebau de ce voiam să iau parte la aceea întâlnire de rugăciune a albilor. Dar, după ce au aflat de hotărârea dumneavoastră de a schimba hotelul, a trebuit să închiriez un autobuz, ca să-i aduc pe toţi cei care voiau să vină cu mine. (De altfel, în vara anului 1973, am organizat o conferinţă regională în Hyatt House, Atlanta, unde am avut în fiecare seară cam 1.500 de participanţi atât albi, cât şi de culoare împreună.)
Generaţii care se întâlneau. Acum, Richard şi frumoasa lui soţie, organiza la fiecare conferinţă câte un program al tineretului. De multe ori, am trecut prin holul unui hotel, pe lângă vreun tânăr cu părul lung şi un bărbat de vârstă

mijlocie, în costum, care vărsau lacrimi de împăcare, fiecare pe umărul celuilalt.
Oameni din toate păturile sociale care se întâlneau împreună. Mulţi oameni de culoare şi albi se întâlnesc în cele peste o sută de grupuri ale Comunităţii din Africa de Sud. Protestanţi şi catolici îşi cer scuze unii altora, şi se îmbrăţişează plini de bucurie, în grupurile noastre din Belfast, Irlanda de Nord.
Oamenii dărâmă toate zidurile de despărţire dintre ei. Mi-am amintit de o doamnă care, în mod literal, avusese nevoie de un zid între ea şi cei din afară, pentru a se simţi confortabil. Sarah Elias era cântăreaţa care studiase pianul la Julliard în New York, şi cântase sub bagheta lui Leopold Stokowski. Nimeni nu-şi putea imagina că această doamnă înaltă, elegantă, ar putea avea vreo problemă în lumea asta. Aşa că, atunci când ea a solicitat o „cameră cu un singur pat" cu ocazia unei conferinţe regionale în Indianapolis, nimeni nu şi-a închipuit că în spatele acestei cereri se ascundea o teamă de respingere care o chinuise toată viaţa.
S-a ajuns la concluzia că era nevoie de toate paturile din hotel, pentru a caza întreaga mulţime care dorea să ia parte la acea conferinţă din mai 1972. „Regret nespus de mult", i-a spus recepţionerul, „dar suntem

nevoiţi să vă cazăm într-o cameră cu două paturi." Şi-a verificat lista. „Doamna cealaltă era sora Francis Clare, de la Şcoala de maici Notre Dame. „Sunt sigur că vă veţi bucura de compania acesteia." în schimb, Sarah Elias era sigură de contrariu, deoarece fusese crescută de nişte credincioşi aparţinând de Holiness Church într-un orăşel din Pennsylvania, şi fusese învăţată ca, în general, să nu aibă încredere în călugăriţe. Dar adevărata problemă era tragica ei copilărie. Pe când

era doar o fetiţă, tatăl ei a împuşcat-o pe mama ei, apoi ea şi-a petrecut anii într-un orfelinat. A fost înfiată de o familie, apoi părinţii ei adoptivi au dezmoştenit-o. Din toate aceste experienţe ea a învăţat că oamenii o resping. De aceea, în afara orelor de lucru, se izola de toţi ceilalţi oameni, punând în mod literal un zid între ea şi lume.

Aşa cum am amintit, nimeni nu a ştiut aceste lucruri, până când ea a păşit în camera hotelului, unde a întâlnit-o pe cealaltă doamnă. Sora Francis Clare era o creştină înţeleaptă, care avea darul de a-i ajuta pe alţii să-şi rezolve problema amintirilor dureroase. Ea a întrebat-o pe Sarah dacă putea să se roage pentru ea. In orele care au urmat, au ieşit din ea toate acele sentimente care o stăpâneau: frica, mânia, amărăciunea şi, în sufletul ei, şi-au făcut loc dragostea şi acceptarea lui Dumnezeu.

Când am văzut-o pe Sarah în acea seară, faţa îi era aşa de schimbată, încât am invitat-o la microfon să ne spună ce s-a întâmplat. Apoi s-a aşezat la pian. După ce a terminat de cântat, toţi cei prezenţi s-au ridicat în picioare şi au aplaudat-o până când a început să cânte din nou. De patru ori am aplaudat-o în picioare şi, la sfârşit, toţi am înţeles că Duhul Sfânt fusese peste ea şi cântase prin ea.

Acum, Sarah Elias reprezenta o întreagă categorie de persoane căreia Comunitatea îi era de folos: femei implicate în afaceri sau având o anumită profesie. La început, eu fusesem atât de preocupat de bărbaţii care îşi iroseau viaţa, încât nu vedeam nimic altceva. Femeile din anii de început ai Comunităţii - şi erau multe - erau în general soţiile unor astfel de oameni, femei credincioase, care căutau o cale de a-i aduce şi pe soţii lor la credinţă. Apoi, pe măsură ce Comunitatea a ajuns mai cunoscută,

a apărut un nou grup de femei. Căsătorite sau necăsătorite, tinere sau mai în vârstă, ele erau persoane cu un loc de muncă care - la fel ca bărbaţii - se simţeau lăsate pe dinafară de programele tradiţionale din biserici. Cercuri de cusut, tombole, conversaţii la o cafea - toate acestea erau tot atât de inacceptabile pentru profesoare, doctoriţe, secretare, ca şi pentru mine. Acum, la întâlnirile Comunităţii participau artiste, avocate, muncitoare din fabrici. *„ Vânzătoare"* mi-am notat eu pe hârtie. *„Asistente. Ziariste."*

„Demos?"

Roza era cea care mă atenţiona. Am ridicat privirea şi abia atunci am văzut stewardesa care ne întindea o tavă cu sandvişuri. într-o oră şi ceva vom ateriza la Honolulu.

Stewardese", am adăugat la notiţele pe care le aveam în faţă. La ultima conferinţă au luat parte cinci sau şase stewardese. Mi-am revizuit însemnările. Evanghelizare în întreaga lume, folosind toate metodele posibile, pentru toate categoriile de oameni. Era acesta un portret al Comunităţii?

Oare ce spusese Roza? Vorbeşte despre o singură persoană şi arată cum s-a schimbat ea! Era adevărat - toate statisticile din lume la un loc nu ar putea să-i facă pe oameni să înţeleagă minunea naşterii din nou, făcută de Duhul Sfânt.

Dar de unde să încep? Şi unde să termin? Dacă aş vrea să relatez experienţele lui George Otis, Walter Balck, sau Ralph Haines, aş depăşi cu mult timpul disponibil şi ar trebui să las pe dinafară evenimentele la fel de interesante din viaţa lui Jim Watt, Otto Kundert şi Don Locke.

Acum, în Comunitate există mii de astfel de întâmplări,
unele mai minunate ca altele, toate fără pereche, şi totuşi,
legate de celelalte într-un lanţ de aur. Toate legate unele de altele . . .

De ce n-aş spune povestea unei astfel de legături, de ce n-aş vorbi despre o secvenţă a unei reacţii în lanţ care este Comunitatea Oamenilor de Afaceri ai Evangheliei Depline...?

Era într-o vineri dimineaţa, la începutul anilor 1960, când am primit un telefon de la un tânăr, care mi-a spus că ne-am întâlnit recent la o conferinţă a Comunităţii din Oklahoma. „Domnule Shakarian," mi-a zis tânărul, „aş dori să aveţi o discuţie cu unchiul meu. Eu cred că el este gata să-L cunoască pe Hristos."
„Cine este unchiul dumitale?" am întrebat.
„Shannon Vandruff."
Numele îmi părea oarecum cunoscut. „Unde locuieşte?"
Mi-a dat adresa dintr-un cartier elegant din Downey.
„Cu ce se ocupă?" am întrebat eu, puţin impacientat.
„E un titan al construcţiilor," mi-a zis. „Aţi auzit de „Cinderella Homes"? Este compania lui."
Primul meu gând a fost că eu nu-i voi putea vorbi niciodată *acestui* om! în regiunea noastră toată lumea cunoştea „Cinderella Homes" - era o companie gigant.
Dar, în cele din urmă, i-am promis tânărului că îl voi suna pe Shannon Vandruff şi, ziua următoare, sâmbătă, am şi făcut-o. Departe de a fi tipul de om care mă aşteptam să fie, Shannon s-a dovedit a fi un partener de discuţie cu care îţi făcea plăcere să vorbeşti. Nepotul lui avea dreptate. Shannon era gata să primească vestea bună a lui Isus Hristos. El şi soţia lui, Veta, ne-au invitat pe Roza şi pe mine în casa lor spaţioasă, de lângă terenul de golf, iar mai târziu ne-au însoţit la o conferinţă a Comunităţii, la Phoenix, Arizona, unde au primit amândoi botezul cu Duhul Sfânt.
Un nou nume intrase în reacţia în lanţ. Dr. Ray Charles Jarman era preotul marii biserici din South Gate,

California, pe care Vandruffs o frecventa de 14 ani. în urma predicilor excepţionale ale lui Jarman, biserica crescuse foarte mult şi beneficia de o clădire proprie în valoare de peste un milion de dolari. Biserica era dotată cu scaune tapiţate, covoare groase, instalaţii de aer condiţionat şi sculpturi din marmură de import. Dr. Jarman avea, de asemenea, un program radio zilnic şi reprezenta o forţă în viaţa intelectuală din California de Sud.
Singurul lucru despre care familia Vandruff nu-1 auzise predicând era vestea despre mântuirea prin Hristos. Ca mulţi alţi slujitori educaţi ai bisericii, el încetase cu mult timp în urmă să mai creadă în dumnezeirea lui Isus, în minuni şi în alte concepte „neştiinţifice." In schimb, era un preot conştiincios, care dorea sincer să ofere bisericii sale ceva real.
De 50 de ani căuta această realitate, care îi scăpa mereu printre degete. Aderase la grupări teologice eretice, cum sunt: Ştiinţa religioasă, Noua Gândire, Unitatea Creştină, Ştiinţa Creştină. Simţindu-se tot mai gol înlăuntrul său, s-a întors spre religiile orientale şi, timp de trei ani, 1-a avut ca mentor printre alţii, pe Paramahansa Yogananda. După aceea s-a ocupat de ocultism şi teozofic
în 1961, înainte ca drogurile să fie interzise, el s-a internat într-o clinică particulară din San Francisco şi a plătit o asistentă, un medic şi un psihiatru care să stea cu el timp de douăzeci şi patru de ore, pentru a face o experienţă cu LSD. Dar, în loc ca această experienţă să-1 ajute să primească o revelaţie de la Dumnezeu, el s-a trezit cu nişte coşmaruri teribile care l-au urmărit luni de zile.
între timp, Shannon Vandruff, după propria sa convertire, s-a străduit cu orice preţ să-1 aducă pe Jarman la o întâlnire a Comunităţii. Dar preotul, om de o vastă cultură, s-a arătat

complet dezinteresat de aceasta. Timp de aproape patru ani, Shannon a continuat să insiste pe lângă Jarman să vină. In final, chiar simpla lui vedere îi producea preotului repulsie.
în sfârşit, un prieten comun 1-a invitat pe Jarman la o seară de „părtăşie şi muzică creştină" la familia Vandniff. Dând din umeri, Jarman a acceptat. Ce-ar pierde în fond? Avea să fie încă o experienţă, pe lângă multe altele.
Aşa s-a întâmplat că în august 1965, Ray Charles Jarman a ajuns la familia Vandniff, însoţit de alţi trei membri ai bisericii sale. Enorma cameră de zi a familiei Vandniff era atât de plină, încât era greu să găseşti un loc unde să te aşezi. Jarman i-a văzut pe aceşti oameni radiind, fapt care 1-a surprins şi 1-a deranjat în acelaşi timp. Dacă nu i-ar fi adus pe ceilalţi trei împreună cu el, ar fi plecat chiar atunci.

Pe măsură ce timpul trecea, Jarman se simţea tot mai indispus. Oamenii cântau, se rugau, depuneau mărturii urmate de exclamaţii de felul, „Lăudat să fie Domnul!" Se gândea la ce ar spune prietenii săi de la universitate, dacă l-ar vedea aici.
Apoi, pe la mijlocul întâlnirii, uşa din faţă s-a deschis, şi a apărut o femeie sprijinită de o parte şi alta de câte un bărbat; o femeie atât de slabă, cum el nu mai văzuse vreodată. La ochi avea cearcăne mari, iar hainele îi atârnau ca şi cum nu ar fi fost nimic sub ele.
Această femeie era sora mea Florence.
In timp ce Jarman privea îngrozit, cei care o sprijineau au traversat camera şi au aşezat-o într-un fotoliu. De la accidentul de maşină pe care-1 avusese Florence, trecuseră 25 de ani. Perioada aceea a fost ca o slujbă religioasă de un sfert de secol. De câte ori nu cântase Florence la pian în multe din întâlnirile noastre şi în multe biserici din SUA! Acum, exact aşa cum visase, ea murea încet - având o

formă rară de cancer.
„Florence Shakarian Lalaian," a întrebat-o Shannon, „ai suficientă putere să ne cânţi ceva?"
Florence a zâmbit. „Voi încerca," a răspuns ea. Şi-a pus amândouă mâinile pe frunte, apoi şi-a împins capul în sus, pentru că nu avea suficientă putere ca să şi-1 ridice. După aceea a început să cânte.
Atunci, Ray Jarman s-a trezit faţă în faţă cu realitatea pe care o căuta de atâta vreme. Jarman era un bun cunoscător al muzicii de operă. Dintre cântăreţii de operă contemporani pe cei mai mulţi îi audiase, „dar aşa voce încă nu auzise," mi-a spus el mai târziu. „Când a cântat mi s-a părut că un înger stătea în picioare în încăpere." Florence a cerut celor prezenţi să cânte împreună cu ea refrenul cântării „Ce mare Eşti". Toţi au cântat refrenul, dar vocea ei plutea peste toate celelalte, tot mai sus, ca un cântec de ciocârlie, până când Jarman a avut impresia că se simte la porţile cerului.
Aceasta a fost ultima cântare cântată de Florence, iar pentru Ray Jarman a fost prima dată când a plâns în public.
Obiceiul de a diseca toate lucrurile cu mintea lui era aşa de adânc înrădăcinat în el, încât se împotrivea la ceea ce cunoştea acum în duhul lui. I-au trebuit câteva luni ca să îndrăznească să treacă dincolo de ceea ce putea înţelege cu mintea. El a îngenuncheat în camera lui - un alt lucru care nu i se mai întâmplase - avându-1 pe Shannon Vandruff ca martor, şi L-a rugat pe Isus să-i ia viaţa în mâinile Sale. Apoi s-a ridicat în picioare tot atât de plin de bucurie, pe cât fusese de gol şi plin de frică înainte.
Pe acest nou Ray Jarman l-au ascultat sute de mii de oameni din toată lumea, la întâlnirile Comunităţii. „Cincizeci şi doi de ani am predicat", declara el acum,

„înainte de a-L cunoaşte pe Isus." Cine ştie la câţi oameni le-a vorbit Dumnezeu prin Ray Jarman în ultimii ani! Aceştia, la rândul lor, au fost folosiţi să le vorbească altora. Unde se termină lanţul de aur care ne leagă pe unii de alţii? Unde începe el?
M-am gândit la verigile care au fost făurite înainte de naşterea mea. Magardich Mushegan profeţie demult, în Kara Kala: „Exact peste un an vei avea un băiat." M-am gândit la acel fiu, care transporta zilnic zarzavaturi cu căruţa lui plină, trasă de un cal cu numele Jack. Ce puternică şi indestructibilă era această verigă care-i lega pe Shakariani şi Mushegani. într-o duminică a anului 1955, nepotul lui Magardich, Harry, a avut o vedenie în Biserica Penticostală Armenească de pe bulevardul Goodrich. El a văzut sanctuarul inundat de lumină şi valuri de ulei care se revărsau peste Isaac Shakarian. Aceasta era o ordinare în slujbă, singura ordinare recunoscută de biserica noastră. Şi astfel, pentru aproape zece ani tatăl meu a slujit ca pastor laic al bisericii, desigur, fără să primească nici un salariu, după datinele armeneşti. El a primit de la stat un permis pentru a putea oficia căsătorii şi înmormântări. Predica în fiecare duminică, şi se interesa de nevoile oamenilor.
Apoi, într-o seară de vineri a unei toamne târzii, pe 6 noiembrie 1964, Harry Mushegan a avut o altă vedenie. în acea seară eu eram în hotelul Colorado, la sud de San Diego la începutul unei conferinţe regionale de trei zile. Fiica noastră Gerry, împreună cu soţul ei Gene Scalf, erau şi ei acolo. Le plăceau

conferinţele Comunităţii, dar din cauza celor două fetiţe ale lor, nu prea puteau participa la întâlniri. Ştiam câtă strădanie au depus pentru a putea participa amândoi la această conferinţă, aşa că am fost

foarte surprins când Gerry a venit la mine şi mi-a spus că trebuie să ne întoarcem cu toţii, imediat, la Downey.
„Este vorba de bunicul," mi-a spus. „Se află...este în spital."
„In spital? Dar nu este bolnav! Se simţea bine când am plecat azi după masă din birou!"
La recepţia spitalului am fost informat că tatăl meu se afla în clădirea de peste drum. Ce ciudat - m-am gândit intrând în clădirea mică, fără etaj - că l-au pus aici, unde totul era aşa de sumbru şi de părăsit. Unde erau asistentele? Atunci mi-am dat seama că mă aflam în morga spitalului.
Tatăl meu se odihnea pe o masă înaltă, albă. Nu era de mirare că nimeni nu a putut să-mi spună lucrul acesta. Niciodată un tată şi un fiu nu au fost atât de apropiaţi ca noi. Stăteam acolo, în încăperea simplă, şi mi se părea că-i aud vocea, aşa cum o auzisem de sute de ori de-a lungul anilor, când se ivea vreo ocazie, indiferent unde în lumea aceasta, să vorbim despre Isus: „Du-te, Demos! Voi avea eu grijă de afaceri."
Acasă ne aştepta doctorul Donald Griggs. Avusesem dreptate - tatăl meu nu fusese bolnav. „A murit ca vechii patriarhi," a spus dr. Griggs. „în plină putere, nu bolnav sau slab; citea ziarul de seară şi a adormit."
Despre moartea tatălui meu nu ştia decât Dr. Griggs şi membrii familiei, de aceea am fost foarte surprinşi când ne-a sunat Harry Mushegan din Atlanta,' Georgia, unde se afla acum, păstorind o biserică.
„Tocmai i-am văzut pe toţi bătrânii familiei!" a spus el. „Pe bunicul, pe tata, pe toţi aceia de care îmi amintesc din copilărie. Şi încă pe cei de care nu îmi amintesc, pe care nu i-am văzut niciodată. De vreo oră, i-am văzut pe toţi aceşti

bărbaţii cu barba albă, cum se bucurau şi alergau împreună cu mâinile întinse, de parcă întâmpinau pe cineva. Apoi, l-am văzut pe Isaac care se grăbea spre ei."
Apoi, a urmat o pauză. „Isaac s-a dus, nu-i aşa?"
Ne-am pus centurile de siguranţă pentru aterizare, avionul s-a înclinat puţin şi a început să coboare.
Du-te, Demos . ..
De fapt, asta ne spune Dumnezeu fiecăruia. *Du-te, Jim. John. Bill. Mary.* La începutul călătoriei, El nu ne-a spus întotdeauna unde să mergem. M-am gândit la a doua profeţie a „băiatului profet", încă sigilată şi nedeschisă. Prevesteşte ea o mare persecuţie care se va abate asupra creştinilor din America, chiar înainte de venirea Domnului? Eu personal, cred că da. Cred că ni s-a dat Duhul Sfânt ca să ne pregătim pentru timpul acela, ca El să ne lege pe toţi în trupul Lui, şi să ne dea fiecăruia o lucrare pe care numai El singur o poate face, spre binele Trupului. Mă întreb deseori cine va fi însărcinat să rupă sigiliul acestui mesaj şi să-1 citească bisericii.
Dar lucrai acesta nu este important. Important este că El ne spune tuturor să mergem. Să mergem cu darul pe care El ni 1-a dat - fiind conştienţi că atunci când descoperim acel dar şi îl folosim, indiferent care este starea lumii din jurul nostru, vom fi cei mai fericiţi oameni de pe pământ.
Avionul a atins pista cu un mic şoc şi s-a îndreptat către terminal. Roza căuta bagajele sub scaun.
„Demos, eşti gata?" m-a întrebat ea.
„Sunt gata, Roza."
Am ieşit pe interval, şi am păşit înainte împreună spre următoarea aventură.